

Compulsory English

Marking Scheme Set (4)

1. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.
  - i. True
  - ii. False
  - iii. True
  - iv. True
  - v. False
2. A. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer. Possible answers
  - a. Hat
  - b. eggs
  - c. Working
  - d. All the caterpillars
  - e. 'alright'B.
  - a. The man frowned his face because he saw the school children looking for the job in his farm.
  - b. The reason behind Saraha and Jamie looking for the job is to support their parents.
  - c. Sarah and Jamiee should have been at school because they were students.
  - d. The eggs transform into caterpillar.
  - e. The idea about supporting their parents made the man provide the job for the children.
3. A. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.
  - a. (ii) Branch manager
  - b. (iii) qualified and dynamic Nepalese candidates
  - c. (iii) three years for branch manager and five years for legal officer
  - d. (iii) oral and written communication properly
  - e. (ii) candidates with required qualification and experienceB.A. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.
  - a. June 22nd, 2025
  - b. branch manager and legal officer
  - c. CV, two references, Citizenship Certificate Copy, Passport Sized Photo, Academic Certificates Copies
  - d. The bank seeks for two references compulsorily to make a confirmation and verifications of candidates' details.
  - e. Because the practitioner lawyer holding advocate license work for legally related issues in the bank.
4. A. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer. Possible answers

Column A	Column B
A. Bliss	ii. Perfect happiness
B. magnificent	iv. Elegant or splendid in appearance
C. trail	v. the track or indication marking the route
d. hikers	iii. Travellers on long walk for pleasure

- e. scenery i. view or landscape

B. the correct order is as below.

- i. People in Pokhara were observing the festival 'Tihar'
- ii. People were riding bicycles near the lakeside
- iii. The writer with his friends went on boating
- iv. Some hikers were stopping midway because of the steep trail
- v. They could see the clear view of the city with the sun shining on it.

C. This question carries 5 marks. Each correct answer carries 1 mark.

- i. The writer found the journey unforgettable because he saw many beautiful sceneries and the journey was very exciting.
- ii. The two things that the writer saw in Pokhara are (a) street bustling with tourists (b) magnificent view of the mountains etc
- iii. The writer and his friends could not reach the top because of the steep trail.
- iv. The writer went to visit the hiking trail with a Shiva statue at the top on the second day
- v. The weather was windy on the first day.

5. Writing rules and regulations: Award marks based on the following rubrics.

Marks/ Criteria	Content (3)	Vocabulary,Layout& Organization(1)	Grammar&Mechanics (1)
3	Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the prompt		
2.5	Effectively stated and adequately supported content by fully addressing the prompt		
2	Clearly stated and adequately supported content in line with the prompt		
1.5	Clearly stated content with some support		
1	More generalized and repeated and/or missing content	Varied vocabulary, coherent sentence structures and linking words	Rare grammatical, punctuation and spelling errors
0.5	Ideas show thought but not tied to the topic	Varied vocabulary, incoherent sentence structures and linking words	Frequent grammatical, punctuation and spelling errors
0	No relevant content at all		

6. Writing a message of condolence. Award marks based on the following rubrics.

Marks/ Criteria	Content (3)	Vocabulary,Layout& Organization(1)	Grammar&Mechanics (1)
--------------------	-------------	---------------------------------------	--------------------------

3	Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the prompt		
2.5	Effectively stated and adequately supported content by fully addressing the prompt		
2	Clearly stated and adequately supported content in line with the prompt		
1.5	Clearly stated content with some support		
1	Mere generalized and repeated and/or missing content	Varied vocabulary, coherent sentence structures and linking words	Rare grammatical, punctuation and spelling errors
0.5	Ideas show thought but not tied to the topic	Varied vocabulary, incoherent sentence structures and linking words	Frequent grammatical, punctuation and spelling errors
0	No relevant content at all		

7. Composing a dialogue: Award marks based on the following rubrics.

Marks/ Criteria	Content (3)	Vocabulary, Layout & Organization (2)	Grammar & Mechanics (1)
3	Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the prompt		
2.5	Effectively stated and adequately supported content by fully addressing the prompt		
2	Clearly stated and adequately supported content in line with the prompt	Varied vocabulary, coherent sentence structures and linking words with appropriate format	
1.5	Clearly stated content with some support	Varied vocabulary, often incoherent sentence structures and linking words appropriate format	
1	Mere generalized and repeated and/or missing content	Limited vocabulary, incoherent but comprehensible sentence	Rare grammatical, punctuation and spelling errors

		structures	
0.5	Ideas show thought but not tied to the topic	Limited vocabulary, haphazard sentence structures with more errors	Frequent grammatical, punctuation and spelling errors
0	No relevant content at all	Complete use of transliteration	No structured sentences at all

8. Writing a personal letter. Award marks based on the following rubrics.

Marks/ Criteria	Content (5)	Vocabulary, Layout & Organization (2)	Grammar & Mechanics (1)
5	Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the prompt		
4.5	Effectively stated and adequately supported content by fully addressing the prompt		
4	Adequately stated and supported content by fully addressing the prompt		
3.5	Adequately stated and supported content by partially addressing the prompt		
3	Clearly stated and adequately supported content in line with the prompt		
2.5	Clearly stated and supported but often deviated content in line with the prompt		
2	Partially stated, often misinterpreted content with some support	Varied vocabulary, coherent sentence structures and linking words with appropriate format	
1.5	Partially stated, often repeated content with some support	Varied vocabulary, often incoherent sentence structures and linking words appropriate format	
1	Limited content often with broken	Limited vocabulary,	Rare grammatical, punctuation and spelling errors
	sentences with no support	incoherent but comprehensible sentence structures	
0.5	Ideas show thought but not tied to the topic	Limited vocabulary, haphazard sentence structures with more errors	Frequent grammatical, punctuation and spelling errors

0	No relevant content at all	Complete use of transliteration	No structured sentences at all
----------	-----------------------------------	--	---------------------------------------

9. Grammar. Reproduction: This question carries 6 marks. Award 1 mark for each correct answer.

Possible answers.

- a. Aren't I?
- b. Muskan never smiles in classroom.
- c. When does our school start?
- d. Did Hari ask Ram for help?
- e. His parents are disobeyed by him.
- f. The teacher asked if I had been absent the before/ previous day

10. Grammar in Context/MCQ. This question carries 5 marks. Award 0.5 for each correct answer.

1. on   2. An   3. Had reached   4. Was rung   5. Take
6. Because   7. Was he?
8. He didn't wear   9. Was laughing   10. Wouldn't have laughed

COMPULSARY ENGLISH
Reading and Writing
(Written Test)

Grade: 10

Full Marks: 75

Time: 3 Hours

Candidate are required to give answer according to the given instructions.

1. Read the text given below and do the tasks: 5

Sugarloaf Mountain is a striking natural landmark overlooking Rio de Janeiro that sits at the entrance to Guanabara Bay in southeastern Brazil.

Known as Pao de Acucar in Portuguese, it is named for its unique shape that resembles a traditional form of refined sugar used in the 19th century. A tall granite cone with a circular top, it reaches up some 1299 feet, or 396 metres. Here are 5 interesting facts about this spectacular part of Rio de Janeiro, Brazil.

Sugar Loaf Mountain is one of the largest and most popular urban rock-climbing destinations in the world. There are 270 different routes to explore in the area as you climb high above the Atlantic Ocean and the sprawling Rio de Janeiro. You can give it a hand yourself, or watch other adventurers conquer the iconic mountain.

A. Write True for true statements and False for the false ones. [5x1=5]

- i. Sugarloaf Mountain is a beautiful symbolic mountain in Brazil.
- ii. Sugarloaf Mountain is a 396 metres tall granite cone with a cubical top.
- iii. Sugarloaf Mountain is a popular rural destination.
- iv. Sugar Loaf Mountain offers a unique blend of adventure and stunning scenery.
- V. Sugarloaf's rich variety of routes and iconic setting make it a must-visit destination.

2. Read the text given bellow and do the tasks: [10]

Pratap Malla was one of the most famous kings of Malla Dynasty. He constructed some architectural structure around Kathmandu. The way he came to the throne is very interesting and controversial at the same time. He had the experience of administration even when his father was alive. When his father Laxmi Nara Singh's madness grew worse, he imprisoned his father and he himself ruled as a regent of his father in Kantipur.

He was an able administrator. Kantipur was highly developed during his reign. Trade with Lhasa (Tibet) was also going on well. By his tact he was making the kings of Lalitpur and Bhaktapur play against each other. Sometimes he sided with Bhaktapur and posed a threat to Lalitpur. On other occasions, he aligned with Lalitpur and fell upon Bhaktapur.

Pratap Malla was a religious-minded person. He built a beautiful temple at Guhyeshwari and fenced it. He renovated the temple of Pashupatinath and raised a pinnacle over it. At Swayambhu he built Pratappur, Kabeendrapur and many other temples and also set up a copper gilt 'Bajra'. He also renovated the temples of Basuki Bhimsen, Taleju, and Degutale. With a view to warding off evils, he erected an image of Hanuman, the monkey god, by the side of his palace gate and called the palace Hanumandhoka. He erected the golden gate of the palace, set up an image of Nri Simha, Kal Bhairab, and Vishwaroop at Layaku Bahi. Inside the palace, he also set up Sundari Chowk and Mohan Chowk. A pond was dug at Bhandarkhal and filled with water brought from Budhanilakantha. He installed an image of Narayan lying in the pond, an exact from Budhanilakantha Temple.

Pratap Malla was vastly-learned king and a poet. He could compose poems in Sanskrit, Nepal Bhasa, Nepali, Bengali and Hindi. He also knew Arabic, Roman and English scripts. Because of his excellent poems, he conferred on himself the title of

'Kabeendra', a king of poets. Himself learned, Pratap Malla had a galaxy of learned men in his palace as the Mughal Emperor Akbar had. Like Akbar, he also respected and patronised the scholars of his time.

A. Rewrite the following sentences rearranging them in the correct order: **[5x1=5]**

- i. Temples were built, rebuilt and set up Bajras.
- ii. Business with Lhasa flourished during Pratap Malla's time.
- iii. Pratap Malla was a great literary figure and multilingual scholar in his time.
- iv. How Pratap Malla became the king of Kantipur is really amazing.
- v. Hanuman is the God of monkeys.

B. Answer these questions. **[5x1=5]**

- a. Why did Pratap Malla keep his father in jail?
- b. Where did Pratap Malla place the image of Lord Hanuman?
- c. How did Pratap Malla keep his kingdom safe from Lalitpur and Bhaktapur?
- d. Make a list of his contributions to arts.
- e. Pratap Malla conferred himself with the title 'Kabeendra'. Do you think this title suit him? Give reasons.

3. Read the following text and do the tasks followingly. **[10]**

You probably know this famous song. Americans have been singing it for more than 250 years. But where does this song come from? What exactly is a Yankee Doodle? And what's this business about macaroni? The song was written around 1750 by a British composer—nobody knows his name. But one thing is certain: The composer didn't like Americans very much. Like most British people, he thought that people living across the ocean in the American colonies were a bunch of unsophisticated slob. The word Yankee was a nickname for the colonists. The word doodle was another word for "fool." Get the picture? Now for the macaroni part. Back in colonial days, fashionable men in London wore their hair long and tied up in a bun on top of their heads. They called this style the macaroni. (Aren't you dying to try it yourself?) The song jokes that Yankees were so uncool that they thought that wearing a feather in a cap was the same as having a fancy macaroni hairdo. How insulting! During the Revolutionary War, British soldiers tried to infuriate American colonists by singing "Yankee Doodle." But their joke backfired like a broken cannon. The American soldiers thought the song was so funny they made it their song. They sang it when they marched. They sang it after they won battles. They sang it any time they felt like it. After the Americans won the war, "Yankee Doodle" remained a big hit. It's still popular today. And nobody seems to mind that it started out as a big joke!

A. Complete the following sentences using the appropriate words based on the text. **[5x1= 5]**

- a. The song "Yankee Doodle" was written around the year ____.
- b. In colonial days, fashionable London men wore a hairstyle called ____, which was a bun tied on top of their heads.
- c. The British soldiers sang Yankee Doodle to make fun of the American colonists, but the Americans ____ the song and made it their own.
- d. Even though Yankee Doodle was originally meant as an insult, it is still popular today because ____.
- e. The word doodle in the song Yankee Doodle originally meant ____.

B. Answer the following questions based on the text. [5x1=5]

- a. Who wrote the song "Yankee Doodle"?
- b. How did American soldiers use the song "Yankee Doodle" during the Revolutionary War?
- c. What does the word "macaroni" refer to in the song?
- d. Why did the British composer write the song to mock Americans?
- e. How did the meaning of the song "Yankee Doodle" change over time?

4. Read the following text and do the activities. [15]

'Oonko Sweater': A love knitted in silence

'Oonko Sweater', directed by Nabin Chauhan and presented by Artmandu, is a heartwarming portrayal of love and connection. The story revolves around Dharanidhar Kafle and Phool, brought to life by Bipin Karki and Miruna Magar. Known primarily for producing music videos, Artmandu takes a commendable step into feature filmmaking with this debut. Their debut presentation is praise-worthy, and Chauhan's writing and direction deserve equal credit for such a grounded, emotionally rich narrative. For both the director and the production house, 'Oonko Sweater' marks the beginning of a creative journey.

The movie features a diverse cast, including dancer Alex Biswokarma, marking his acting debut. Pariksha Limbu also takes on a supporting role, contributing to the film's overall narrative. Wilson Bikram Rai's comic timing is praiseworthy-his presence on screen never fails to bring a smile. Sunil Pokharel, playing the father of Dharanidhar Kafle, delivers a solid performance, while Maotse Gurung adds depth to the film with his fine acting as Mit Buwa, Dharanidhar's father figure.

The film is a gentle look at how society's expectations shape people's lives, and how some quietly resist them. Through its characters and setting, it shows how caste beliefs are still deeply rooted, especially among higher castes who are unwilling to let go of pride and tradition.

The simplicity of the cinematography complements the understated elegance of the film's storyline, highlighting the warmth and authenticity of the characters. The rural settings are not just a backdrop but integral to the film's tone, reflecting the characters' struggles, hopes, and deep connections to the land. The film captures the region's beauty, with shots of yaks grazing and the cold, foggy winters surrounding the hills. Such a breathtaking backdrop not only showcases Nepal's diverse beauty but also makes every Nepali feel proud of their homeland's scenic beauty.

The title 'Oonko Sweater' itself carries a deeper meaning. The sweater, knitted with love by a lover, becomes a metaphor for warmth and connection. Every stitch in the fabric of their story ties them together through moments of tenderness, loss, and longing, transforming an ordinary sweater into a profound symbol of affection.

A. Match the meanings in column 'A' with the words in column': [5X1=5]

a) portrayal	i) to refuse to accept
b) revolve	ii) very different
c) debut	iii) to move in a circle
d) resist	iv) a person's first performance in a particular role
e) diverse	v) very great or intense
	vi) a picture

B. Choose and copy the best answer.

[5X1= 5]

- a) In the film '*Oonko Sweater*' Nabin Chauhan is.....
- only the director
  - the director and writer
  - the producer
  - the music composer
- b) Who is the comic character in the film '*Oonko Sweater*'?
- Wilson Bikram Rai
  - Pariksha Limbu
  - Sunil Pokharel
  - Alex Biswokarma
- c) The film '*Oonko Sweater*' is set in.....
- Uninhabited area
  - City area
  - Terai area
  - Hilly rural area
- e) The film '*Oonko Sweater*' shows that.....
- there is still racial discrimination in the society.
  - there is not any racial discrimination in the society.
  - there is racial equality in the society
  - there is not any gender discrimination in the society
- e) The film '*Oonko Sweater*' is about.....
- revenge
  - hatred
  - Love and affection
  - betrayal

C. Answer the following questions:

[5X1= 5]

- Who are the main actors of the film '*Oonko Sweater*'?
- What role does Sunil Pokharel play in the film?
- How does the film reflect village life?
- What does the '*Sweater*' symbolize in the film '*Oonko Sweater*'?
- Would you recommend this film to your friend? Why? Why not?

5. Write a set of rules and regulations to be followed by the students in an examination hall in about 100 words using the guidelines given below. [5]

No mobile phones and notebooks.....Enter on time.....As per seating plan....
copying prohibited..... follow invigilators instructions.....submit before bell rings.

6. Suppose one of your school friends has received the first prize in a debate competition organized by your municipality. Write a formal

message of congratulation to be published in a newspaper in about 100 words by using the following clues. [5]

Name.....class.....first prize in speech competition.....Hard work, discipline, oratory skill.....happy and proud.....congratulations.... best wishes.
--

7. Write a few paragraphs about climate change mentioning its causes, consequences and measures to control it in the present world in about 120 words. [6]

8. Imagine that you are unable to attend your friend's birthday due to your sickness. Write an email to your friend apologizing for your absence in the party in about 150 words. [8]

9. Reproduce the following sentences as indicated in the brackets. [6x1=6]

- (a) Walk carefully .....? (supply the correct question tag)
- (b) Did they help you? (change into statement)
- (c) She has been studying for three hours. (Change into 'How long' question)
- (d) Listen! The baby..... (cry) (Use the correct tense of the verb cry)
- (e) She said to me "Where will you go tomorrow? ". (Change into indirect speech)
- (f) People are cutting down the trees. (Change into passive voice)

10. Choose and copy the best answer or the numbered blanks below.

Rewriting is not compulsory. [10x0.5=5]

One day, ...a.... (in, on, at, between) a small farm in Maine, a man...b.... (sit, sits, sat, is sitting) in a barn watching .....c..... (a, an, the, no article) large grey spider spin a web .....d..... (beauty, attractively, nice, attractive). The man ...e..... (whom, whose, when, who) was called as E.B. White. E.B. or Andy. Spiders were spectacular creatures, ...f....? (don't they, were they, weren't they, wasn't it). He thought that one day he .....g.... (might, may, can, will) like to write a children's book about a spider .....h..... (but, in spite of, and, so) writing was hard work for Andy. Mmany articles and essays and poems ...i..... (are written, was written, had written, had been written) by him. He had also written one children's book, Stuart Little. But Andy could never just rush to turn an idea into an article or book. He told his editor that he .....j.... (need, needed, needs, will need) to let his ideas "ripen."

THE END

**Compulsory English
Marking Scheme Set
(1011)**

1. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.

- i. True
- ii. false
- iii. False
- iv. True
- v. True

2. A. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.

- (i) How Pratap Malla became the king of Kantipur is really amazing.
- (ii) Business with Lhasa flourished during Pratap Malla's time.
- (iii) Temples were built, rebuilt and set up Bajras.
- (iv) Hanuman is the God of monkeys.
- (v) Pratap Malla was a great literary figure and multilingual scholar in his time.

B. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer. Answer should be given in Full sentences minor grammatical mistakes should be considered.

- (i) because he wanted to seize power and rule the kingdom himself.
- (ii) at the gate of Hanumandhoka palace.
- (iii) by establishing good diplomatic relations with Lalitpur and Bhaktapur and avoiding conflicts.
- (iv) Krishna temple at Patan, Rani Pokhari, etc
- (v) Yes, because he was a great lover of literature, poetry and arts. He composed poems too.

3. A. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer. Correct information:

- (i) 1750
- (ii) fool
- (iii) macaroni
- (iv) embraced/ adopted / liked/ used
- (v) Americans turned it into a patriotic song/ they found it funny/ it became part of their history

B. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.

Possible answers:

- (i) A British composer wrote it, but his name is unknown
- (ii) It means fool
- (iii) They sang it when they marched, after winning battles and whenever they felt like it
- (iv) It refers to a fancy hairstyle worn by fashionable men in London at that time
- (v) It changed from an insult to a patriotic and popular American song

4. A. This question carries 5 full marks. Award 1 mark for each correct answer.

- A. a) portrayal- vi) a picture
- b) revolve - iii) to move in a circle

c) debut - iv) a person's first performance in a particular role

d) resist - i) to refuse to accept

e) diverse - ii) very different

B. This question carries 5 full marks. Award 1 mark for each correct answer.

a) In the film '*Oonko Sweater*' Nabin Chauhan is.....

ii) the director and writer

b) Who is the comic character in the film '*Oonko Sweater*'?.

i) Wilson Bikram Rai

c) The film '*Oonko Sweater*' is set in.....

iv) Hilly rural area

e) The film '*Oonko Sweater*' shows that.....

i) there is still racial discrimination in the society.

e) The film '*Oonko Sweater*' is about.....

iii) Love and affection

C. This question carries 5 full marks. Award 1 mark for each correct answer.

a) Bipin Karki and Miruna Magar

b) The father of Dharanidhar Kafle

c) characters' struggles, hopes, and deep connections to the land. The film captures the region's beauty, with shots of yaks grazing and the cold, foggy winters surrounding the hills.

d) Love and affection.

e) Would you recommend this film to your friend? Why? Why not?

5. Rules and regulations.

[5]

5. Award marks based on the following rubrics. Marks/ Criteria	Content (3)	vocabulary, Layout & Organization (1)	Grammar & Mechanics (1)
3		Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the prompt	
2.5		Effectively stated and adequately supported content by fully addressing the prompt	
2		Clearly stated and adequately supported content in line with the prompt	
1.5		Clearly stated content with some support	
1	Mere generalized and	Varied vocabulary, coherent	Rare grammatical,

	repeated and/or missing content	sentence structures and linking words	punctuation and spelling errors
0.5	Ideas show thought but not tied to the topic	Varied vocabulary, incoherent sentence structures and linking words	Frequent grammatical, punctuation and spelling errors
0	No relevant content at all		

6. Message of congratulations.

[5]

6. Award marks based on the following rubrics. Marks/ Criteria	Content (3)	Vocabulary, Layout & Organization (1)	Grammar & Mechanics (1)
3	Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the prompt		
2.5	Effectively stated and adequately supported content by fully addressing the prompt		
2	Clearly stated and adequately supported content in line with the prompt		
1.5	Clearly stated content with some support		
1	Mere generalized and repeated and/or missing content	Varied vocabulary, coherent sentence structures and linking words	Rare grammatical, punctuation and spelling errors
0.5	Ideas show thought but not tied to the topic	Varied vocabulary, incoherent sentence structures and linking words	Frequent grammatical, punctuation and spelling errors
0	No relevant content at all		

7. Paragraph writing.

[6]

7. Award marks based on the following rubrics. Marks/ Criteria	Content (3)	Vocabulary, Layout & Organization (2)	Grammar & Mechanics (1)
3	Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the prompt		
2.5	Effectively stated and adequately supported content by fully addressing the prompt		
2	Clearly stated and adequately supported content in line with the prompt	Varied vocabulary, coherent sentence structures and linking words with appropriate format	
1.5	Clearly stated content with some support	Varied vocabulary, often incoherent sentence structures and linking words appropriate format	
1	Mere generalized and repeated and/or missing content	Limited vocabulary, incoherent but comprehensible sentence structures	Rare grammatical, punctuation and spelling errors
0.5	Ideas show thought but not tied to the topic	Limited vocabulary, haphazard sentence structures with more errors	Frequent grammatical, punctuation and spelling errors
0	No relevant content at all	Complete use of transliteration	No structured sentences at all

8. Email writing.

[8]

8. Award marks based on the following rubrics. Marks/ Criteria	Content (5)	Vocabulary, Layout & Organization (2)	Grammar & Mechanics (1)
5		Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the prompt	
4.5		Effectively stated and adequately supported content by fully addressing the prompt	
4		Adequately stated and supported content by fully addressing the prompt	
3.5		Adequately stated and supported content by partially addressing the prompt	
3		Clearly stated and adequately supported content in line with the prompt	
2.5		Clearly stated and supported but often deviated content in line with the prompt	
2	Partially stated, often misinterpreted content with some support	Varied vocabulary, coherent sentence structures and linking words with appropriate format	
1.5	Partially stated, often repeated content with some support	Varied vocabulary, often incoherent sentence structures and linking words appropriate format	
1	Limited content often with broken sentences with no support	Limited vocabulary, incoherent but	Rare grammatical, punctuation and spelling errors
		comprehensible sentence structures	
0.5	Ideas show thought but not tied to the topic	Limited vocabulary, haphazard sentence structures with more errors	Frequent grammatical, punctuation and spelling errors

0	No relevant content at all	Complete use of transliteration	No structured sentences at all
---	----------------------------	---------------------------------	--------------------------------

9. Grammar: Reproduction

[5]

This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.

- (i) will you?
- (ii) They helped you.
- (iii) How long has she been studying?
- (iv) is crying
- (v) She asked me where I would go the following/next day.
- (vi) The trees are being cut down.

10. Contextual Grammar:

[5]

This question carries 5 marks. Award 0.5 to each correct answer.

- (a) on (b) sat (c) a (d) attractively (e) who (f) weren't they (g) might
- (h) but (i) had been written (j) needed

THE END

COMPULSORY ENGLISH

Reading and Writing (Written Test)

Grade: 10

Full Marks: 75

Time: 3 hours

Candidates are required to give the answers in their own creative ways as far as possible.

1. Read the text given below and do the tasks.

A snow-covered forest in winter can be a quiet place. In spring, however, this same spot is filled with the chirps, chatter, and calls of birds. Where do they go during the winter? In the past, people used to think that during the winter, birds slept in holes that they dug in the ground. Others thought they hid in the mud on the bottoms of ponds-alive, but waiting for spring. Others claimed that familiar summer birds transformed into other types of birds in the winter. The truth is, in some ways, more incredible. What birds do during this time is migrate: They fly over land and oceans without a roadmap or compass to destinations that are sometimes thousands of miles away.

A. Write 'True' for the true statements and 'False' for the false ones. (5×1= 5)

- The snow-covered forest is occupied with the voice of birds in spring. (LC)
- People thought that the birds came out of the hole in the winter. (LC)
- The birds went under the ground and died. (Re)
- Some people claimed that summer birds change into other types of birds. (LC)
- The birds travel a long distance with their natural knowledge. (I)

2. Read the text given below and do the tasks.

Anuja, my daughter, is only 13. She spends most of her time on computer chatting with her friends and sending messages. She has many e-friends. A couple of days ago she told me about her new e-friend. She is 12 and Anuja is very fond of her. And now she is going to meet her. I warned her about bad people who fake themselves as teenager, chat with girls like her and seek opportunities to take advantage of innocent girls. But she doesn't listen to me. She thinks I am an old man who is overprotective of his daughter, a man who sees ghosts in every dark corner.

"Look, honey. I'm not saying you can't meet your friend. All I'm saying is let me come with you. I will not get out of the car first and if I see a girl of 12 waiting, I'll do some window shopping and you can go and meet her. But if there is no girl, we will wait for 10 minutes and then come back. OK?" "This is ridiculous." She stamped her feet.

A. Fill in the blanks with the correct words/phrases from the text above. (5×1= 5)

- Anuja spends more time on ..... with her friends. (LC)
- Anuja's father warned that bad people might try to .....of Anuja. (Re)
- Anuja's father wants to go with.....to meet the new friend. (LC)
- Anuja's father will be busy in .....to pretend as an unknown person. (I)
- Anuja and her father will wait for ..... (LC)

B. Answer the following questions. (5×1= 5)

- When did Anuja tell her father about her new e-friend? (LC)
- Why is Anuja going to meet her friend? (Re)
- How does Anuja characterize her father? (I)

- d. Do Anuja and her father walk on foot to meet the new friend? Explain. (I)
- e. Does Anuja like her father's suggestion? Give a reason. (E)

3. Read the following news story given below and do the tasks.

Leaders, Scientists Meet to Protect Oceans

NFK Editors - June 11, 2025

Nice, France

On Monday, scientists and government leaders came together in Nice, France for the third United Nations (UN) Ocean Conference. The meeting is focused on the many challenges facing the world's oceans, and what can be done to help. The event comes as the US has suddenly taken a step back from protecting the oceans.

The UN Ocean Conference is an international meeting aimed at helping the world do a better job of protecting the oceans. It was first held in 2017. This year's meeting is being held in France from June 9 to 13. It's hosted by the governments of France and Costa Rica.

Scientists from around the world met last week in Nice to discuss ocean problems and to come up with suggestions. This week, government leaders, scientists, and others are working to turn those suggestions into real actions that can be taken to protect the oceans.

The scientists point out that we already know a lot about the problems facing the oceans, and the actions needed. Scientist Diva Amon, who works at the University of California, Santa Barbara, says we already know "...more than enough for global leaders to make the right decisions to save our oceans."

A. Choose the best answer and write it down. (5×1= 5)

- a) Where was the news published from? (LC)
  - i. The US
  - ii. Costa Rica
  - iii. France
  - iv. California
- b) What is the aim of the UN Ocean Conference? (LC)
  - i. Getting a better job for the world
  - ii. Protecting the ocean
  - iii. Helping the government of France
  - iv. Helping the scientists
- c) Who is going to host the meeting from June 9 to 13 ? (Re)
  - i. The United Nations
  - ii. The government of Costa Rica
  - iii. The governments of France and Costa Rica
  - iv. Scientists from around the world.
- d) Where did scientists around the world meet last week? (LC)
  - i. California
  - ii. Nice
  - iii. Costa Rica
  - iv. Santa Barbara

- e) Who can better explain the problems related to oceans? (I)
  - i. The scientists
  - ii. The global leaders
  - iii. Government of France
  - iv. Government of the US

B. Answer the following questions. (5×1= 5)

- a. What was the focus of the third UN Ocean Conference? (Re)
- b. Why is the event of the UN Ocean Conference organized? (LC)
- c. How can scientists help the Ocean problems? (I)
- d. Why is the UN Ocean Conference called an international meeting? (I)
- e. Will the US participate in the conference? Give a reason. (E)

4. Read the following biography given below and do the tasks.

Grandma Moses

Very few artists are able to make a living from their art. Even fewer become famous around the world, set attendance records when their work is displayed, and have their paintings hanging everywhere from the White House to European and Asian museums. Only one artist has ever done all of that, despite the fact that she had no training and didn't even start painting until she was more than seventy years old!

The incredible story of Anna "Grandma" Moses sounds like a corny movie plot, but it's all true.

The mother of ten children, Moses was a very active grandmother and great-grandmother, known in the little town of Hoosick Falls, New York for doing lovely sewing. But arthritis was making it more difficult for her to do her needlework, and she wanted to make a Christmas gift for her postman. Moses decided to try painting him a picture instead.

The postman loved his painting, and Moses found that she enjoyed working with paint and canvas. Soon she was painting all the time, and giving her artwork away to friends and relatives.

Anna Moses's paintings were so charming that other people wanted to buy them, so the woman who was about to take the art world by storm started selling her paintings for two to three dollars each.

Then, when Moses was seventy-eight years old, the miracle happened. In 1938, an art collector just happened to be passing through Hoosick Falls and saw some of her paintings for sale in the local drug store. He bought everyone, tracked Anna Moses down, and then he bought every painting she had at home, too.

A. Match the words in column A with their meaning in column B. (5×1= 5)

Column A

- a. Corny
- b. Arthritis
- c. Canvas
- d. Charming
- e. Store

Column B

- i. painting
- ii. attractive
- iii. shop
- iv. infect
- v. not funny, sentimental
- vi. pain in the joints

B. Arrange the following sentences in the correct order according to the text. (5×1= 5)

- a) Paintings of Anna Moses were put on sale in a drug store. (LC)
- b) Anna Moses earned a lot of money by selling all her paintings. (I)
- c) The story of Anna Moses sounded like a movie story. (LC)
- d) Anna Moses started to paint pictures because arthritis made it difficult to do needlework. (Re)
- e) Moses' paintings were hung everywhere. (LC)

C. Answer the following questions.(5×1= 5)

- At what age did Anna Moses start painting? (LC)
- Where was the hometown of Anna Moses? (LC)
- Why did Moses decide to try painting? (Re)
- Why did Anna Moses start selling her paintings? (I)
- Was the art collector important in Grandma Moses's life? Give a reason. (E)

5. Momo is a popular Nepali dish. Write a recipe for making Momo in about 100 words using the clues given below. 5

Making dough.....prepare filling by mixing meat, vegetables and spices.....rolling dough and filling.....steaming the Momos.....serving hot.

6. One of your classmates was killed in a plane crash two days ago. Now write a message of condolence to be published in a newspaper in about 100 words using the clues given below. 5

Gitanjalee Thapa.....plane crash .....close friend and class mate.....kind, helpful and sincere .....deep sympathy to family

7. A bank in your locality has announced a vacancy for the post of cashier. You want to apply. Write a job application in about 150 words mentioning your qualifications, experience, and reasons why you are suitable for the post. 6

8. Playing online games has been popular among Nepali youths nowadays. Write an essay on "Online games in Nepal". Mention introduction, advantages, disadvantages, and your suggestion to others in your writing. 8

9. Reproduce the following sentences as instructed in the brackets. (6×1=6)

- The cat was playing with the rat, ... (Supply question tag)
- My small brother goes to school on foot. (Change into negative)
- Sudip was invited to the party by Ramesh. (Change into active voice)
- Sarita said to me, "I am not feeling well now." (Change into indirect speech)
- He sold his car to buy a new house. (Make a "Why" question)
- When we reached home, mother (work) in the kitchen. (Write the appropriate form of the verb)

10. Choose and copy the best answer for the numbered blanks below. Rewriting is not compulsory. (10×0.5=5)

In my youth, my story was based **a**. .....(on/in/at/of) my experience. In gym class, I was always the last one picked for teams. "Who will take Larry?" **b**..... (a/an/the/no article) gym teacher would ask. Girls told me **c**..... (I want to be friends/ she wants to be friends/she wanted to be friends/I wanted to be friends)but I wanted to be more than friends. My marks in school

d. .....(was/were/did/had) not impressive. I passed, **e**..... (but/because/and/because of) that was about it. After I dropped out of school at sixteen, I **f**.....(leave/left/had left/will leave) home and got a job. Things seemed better at first. My jobs would seem interesting and fun at the beginning, but they soon became drudgery. And the pay didn't support much of a lifestyle. **g** (I might have accepted/might accept/may accept/accept) that if I had seen a future, but I couldn't.

The problem was: I was an expert on who I was not, but I didn't have a clue **h**.....(who/whose/whom/that) I was.

My story about me was about who I wasn't and what I **i**. ....(can't/won't/mayn't/couldn't) do. The truth was that I felt sorry for myself. **j** . .....(Clear/Clearly/clearing/cleared), the story I was telling myself about me was holding me back. What I needed was some perspective, and I got that perspective from reading the biographies of Anne Frank, Thomas Edison, and Benjamin Franklin.

**Compulsory English
Marking Scheme Set**

1. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.

Possible Answer

- a. True   b. False   c. False   d. True   e. True

2. A. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.

Possible answers:

- a. Computer chatting
- b. Take advantage
- c. Anuja/you
- d. Window shopping
- e. 10 minutes

B This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.

Possible answers:

- a) Any answer that mentions 'a couple of days ago'
- b) Any answer that mentions 'very fond of her'.
- c) Any answer that mentions 'overprotective/old man'
- d) Any answer that mentions 'No. They use car.'
- e) Any answer that mentions 'No. She says it's ridiculous.'

3. A. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.

Possible answers:

- a. France
- b. Protecting the ocean
- c. The governments of France and Costa Rica
- d. Nice
- e. The scientists

B. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.

Possible answers:

- a. Any answer that mentions 'challenges facing the world's oceans, and what can be done to help'.
- b. Any answer that mentions 'as the US has suddenly taken a step back from protecting the oceans'.
- c. Any answer that mentions 'by giving suggestions.'
- d. Any answer that mentions 'world leaders/people from many countries participate'.
- e. Any answer that mentions 'yes. Because world leaders participate/No. It has suddenly taken a step back'

4. A. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.

Possible answers:

- a. v. not funny, sentimental
- b. vi. pain in the joints
- c. i. painting
- d. ii. Attractive
- e. iii. shop

B. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.

Possible answers:

- a) Moses' paintings were hung everywhere.
- b) The story of Anna Moses sounded like a movie story.
- c) Anna Moses started to paint pictures because arthritis made it difficult to do needlework.
- d) Paintings of Anna Moses were put on sale in a drug store.
- e) Anna Moses earned a lot of money by selling all her paintings.

C. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.

Possible answers:

- (i) Any answer that mentions 'more than seventy years'.
- (ii) Any answer that mentions 'Hoosick Falls/New York'.
- (iii) Any answer that mentions 'arthritis was making it more difficult for her to do her needlework/ to give gifts for postman'.
- (iv) Any answer that mentions 'people wanted to buy them'.
- (v) Any answer that mentions ' Yes. He made her famous/she earned money by selling him the artworks.'

5. Preparing a recipe: Award marks based on the following rubrics.

Marks/ Criteria	Content (3)	Vocabulary, Layout & Organization(1)	Grammar & Mechanics (1)
3	Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the prompt		
2.5	Effectively stated and adequately supported content by fully addressing the prompt		
2	Clearly stated and adequately supported content in line with the prompt		
1.5	Clearly stated content with some support		
1	Mere generalized and repeated and/or missing content	Varied vocabulary, coherent sentence structures and linking words	Rare grammatical, punctuation and spelling errors
0.5	Ideas show thought but not tied to the topic	Varied vocabulary, incoherent sentence structures and linking words	Frequent grammatical, punctuation and spelling errors
0	No relevant content at all		

6. Message of condolences: Award marks based on the following rubrics.

Marks/ Criteria	Content (3)	Vocabulary, Layout & Organization(1)	Grammar & Mechanics (1)
3	Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the prompt		
2.5	Effectively stated and adequately supported content by fully addressing the prompt		
2	Clearly stated and adequately supported content in line with the prompt		
1.5	Clearly stated content with some support		
1	Mere generalized and repeated and/or missing content	Varied vocabulary, coherent sentence structures and linking words	Rare grammatical, punctuation and spelling errors
0.5	Ideas show thought but not tied to the topic	Varied vocabulary, incoherent sentence structures and linking words	Frequent grammatical, punctuation and spelling errors
0	No relevant content at all		

7. Job application: Award marks based on the following rubrics. RE-1011KoP

Marks/ Criteria	Content (3)	Vocabulary, Layout & Organization(2)	Grammar & Mechanics (1)
3	Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the prompt		
2.5	Effectively stated and adequately supported content by fully addressing the prompt		
2	Clearly stated and adequately supported content in line with the prompt	Varied vocabulary, coherent sentence structures and linking words with appropriate format	

1.5	Clearly stated content with some support	Varied vocabulary, often incoherent sentence structures and linking words appropriate format	
1	Mere generalized and repeated and/or missing content	Limited vocabulary, incoherent but comprehensible sentence structures	Rare grammatical, punctuation and spelling errors
0.5	Ideas show thought but not tied to the topic	Limited vocabulary, haphazard sentence structures with more errors	Frequent grammatical, punctuation and spelling errors
0	No relevant content at all	Complete use of transliteration	No structured sentences at all

8. Essay writing : Award marks based on the following rubrics.

Marks/ Criteria	Content (5)	Vocabulary, Layout & Organization(2)	Grammar & Mechanics (1)
5	Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the prompt		
4.5	Effectively stated and adequately supported content by fully addressing the prompt		
4	Adequately stated and supported content by fully addressing the prompt		
3.5	Adequately stated and supported content by partially addressing the prompt		
3	Clearly stated and adequately supported content in line with the prompt		
2.5	Clearly stated and supported but often deviated content in line with the prompt		
2	Partially stated, often misinterpreted content with some support	Varied vocabulary, coherent sentence structures and linking words with appropriate format	
1.5	Partially stated, often repeated content with some support	Varied vocabulary, often incoherent sentence structures and linking words appropriate format	

1	Limited content often with broken sentences with no support	Limited vocabulary, incoherent but comprehensible sentence structures	Rare grammatical, punctuation and spelling errors
0.5	Ideas show thought but not tied to the topic	Limited vocabulary, haphazard sentence structures with more errors	Frequent grammatical, punctuation and spelling errors
0	No relevant content at all	Complete use of transliteration	No structured sentences at all

9. Grammar/ Reproduction: This question carries 6 full marks. Award 1 mark for each correct answer.

- a. The cat was playing with the rat, wasn't it?
- b. My small brother doesn't go to school on foot.
- c. Ramesh invited Sudip to the party.
- d. Sarita told me that she was not feeling well then.
- e. Why did he sell his car?
- f. When we reached home, mother was working in the kitchen.

10. Grammar in Context/ MCQ: This question carries 5 full marks. Award 0.5 for each correct answer.

Possible Answers:

a. on	b. the	c. she wanted to be friends	d. were	e. but
f. left	g. I might have accepted	h. who	i. couldn't	j. clearly

English
Group:3

Class:10

F.M. 75

Time: 3 Hours

Test Matrix

Area	Text Types	Fill In The Gaps	Matching	True/False	SAQ	Multiple Choice	Sequencing	Vocabulary	Marks
Reading	Seen Text 1				Poem 5				5
	Seen Text 2			Essay 5	Essay 5				10
	Unseen Text 1			News Story 5	News Story 5				10
	Unseen Text 2	Film Review 5			Film Review 5			Film Review 5	15
Writing	Guided Writing 1	Set of rules and Regulations (with Clues)							5
	Guided Writing 2	Message Of congratulations (With Clues)							5
	Free Writing 1	Dialogue about <i>the places worth to be visited around students' locality</i>							6
	Free Writing 2	Letter to the editor about <i>poor condition of road</i>							8
Grammar	Reproduction	6 tasks representing each of tense, question tag, reported speech, voice, and interrogation and negation							6
	Contextual	10 MCQs representing articles, prepositions, tense, question tag, voice, reported speech, connectives, conditional sentence, subject verb agreement, causative verbs, modals, adjectives and adverbs, and relative pronouns							5

1. Read the poem and do the activity that follow.

WEATHERS

This is the weather the cuckoo likes,
And so do I;
When showers betumble the chestnut spikes,
And nestlings fly;
And the little brown nightingale bills his best;
And they sit outside at 'The Traveller's Rest',
And Maids come forth sprig-muslin dressed
And citizens dream of the south and west,
And so do I.

This is the weather the cuckoo shuns,
And so do I
When beeches drip in brown and duns,
And thresh ad ply,
And hill-hid tides throb, throe and throe,
And meadow rivulets overflow;
And drops on gate bars hang in a row,
And rooks in families homewards go,
And so do I.

Thomas Hardy

A. Answer the following questions. 5x1=5

- a) What do the nestlings do as mentioned in the first stanza? (LC)
- b) How do ladies come out? (LC)
- c) Which weather does the speaker talk about in the second stanza? (Inf)
- d) How do the beeches look like as mentioned in the second stanza? (LC)
- e) Name any two birds mentioned in the poem. (RE)

2. Read the following passage and do the activities that follow:

Sugar Loaf Mountain is one of the largest and most popular urban rock –climbing destination in the world. There are 270 different routes to explore in the area as you climb high above the Atlantic Ocean and the sprawling Rio de Janeiro. You can give it a hand yourself, or watch other adventurers conquer the iconic mountain.

It is the only unique landmark in the area. Its neighbors add to the tranquil beauty of the whole peninsula. Morro de Babilonia, or Babylon Mountain and Morro de Urca, or Urca's mountain are two neighboring natural wonders. These two mountains are also accessible to the public and open the rock climbers. Morro de Urca offers a play area for children and restaurant that serves up delicious dishes.

Sugar Loaf Mountain has made an appearance in Hollywood blockbusters. The beauty of the area makes it perfect for the big screen. Pao de Acucar made its debut on screen in the 1942 film 'Now, Voyager' with Bette Davis. It has also been featured in a James Bond film, 'Moonraker' in 1979 where one the scenes unfolds in a cable car. It has even been referenced in the popular cartoon sitcom, 'The Simpsons'.

A. Write T for true and F for false statements. (5x1= 5)

- a. Sugar Loaf mountain is rural rock climbing area in the world. (LC)
- b. Sugar Loaf mountain is only exclusive attraction in its area.(LC)
- c. Sugar Loaf Mountain and Morro de Urca are great natural wonders. (Re- org)
- d. Morro de Urca is primarily known for its challenging rock climbing routes, similar to Sugar Loaf Mountain. (Inf)
- e. Pao de Acucar is first on screen in 1942. (LC)

B. Answer the following questions: (5x1=5)

- a. What makes Sugar Loaf Mountain a popular destination for the rock climbing? (Re Org)
- b. What are the neighboring mountains of Sugar Loaf mountain? (LC)
- c. Why is Morro de Urca a good choice for family visit? (Eva)
- d. Why is Sugar Loaf Mountain considered a good location for filming movies?(Inf)
- e. Write the names of any two films where Sugar Loaf Mountain has been displayed. (Re Org)

3. Read the following news report and do the tasks given.

10

Three killed after Bailey bridge collapses in Panchthar

By Laxmi Gautam, June 15,2025

Three workers died in the collapse of a Bailey bridge that was being installed over the Hewa River along the Mechi Highway in Panchthar district.

According to Deputy Superintendent of Police Kaushal Kumar Budhathoki, the deceased have been identified as 22-year-old Rupalal Chaudhary, 27-year-old Rajan Chaudhary, and 22-year-old Prakash Chaudhary, all from Simara Sub-metropolitan City in Bara district.

The incident occurred around 6 pm on Saturday when the single-span modular bridge—being installed between ward 4 of Phidim Municipality and ward 7 of Hilihang Rural Municipality—collapsed shortly after one end was

placed. All three men succumbed to their injuries during treatment at Nobel Medical College in Biratnagar, DSP Budhathoki said.

The injured are 25-year-old Bhuleshwar Chaudhary, 35-year-old Prakash Chaudhary, and 30-year-old Abhishek Chaudhary, all from Simara.

Floods swept away the original concrete bridge over the river on June 17, 2023. A Bailey bridge installed as a temporary alternative was also washed away in another flood on September 28, 2024. The new structure, touted as Nepal's longest Bailey bridge at 70 metres, was nearing completion. Authorities have allocated Rs 34.93 million on the project.

Following the collapse, concerns have grown about transportation disruptions during the monsoon. Currently, a diversion using hume pipes facilitates traffic across the river, but it becomes impassable during heavy rainfall, raising the risk of complete disconnection between Phidim and Taplejung, as well as Panchthar's Hilihang, Yangwarak, and Phalelung areas.

Word Count:233

Source: <https://kathmandupost.com/province-no-1/2025/06/15>

A. Read the above news report and write T for true and F for false statement.

5×1=5

- a) The bridge was under construction when it collapsed. (LC)
- b) The injured are all the residents of Simara. (LC)
- c) The total construction of the Baily bridge was more than 50 million. (LC)
- d) The heavy rain during monsoon may sweep away the hume pipes. (Inf)
- e) There is an alternative route to cross the river . (Inf)

B. Answer the following questions.

5×1=5

- a) In which river was the bridge installed? (LC)
- b) Write the name of one person who died and one person who was injured in the collapse of the bridge. (Re)
- c) Will it be possible for the vehicles to cross the river during the high flood season? Give reason. (Eva)
- d) What happened to the workers when the bridge collapsed? (Re)
- e) Which two districts' people are likely to be badly affected due to collapse of the bridge? (Re)

4. Read the following film review and do the tasks given below. 15

4. Read the following film review and do the tasks given below. 15

Jaari review: Mirror of Limbu culture

Jaari is a tradition prevalent in almost all communities of Nepal. It refers to the practice of paying compensation to the former husband of one's wife. A film based on this practice is currently being screened in the cinema theatres with the same name. It is all about the Jaari practice prevalent in the Limbu community of eastern Nepal. Jaari, directed by Upendra Subba and produced by Ram Bahadur Gurung, is garnering an overwhelmingly positive response from both the audience and critics.

With Dayahang Rai and Miruna Magar in the lead roles, the film has been drawing crowds to the halls right from the first day of its screening. Namsang (Dayahang Rai) and Hangma (Miruna Magar), both from Limbu caste, are married for five years. But they have not had a child yet, which is causing distress in their relationship. Hangma

has been subjected to both physical and verbal abuse from Namsang. He accuses Hangma of being responsible for their **infertility**. Hangma shows anger and Namsang goes to the extent of making a threat that he will marry another woman to father a child.

Unable to tolerate the constant quarrel, Hangma leaves Namsang and returns to her parents' home. Ego prevents Namsang from apologising to her and bringing her back home. The film portrays the Palam dance, a traditional dance popular in the Limbu community. While Hangma was residing with her parents, she met **Serang** (Roydeep) while dancing Palam at a **fair** held in the village. Serang won Hangma in the Palam dance competition and they got married.

Upon learning that Hangma had eloped with Serang, Namsang and his family demanded Jaari, a form of compensation, from Hangma's parents. However, as they were **unable to pay the demanded compensation**, Hangma decided to become a servant in Namsang's home to pay the Jaari. This is how the story of the film further develops. Numerous exciting turns and twists in the relationships between the two main characters make the film more interesting.

Word Count:330

Flesch Kincaide grade: 9.66

Source: <https://risingnepaldaily.com/news/25649>

A. Match the words in column A with their correct meanings in column B. One of the meanings provided doesn't match with anyone. 5x1=5

A	B
a. Compensation	i. Strong disagreement or Fight
b. Eloped	ii. Payment given for loss or damage
c. Screening	iii. Public show of a film or a TV show
d. Abuse	iv. Secretly ran away to get married
e. Quarrel	v. to speak politely and gently
	vi. Cruel or violent treatment

B. Fill in the gaps with correct information from the text. (Use only a single word) 5x1=5

- The film Jaari is based on a traditional practices dominant in the.....community.(LC)
- Audience and .....have given a warm response to the movie.(LC)
- The name of the actress who played Hangma is .....(LC)
- Namsang wanted to marry another woman to have a child because he believed Hangma was responsible for their .....(I)
- While living with her parents, Hangma met Serang during a ..... held in the village.(R)

C. Answer the following questions. 5x1=5

- In which part of Nepal, is Jaari significantly practiced?(LC)
- Who directed the film "Jaari"?(LC)
- List the names of the two main male characters mentioned in the passage.(R)
- Why did Hangma decide to become a servant in Namsang's home?(I)
- Do you think the film "Jaari" effectively highlights cultural issues? Why or why not?(E)

5. Prepare a set of rules and regulations in about 100 words to be followed in a public library using the given outlines. 5

Membership.....Opening hours and access.....Only two books can be borrowed once.....Silence.....Garbage.....CCTV monitoring.....Consequences of rule violation.

6. One of your class friends has won 'The Best Player Award' in the National Cricket tournament and is selected to play in the international level. Write a message of congratulations to be published in a newspaper on behalf of your school family. Use the clues given below. 5

Clues: Ganesh Limbu -----best cricket player at school----- deserved the award-----the result of his hard work and sincerity ----- all proud of him-----wish further success ----- make the nation feel proud

7. Suppose you are a tourist guide. A tourist from abroad has recently arrived at your place. Prepare a dialogue in about 150 words between you two about the places worth to be visited nearby. 6

8. Write a letter to the editor of a national daily in about 200 words drawing the attention of the concerned authority about the poor condition of road in your locality. 8

Q.N. 9 Reproduce the following sentences as indicated in the brackets. [6x1=6]

- I have been teaching here for 10 years. (Change into 'How long' question)
- The wife goes to prison to see her husband. (Change into Negative)
- Hari, have a cup of coffee,..... ? (Supply a suitable Question Tag)
- Look, a deer..... (run) in the green field. (Write the correct form of verb given in the brackets)
- Nita said to us, "I am going to picnic tomorrow." (Change into Indirect speech)
- She admires people praising her. (Change into Passive voice)

Q.N. 10 Choose and copy the best answer for the numbered blanks below. Rewriting is not compulsory. [10x0.5=5]

A cat remained hungry for a number of days. He ....(a).....(is growing/was growing/grew/grows) thin day by day. One day, he learnt that one of the birds of the neighbouring house .....(b).....(is/was/are/were) sick and the birds were looking for a doctor. The hungry cat devised. ....(c).....(a/an/the/nothing) way to manage his hunger. He got someone.....(d).....(fetch/to fetch/fetched/fetching) a doctor's gown and wore it. With a doctor's bag he went to the sick bird's house. The cat gently .....(e).....(knocked/was knocked/ had been knocked/knocks) at the door, The birds peeped out through the hole and enquired about the reason for his visit. In a very kind and humble note, Mr. cat said, "I'm your neighboring doctor. I heard that you.....(f).....(are not/ was not/were not/ will not be) well.....(g).....(so/because/although/ nevertheless) I have come to treat you." As you know a doctor's duty towards his patients is above everything,.....(h).....(isn't it/isn't that/wasn't it/aren't they)? The birds were far smarter than the cat. They smiled cleverly and replied, "Thank you....(i).....(for/with/by/of) your kind gesture! Had you not been a cat, all your utterances. ..(j).....(would be/ will be/would have been/will have been) absolutely right. And now, we can expect our wellbeing only when you are out of sight"

Q.N.	Answer	Marks
1	<p>A. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.</p> <p>Correct Answers:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Any responses which contain Start flying /fly b. Any responses which suggest By wearing fine clothes/ sprig muslin dress c. Any responses which contain Winter/Cold. d. Any responses which contain ‘drip in brown and duns.’ e. Any responses which contain any two of ‘Cuckoo, Nightingale and Rooks 	1x5=5
2	<p>A. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.</p> <p>Correct Answers:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. False b. False c. True d. False 	<p>1x5=5</p> <p>1x5=5</p>

	<p>e. True</p> <p>B. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.</p> <p>Correct Answers:</p> <p>a. Any responses which suggest 270 different routes to explore in the area as you climb high above the Atlantic Ocean and the sprawling Rio de Janerio</p> <p>b. Any responses which contain Babylon Mountain and Morro de Urca,</p> <p>c. Any responses which contain area for children and restaurant that serves up delicious dishes.</p> <p>d. Any responses which suggest Tranquil beauty/ beauty of the area makes it perfect for the big screen</p> <p>e. Any responses which contain any two of 'Now, Voyager', Moonraker and The Simpsons</p>	
3	<p>A. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.</p> <p>Correct Answers:</p> <p>a. True</p> <p>b. True</p> <p>c. False</p> <p>d. True</p> <p>e. False</p> <p>B. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.</p> <p>Correct Answers:</p> <p>a. Any responses which contain Hewa River</p> <p>b. Any responses which contain Any one of Rupalal Chaudhary/Rajan Chaudhary and Prakash Chaudhary for deceased and any one of Bhuleshwar Chaudhary/ Prakash Chaudhary and Avishek Chaudhary for injured</p> <p>c. Any responses which suggest No, because the hume pipes will be swept away by flood</p> <p>d. Any responses which suggest 6 workers were injured, among them 3 died in Nobel Hospital while undergoing treatment.</p> <p>e. Any responses which contain Panchthar and Taplejung</p>	<p>1x5=5</p> <p>1x5=5</p>
4	<p>A. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.</p> <p>Correct Answers:</p> <p>a-ii</p> <p>b-iv</p> <p>c-iii</p> <p>d-vi</p> <p>e-i</p> <p>B. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.</p> <p>Correct Answers:</p> <p>a. Limbu</p>	<p>1x5=5</p> <p>1x5=5</p>

	<p>b. Critics c. Miruna Magar d. Infertility e. Fair</p> <p>B. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.</p> <p>Correct Answers:</p> <p>a. Any responses which contain Eastern</p> <p>b. Any responses which contain Upendra Subba.</p> <p>c. Any responses which contain Namsang & Serang.</p> <p>d. Any responses which suggest ‘Because her parents could not pay the demanded Jaari compensation.’</p> <p>e. Accept reasonable opinions, e.g.: Yes, because it portrays the traditional Jaari system and its impact on relationships in the Limbu community.)</p>	1x5=5
5	This Question carries 5 marks. Award marks considering CONTENT, VOCABULARY & MECHANICS SEPARATELY. Do not penalize the students based on holistic judgment. Deduct marks where relevant.	
CONTENT(3)	Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the question prompt with negligible errors	3
	Effectively stated and adequately supported content by fully addressing the prompt with a few errors	2.5
	Clearly stated and adequately supported content in line with the prompt often deviated or missing content but does not impede comprehension	2
	Clearly stated content with or without some support often lacks track with deviated or missing ideas impeding comprehension	1.5
	Mere generalized and repeated and/or a lot of missing content	1
	Ideas show thought but not tied to the topic	0.5
	No relevant content at all	0
Vocabulary, Layout & Organization(1)	Varied vocabulary, coherent sentence structures and linking words with appropriate format	1
	Limited vocabulary, incoherent sentence structures and linking words with or without appropriate format	0.5
	Complete use of transliteration, broken sentence structure that impedes meaning and inappropriate format	0
Grammar & Mechanics (1)	Rare grammatical, punctuation and spelling errors	1
	Frequent grammatical, punctuation and spelling errors	0.5
	Serious errors in mechanics of writing	0

6	This Question carries 5 marks. Award marks considering CONTENT, VOCABULARY & MECHANICS SEPARATELY. Do not penalize the students based on holistic judgment. Deduct marks where relevant.	
CONTENT(3)	Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the question prompt with negligible errors	3
	Effectively stated and adequately supported content by fully addressing the prompt with a few errors	2.5
	Clearly stated and adequately supported content in line with the prompt often deviated or missing content but does not impede comprehension	2
	Clearly stated content with or without some support often lacks track with deviated or missing ideas impeding comprehension	1.5
	Mere generalized and repeated and/or a lot of missing content	1
	Ideas show thought but not tied to the topic	0.5
	No relevant content at all	0
Vocabulary, Layout & Organization(1)	Varied vocabulary, coherent sentence structures and linking words with appropriate format	1
	Limited vocabulary, incoherent sentence structures and linking words with or without appropriate format	0.5
	Complete use of transliteration, broken sentence structure that impedes meaning and inappropriate format	0
Grammar & Mechanics (1)	Rare grammatical, punctuation and spelling errors	1
	Frequent grammatical, punctuation and spelling errors	0.5
	Serious errors in mechanics of writing	0
7	This Question carries 6 marks. Award marks considering CONTENT, VOCABULARY & MECHANICS SEPARATELY. Do not penalize the students based on holistic judgment. Deduct marks where relevant.	
CONTENT(3)	Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the question prompt with negligible errors	3
	Effectively stated and adequately supported content by fully addressing the prompt with a few errors	2.5
	Clearly stated and adequately supported content in line with the prompt often deviated or missing content but does not impede comprehension	2
	Clearly stated content with or without some support often lacks track with deviated or missing ideas impeding comprehension	1.5
	Mere generalized and repeated and/or a lot of missing content	1
	Ideas show thought but not tied to the topic	0.5
	No relevant content at all	0
Vocabulary, Layout & Organization(2)	Varied vocabulary, coherent sentence structures and linking words with appropriate format	2
	Varied vocabulary, often incoherent sentence structures and linking words with appropriate format	1.5
	Limited vocabulary, incoherent but comprehensible sentence structures	1
	Limited vocabulary, haphazard sentence structures with more errors	0.5
	Complete use of transliteration, broken sentence structure that impedes meaning and inappropriate format	0

Grammar & Mechanics (1)	Rare grammatical, punctuation and spelling errors	1
	Frequent grammatical, punctuation and spelling errors	0.5
	Serious errors in mechanics of writing	0
8	This Question carries 6 marks. Award marks considering CONTENT, VOCABULARY & MECHANICS SEPARATELY. Do not penalize the students based on holistic judgment. Deduct marks where relevant.	
CONTENT(5)	Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the question prompt	5
	Effectively stated and strongly supported content by fully addressing the question prompt with negligible errors	4.5
	Adequately stated & supported by fully addressing the question prompt with some ideas missing	4
	Adequately stated & supported by partially addressing the question prompt often with deviated ideas	3.5
	Clearly stated & supported by partially addressing the question prompt often impending comprehension	3
	Clearly stated & supported but often deviated content in line with the question prompt more often impending comprehension	2.5
	Partially stated often repeated and/or misinterpreted and deviated content without any support impending comprehension	2
	Very little, often repeated content with no support causing errors more often impending comprehension	1.5
	Limited content often with broken sentences with no support	1
	Ideas show thought but not tied to the topic	0.5
	No relevant content at all	0
Vocabulary, Layout & Organization(2)	Varied vocabulary, coherent sentence structures and linking words with appropriate format	2
	Varied vocabulary, often incoherent sentence structures and linking words with appropriate format	1.5
	Limited vocabulary, incoherent but comprehensible sentence structures	1
	Limited vocabulary, haphazard sentence structures with more errors	0.5
	Complete use of transliteration, broken sentence structure that impedes meaning and inappropriate format	0
Grammar & Mechanics (1)	Rare grammatical, punctuation and spelling errors	1
	Frequent grammatical, punctuation and spelling errors	0.5
	Serious errors in mechanics of writing	0
9	This question carries 6 marks. Award 1 mark for each correct answer. Correct Answers: a. How long have you been teaching here? b. The wife does not go to prison to see her husband. c. Hari, have a cup of coffee, <u>will you?</u> d. Look, a deer <u>is running</u> in the green field. e. Nita told us that she was going to picnic the next day. f. People praising her are admired by her.	6x1=6
10	This question carries 5 marks. Award 0.5 marks for each correct answer. Correct Answers: a. was growing b. was c. a	10x0.5=5

	<div>d. to fetch e. knocked f. were not g. so h. isn't it i. for j. would have been</div>	
--	---	--

Koshi Province
English Grade 10 Group 4
(Written Test)

Class : 10
Subject : English

Time : 3hrs

Fullmarks : 75
Passmarks :

Candidates are required to give answer according to the given instruction.

1. Read the text and write True or False for the given statements.

The Voice of the Rain

And who art thou? Said I to the soft- falling shower.
Which, strange to tell, gave me an answer, as here translated:
I am the poem of Earth, said the voice of the rain,
Eternal, I rise impalpable out of the land and the bottomless sea,
Upward to heaven, whence, vaguely form'd, altogether changed, and yes
the same,
I descend to lave the draughts, atomies, dust-layers of the globe,
And all that in them without me were seeds only, latent, unborn;
And forever, by day and night, I gave back life to my own origin,
And make pure and beautify it;
(For song, issuing from its birth-place, after fulfilment, wandering,
Reck'd or unreck'd, duly with love returns.)

Walt Whitman

A. Write True or False for the following statements. 5x1=5

- i. The poem is a conversation between the rain and the poet. [   ]
- ii. The river over floods during the draught. [   ]
- iii. The life of rain is similar to that of a song. [   ]
- iv. The showers are necessary for the earth. [   ]
- v. When the rain changes its form or shape, its originality also gets changed. [   ]

2. Read the given text and do the activities that follow.

Cabbage White

Sarah and Jamie stood on their tiptoe and gave the card from their school to the tall man behind the counter of a farm. The man frowned and made a face. "So you're looking for some work, And who are you?" "I'm Sarah. I'm twelve. This is my brother Jamie; he's eleven." Shouldn't you be at school?" "We are on holiday. And would like to earn some money and support our parents."

The man lifted his hat and scratched his head. "Working in the farm is quite tough job for kids like you. I need somebody big and strong to work here," he said.

"There must be some work for us in this big farm. Could you please find one?" Sarah pleaded. "And right. Let's see. Do you know what a Cabbage White is?" the man asked. "Yes. It's a beautiful white butterfly that lays its eggs on cabbages. And those eggs change into caterpillar.", answered Sarah. "And do you know what the caterpillars do?" "They eat the cabbage leaves!" shouted Jamie.

"Aren't afraid of caterpillars?" asked the man. "Not at all." Retorted Sarah. "All right. So, I think I have a job for you." Oh thank you very much. And what is the work?," they said.

I want you to check every single cabbage in the garden and eliminate all the caterpillars", replied the man. "Er.....how?" wondered Jamie. "You pick them off and collect them." "Is it all right, if we collect them in one of these pails?" "Alright." "How much will you pay us?" Sarah asked.

A. Complete the following sentences by using the correct words from the text. 5x1=5

- a. The man picked up his .....
- b. It's a beautiful white butterfly that produces its eggs on .....
- c. The large farm would be provided some ..... for them.
- d. The job was given to remove and collect .....
- e. The children became happy and asked about .....

B. Answer the following questions.

5x1=5

- a. Why did the man frown his face?
- b. What was the reason behind Sarah and Jamie for looking a job?
- c. Why should Sarah and Jamie have been at school?
- d. How are the caterpillars produced?
- e. What made the man provide the job for the children?

3. Read the text and do the Activities that follow.

VACANCY NOTICE

Prime Commercial Bank Ltd., an 'A' class financial institution brings you opportunities to grow together professionally and managerially. We seek application for following positions from suitably qualified, dynamic and result oriented Nepalese Citizens with strong interpersonal skills and pleasant personality.

1. BRANCH MANAGER

Required Experience and Qualification:

A minimum experience of 3 years or above with relevant and progressive work exposure in Financial Institutions with focus in Credit, Business Development, Trade Finance and Branch Management

2. LEGAL OFFICER

Required Experience and Qualification:

A minimum of 5 years of relevant and progressive work experience as practitioner lawyer holding advocate license. Bachelor's Degree in Law (Commercial Law as core) from recognized University.

Candidates with fluency in Nepali and English (both-oral and written), along with computer literacy and a strong working knowledge of Microsoft Office applications, will be given preference.

INSTRUCTION TO APPLICANT:

All applications should include Updated CV including name of two references (compulsorily), application letter quoting the position applied for in the subject line, Citizenship Certificate (Copy), Recent Passport Size Photo & Academic Certificates (Copy). Only shortlisted candidates will be called for the further selection process(es) as per the bank's rule. The Bank reserves the right to reject any application without assigning any reason.

Application Deadline:

The Deadline for the application is

Posted on: 2025-06-13 ,

A. Choose and write the best answer.

(5X1=5)

- a. Prime Commercial Bank Ltd. has announced the vacancies for.....
- branch officer
  - branch manager
  - legal manager

LC

- b. The bank is seeking application from LC
- all interested Nepalese candidates
  - all dynamic candidates
  - qualified, and dynamic Nepalese candidates
- c. What is the minimum experience for branch manager and legal officer?.....
- 3 years for legal officer and 5 years for branch manager
  - 5 years for branch manager and 3 years for legal officer
  - 3 years for branch manager and 5 years for legal officer
- d. The candidates are expected to be fluent in both Nepali and English, so that they can handle.....
- oral communication properly
  - operating technologies properly
  - oral and written communication properly
- e. Who will be shortlisted for the further the further selection?
- All candidate
  - Candidate with required qualification and experience
  - Candidate as per the bank's rule
- B. Answer the following questions. (5X1=5)**
- a. What is the deadline of application?
- b. What are the vacant posts in the bank as mentioned in the advertisement?
- c. Make a list of documents that the candidates must submit along with the application?
- d. Why do you think the bank seek for two references compulsorily?
- e. How can the practitioner lawyer holding advocate license work for the bank better?

4. Read the travelogue and do the tasks given below.

A Memorable trip to Pokhara

With friends, I explored Pokhara, a stunning city in Nepal, weaving an everlasting string of memories. The journey started on October 29, 2022, full of excitement that couldn't be contained throughout the road trip. The wind felt stronger when we ever so slightly rolled down the windows of the car, and with every passing hour, we were closer to the valley full of bliss. We reached the centre of Pokhara late in the evening.

The place was full of people celebrating Tihar by singing and dancing. Tired, we checked into our hotel room and started unpacking. Afterward, we went to a restaurant for dinner and then walked through the streets bustling with tourists. October 30th, the day after, was slow. It was the only day we had for ourselves before returning to Kathmandu. The sun was high up, people rode their bicycles near the lakeside, and we walked our way towards a nearby cafe for breakfast. Then, we made our way towards Fewa Lake.

Fewa Lake, popular for its magnificent view of the mountains, was indeed breathtakingly serene. We were on a boat with music filling our ears along with the sound of light waves crashing on us while watching the birds fly high up in the sky. The next place we went was a hiking trail with a Shiva statue at the top. Upon arrival at the start of the trail, we got out of the car and started walking along with the other hikers, including tourists and local people, children, and adults. Halfway through the trail, a short breath caught up to us as the trail got narrow and steep. Some of the hikers along with us stopped midway as the hike got harder because of the steep trail. Even though we didn't reach the top, the scenery there was as beautiful as it could get. The clear view of the city with the sun shining on it was truly magnificent. We could see the wind blow as it grazed across the grass, and our hair too went with the wind as we rested on the grassy hill. After a while of enjoying nature, we headed back down the trail.

Source: The Rising Nepal, Friday, 11 August 2023

A. Match the words from the text in Column A with their meanings in Column B. (5×1=5)

Column A

- a. Bliss
- b. Magnificent
- c. Trail
- d. Hikers
- e. Scenery

Column B

- i. view or landscape
- ii. perfect happiness
- iii. travellers on long walk for pleasure
- iv. elegant or splendid in appearance
- v. the track indication marking the route

B. Re-Order the following sentences as they appear in the text.(5×1=5)

- i. They could see the clear view of the city with the sun shining on it.
- ii. People were riding bicycles near the lakeside.
- iii. People in Pokhara were observing the festival 'Tihar'.
- iv. The writer with his friends went on boating.
- v. Some hikers were stopping midway because of the steep trail.

C. Answer the following questions. (5×1=5)

- i. Why did the writer find the journey unforgettable?
- ii. List down the two things that the writer saw in Pokhara.
- iii. Why couldnot the writer and his friends reach the top?
- iv. Which place did the writer go to visit on the second day?
- v. How was the weather in Pokhara on the first day?

5. Write a set of rules and regulations for the examinees. Write in about 100 words using the clues given below. (5)

Exam starting time: 11: 00am-----admit card compulsory-----no electronic devices like cell phone or smart watch.....

6. Compose a message of condolence in about 100 words to be published in a local newspaper. Use the clues given in the box below. (5)

Laxmi G.C-----at the age of 50-----died in a plane crash.....popular national singer.....rest in peace in the heaven.

7. Compose a dialogue in about six exchanges between two friends who are talking on their vacation plan. (6)

8. Write a letter to your brother warning him about the drug abuse. Write it in about 200 words mentioning its adverse effects on human health. (8)

9. Do as indicated in the bracket.

5X1=5

- a. I'm an engineer, ...? (Supply question tag)
- b. Muskan always smiles in classroom. (Change into negative)
- c. Our school starts at 10 o'clock in the morning. (change into when question)
- d. Hari asked Ram for help. (Change into Yes/No question)
- e. He disobeys his parents. (Into passive voice)
- f. The teacher said, " Were you absent yesterday?" (Into indirect speech)

10. Choose and copy the best answer for the numbered blanks below. Rewriting is not compulsory. (10×0.5=5)

Dinesh lives in a remote village of Eastern Nepal. He goes to school.....(1)....(by, with, on, at) foot. It takes him.....(2).....(a, an, the, no article) hour to get there. One day, his friends ....(3).....(had reached, reached, reach, will reach) the school before he arrived. He kept his bag in the classroom and began to play with his friends. When the bell .....(4)... (was ringing, was rung, had rung, is rang) by the peon, he joined his class for assembly. His PT teacher made them.....(5).....(take, to take, taken, taking) part in the PT. All the students were looking at him....(6).....(because of, since, because, therefore) he was not wearing school uniform...(7)....(wasn't he, was he, did he, didn't he). The headteacher asked him why .....(8) ....(don't you, didn't you, he didn't, didn't he) wear school uniform. He said, “ I've worn my school uniform, sir” he said without looking at his dress. His friends laughed and then he looked at his uniform. He felt ashamed of himself looking his rough dress. He came in front of the assembly and said, “ I was very busy in my household works so I forgot to wear my school uniform.”One of his friends.....(9).....(was laughing, were laughing, is laughing, are laughing at him. If he had worn the school uniform, they.....(10).....(wouldn't laugh/ wouldn't have laughed/ won't laugh, hadn't laughed) at him

Group:-A

विशिष्टीकरण तालिका (Test specification chart)

Grade 9 - 10

2078

Subject : Mathematics

Full marks : 75

Time : 3 hrs

S.N.	Areas	Total working hours	Knowledge		Understanding		Application		Higher ability		Total number of items	Total number of questions	Total Marks
			Number of items	Marks	Number of items	Marks	Number of items	Marks	Number of items	Marks			
1.	Sets	12	1	1	1	1	1	3	1	1	4	1	6
2.	Arithmetic	28	2	2	2	3	3	5	2	3	9	3	13
3.	Mensuration	28	2	2	2	3	2	5	2	3	8	3	13
4.	Algebra	32	2	2	2	4	3	7	1	2	8	3	15
5.	Geometry	28	2	2	2	3	2	5	2	3	8	3	13
6.	Statistics and Probability	24	2	2	2	3	2	4	2	2	8	2	11
7	Trigonometry	8	1	1	1	1	1	1	1	1	4	1	4
		160	12	12	12	18	14	30	11	15	49	16	75

Item Matrix

S.N.	Area	Question	Topic	Knowledge		Understanding		Application		Higher Ability		Total marks
				Item	Marks	Item	Marks	Item	Marks	Item	Marks	
1	Set	1a,b,c,d	Set	1a	1	1b	1	1c	3	1d	1	6
2	Arithmetic	2a,b,c	Compound interest	2a	1			2b	2	2c	2	5
		3a,b,c	Pop. & Grow.			3a	2	3b	1	3c	1	4
		4a,b,c	Money Exchange	4a	1	4b	1	4c	2			4
3	Mensuration	5a,b,c	Area & Volume	5a	1	5b	1			5c	2	4
		6a,b,c	Area & Volume			6a	2	6b	2			4
		7a,b,c	Combina solid	7a	1			7b	3	7c	1	5
4	Algebra		Sequence & Series	8a	1	8b	2			8c	2	5
		8a,b,c	Quadratic equation	9a	1	9b	2	9c	1			4
		9a,b,c	Algebraic fraction					10a	3			3
		10a,b	Indices					10b	3			3
5	Geometry	11a,b,c	Area of Triangle	11a	1	11b	2			11c	2	5
		12a,b	Construction					12a	3			3
		13a,b,c	Circle	13a	1	13b	1	12b	2	13c	1	5
6	Sta. & Prob.	14a,b,c,d	Statistic	14a	1	14b	1	14c	2	14d	1	5
		15a,b,c,d	Probability	15a	1	15b	2	15c	2	15d	1	6
7	Trigonometry	16a,b,c,d	Trigonometry	16a	1	16b	1	16c	1	16d	1	4
				12	12	12	18	14	30	11	15	75

Model Question Paper

Subject: Com. Mathematics
Time: 3 hours

Full Marks: 75
Grade: Ten

सबै प्रश्नहरू अनिवार्य छन्। (All the questions are compulsory)

1. एउटा माध्यमिक विद्यालयको कक्षा 10 मा अध्ययनरत 120 जना विद्यार्थीहरूको समूहमा सर्वेक्षण गर्दा 60 जनाले क्रिकेट खेल्न मन पराएको, 55 जनाले बास्केटबल खेल्न मन पराएको र 20 जनाले दुवै खेल मध्ये कुनै पनि मन नपराएको पाइयो। (In a survey conducted among 120 students studying in class 10 of a secondary school, it was found that 60 students liked cricket game, 55 students liked basketball game and 20 students did not like any of two games.)

a. यदि C र B ले क्रमशः क्रिकेट र बास्केटबल खेल्न मन पराउने विद्यार्थीहरूको समूहहरूलाई जनाउँछ भने दुवै खेल खेल्न मन नपराउने विद्यार्थीको गणनात्मकता लेख्नुहोस्।

(If C and B denote the sets of students who liked cricket and basketball game respectively, write the cardinality of students did not like any of two games [1 k]

b. माथिको जानकारीलाई भेनचित्रमा प्रस्तुत गर्नुहोस्।

(Present the above information in a Venn-diagram.) [1U]

c. क्रिकेटमात्र मन पराउने विद्यार्थीहरूको सङ्ख्या पत्ता लगाउनुहोस्।

(Find the number of students who liked cricket only.) [3A]

d. क्रिकेट र बास्केट बल दुवै खेल मन पराउने र यी दुई बाहेक अन्य खेल मन पराउने विद्यार्थीहरूको सङ्ख्या विच तुलना गर्नुहोस्।) Compare the number of students who liked both cricket and basketball and who liked except these two games.) [1 HA]

2. नेपाल वैङ्कले निम्ननुसारको ब्याजदर निर्धारण गर्यो। यदि तपाईंले 2 वर्षका लागि रु 40,000 जम्मा गर्दै हुनुहुन्छ भने Nepal bank has fixed the following rate of interest. If your are going to depozite Rs. 40,000 for 2 years in the bank.

खाता A (Account A)	खाता B (Account B)
12% प्रतिवर्ष वार्षिक चक्रिय ब्याज	10% प्रतिवर्ष अर्धवार्षिक चक्रिय ब्याज
12%. Per annum yearly Compound interest	10% per annum halls yearly Compound interest

a. वार्षिक चक्रिय मिश्रधन पत्ता लगाउने सूत्र लेख्नुहोस्।

(write down the formula for finding the yearly Compound amount .) [1k]

b. खाता A र B बाट प्राप्त हुने मिश्रधन निकाल्नुहोस्।

Find the amount recived from account A and B. [2A]

c. तपाईं कुन खातामा रकम जम्मा गर्नुहुन्छ, र किन ?

In which account will you deposite the amount and why? [1HA]

3. एउटा फोटोकपी मेसिन रु. 80,000 मा खरिद गरियो। उक्त मेसिनको प्रयोगबाट 2 वर्षमा रु. 30,000 आम्दानी भयो। मेसिनको मूल्यमा प्रतिवर्ष 20% का दरले हास आउँछ र 2 वर्षपछि उक्त मेसिन विक्री गरियो। (A photocopy machine is purchased for Rs. 80,000. After using for 2 years, only Rs. 30,000 is earned. The price of machine depreciates annually at the rate of 20% and the machine is sold after 2 years.)

a. मेसिनको सुरुको मूल्य रु. V_0 . वार्षिक मिश्रद्वारादर $R\%$ र T वर्षपछि मेसिनको मूल्य रु. V_T भए V_0 लाई V_0 , $R\%$ र T को रूपमा व्यक्त गर्नुहोस्। (The initial price of machine is Rs. V_0 annual rate of

compound depreciation is $R\%$ and the price of machine after T years is Rs. VT , express VT in terms of V_0 , $R\%$ and T .) [1 k]

b. सो मेसिनको 2 वर्षपछिको मूल्य पत्ता लगाउनुहोस्।

(Find the price of the machine after 2 years.) [2U]

c. उक्त मेसिन विक्री गर्दा भएको कुल नाफा वा नोक्सान प्रतिशतमा पत्ता लगाउनुहोस्।

(Find the total profit or loss in percentage on selling the machine.) [2HA]

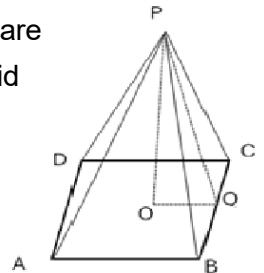
4. एक जना व्यापारीले अस्ट्रेलियन डलर 1 = ने.रु. 80 को दरमा रु. 3,56,000 को केहि डलर साटेछन्। पांच दिनपछि अस्ट्रेलियन डलरको तुलनामा नेपाली मुद्रा 2% ले अधिमुल्यन भएछ र उक्त दिनमा उनले आफूसँग भएको अस्ट्रेलियन डलर पुनः नेपाली मुद्रामा साटेछन्। (A businessman exchanged some Australian dollars with NRs. 3,56,000 at the exchange rate of Australian dollar 1 = NRs 80. After 5 days, Nepalese currency was revaluated by 2% in comparison to Australian dollar and on that day exchanged the dollars into Nepalese currency again.)

a. उसले रु. 3,56,000 सँग कति अस्ट्रेलियन डलर साटेछ? पत्ता लगाउनुहोस्। (How many Australian dollars did he exchanged with NRs. 3,56,000? Find it.) [1U]

b. नेपाली मुद्रामा भएको अधिमुल्यनपछि अस्ट्रेलियन डलर साट्दा व्यापारीले कति नेपाली रुपियाँ प्राप्त गर्यो? निकाल्नुहोस्। (How much Nepalese rupees did the businessman receive when he exchanged Australian dollar after revaluation in Nepalese currency? Find it.) [2A]

c. व्यापारिको कारोवारको नाफा वा नोक्सान रकम पत्ता लगाउनुहोस्। (Calculate his gain or loss amount.) [1A]

5. तल दिईएको चित्र एउटा वर्गाकार आधार भएको पिरामिड हो। जसको आधार भुजाको लम्बाई $AB = 6\text{cm}$, पिरामिडको छड्के उचाई $PQ = 5\text{cm}$ छ। (The figure below is a pyramid with a square base. The length of the base side is $AB = 6\text{cm}$, the height of the pyramid is $op = 4\text{cm}$.)

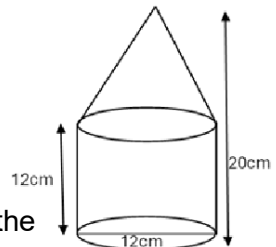

a. वर्ग आधार भएको पिरामिडमा आधार भुजाको लम्बाई a , पिरामिडको उचाई h र छड्के उचाई l भए पुरा सतहको क्षेत्रफल निकाल्ने सूत्र लेख्नुहोस्। Write a formula to find the total surface area of pyramid with a square base. (1K)

b. चित्रमा दिईएको पिरामिडको पुरा सतहको क्षेत्रफल पत्ता लगाउनुहोस्। Find the total surface area of the pyramid shown in the figure. (1U)

c. उक्त पिरामिडमा त्रिभुजाकार सतहमा **Rs 15** प्रति वर्ग से मी को दरले रङ लगाउदा लाग्ने खर्च र आधारको बाहिरी भागमा **रु 20** प्रति वर्ग से मी को दरले धातुको कभर लगाउदा लाग्ने खर्चको तुलना गर्नुहोस्। Compare the cost of painting the triangular surface of the pyramid at the rate of Rs. 15 per square centimeter with the cost of covering the base with metal at the rate of Rs. 20 per square centimeter.) (1HA)

6. तल चित्रमा सोली र बेलना मिलेर बनेको संयुक्त ठोस वस्तु दिईएको छ। The figure below shows a combined solid made up of a cylinder and a cone.

a. सोलीको अर्धव्यास r , उचाई h , तथा छड्के उचाई l भए l लाई r र h को रूपमा व्यक्त गर्नुहोस्। If the radius of the cone is r , height is h , and slant height is l express l in terms of r and h . (1K)

b. बेलनाकार भागमा रङ लगाउन प्रति वर्ग से.मि. रु 15 का दरले हुने जम्मा खर्च पत्ता लगाउनुहोस्। If the cylindrical part is to be painted at the rate of 15 per square cm, find the total cost of painting. (2A)

- c. वेलनकार भाग र सोलिआकार भागको आयतन विचको फरक कति छ? पत्ता लगाउनुहोस्। What is the difference between the volume of the cylinder and the volume of the cone? Find it. (2HA)

7. चित्रमा दिएको आयतकार टंयाकीको भित्री लम्बाई, चौडाई र उचाई क्रमशः 5m, 2m, 1.5m छ।

The length, breadth, and height of a rectangular tank shown in the figure are respectively 5 m, 2 m, and 1.5 m.

- a. उक्त टंयाकीको भित्री चार भित्तामा रु 50 को दरले रङ्ग लगाउदा लाग्ने खर्च पत्ता लगाउनुहोस्।

Find the cost of painting the four inner walls of the tank at the rate of Rs. 50 per square meter. 2(U)

- b. उक्त टंयाकीमा पानी भर्न प्रति लिटर रु 50 का दरले खर्च लाग्छ भने टंयाकी भर्न जम्मा कति खर्च लाग्छ? पत्ता लगाउनुहोस्।

If filling the tank with water costs 50 paisa per liter, find the total cost to fill the tank. (3A)

8. 2 र 27 को बिचमा 4 ओटा समानान्तरिय मध्यमा पर्दछन भने,

- a) पहिलो पद **a**, समानान्तरिय मध्यमा **d** र जम्मा पद संख्या **n** भए साधारण पद निकल्ने सुत्र लेख्नुहोस्। (1K)

- b) 4 ओटा समानान्तरिय मध्यमा निकाल्नुहोस्। (2U)

- c) समानान्तरिय अनुक्रमणका पदको योगफल 555 हुन्छ कि हुदैन परीक्षण गर्नुहोस्। (2HA)

9. दुईजना दिदि र भाइको हालको उमेरको योगफल 34 वर्ष र उनीहरुको उमेरको गुणनफल 288 छ भने

- a) चलराशी **x** र स्थिर अंकहरु **a** र **b** भए वर्ग समिकरण लेख्नुहोस्। (1K)

- b) दिदि र भाइको उमेरहरुमा चल राशी प्रयोग गरि समिकरण निर्माण गर्नुहोस्। (1U)

- c) तिनीहरुको हालको उमेर कति हुन्छ, पत्ता लगाउनुहोस्। (2A)

10. a. हल गर्नुहोस्: $5^{2x} - 6 \times 5^{x+1} = -125$ (3A)

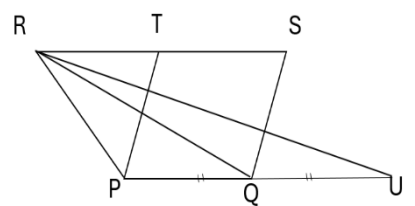
- b. यदि $\frac{m}{2m+1} + \frac{1}{m+2} = \frac{4m+5}{2m^2+5m+2}$ भए **m** को मान कति हुन्छ, पत्ता लगाउनुहोस्। (3A)

11. दिइएको चित्रमा त्रिभुज PQR र समानान्तर चतुर्भुज $PQST$ एउटै आधार PQ र उहि समानान्तर

रेखा SR बिच बनेका त्रिभुज र समानान्तर चतुर्भुज हुन्। In the given figure, triangle PQR

and parallelogram $PQST$ are constructed on the same base PQ and

between the same pair of parallel lines SR .

- a. त्रिभुज PQR र समानान्तर चतुर्भुज $PQST$ विचको सम्बन्ध लेख्नुहोस्।

Write the relation between triangle PQR and parallelogram $PQST$. [1K]

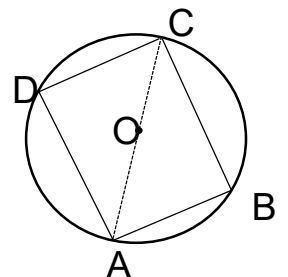
- b. त्रिभुज PQR को क्षेत्रफल 12cm^2 भए समानान्तर चतुर्भुज $PQST$ को क्षेत्रफल कतिहोला? निकाल्नुहोस्। If the area of triangle PQR is 12cm^2 , what will be the area of parallelogram $PQST$? Calculate it. [1U]

- c. प्रमाणीत गर्नुहोस्: समानान्तर चतुर्भुज $PQST$ को क्षेत्रफल = $2 \times$ त्रिभुज PQR को क्षेत्रफल

Prove that: Area of parallelogram $PQST$ = $2 \times$ Area of triangle PQR . [2A]

- d. यदि $PQ = QU$ छ भने त्रिभुज PUR को क्षेत्रफल र समानान्तर चतुर्भुज $PQST$ को क्षेत्रफलको सम्बन्ध के होला? कारण सहित लेख्नुहोस्। If $PQ = QU$, what will be the relationship between the area of triangle PUR and parallelogram $PQST$? Write with reason. [2HA]

12. दिइएको चित्र, एउटा चक्रिय चतुर्भुज $ABCD$ हो।

The given figure represents a cyclic quadrilateral $ABCD$.

- a) चक्रिय चतुर्भुजका सम्मुख कोणहरूको सम्बन्ध लेख्नुहोस ।

Write the relationship between opposite angles of a cyclic quadrilateral. [1K]

- b) दिइएको चित्र जस्तै कम्तीमा दुइओटा चित्र बनाई, चक्रिय चतुर्भुजका सम्मुखका कोणहरूको सम्बन्ध परिक्षण गर्नुहोस । (वृत्तको अर्धव्यास कम्तीमा 3cm हुन आवश्यक छ)
Create at least two diagrams similar to the given one and verify the relationship between opposite angles in cyclic quadrilaterals. (The radius of the circle must be at least 3cm) [2A]

13.

- a) भुजाहरू $EF = 6\text{cm}$, $EH = 5.4\text{cm}$ र $FH = 3.5\text{cm}$ भएको एउटा त्रिभुज EFH को रचना गर्नुहोस र त्रिभुज EFH संग बराबर क्षेत्रफल भएको एउटा कोण 60° भएको त्रिभुज को रचना गर्नुहोस ।

Construct a triangle EFH with sides: $EF = 6\text{cm}$, $EH = 5.4\text{cm}$ and $FH = 3.5\text{cm}$. Then, construct another triangle with an angle of 60° that has the same area as triangle EFH . [3A]

- b. माथि रचना गरेको त्रिभुजको क्षेत्रफल संग बराबर क्षेत्रफल हुने समानान्तर चतुर्भुज रचना गर्न सकिन्छ कि सकिदैन कारण सहित लेख्नुहोस? (1HA)

14. एउटा 12m व्यास भएको वृत्ताकार पोखरीको ठिक बिचमा, पानीमाथी 7m देखिने गरि एउटा खम्बा गाडिएको छ ।

A pole is planted exactly at the center of a circular pond with a 12m diameter, and it is 7m visible above the water surface.

- a) उक्त पोखरीको किनाराबाट एकजना व्यक्तिले खम्बाको टुप्पोमा हेर्दा कस्तो कोण बन्छ ? लेख्नुहोस ।
What type of angle is formed when a person looks at the top of the pole from the edge of the pond? Write it. [1K]
- b) उक्त पोखरीको अर्धव्यास कतिहोला ? निकाल्नुहोस ।
What is the radius of the pond? Calculate. [1U]
- c) शिवले पोखरीको किनाराबाट खम्बाको टुप्पोमा हेर्दा 45° को कोण बनाउछ भने, शिवको उचाई निकाल्नुहोस ।
If Shiva looks at the top of the pole from the edge of the pond forming a 45° angle, find Shiva's height. [1A]
- d) किनारा बाट 30° डिग्रीको उन्नतांश कोण बनाएर खम्बाको टुप्पोमा हेर्नलाई खम्बाको उचाई कति कम वा बढी गर्नुपर्ला ? गणना गर्नुहोस ।
If a person wants to see the top of the pole at an angle of 30° from the edge, by how much should the height of the pole be increased or decreased? Calculate. [1HA]

15। एउटा कक्षामा भएका 50 जना विद्यार्थीहरूले गणित विषयको प्राप्ताङ्क तलको तालीकामा दिइएको छ। The marks obtained by 50 students of a class in Mathematics are given in the following table.

प्राप्ताङ्क	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70
-------------	------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

विद्यार्थी संख्या	2	10	12	15	5	2	4
----------------------	---	----	----	----	---	---	---

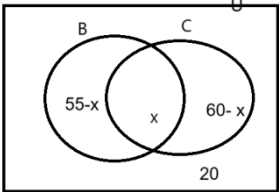
- a. पहिलो चतुर्थांश $Q_1 = L + \frac{\frac{N}{4} - cf}{f} \times I$ मा c.f. ले के जनाउछ ? लेख्नुहोस। In the formula First Quartile (Q1) = $L + \frac{\frac{N}{4} - cf}{f} \times I$, what does c.f. denote? Write it. 1(K)
- b. दिईएको तथ्याङ्कको पहिलो चतुर्थांश पत्ता लगाउनुहोस । Find the first quartile from the given data. (2A)
- c. औसत प्राप्ताङ्क पत्ता लगाउनुहोस। Find the mean marks. 1U
- d. यदि 30-40 अङ्क प्राप्त गर्ने विद्यार्थी संख्या 10 जना भएको भए औसत प्राप्ताङ्कमा कति फरक पर्छ? पत्ता लगाउनुहोस । If the number of students scoring between 30–40 marks is 10, how much difference does it make in the average score? Find out. (1HA)
16. एउटा झोलामा 4 वटा पहिलो र 6 वटा हरियो उत्रै र उस्तै बलहरू छन। 2 वटा बलहरू एक पछि अर्को गर्दै पुनः नराखिकन झिकिएको छ।
- a. आश्रित घटना भन्नाले के बुझ्नुहुन्छ?(1K)
- b. सम्भावित घटनाको परिणामलाई वृक्ष चित्रमा प्रस्तुत गर्नुहोस।(2U)
- c. दुवै बलहरू पहिलो रङ्गको पर्ने सम्भाव्यता पत्ता लगाउनुहोस।(2A)
- d. यदि पहिलो बल पुनः राखेर दोश्रो बल झिकदा दुवै बल पहिलो पर्ने सम्भाव्यता , पुनः नराखी झिकदा दुवै बल पहिलो पर्ने सम्भाव्यता भन्दा कतिले बढी वा घटी हुन्छ?(1HA)

Marking scheme

Subject: Com. Mathematics

Grade: Ten

Full Marks: 75

Question	Items	Answer	Marks	Remarks
1	a	$n(\overline{BUC}) = 20$	1	6 marks
	b		1	
	c	$n(U) = n(BUC) + n(\overline{BUC})$ or $120 = 55-x + x + 60-x + 20$ $n(BUC) = 15$	1	
	d	$n_0(c) = 60 - 15 = 45$ $n(BUC) : n(\overline{BUC}) = 15:20 = 3:4$	1	
2	a	$CA = p(1 + \frac{R}{100})^T$	1	4 marks
	b	For account A, $CA = \text{Rs } 48620.25$	1	
		For account B, $CA = \text{Rs. } 50176$	1	
	c	I will deposit the amount in account B earns more interest than account A for 2 years.	1	
3	a	$V_T = v_0(1 - \frac{R}{100})^T$	1	5 marks
	b	$V_T = v_0(1 - \frac{R}{100})^T$ $= 80000(1 - \frac{20}{100})^2$ $= 80000(0.80)^2$ $= \text{Rs } 51200$	1	
		sp with earning = $51200 + 30000$ $= \text{Rs } 81200$	1	
	c	Profit = $81200 - 80000 = 1200$ Profit percent = $\frac{1200}{80000} \times 100\% = 1.5\%$	1	
4	a	AUD 1 = NRs. 80 NRs. 356000 = x (let) X = AUD 4450 If Nepali currency was revaluated by 2% then	1	4 marks
	b	AUD1 = NRs 80 – 2% of 80 = NRs. 78.40 Again, AUD 1 = NRs. 78.40 NRs. X (let) = AUD 4450 Then, x = NRs. 348880	1	
		Loss = $356000 - 348880$	1	
	c	$= 7120$	1	
5	a	$TSA = a^2 + 2al$	1	3 marks
	b	$PQ = 5$ $TSA = a^2 + 2al$	1	

	c	$= 96 \text{ cm}^2$ Appropriate Comparison	1	
6	a b c	$L^2 = h^2 + r^2$ Area of coloring part $= 2\pi rh + \pi r^2$ $= 565.5 \text{ cm}^2$ Cost $= 565.5 \times \text{Rs}15$ $= \text{Rs } 8485.5$ Volume of cylinder $= \pi r^2 h$ $= 1357.71 \text{ cm}^3$ Volume of cone $= \frac{1}{3} \pi r^2 h$ $= 301.71 \text{ cm}^3$ Different $= 1357.71 \text{ cm}^3 - 301.71 \text{ cm}^3$ $= 1056 \text{ cm}^3$	1 1 1 1 1	5 marks
7	a b	Area of 4 walls $= 2h(l+b) = 21 \text{ m}^2$ Cost of coloring $= 21 \times \text{Rs } 50 = \text{Rs } 1050$ Volume of the tank $= l \times b \times h$ $= 15 \text{ m}^3 = 15000 \text{ l}$ Total Cost $= \text{Rs } 7500$	1 1 1 1 1	5 marks
8	a b c	$tn = a + (n-1)d$ 7, 12, 17, 22 No, because the sum 555 don't have natural terms.	1 2 2	5 marks
9	a b c	$ax^2 + bx + c = 0$ let, age of sister x and brother y then , $x + y = 34$, and $x \cdot y = 288$ age of sister x = 18 years and brother y = 16 years	1 1 1 1	4 marks
10	a b	Let, $5^{2x} = a$ then $a^2 - 30a + 125 = 0$ $a = 5, 25$ $x = 1, 2$ taking LCM correct solving value of m = 2	1 1 1 1 1 1	6 marks
11	a b c	Area of Triangle PQR = 1/2 of area of parallelogram OR other suitable answer area of parallelogram = 24 cm square, with reason -for appropriate figure and state the given condition	1 1 1 1	6 marks

	d	<ul style="list-style-type: none"> - area of parallelogram PQTR= area of parallelogram PQST (label of the figure may be different - area of parallelogram PQST = 2 $\times$ area of triangle PQR - area of triangle PQR= area of triangle QUR reason with - area of triangle PQR = $\frac{1}{2} \times$ area parallelogram PQST - area of triangle PUR= area of parallelogram PQST 	1 1	
12	a	the sum of opposite angle of cyclic quadrilateral is 180/ complementary	1	3 marks
	b	<ul style="list-style-type: none"> - for accurate figure - for tabulation of value and conclusion 	1 1	
13	a	<ul style="list-style-type: none"> -for the construction of triangle EFH - for the construction of parallel line with the base of triangle EFH - for the construction of 60 degree angle complete the another triangle 	1 1 1	4 marks
	b	Yes we can (Proper reason)	1	
14	a	angle of elevation	1	4 marks
	b	radius of the pond = 6m	1	
	c	for appropriate figure and height of Shiva =1m and process	1	
	d	the height of pole should decrease by 2.54m	1	
15	a	Cumulative frequency of preceding Class of Q_1	1	5 marks
	b	Correct c.f. table Class of $Q_1=20-30$ First Quartile=20.41	1 1	
	c	Correct table Mean=31.6	1	
	d	Mean=31.22	1	
		Difference= $31.6-31.22 = 0.37$	1	
16	a	For definition	1	3 marks
	b	Proper tree diagram	1	
	c	Both ball yellow = $\frac{2}{15}$	1	
	d	Different = $\frac{2}{75}$		

प्रश्न 1. कचना मा. वि. को कक्षा 10 मा अध्ययनरत 98 जना विद्यार्थीहरूमा आँप र स्याउमध्ये कुन मन पर्छ भनि सोधिएको प्रश्नमा आँप रोज्ने 47 जना र स्याउ रोज्ने 75 जना भए। 5 जनाले केहीपनि बोलेनन्। यदि आँपलाई M र स्याउलाई A ले जनाउँदा; In Kachana Secondary School, among 98 students studying in Grade 10, when asked which fruit they prefer mango or apple, 47 students preferred mango and 75 preferred apple. 5 students did not respond. If mango is denoted by **M** and apple by **A**:

क) उक्त प्रश्नको उत्तर नदिने विद्यार्थीहरूको सङ्ख्यालाई गणनात्मकतामा लेख्नुहोस्। Write the number of students who did not answer the question using set notation. [1K]

ख) उक्त जानकारीलाई भेनचित्रमा प्रस्तुत गर्नुहोस्। Represent the given information using a Venn diagram. [1U]

ग) एउटामात्र फल रोज्ने विद्यार्थीको संख्या पत्ता लगाउनुहोस्। Find the number of students who liked only one of the fruits.[3A]

घ) यदि केहीपनि नबोल्ने विद्यार्थीहरूले पछि आँप रोजे भने आँपमात्र मन पराउने विद्यार्थीको संख्या स्याउमात्र रोज्ने विद्यार्थीको कति प्रतिशत होलान? If the non-responding students later chose mango, then what percentage of students who liked only mango compared to those who liked only apple?

[1HA]

प्रश्न 2. दिपकले आफ्ना दुई छोरीहरू मिली र जुलीलाई जन्मदिनको अवसरमा रु.50000 रकम बाँडेर उपहार दिएछन्। मिलीले नेपाल बैंकमा प्रतिवर्ष 8% वार्षिक चक्रिय ब्याजका दरले र जुलीले राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकमा 6% अर्धवार्षिक चक्रियब्याजका दरले 2 वर्षका लागि मुद्दति खातामा जम्मा गरेछन्। Dipak gave his two daughters, Mili and Juli, a total of Rs. 50,000 as birthday gifts. Mili deposited her share in Nepal Bank at an annual compound interest rate of 8%, and Juli deposited hers in Rastriya Banijya Bank at a semi-annual compound interest rate of 6% for 2 years.

क) वार्षिक चक्रिय ब्याज पत्ता लगाउने सूत्र लेख्नुहोस्। Write the formula to calculate compound interest.[1K]

ख) मिली र जुलीले 2 वर्षपछि ब्याजबापत जम्मा प्राप्त गरेको रकमको फरक रु 2481.56 छ भने सुरुमा उनिहरूले कति-कति रकम जम्मा गरेका रहेछन्? If there interest difference is Rs. 2481.56 then, before 2 years, how much money did each deposit initially?[2A]

ग) जुलीलेपनि नेपाल बैंकमा मिलीले जतिनै 8% ब्याजका दरले अर्धवार्षिक चक्रिय ब्याजका दरले जम्मा गरेको भए

मिली र जुलीमध्ये कसले बढी ब्याज प्राप्त गर्थेहोला। If Juli had also deposited her share in Nepal Bank at 8% semi-annual compound interest, who would have earned more interest—Mili or Juli?[1HA]

प्रश्न 3. वि.सं 2078 सालको सुरुमा 70000 रहेको इलाम नगरपालिकाको जनसंख्या वि.सं 2080 को अन्त्यमा घटेर 65737 भएछ। At the beginning of 2078 B.S., the population of Ilam Municipality was 70,000, which decreased to 65,737 by the end of 2080 B.S.

क) वि.सं. 2078 को सुरुदेखि वि.सं 2080 को सुरुसम्म कति समयावधि हुन्छ?

What is the duration from the beginning of 2078 B.S. to the end of 2080B.S. [1U]

ख) वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर पत्ता लगाउनुहोस्। Find the annual population decrease rate. [2A]

ग) यदि वि.सं 2080 सालपछि पहिले जनसंख्या घटेकै दरमा पुन बढ्ने हो भने वि.सं 2082 को अन्त्यमा जम्मा जनसंख्या कतिहोला? If the population starts increasing at the same rate after 2080 B.S., what will the total population be at the end of 2082 B.S.?[2HA]

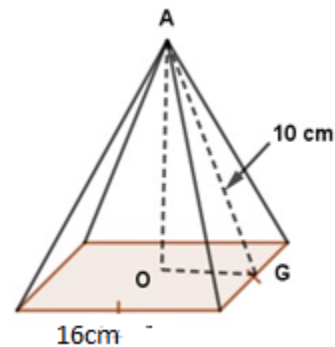
प्रश्न 4. जापानको एन.आर.एन रहेका मनिषले 2 वर्ष अगाडी जापानिज येन 2400000 मा किनेर कार बेचेर सँधैका लागी नेपाल फर्किएका छन्। Manish, who was an NRN in Japan, bought a car for 2,400,000 Japanese Yen two years ago. He sold it and returned to Nepal permanently.

क) चक्रिय मिश्रहास पत्ता लगाउने सूत्र लेख्नुहोस्। Write the formula to find the compound depreciation. [1K]

ख) मनिषले उक्त कार 2031360 जापानिज येन मा बेचेको भए कारको वार्षिक मिश्रहासदर पत्ता लगाउनुहोस्। If Manish sold the car for 2,031,360 Japanese Yen, calculate the annual depreciation rate. [1A]

ग) कारको पैसा साथमा लिएर नेपाल आएका मनिषले काठमाडौँमा 10 येन= 9.52 नेपाली रुपैयाका दरले साट्दा कति नेपाली रुपैया पाउछन्। If he exchanged the money at the rate of 10 Yen = Rs. 9.52, how much Nepali Rupees would he get? [2U]

प्रश्न 5. दिइएको चित्र रमाको घरको गेटको पिलरमाथि राखिएको वर्गाकार आधार भएको पिरामिड आकारको बत्तिको फ्रेमको हो। जसको आधारको लम्बाई 16cm र छड्के उचाई 10 cm छ। The given figure shows the frame of a pyramid-shaped lamp placed on the gate pillar of Rama's house. The pyramid has a square base of 16 cm and slant height of 10 cm.

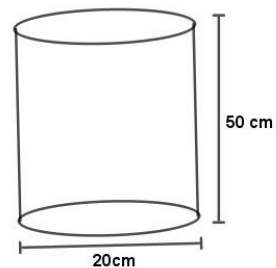

क) उक्त पिरामिडमा कति ओटा त्रिभुजाकार सतहहरू हुन्छन्? How many triangular faces does the pyramid have? [1K]

ख) बत्तीलाई ढाक्नका लागि रमाले त्रिभुजाकार भागमा सिसा लगाउने विचार गरिन्। यदि 1 cm^2 सिसाको मुल्य Rs 10 पर्दछ भने जम्मा सिसाको मुल्य कति पर्छ? Rama plans to cover the triangular faces with glass. If the cost of 1 cm^2 of glass is Rs. 10, what will be the total cost of the glass? [2U]

ग) यदि पिरामिडको आधारको लम्बाई 25% ले बढाइयो र पिरामिडको उचाई उही राखियो भने छड्के उचाई कति प्रतिशतले बढ्छ? If the base length of the pyramid is increased by 25% while keeping the height unchanged, by what percentage will the slant height increase? [1HA]

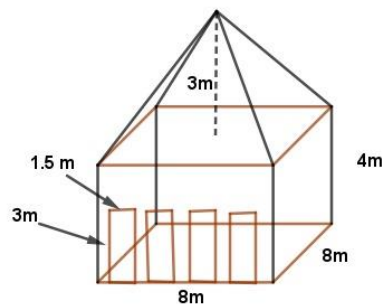
प्रश्न 6. चित्रमा दिइएको बेलनाकार फुलदानीको आधारको व्यास 20cm र उचाई 50cm छ। In the given diagram, the cylindrical flower vase has a base diameter of 20 cm and a height of 50 cm.

क) फुलदानीको पुरा सतहको क्षेत्रफल पत्ता लगाउन कुनकुन सतहको क्षेत्रफल जोड्नुपर्ला? Which surface areas need to be added to calculate the total surface area of the vase? [1U]

ख) उक्त फुलदानीमा कति घन से.मि. माटो भर्न सकिन्छ? How many cubic centimeters of soil can the vase hold? [2A]

ग) फुलदानीको माटो मल्लिचडका लागि उही आधार र 15cm उचाई भएको सोली आकारको प्लाष्टिकको ढकन निर्माण गर्न प्रतिवर्ग से.मि. रु 15 का दरमा कति रुपैयाँ बराबरको प्लाष्टिक आवश्यक पर्छ? If a plastic lid with the same base and 15 cm height is made for mulching, and if plastic costs Rs. 15 per cm^2 , what will be the total cost of plastic required? [2HA]

प्रश्न 7. कन्या हाइस्कूलले आफ्नो प्राङ्गणमा बनाएको सरस्वती मन्दिरको तल्लोभाग प्रिज्म आकारको छ। जसको लम्बाई, चौडाई र उचाई

क्रमशः 8m, 8m र 4m छ। मन्दिरको छानो उही आधारमा 3m उचाई भएको पिरामिड आकारमा छ र $3\text{ m} \times 1.5\text{ m}$ का चारओटा ढोकाहरू छन् भने The lower part of the Saraswati Temple constructed in the

courtyard of Kanya High School is prism-shaped with length, width, and height of 8m, 8m, and 4m respectively. The roof is pyramid-shaped on the same base with a height of 3m. There are four doors of size $3\text{m} \times 1.5\text{m}$ each.

क) मन्दिरको पुरा सहतको क्षेत्रफल पत्ता लगाउने सूत्र लेख्नुहोस्। Write the formula to find the total surface area of the temple. [1K]

ख) मन्दिरको वरिपरी ढोका बाहेक प्रतिवर्ग मिटर रु 125 का दरले रङ लगाइ छानोमा प्रतिवर्गमिटर रु 350 का दरले जस्तापाता लगाउदा हुने जम्मा खर्च पत्ता लगाउनुहोस्। If painting is done around the temple except the doors at Rs. 125 per m^2 and corrugated sheet roofing at Rs. 350 per m^2 , calculate the total cost. [3A]

प्रश्न 8. कन्चनजङ्घा कृषि फार्ममा 8 ओटा कुखुराका खोर छन्। प्रत्येक खोरमा रहेका कुखुराको संख्यालाई मिलाएर राख्दा गुणोत्तर श्रेणी बन्दछ। यदि चौथो र छैटौ खोरमा रहेका कुखुराको संख्या क्रमशः 54 र 486 भए In the Kanchenjunga Poultry Farm, there are 8 chicken coops. The number of chickens in each coop follows a geometric progression. If the number of chickens in the 4th and 6th coop are 54 and 486 respectively:

क) गुणोत्तर श्रेणीलाई परिभाषित गर्नुहोस्। Define geometric progression. [1K]

ख) चौथो मध्यमा पत्ता लगाउनुहोस्। Find the 4th term of the progression. [2U]

ग) उक्त फार्ममा रहेका कुखुराको जम्मा सङ्ख्या पत्ता लगाउनुहोस्। Find the total number of chickens in the farm. [2A]

घ) यदि पहिलो खोरका कुखुराको संख्यालाई दोब्बर गरि अनुपात उही राख्दा जम्मा कुखुराको संख्या कति प्रतिशतले बृद्धिहोला? If the number of chickens in the first coop is doubled but the same ratio is maintained, by what percentage will the total number of chickens increase? [2HA]

प्रश्न 9. दुई अंकले बनेको एउटा संख्यामा अंकहरूको योगफल 48 छ। उक्त संख्याका अंकहरूको स्थान परिवर्तन गर्दा बन्ने संख्या सो संख्याभन्दा 36 ले बढी हुन्छ। In a two-digit number, the sum of its digits is 48. If the digits are reversed, the resulting number is 36 more than the original number.

क) वर्ग समीकरणको स्तरीय रूप लेख्नुहोस्। Write the standard form of a quadratic equation. [1K]

ख) ती दुई अंकहरू के-के रहेछन् पत्ता लगाउनुहोस्। Find the two digits of the number. [2A]

प्रश्न 10.

क) हल गर्नुहोस्। Solve: $5^x + 5^{-x} = 25 \frac{1}{25}$ [3A]

ख) सरल गर्नुहोस्। Simplify: [2U]

$$\frac{2pq}{p^2-q^2} - \frac{p-q}{p+q} + \frac{p+q}{p-q}$$

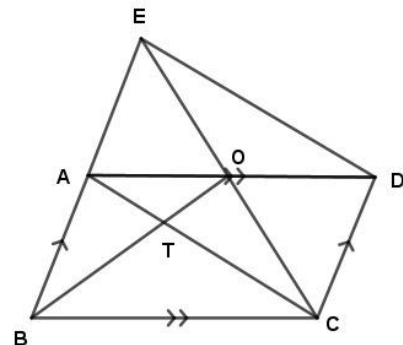
प्रश्न 11. दिइएको चित्रमा ABCD एउटा स.च. हो। जसमा $AB \parallel BC$, $BC \parallel AD$ छ। र AD को मध्यबिन्दु O छ। In the given diagram, ABCD is a parallelogram where $AB \parallel BC$, and $BC \parallel AD$. Point O is the midpoint of AD.

क) ΔBOC र स.च. ABCD को क्षेत्रफलबिचको सम्बन्ध लेख्नुहोस्।

Write the relation between the area of ΔBOC and parallelogram ABCD. [1K]

ख) प्रमाणित गर्नुहोस्: Prove $\Delta AOC = \frac{1}{2} \Delta BOC$ [2A]

ग) यदि ΔCOD को क्षेत्रफल 28 cm^2 भए ΔBOC को क्षेत्रफल कति हुन्छ? If the area of ΔCOD is 28 cm^2 , find the area of ΔBOC . [1U]

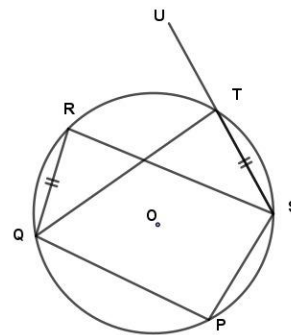

प्रश्न 12.

क) ΔABC मा $AC=5\text{cm}$, $BC=4\text{cm}$ र $\angle ABC=30^\circ$ छ। उक्त त्रिभुजसँग बराबर क्षेत्रफल हुने त्रिभुज BCD को रचना गर्नुहोस्। In triangle ABC, $AC = 5 \text{ cm}$, $BC = 4 \text{ cm}$, and $\angle ABC = 30^\circ$. Construct a triangle BCD with equal area as triangle ABC. [3A]

ख) ΔBCD लाई ΔABC को भन्दा दोब्बर क्षेत्रफल बनाउन के गर्नुपर्ला? कारणसहित लेख्नुहोस्। What should be done to make triangle BCD have double the area of triangle ABC? Write with reason. [1HA]

प्रश्न 13. सँगैको चित्रमा $PQRS$ र $PSTQ$ चक्रिय चतुर्भुजहरू हुन्। ST लाई सिधा U सम्म लम्बाइएको छ। In the accompanying figure, $PQRS$ and $PSTQ$ are cyclic quadrilaterals. ST is extended perpendicular to point U .

क) अर्धवृत्तमा बनेको परिधिको कोणको नाप कति डिग्री हुन्छ?

What is the measure of an angle formed on the circumference of a semicircle? [1K]

ख) $\angle QPS$ को मान पत्ता लगाउनुहोस्। Find the value of $\angle QPS$.

[2U]

ग) के $\angle RQT = \angle RST$ हुन्छ? कारणसहित लेख्नुहोस्। Is $\angle RQT = \angle RST$? Write with reason.

[2HA]

प्रश्न 14. सिता र रीता घुम्दैजादा डाँडामाथि रहेको अवलोकन टावरको नजिक पुग्छन्। $1.5m$ अग्ली रीताले $60 m$ अग्लो टावरको टुप्पोमा हेर्दा 60° को उन्नताणश कोण बन्छ भने Sita and Rita approach an observation tower on a hill. Rita, who is $1.5 m$ tall, sees the top of the $60 m$ tall tower at an angle of elevation of 60° .

क) रीताले टावरको फेदमा हेर्दा कुन किसिमको कोण बन्दछ? What kind of angle is formed when Rita looks at the base of the tower? [1K]

ख) रीताभन्दा टावरको उचाइ कति गुणाले बढी होला? How many times taller is the tower than Rita? [1U]

ग) रीता र टावर विचको दुरी गणना गर्नुहोस्। Calculate the distance between Rita and the tower.

[1A]

घ) $1m$ अग्ली सिताले रीता उभिएकै ठाउँबाट टावरतिर हेर्दा उन्नतांश कोण 30° बनाउन टावरको टुप्पोभन्दा कति तल हेर्नुपर्छ? पत्ता लगाउनुहोस्। If Sita, who is $1 m$ tall, looks at the tower from the same place as Rita at an angle of elevation of 30° , how much below the top of the tower is she looking? Find it. [1HA]

प्रश्न 15. आदर्श माध्यमिक विद्यालयमा सञ्चालित कक्षा 9 को वार्षिक परीक्षामा 50 जना विद्यार्थीहरूको प्राप्ताङ्क निम्नानुसार रहेको पाइयो। In the annual exam of Grade 9 conducted by Adarsha Secondary School, the marks of 50 students are as follows:

प्राप्ताङ्क Marks	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
विद्यार्थी संख्या No. of students	3	10	20	10	7

क) सबैभन्दाबढी पास भएका विद्यार्थीहरु कुन बर्गान्तरमा परेका छन्? In which class interval did most students pass? [1K]

ख) उक्त तथ्याङ्कको मध्यक पत्ता लगाउनुहोस्। Find the mean from the given data [2U]

ग) मध्यिका पत्ता लगाउनुहोस्। Find the median. [3A]

घ) के उक्त प्राप्ताङ्कको मध्यिका र रीत एउटै श्रेणीमा पर्ला?कारणसहित लेख्नुहोस्। Are the median and mode in the same class interval? Explain.[1HA]

प्रश्न 16. एउटा झोलामा 5 ओटा रातो र 5 ओटा निला उत्रै र उस्तै बलहरु छन्।दुईओटा बलहरु एकपछि

अर्को गर्दै पुनः नराखीकन झिक्दा; In a bag, there are 5 red and 5 blue balls, all identical. Two balls are drawn one after another without replacement:

क) आश्रित घटना भन्नाले के बुझ्नुहुन्छ? What do you understand by dependent events?[1K]

ख) सम्भावित घटनाहरुलाई सम्भाव्यता वृक्षचित्रमा प्रस्तुत गर्नुहोस्। Represent all possible events using a probability tree diagram.[1U]

ग) दुवै बलहरु रातो पर्ने सम्भाव्यता कति हुन्छ ? पत्ता लगाउनुहोस्। Find the probability that both balls are red.[1A]

घ) यदि पहिलो बल पुन राखेर दोस्रो बल झिक्दा दुवै बल रातो पर्ने सम्भाव्यता पुनः नराखी प्राप्त सम्भाव्यता भन्दा कतिले बढी वा घटी हुन्छ? If the first ball is replaced before drawing the second, how much more or less is the probability of getting both red balls compared to the previous case? [1HA]

Best of Luck!!!

समूह नं. ३, विषय : अनिवार्य गणित

माध्यमिक शिक्षा परीक्षाको प्रश्नपत्र निर्माण तथा परिमार्जनको कार्यशाला (२०८२)

समय: ३ घण्टा

पूर्णाङ्क : ७५

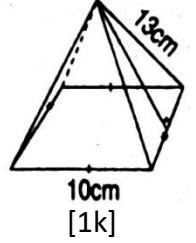
सबै प्रश्नहरू अनिवार्य छन् । Attempt all the questions.

- एउटा सर्वेक्षणमा सहभागी भएका मानिसहरू मध्ये 80 जना मानिसहरूले सुन्तला मनपराउने, 85 जना मानिसहरूले आँप मनपराउने र 75 जना मानिसहरूले दुवै मनपराउने जानकारी दिँदा 50 जना मानिसहरूले दुवै फलफूल मनपराएनन् ।
Out of the people who participated in a survey, 80 people liked oranges, 85 people liked mangoes and 50 people liked both, while 50 people did not like both fruits.
  - सुन्तला मनपराउने मानिसहरूको समूहलाई O र आँप मनपराउने मानिसहरूको समूहलाई M मानी दुवै फलफूल मनपराउने मानिसहरूको समूहलाई गणनात्मकता संकेतमा लेख्नुहोस् । Assuming the set of people who like oranges as O and Mangoes as M , write the set of people who liked both fruits in the cardinality notation. [1K]
  - माथिको जानकारीलाई भेनचित्रमा देखाउनुहोस् । Present the above information in the Venn diagram. [1U]
  - भेनचित्रको प्रयोग गरी सर्वेक्षणमा सहभागी भएका जम्मा मानिसहरूको सङ्ख्या पत्ता लगाउनुहोस् । Find the total number of people who participated in the survey by using venn diagram. [3A]
  - एउटा मात्र फलफूल मनपराउने मानिसहरूको सङ्ख्या र दुवै फलफूल मनपराउने मानिसहरूको सङ्ख्या तुलना गर्नुहोस् । Compare the number of people who like only one fruits and the number of people who like both the fruits. [1HA]
- एक जना किसानले 2 वर्षको लागि रु 50000 वार्षिक 8% चक्रिय व्याजदरमा सहकारीमा जम्मा गरेछन् । A farmer deposited Rs. 50000 in a co-operative for 2 years to get the annual compound interest at the rate of 8% per annum.
  - त्रैमासिक चक्रिय व्याजमा एक वर्षमा कति पटक व्याज गणना गरिन्छ ? लेख्नुहोस् । How many times the interest is calculated in the quarterly compound interest in a year ? Write it. [1k]
  - किसानले 2 वर्षको अन्त्यमा कति वार्षिक चक्रिय व्याज प्राप्त गर्दछन् ? पत्ता लगाउनुहोस् । How much annual compound interest will the farmer receive at the end of 2 year? Find it . [2U]
  - किसानले अर्धवार्षिक चक्रिय व्याज पाउने गरी सो रकम जम्मा गरेको भए कति बढी व्याज प्राप्त गर्ने थिए ? पत्ता लगाउनुहोस् । Find out how much more interest the farmer would have received if he had deposited the money at a semi-annual compound interest. [2A]
- कुनै गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या 10000 छ । उक्त गाउँपालिकाको वार्षिक जनसङ्ख्या बृद्धिदर 2% रहेको छ । The present population of rural municipality is 10000. The population grows 2% annually in the rural municipality.
  - यदि सुरुको जनसङ्ख्या P र वार्षिक बृद्धिदर $R\%$ भए T वर्षपछिको जनसङ्ख्या P_T पत्ता लगाउने सूत्र लेख्नुहोस् । Write the formula to find P_T after T years if initial population is P and the rate of annual growth is $R\%$. [1K]
  - कति वर्ष पछि सो गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या 10404 पुग्छ ? पत्ता लगाउनुहोस् । [1U]
After how many years the population of the rural municipality will be 10404 ? Find it.
  - यदि सो गाउँपालिकामा 4% का दरले प्रतिवर्ष बृद्धि भएको भए 2 वर्षमा सो गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या कतिले बढ्छ ? पत्ता लगाउनुहोस् । If the population increases at the rate of 4% per annum, by

what number will the population of that rural municipality be increased in 2 years ? Find out. [2HA]

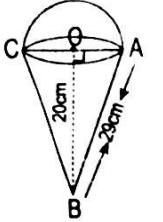
4. एक दिनको नेपाल बैंकको अमेरिकी डलरको (\$1) को सटही दर ने.रु 133.63 रहेको थियो । One day, In Nepal Bank the exchange rate of US dollar(\$) 1 was NRS 133.63.
- a) \$1000 सँग कति नेपाली रुपैया साट्न सकिन्छ ? पत्ता लगाउनुहोस् । How much Nepalese rupees can be exchanged with \$1000 ? Find it . [1A]
- b) डलरको तुलनामा नेपाली मुद्रामा 1.5% ले अवमूल्यन हुँदा \$1 साट्न कति नेपाली रुपैया आवश्यक पर्छ ? पत्ता लगाउनुहोस् । While Nepalese currency is devaluated by 1.5%. as comparison to US dollar, what will be the Nepalese rupees to exchange \$1 ? Find it. [1A]
- c) नेपाली मुद्रा 1.5% ले अवमूल्यन हुँदा \$1000 सटही गर्न कति रकम बढि वा कम पर्ने रहेछ ? । If the Nepalese currency devaluated by 1.5%, how much more or less will it cost to exchange \$1000? Compare it. [2 HA]

5. सँगैको चित्र पिरामिड आकारको मन्दिरको हो । जसको वर्गाकार आधारको लम्बाइ 10 ft छ । In the figure, it is the pyramid shaped temple Which has a square base with a side length of 10 ft.

- a) उक्त मन्दिरमा कतिवटा त्रिभुजाकार सतहहरू हुन्छन्? How many triangular surfaces are there in the temple? [1k]
- b) मन्दिरको आधार भागको क्षेत्रफल निकाल्नुहोस् । Find the area of the base of the temple. [1U]
- c) यदि मन्दिरको छड्के किनाराको लम्बाइ 13cm भए पूरा सतहको क्षेत्रफल निकाल्नुहोस् । If length of the edge of the temple is 13cm , then find the total surface area of the temple. [2A]

6. सँगैको चित्रमा सोली र अर्धगोला मिलेर बनेको ठोस वस्तु दिइएको छ । जसमा $AB = 29$ cm र $OB = 20$ cm छ । An adjoining figure is a solid object formed by a cone and a hemisphere, in which $AB = 29$ cm and $OB = 20$ cm.

- a) सोली र अर्धगोला मिली बनेको संयुक्त ठोस वस्तुमा कतिवटा वक्रसतहहरू हुन्छन् ? लेख्नुहोस् । How many curved surfaces are there in a combined made of a cone and a hemisphere? Write it. [1K]
- b) उक्त ठोस वस्तुको सतहको क्षेत्रफल पत्ता लगाउनुहोस् । Find the surface area of the solid. [2U]
- c) उक्त ठोस वस्तुको सतहमा प्रति वर्ग से.मि. 50 पैसाको दरले चाँदीको जलप लगाउन लाग्ने खर्च पत्ता लगाउनुहोस् । Find the cost of silver plating the surface of the solid at the rate of 50 paisa per square cm. [1HA]

7. एउटा किसानसँग 60 मिटर, 60 मिटर र 60 मिटर भुजाहरू भएको त्रिभुजाकार जग्गा छ । उनले सो जग्गामा मकै छर्न चाहन्छन् । एक के.जी. मकैले 9 वर्गमिटर ठाउँलाई पुग्छ । A Farmer has a triangular field with sides of 60 m, 60m, and 60 m. He wants to grow maize in the field. one kg maize is sufficient for 9 Sq. meter land.

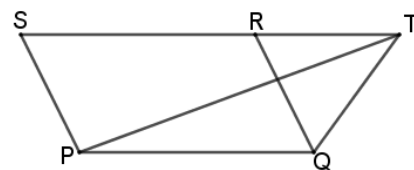
- a) उक्त त्रिभुजाकार जग्गालाई पुग्ने गरी जम्मा कति के.जी. मकै चाहिएला ? पत्ता लगाउनुहोस् । How many kg of maize is required to grow in triangular field? Find it. [3A]
- b) उक्त किसानलाई कामदारको ज्याला रु 2,000 सहित प्रति के.जी. मकैको रु 100 का दरले जम्मा कति खर्च लाग्ला ? पत्ता लगाउनुहोस् । What amount of total cost should the farmer bear paying as Rs. 2000 for labour charge and Rs. 100 per Kg maize? find it [2HA]

8. अन्जुले छोरीको खुत्रुकेमा अधिल्लो दिनको दोब्बर हुने गरी रकम जम्मा गर्छिन् । उनीले पाँच दिनमा जम्मा गरेको रकम तलको तालिकामा दिइएको छ । Anju deposited the double amount of money than the previous day in her daughter's piggy bank. The amount she collected in the first five days is shown in the table below.

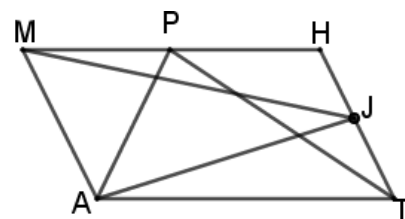
First day	Second day	Third day	Fourth day	Fifth day
Rs. 5	Rs. 10	Rs. 20	Rs. 40	Rs. 80

- a) अन्जुले छोरीको खुत्रुकेमा जम्मा गरेको रकमबाट बनेको अनुक्रम समानान्तरिय वा गुणोत्तर कत हो ? Which is the sequence, Arithmetic's or Geometric formed from the amount deposited by Anju in her daughter's piggy bank? [1K]
- b) यहि क्रममा रकम जम्मा गर्दै जाने हो भने 10 औं दिन सम्म खुत्रुकेमा कति रकम जम्मा हुन्छ ? If the amount is deposited in this order how much will be deposited in the piggy bank till the 10th day? [2U]
- c) माथिकै अनुक्रम अनुसार रकम जम्मा गर्ने हो भने खुत्रुकेमा रु 20,000 पुर्‍याउन थप 2 दिन भए पुग्छ ? कारण सहित लेख्नुहोस् । If she deposit the amount according to the sequence to reach Rs. 20,000 will 2 more days be enough. Write with reasons. [2HA]
9. हाल बाबु र छोराको उमेरको गुणनफल 145 छ । 1 वर्षपछि बाबुको उमेर छोराको उमेरको 5 गुणा हुनेछ । The product of the present ages of the father and his son is 145. one year hence, a father age will be 5 times as old as his son.
- a) वर्ग समीकरणको स्तरीय रूप लेख्नुहोस् । Write Standard form of quadratic equation. [1K]
- b) उनीहरूको हालको उमेर निकाल्नुहोस् । Find their present ages. [3A]
- c) छोराको उमेर बाबुको हालको उमेर हुने बेलासम्म बाँचिरहे बाबुको उमेर कति पुग्ने थियो ? If both them live till the son be comes as old as his father. how old will be the father? [1A]
- 10.a) हल गर्नुहोस् (Solve): $25^x - 6 \times 5^x + 5 = 0$ [3A]
- b) सरल गर्नुहोस् (Simplify): $\frac{x+y}{x-y} + \frac{x-y}{x+y} - \frac{x^2+y^2}{x^2-y^2}$ [2U]

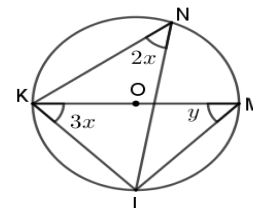
11. चित्रमा ΔPQT र समानान्तर चतुर्भुज $PQRS$ एउटै आधार PQ र उहि समानान्तर रेखाहरू PQ र ST बिचमा बनेका छन् । (In the figure, ΔPQT and parallelogram PQRS are formed between the same base PQ and the same parallel lines PQ and ST.)

- a) ΔPQT र समानान्तर चतुर्भुज $PQRS$ क्षेत्रफल बिचको सम्बन्ध के हुन्छ ? लेख्नुहोस् । (What is the relationship between the area of ΔPQT and parallelogram PQRS ? Write. [1K]
- b) यदि समानान्तर चतुर्भुजको आधार भुजा 12cm र उचाइ 8cm भए ΔPQT को क्षेत्रफल पत्ता लगाउनुहोस् । (If the base of a parallelogram is 12 cm and the height is 8 cm, find the area of ΔPQT .) [2U]
- c) चित्रमा MATH एउटा समानान्तर चतुर्भुज हो । जसमा भुजाहरू HM र TH का बिन्दुहरू क्रमशः P र J छन् । ΔATP को क्षेत्रफल $= \Delta MAJ$ को क्षेत्रफल बराबर हुन्छन् भनी प्रमाणित गर्नुहोस् । (In the figure MATH is a parallelogram. In which the sides HM and TH have points P and J respectively. Prove that the area of $\Delta ATP =$ the area of ΔMAJ .) [2HA]

12. चित्रमा केन्द्र O भएको वृत्तमा एउटै चाप LK मा परिधि कोणहरू $\angle KNL$ र $\angle KML$ बनेका छन् । (In the figure, in a circle with center O , the circumscribed angles $\angle KNL$ and $\angle KML$ are formed by the same arc KL .)

- a) अर्धवृत्तमा बनेको परिधि कोण $\angle KLM$ को मान कति हुन्छ ? लेख्नुहोस् । (What is the value of the circumscribed angle $\angle KLM$ formed by the semicircle? Write.)

[1K]

- b) x को मान पत्ता लगाउनुहोस् । (Find the value of x .)

[1U]

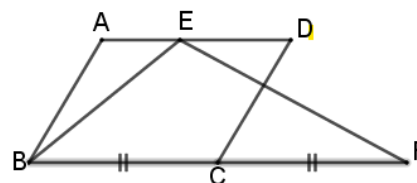
- c) एउटै चापमा आधारित परिधिका कोणहरू $\angle KNL$ र $\angle KML$ को सम्बन्धलाई प्रयोगद्वारा प्रमाणित गर्नुहोस् । (Verify the relationship between the circumscribed angles $\angle KML$ and $\angle KNL$ based on the same arc by experiment. (Two circles with a radius of at least 3 cm are required.)

[2A]

- 13.a) $AB=5.2$ cm, $BC=4.8$ cm र $\angle ABC = 60^\circ$ भएको $\triangle ABC$ रचना गरी उक्त त्रिभुजसँग बराबर क्षेत्रफल भएको समानान्तर चतुर्भुजको रचना गर्नुहोस्, जसको एउटा भुजा 6.3 cm छ । Construct a $\triangle ABC$ with $AB=5.2$ cm, $BC=4.8$ cm and $\angle ABC=60^\circ$ and construct a parallelogram with the same area as the triangle, one side of which is 6.3 cm.

[3A]

- b) चित्रमा $ABCD$ एउटा समानान्तर चतुर्भुज हो । जसको एउटा भुजा BC लाई F सम्म लम्ब्याइएको छ, जहाँ $BC = CF$ भए समानान्तर चतुर्भुज $ABCD$ र $\triangle BEF$ को क्षेत्रफल बराबर हुन्छ वा हुँदैन ? कारण दिनुहोस् । In the figure, $ABCD$ is a parallelogram. One side of which BC is extended to F , where $BC=CF$, are the areas of parallelograms $ABCD$ and $\triangle BEF$ equal or not? Give the reason.

[1HA]

14. एउटा वृत्ताकार पोखरीको परिधि 132 m छ । उक्त पोखरीको बिचमा एउटा खम्बा गाडिएको छ ।

एउटा व्यक्तिले पोखरीको किनाराबाट खम्बाको टुप्पोमा हेर्दा उन्नतांश कोण 60° पाएछ । The circumference of a circular pond is 132 m. A pole is fixed at the center of the pond. From the bank of the pond, a man observed the angle of elevation of the top of the pole to be 60° .

- a) उक्त पोखरीको अर्धव्यास पत्ता लगाउनुहोस् । Find the radius of the pond. [1K]
b) दिइएको जानकारीलाई चित्रमा देखाउनुहोस् । Show the given information in a figure. [1U]
c) उक्त खम्बाको उचाइ पत्ता लगाउनुहोस् । Find the height of the pole. [1A]
d) उन्नतांश कोण 45° भएको भए खम्बाको उचाइ कति हुन्थ्यो ? If the angle of elevation was 45° , what would be the height of the pole? [1HA]

15. कक्षा 10 मा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको उचाइ तलको तालिकामा देखाइएको छ । यदि मध्यिका उचाइ 125.5 cm रहेछ भने दिइएका प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् । The height of students studying in class 10 is shown in the table below. If the median height is 125.5 cm, answer the following questions.

उचाइ (Heights in cm)	95-105	105-115	115-125	125-135	135-145	145-155
विद्यार्थीको संख्या (Number of students)	9	15	25	p	16	10

- a) मध्यिका पर्ने वर्गान्तर कुन हो ? Which is the median class ? [1K]
b) सञ्चित बारम्बारता तालिका निर्माण गर्नुहोस् । Construct the cumulative frequency table. [2U]
c) P को मान पत्ता लगाउनुहोस् । Find the value of P . [2A]

d) 125 cm भन्दा कम उचाइ भएका विद्यार्थी संख्या र 125 cm भन्दा बढी उचाइ भएका विद्यार्थीहरूको सङ्ख्या बिच तुलना गर्नुहोस् । Compare the number of students whose height is less than 125 cm and more than 125 cm. [1HA]

16. एउटा भोलामा 7 ओटा राता र 8 ओटा पहेँला उस्तै र उत्रै बलहरू राखिएका छन् । दुईओटा बलहरू एकपछि अर्को गरी पुनः नराखिकन भिकिएको छ । A bag contains 7 red and 8 yellow identical balls. Two balls are drawn one after another without being replaced.

a) यदि A र B दुईओटा अनाश्रित घटनाहरू हुन् भने $P(A \cap B)$ पत्ता लगाउने सूत्र के हुन्छ, लेख्नुहोस् । If two events A and B are independent events, what is the formula for finding $P(A \cap B)$. Write it. [1K]

b) दुवै बल राता पर्ने सम्भाव्यता पत्ता लगाउनुहोस् । Find the probability of both balls are red. [1 U]

c) माथिको जानकारीलाई सम्भाव्यता वृक्षचित्रमा देखाउनुहोस् । Show the above information on a probability diagram. [2A]

d) दुवै बल राता पर्ने र दुवै बल पहेँला पर्ने सम्भाव्यतालाई तुलना गर्नुहोस् । Compare the probability of both balls being red and both balls being yellow. [1HA]

****

नमुना प्रश्नपत्र निर्माणकर्ताहरू :

दुर्गराज खत्री, फिदिम मा.वि., फिदिम न.पा. -१, पाँचथर

बद्री प्रसाद भट्टराई, सिंहवाहिनी मा.वि. म्याङ्लुङ न.पा. -२, तेह्रथुम

सन्तोष भण्डारी, सिनाम मा.वि. सिरीजङ्गा गा.पा.-१, ताप्लेजुङ

वीरेन्द्र प्रसाद गुप्ता, डिल्लीराज मा.वि., भापा गा.पा.-४, भापा

SEE (Question paper presentation and modulation) - 2082 (2025) Koshi Province

अनिवार्य गणित उत्तरकुञ्जिका

अन्य बैकल्पिक तरिकाबाट समस्या समाधान गरेमा पनि अडक प्रदान गर्नुपर्ने छ । उत्तरकुञ्जिकामा प्रत्येक चरणको प्राप्ताङ्क १ भएतापनि विद्यार्थीहरूले आंशिक समाधान गरेको अवस्थामा तथा सामान्य कुराहरु (जस्तै: एकाइ) छुट हुन गएमा समेत ०.५ अडक प्रदान गर्नुपर्नेछ ।

प्र.नं.	उप प्र. नं.	उत्तर	अङ्क
1.	a)	$n(O \cap M) = 75$	1
	b)	Correct Venn Diagram	1
	c)	$N(U) = 5 + 75 + 10 + 50$ $= 140$	2 1
	d)	15:75 Or for any comparison method	1
2.	a)	4 times in a year	1
	b)	$CI = P \left[\left(1 + \frac{R}{100} \right)^T - 1 \right]$ $= 50000 \left[\left(1 + \frac{8}{100} \right)^2 - 1 \right] = \text{Rs. } 8320$	1 1
	c)	$CI = P \left[\left(1 + \frac{R}{200} \right)^{2T} - 1 \right] = 50000 \left[\left(1 + \frac{8}{200} \right)^4 - 1 \right] = \text{Rs. } 8492.93$ Difference = Rs. 172.93	1 1
3.	a)	$P_T = P \left(1 + \frac{R}{100} \right)^T$	1
	b)	$P_T = 10404$ $1.0404 = (1.02)^T$ $T = 2 \text{ years}$	1 1
	c)	Change Rate $R = 4\%$ and get $P_T = 10816$ Increase Population = 816	1
4.	a)	For \$1000 = $1000 \times 133.63 = 133630$	1
	b)	1.5% devaluation = 133.63 of $(100 + 1.5)\% = 135.63$	1
	c)	Devaluation exchange = $\$1000 \times 135.63 = 135630$ Different amount = $13630 - 133630 = 2000$ more amount	1 1
5.	a)	3 Triangular surface.	1
	b)	100cm^2	1
	c)	i) $l = 12\text{cm}$ ii) $TSA = a^2 + 2al$ iii) $TSA = 340\text{cm}^2$	1 1
6.	a)	2 curved surfaces	1
	b)	i) $CSA = 2\pi r^2 + \pi rl$ ii) $2772 + 1914$ $= 4686\text{cm}^2$	1 1
	c)	$4686 \times 50 = 234300 \text{ Paisa}$ $= \text{Rs. } 2343$	1

7.	a)	Area of land= 1557 sq.m. Required Maze= 1557/9= 173 kg.	2 1
	b)	Total cost for Maze = Rs. 100 × 173 = Rs. 17300 Total Cost with Wage= 2000+17300= Rs. 19300	1 1
8.	a)	Geometric Sequence	1
	b)	$S_n = \frac{a(r^n - 1)}{r - 1}$ $= 5115$	1 1
	c)	12 days = Rs. 20475, If added 2 days , Rs. 20000 enough	1 1
9.	a)	$ax^2 + bx + c = 0$	1
	b)	Father's age (x) = 29 years Son's age (y)= 5 years	3
	c)	Father's age 53 years , when son's age will be 29 yrs.	1
10.	a)	$5^x - 1 = 0$ and $5^x - 5 = 0$ Or, X=1 ,0	2 1
	b)	$= \frac{(x+y)^2 + (x-y)^2}{(x+y)(x-y)} - \frac{x^2 + y^2}{x^2 - y^2}$ $= \frac{x^2 + y^2}{x^2 - y^2}$	1 1
11.	a)	(i) Area of $\Delta PQT = \frac{1}{2}$ area of parallelogram	1
	b)	(i) Area of parallelogram = $b \times h = 12cm \times 8cm = 96cm^2$ (ii) Area of $\Delta PQT = 48 cm^2$	1 1
	c)	(i) Area of $\Delta ATP = \frac{1}{2}$ area of parallelogram MATH (ii) Area of $\Delta MAJ = \frac{1}{2}$ area of parallelogram MATH iii. Area of $\Delta ATP =$ Area of ΔMAJ	1 1
12.	a)	$\angle KLM = 90^\circ$	1
	b)	$2x + 3x = 90^\circ$ $x = 18^\circ$	1
	c)	(i) Construct two circles with circumference angle as same arc (ii) Construct measurement with result and conclusion	1 1
13.	a)	(i) construction of ΔABC (ii) Drawn a line parallel to BC through point C (iii) Construction of a parallelogram	1 1 1
	b)	Both area is same(base of triangle is two time more than base of parallelogram.	1
14.	a)	radius of pond= 21cm	1
	b)	Correct figure with name	1
	c)	Height of Pole = $21\sqrt{3}m$ Or, 36.33m	1
	d)	Base= Perpendicular	1

15.	a)	Median lies 125-135 Class	1
	b)	Correct C.F table	2
	c)	P=20	2
	d)	Less than 125 cm= 47 More than 125 cm =53 Difference =6	1
16.	a)	$P(A \cap B) = P(A) \times P(B)$	1
	b)	Let Red ball denoted by R and Yellow ball denoted by Y $P(RR) = P(R_1) \times P(R_2) = \frac{1}{5}$	1
	c)	Correct Tree Diagram (For first drawn + second drawn)	1+1
	d)	$P(RR)=\frac{1}{5}$, $P(YR)=\frac{4}{15}$ $P(RR):P(YR) = 3:4$	1

SEE Model Question-2082

Subject : Mathematics Time : 3 Hrs

Full marks:75

All the questions are compulsory.

1. एउटा सेमिनारमा सहभागी 70 जना सहभागी मध्ये 60 जनाले नाँचन मनपराउने, 50 जनाले गीत गाँउन मन पराउने र 5 जनाले नाँचन र गाँउन दुवै मनपराउने पाइयो भने,
Out of 70 participants in a seminar, it was found that 60 participants like dancing and 50 participants like singing,
a. यदि D र S ले क्रमशः नाँचन र गाँउन मनपराउने सहभागीको समूह जनाउँछ भने $n(\overline{D \cup S})$ को गणनात्मकता लेख्नुहोस् । If D and S denote the set of participants dancing and singing respectively, then write the cardinality of $n(\overline{D \cup S})$. [1K]
b. माथीको जानकारीलाई भेनचित्रमा प्रस्तुत गर्नुहोस्
present the above information in Venn diagram. [1U]
c. एउटा मात्र क्रियाकलाप मन पराउने सहभागीको संख्या पत्ता लगाउनुहोस् :
Find the number of participants who like only one activity [3A]
d. दुवै क्रियाकलाप मन नपराउने सहभागीहरूले पनि नाँचन मन पराए भने नाँचन मनपराउने र गाँउन मनपराउने सहभागीको अनुपात निकाल्नुहोस् ।
If the number of participants who do not like both activities also like dancing then find the ratio of participants who like dancing and singing. [HA1]
2. एकजना शिक्षकले रु 50,000 दुई वर्षका लागि प्रतिवर्ष 5 % को दरले अर्धवार्षिक व्याज पाउने गरी एउटा विकास बैंकमा रहेको आफ्नो खातामा जम्मा गरेछन्।
A teacher deposited Rs. 50,000 in own account of development bank for two years to get half yearly compound interest at the rate of 5% per annum.
a. अर्धवार्षिक चक्रिय व्याज अनुसार 2 वर्षमा कति पटक व्याजको गणना गरिन्छ?
How many times the interest is calculated according to the semi annual compound interest ? [1K]
b. उक्त शिक्षकले दुई वर्षको अन्त्यमा अर्धवार्षिक चक्रिय व्याज अनुसार कति व्याज पाउँछ? पत्ता लगाउनुहोस्।
According to the half yearly compound interest, what would be the compound interest received by teacher at the end of 2 years ? find it. [2A]
c. सोही व्याजदरमा वार्षिक चक्रिय व्याज अनुसार कति समयमा रु 50,000 को मीश्रधन रु 55125 हुन्छ ? पत्ता लगाउनुहोस् ।
According to the same rate of yearly compound interest, in how many years will the compound amount of Rs. 50000 to be Rs. 55125? [2 HA]
3. सार्थकले एउटा कार रु 25,00,000 मा किनेछन्। 2 वर्ष सम्म कारको मूल्य 5% का दरले ह्रास हुदै गएछ ।
Sarthak bought a car for Rs. 25,00,000 price of the car depreciates at 5% per annum up to two years.
a. शुरुको मूल्य V , ह्रास पछिको मूल्य V_t , समय T र ह्रासदर R हुँदा ह्रासपछिको मूल्य निकाल्ने सूत्र लेख्नुहोस् । If initial value V , value after depreciation V_t , time T and rate of depreciation R , are given write the formula to find the value after depreciation. [1K]
b. दुई वर्षपछि कारको मूल्य कति हुन्छ? पत्ता लगाउनुहोस्।
What will be the value of car after two years ? find it. [1 U]
c. ह्रासदर 1% ले बढ्यो भन् ह्रास रकम कति प्रतिशतले बढ्छ? depreciation rate is increased by 1%, by what percent the depreciated amount increased? [2 HA]
4. प्रणयले विदेश जानका लागि अमेरिकी डलर साट्न बैंक गयो । उक्त बैंकको मुद्रा विनमिय दर अनुसार अमेरिकन डलर 1 को खरीददर रु 131.35 र बिक्रीदर रु 131.75 छ । Pranaya went bank to exchange American dollar to visit abroad .The exchange rate of the day records NRS 131.35 for buying rate of 1 dollar and NRS 131.75 for selling rate of 1 dollar.
a) प्रणयले नेपाली रुपैयाँ 1,00,000 को अमेरिकी डलर साट्दा कति डलर पाउँछ ? How much American dollar will Pranaya get for Nepali rupees 1,00,000 ? [2 A]

- b) प्रणय घरायसी कारणले विदेश जान नसक्ने भएपछि सोही दिन उनले साटेको डलरबाट कति नेपाली रुपैया प्राप्त गर्दछन् ।

Pranaya cannot visit abroad due to house hold problem .How much Nepali rupees from the dollar can he get ?[1U]

- c. प्रणयले आफुले गरेको कारोबारबाट उनलाई कति रुपैयाँ नाफा वा नोक्सान हुन्छ? कारण सहित पुष्टि गर्नुहोस्, How much profit or loss will Pranaya from his transaction of that day ?explain it. [1HA]

5. वर्गाकार आधार भएको पिरामिडको उचाई 24cm र आधार भुजाको नाप 20cm छ ।

Height of a pyramid is 24cm and measurement of square base is 20cm.

- a.वर्गाकार आधार भएको पिरामिडको कतिवटा त्रिभुजाकार सतहहरु हुन्छन ?

How many triangular surface are there in the square base pyramid? [1K]

- b. उक्त पिरामिडको पुरा सतहको क्षेत्रफल पत्ता लगाउनुहोस् ।

calculate the total surface area of the pyramid .[2A]

- c. उक्त पिरामिडको आधार भुजालाई 10cm बढाउदा छड्के उचाई कति प्रतिशतले बृद्धि हुन्छ ? पत्ता लगाउनुहोस्।

Increasing the length of base side of the pyramid by 10 cm ,find the growth rate of slant height.[2HA]

6. कुनै दुई परिवारले पानी पिउनका लागि निर्माण गरेको आयतकार ट्याङ्कीको भित्री लम्बाई,चौडाई र उचाई क्रमशः 3m,1.5m and 1.6m छ ।

The inner length, breadth and height of a rectangular tank for the drinking water for two families are 3m,1.5m and 1.6m.

- a. उक्त ट्याङ्कीमा कति लिटर पानी अटाउँछ ? Find the capacity of the water tank. [1U]

- b. उक्त ट्याङ्कीको भित्री चारवटा भित्तामा प्रति वर्गमिटर रु. 100 का दरले रँड लगाउदा जम्मा कति खर्च लाग्छ ?

What is the cost of coloring the four inner walls of the tank at Rs.100 per square meter? [3A]

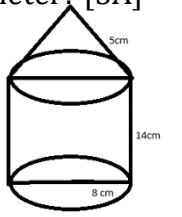
7. चित्रमा एउटा संयुक्त ठोस बस्तु वेलना र सोली मिलेर बनेको छ। जसमा

वेलनाको व्यास र उचाई क्रमशः 8cm ,14 cm र सोलीको

छड्के उचाई 5cm छ।

In the given figure a combined solid object is made up of a cylinder and cone .

The diameter and the height of the cylinder are 8cm and 14 cm respectively and slant height of cone is 5cm.

- a. सोलीको आयतन निकाल्ने सूत्र लेख्नुहोस् ? write the formula to find the volume of cone. [1 K]

- b. उक्त ठोस बस्तुको बक्रसतहको क्षेत्रफल निकाल्नुहोस् ।

Find the curved surface area of the given solid. [2U]

- c. उक्त ठोस बस्तुको पुरा सतहको क्षेत्रफल बक्रसतहको क्षेत्रफल भन्दा कतिले बढी हुन्छ?

By how much the total surface area is greater than the curved surface area?[1HA]

8. कविताले शुरुका पाँच दिन सम्म गरेको खर्च तलको तालिकामा दिइएको छ,

In the table given below expenditure of kabita in first five days is given below:

पहिलो दिन first day	दोस्रो दिन second day	तेस्रो दिन third day	चैथो दिन fourth day	पाँचौ दिन fifth day
Rs.200	Rs.250	Rs.300	Rs.350	Rs.400

- a. कविताले खर्च गरेको रकमबाट बनेको अनुक्रम समानान्तरीय वा गुणोत्तर कुन हो?

Which sequence arithmetic or geometric is formed by the amount spent by Kabita?[1k]

- b. यहि क्रममा खर्च गर्दा 15 दिनमा जम्मा कति खर्च हुन्छ?

if the expenditure is continuous as above ,what is the total amount spent till 15th days?[2U]

- c. यदि कविता सँग रु 15,000 रहेछ भने यही क्रममा खर्च गर्दा वीसौं दिनसम्म खर्च गर्न पुग्छ कि पुग्दैन?

If Kabita has Rs.15000 then is it enough or not to spend till 20th days as above sequence

?write it with reason.[2HA]

9. एउटा जग्गाको लम्बाई चौडाई भन्दा 5m मीटर बढी रहेछ । उक्त जग्गाको क्षेत्रफल 150 वर्ग

मिटर रहेछ।

The length of a land is 5m more than the breadth . area of the land is 150 m square meter.

a. उक्त जग्गाको लम्बाइ र चौडाइ पत्ता लगाउनुहोस् ।

Find the length and breadth of the land. [2A]

b. लम्बाइ र चौडाइ बराबर मात्रामा कति बढाइयो भने जग्गाको क्षेत्रफल पहिलेको क्षेत्रफलको दोब्बर हुन्छ?

By how much the length and breadth to be increased equally so that the area is double of the previous area [2A].

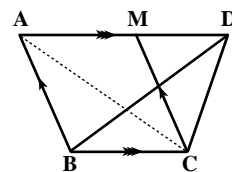
10a. $2x^0$ को मान लेख्नुहोस् : write the value of; $2x^0$ [1K]

b. सरल गर्नुहोस् : simplify : $\frac{x+y}{x-y} + \frac{x^2+y^2}{y^2-x^2}$ [2U]

c. हल गर्नुहोस् : solve : $2^{x-3} + 2^{4-x} = 3$ [3A]

11. सँगैको चित्रमा $\triangle ABC$, $\triangle BCD$ र समानान्तर चतुर्भुज ABCM एउटै आधार BC र उही समानान्तर रेखाहरू AD र BC का बीचमा बनेका छन् ।

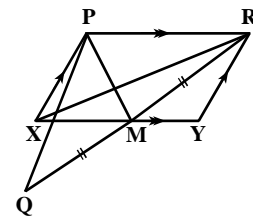
In the adjoining figure, $\triangle ABC$, $\triangle BCD$ and parallelogram ABCM are standing on the same base BC and between the same parallel lines AD and BC.

a. त्रिभुज ABC र समानान्तर चतुर्भुज ABCM को क्षेत्रफल बीच के सम्बन्ध हुन्छ ? लेख्नुहोस् । What is the relation between the areas of triangle $\triangle ABC$ and parallelogram ABCM? Write it. [1K]

b. $\triangle ABC$ को क्षेत्रफल $\triangle BCD$ को क्षेत्रफलसँग बराबर हुन्छ भनी प्रमाणित गर्नुहोस् । Prove that area of $\triangle ABC$ and area of $\triangle BCD$ are equal. [2U]

c. दिइएको चित्रमा $PX \parallel RY$, $PR \parallel XY$ र QR को मध्यबिन्दु M छ भने त्रिभुज $\triangle PQR$ र समानान्तर चतुर्भुज $PXYR$ का क्षेत्रफल बराबर हुन्छ भनी प्रमाणित गर्नुहोस् । In the adjoining figure, $PX \parallel RY$, $PR \parallel XY$ and M is the mid-point of QR . Prove that $\triangle PQR$ and the parallelogram $PXYR$ are equal in area. [2HA]

12. केन्द्रबिन्दु O भएको एउटा वृत्तमा, A, B, C र D परिधिमा पर्ने बिन्दुहरू हुन् । In a circle with O as centre, A, B, C and D are the points on the circumference.

a. चक्रीय चतुर्भुजको परिभाषा लेख्नुहोस् ।

(Define cyclic quadrilateral.) [1K]

b. यदि चक्रीय चतुर्भुज ABCD मा $\angle A = 3x^\circ$ र $\angle C = 5x^\circ - 40^\circ$, भए, ' x° ' को मान पत्ता लगाउनुहोस् ।

In a cyclic quadrilateral ABCD, if angle $\angle A = 3x^\circ$ and $\angle C = 5x^\circ - 40^\circ$, find the value of ' x° '. [1U]

c. कम्तीमा 3 से. मी. अर्धव्यास भएका दुईवटा वृत्तहरू बनाई चक्रीय चतुर्भुज $\triangle ABCD$ का विपरीत कोणहरू $\angle A$ र $\angle C$ को योगफल 180° परीक्षणबाट पुष्टि गर्नुहोस् ।

By drawing two circles of radii at least 3 cm, verify experimentally that the sum of opposite angles $\angle A$ and $\angle C$ of a cyclic quadrilateral ABCD is 180° . [2A]

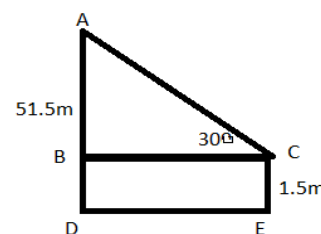
13. a. $QR = 6$ से.मी., $PQ = 4$ से.मी. र $\angle PQR = 60^\circ$ भएको $\triangle PQR$ को रचना गरेर त्यसको क्षेत्रफलसँग बराबर क्षेत्रफल हुने गरी एउटा आयत STRU को रचना गर्नुहोस् ।

Construct $\triangle PQR$ in which $QR = 6$ cm, $PQ = 4$ cm and $\angle PQR = 60^\circ$ and construct a rectangle STRU equal in area to $\triangle PQR$. [3A]

b. सो आयत STRU को क्षेत्रफल कति हुन्छ ? (What is the area of the rectangle STRU?) [1HA]

14. नदिको किनारामा रहेको टावर 51.5m अग्लो छ र विपरीत किनारबाट 1.5m अग्लो मानिसले टावरको टुप्पोमा हेर्दा बन्ने उन्नताश कोण 30° छ ।

A tower on the bank of a river is 51.5meter high and the angle of elevation of the top of the tower observed by a man of height 21.5m from the opposite bank is 30° .

a. उन्नतांश कोणको परिभाषा दिनुहोस् । Define angle of elevation . [1K]

b. मानिस भन्दा टावर कति अग्लो छ ?

How much higher is the tower than the man? [1U]

c. नदिको चौडाई पत्ता लगाउनुहोस् ।

Find the breadth of the river . [1A]

d. मानिसको उचाई र नदीको चौडाईको अनुपात पत्ता लगाउनुहोस् ।

Find the ratios of the height of the man and breadth of the river. [1HA]

15. तल एउटा तथ्यांक दिइएको छ । A data is given below .

ज्याला-wages in Rs	500 -700	700-900	900 -1100	1100-1300	1300-1500
कामदार संख्या (no.of workers)	6	a	14	13	9

a. यदि रु 900 भन्दा कम ज्याला पाउने कामदारको संख्या 14 भए a को मान कति हुन्छ?

If the numbers of workers obtaining wages less then Rs. 900 is 14 ,find the value of a [1k]

b. दिइएको तथ्यांकबाट मध्यिका पत्ता लगाउनुहोस् : Find the median from the given data : [2U]

c. कामदारको औषत ज्याला पत्ता लगाउनुहोस् । Find the average wages of the workers. [2A]

d. रु 500 देखि रु 700 ज्याला पाउने कामदारहरूले अब रु 700 देखि रु 900 ज्याला पाउँछन् र

रु 1100 र सो भन्दा बढी ज्याला पाउने कामदारहरू हटाइन्छ भने औषत ज्याला पहिलेको औषत भन्दा कति बढी वा घटी हुन्छ? If the workers who got Rs. 500 to 700 wages now gets Rs. 700 to Rs. 900 and the workers who gets Rs. 1100 and more than 1100 are omitted by how much the average wages is less or more then the previous average ?[1HA]

16. एउटा भाँडोमा 5 वटा रातो र 4 वटा सेता उस्तै र उत्रै बलहरू छन् ।

A vessel contains 5 red and 4 white balls of the same shape and size.

a. यदि A र B दुइवटा परस्पर निषेधक घटनाहरू हुन भने $P(A \cup B)$ पत्ता लगाउने सूत्र लेख्नुहोस् ।

If a and b are mutually exclusive events write the formula to calculate

$P(A \cup B)$. [1k]

b. दुइवटा बलहरू नहेरिक्न एकपछि अर्को पुनः नराखिक्न भिक्दा हुने सबै सम्भाव्यताहरूलाई वृक्ष चित्रमा देखाउनुहोस् । Two balls are drawn randomly one after another without replacements. Show all the probability so formed on a tree diagram. [2A]

c. दुवै बल रातो पर्ने सम्भावता कति हुन्छ?

what is the probability of getting both red balls [1U]

d. निकालिएको पहिलो बल पनः राखेर अर्को एउटा बल निकाल्दा दुवै रातो पर्ने सम्भाव्यता, पुनः नराखि दुइवटा रातो बल निकालिएको भन्दा कति बढी वा घटी हुन्छ? when two balls are drawn one after another with replacement ,by how much the probability is more or less then the probability when two balls are drawn one after another without replacement. [1HA]

THE END

Group -D

क्र.स	नाम ,थर	विद्यालय	फोन नम्बर
1.	श्री टंकप्रसाद न्यौपाने		9842061483
2.	श्री धवराज खत्री		9843423199
3.	श्री गोविन्द कोईराला		9849048720
4.	श्री प्रशुराम राई		9860972646

उत्तर कुञ्जिका

प्रश्न नं.	उत्तर	प्राप्त गर्ने अङ्क
1a.	$n(\overline{D \cup S}) = 5$	1
1b.	For proper venn- diagram	1
1c.	$60-x+x+50-x+5=70$ $X=35$ $n_0(D) = 25$ $n_0(S) = 15$ $n_0(S) + n_0(D) = 40$	1 1 1
1d.	$60/55=12:11$	1
2a.	2 times	1
2b.	$CI = P[(1 + \frac{R}{200})^{2T} - 1]$ $= 50000[(1 + \frac{5}{200})^4 - 1]$ $= \text{Rs. } 5190.64$	1 1
2c.	$A = P(1 + \frac{R}{100})^T$ $A/P = (1 + \frac{R}{100})^T$ $(1.05)^2 = (1.05)^T$ $T = 2$	1 1
3a.	$V_t = V(1 - \frac{R}{100})^T$	1
3b.	$V_t = V(1 - \frac{R}{100})^T$ $= 2500000(1 - 5/100)^2$ $= 2256250$	1
3c.	$D_t = V[1 - (1 - \frac{R}{100})^T]$ $= 2500000[1 - (94/100)^2]$ $= \text{Rs. } 201000$ Increased percent = 19.38%	1

		1
4a.	To exchange dollar from the bank selling rate used. Rs.131.75 = Dolar 1 Rs.100000= Dolar 759.01	1 1
4b.	Dolar 1= Rs.131.35 Dolar 759.01= Rs.99694.65	1 1
5a.	4	1
5b.	$L^2=24^2+10^2$ $L=26\text{cm}$	1
5c.	$TSA= a^2+2al =1440\text{cm}^2$	1
6a.	$V= 3\times 1.5\times 1.6 =7.2\text{m}^3=7200 \text{ l}$	1
6b.	Area of four walls = $2h(l +b)$ $=2\times 1.6(3+1.5)=14.4\text{m}^2$ Total cost = $14.4\times 100 =\text{Rs.}1440$.	1 1 1
7a.	$V=\pi r^2h/3$	1
7b.	$CSA = \pi rl +2\pi rh =22/7 \times 4 \times 5 +2 \times 22/7 \times 4 \times 14$ $=414.86 \text{ cm}^2$	1 1
7c.	$TSA - CSA = \pi r^2 =50.29\text{cm}^2$	1
8 a.	Arithmetic Sequence	1
8 b.	$S_{15}=\frac{15}{2}[2\times 200+(15-1)50]$ $S_{15}=\frac{15}{2}\times 1100$	1 1
8 c.	$S_{20}=\frac{20}{2}[2\times 200+(20-1)50]$ $=13500$ She has Rs.15000,which is more than Rs.13500. Thus Rs.15000 is enough to spend till 20 th day.	1 1
9 a.	$x(x+5)=150$ $x=10, x+5=15(\text{solving})$ length=15m and breath=10m	1
9b.	$(15+x)(10+x)=300$ or, $x^2+25x-150=0$ $\therefore x=5$ Thus length and breath to be increased equally by 5 m	1 1
10a.	$2x^0=2$	1
10b.	$\frac{x+y}{x-y} - \frac{x^2+y^2}{x^2-y^2}$	1

	$= \frac{(x+y)^2 - (x-y)^2}{x^2 - y^2}$ $= \frac{2xy}{x^2 - y^2}$	1 1
10c.	$\frac{2^x}{8} + \frac{16}{2^x} = 3$ <i>Let $2^x = a$.</i> $a^2 - 24a + 128 = 0$ or, $(a-16)(a-8) = 0$ $\therefore x=4, x=3$	1 1
11a.	Area of triangle ABC = $\frac{1}{2}$ Area of parallelogram ABCM	1
11b.	Area of triangle ABC = $\frac{1}{2}$ Area of parallelogram ABCM Area of triangle BCD = $\frac{1}{2}$ Area of parallelogram ABCM Area of triangle ABC = Area of triangle BCD (with reason)	1 1
11c.	Area of $\triangle PQM$ + Area $\triangle PMR$ = Area of $\triangle PQR$ Area of $\triangle PQM$ = Area of $\triangle PMR$ (with reason) Area of $\triangle PQR$ = 2 Area of $\triangle PMR$ 2 x Area of triangle PMR = Area of parallelogram PXYR (with reason) Area of triangle PQR = Area of parallelogram PXYR (with reason)	1 1
12a.	Correct definition of cyclic quadrilateral	1
12b.	$3x^0 + 5x^0 - 20^0 = 180^0$ (with reason) $x^0 = 25^0$	1
12c.	Drawing figure correctly and description Filling table properly and Conclusion	1 1
13a.	construction of $\triangle PQR$ Drawing parallel line to any side of triangle Construction of rectangle having equal area with $\triangle PQR$	1 1 1
13b.	By measuring length and breath, area of rectangle STUR = 6 cm^2	1
14a.	Definition of angle of elevation	1

14b.	50m	1
14c.	$\tan 30^\circ = AB/BC$ $\frac{1}{\sqrt{3}} = \frac{50}{BC}$ $BC = 50\sqrt{3}$ or 86.6 m	1
14d.	$1.5 / 86.6 = 15:866$	1
15a.	$14 - 6 = 8$	1
15b.	Median lies in 25 th item. Median class = 900-1100 Median = $900 + \frac{25-14}{14} \times 200$ = 1057.14	1
15c.	$\sum fm = 52200, N = 50$ Mean($\bar{x}$) = $\frac{52200}{50} = 1044$	1 1
15d.	$\frac{800 \times 14 + 1000 \times 14}{28} = 900$ 1044 - 900 = 144 more than the previous average.	1
16a.	$P(A \cup B) = P(A) + P(B)$	1
16b.	For proper tree diagram.	1+1
16c.	$P(RR) = P_1(R) \times P_2(R) = \frac{5}{9} \times \frac{4}{8} = \frac{5}{18}$	1
16d.	$P_1(R) \times P_2(R) = \frac{5}{9} \times \frac{5}{9} = \frac{25}{81}$ Difference = $\frac{25}{81} - \frac{20}{72} = \frac{200 - 180}{648} = \frac{20}{648} = \frac{5}{162}$	1

अन्य जुनसुकै तरिकाले प्रश्न हल गरिए पनि सही उत्तरलाई अंक प्रदान गरिने छ।

Group-D

समूह १

विषय : अनिवार्य नेपाली

पूर्णाङ्क : ७५

समय : ३ घण्टा

दिइएका सबै प्रश्न अनिवार्य छन् ।

१. समूह 'क' मा दिइएको शब्दको अर्थ समूह 'ख' बाट पहिचान गरी जोडा मिलाउनुहोस् : (२)

समूह 'क'

समूह 'ख'

दुर्दशा

असजिलो अवस्था, झमेला

उदात्त

दर्शन

फसाद

उदार, महान्

दसी

दुर्गति

उपकार

सबुत, प्रमाण

२. दिइएको अनुच्छेदबाट उपयुक्त शब्द पहिचान गरी खाली ठाउँ भर्नुहोस् : (२)

बहिनी साथीको विवाहमा हिराको हार लगाएर आमासँग गइन् । थालीमा भएको टीका बेहुला बेहुलीलाई लगाई दिइन् । विवाहमा मिठो खाना खाइन् अनि नाचगान गरी घर फर्किन् ।

(क) 'माता'को पर्यायवाची शब्द ..... हो ।

(ख) 'तीतो' शब्दको विपरीतार्थी शब्द ..... हो ।

(ग) 'थाल'को लघुतावाची शब्द ..... हो ।

(घ) अनेकार्थी शब्द ..... हो ।

३. दिइएको अनुच्छेदबाट एउटा टुक्का र एउटा पारिभाषिक शब्द पहिचान गरी तिनलाई वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस् : (२)

खास दाजुमाथि समेत दलजित शाहसँग मिलेर जाल बुन्न सक्ने यिनले नाबालक भतिजमाथि पुत्रस्नेह राख्लान् भनी आशाको पासामा फस्ने म कस्ती ग्वाँग्री ! त्यही अपराधमा न हो यिनलाई मातृभूमिले गलहत्ती दिएको । हुन त विष संशोधन गरेपछि रसायन बन्छ भन्ने प्रयत्न गरेकी हुँ । त्यो माटामा मिल्थो अनि केही सिप नलागेर यिनलाई नजरबन्द गराइदिएँ ।

४. (क) दिइएको शब्द समूहबाट शुद्ध शब्द छानी लेख्नुहोस् : (१)

(क) (अ) वालवालिका,

(आ) बालवालिका,

(इ) बालबालिका,

(ई) वालबालिका

(ख) (अ) सुशील,

(आ) शुशील,

(इ) सुसील,

(ई) शुसील

(ख) दिइएको वाक्यलाई शुद्ध पारी लेख्नुहोस् : (२)

आहा मैले बुझेका नविन शब्दहरूको प्रयोगले मेरो भाषीक क्षमतालाई अभिव्यक्तिको शिखरमाथि पुऱ्यायो ।

५. तल दिइएको अनुच्छेदमा रेखाङ्कन गरिएका पदको शब्दवर्ग पहिचान गरी लेख्नुहोस् : (३)

ती साथीहरू पो परिश्रम गरेर पढ्छन् र धेरै राम्रो अङ्क ल्याएर आफ्नो इज्जत बढाउँछन् । आफू त घरको काम गर्न नै भ्याइनभ्याइ हुन्छ ।

६. दिइएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

(२+२=४)

(क) दिइएको अनुच्छेदबाट दुईओटा उपसर्ग र दुईओटा प्रत्यय लागेर बनेका शब्द पहिचान गरी निर्माण प्रक्रियासमेत देखाउनुहोस् :

प्रकृतिमा पाइने जडीबुटीलाई घरेलु रूपमा प्रशोधन गरी रोगी मानिसको उपचार गर्ने पद्धति आयुर्वेद चिकित्सा पद्धति हो । हाल यससम्बन्धी अध्ययन, अध्यापन र अनुसन्धान प्रविधिलाई व्यापक र व्यावहारिक बनाउने उद्देश्यका साथ राष्ट्रिय स्तरमा विभिन्न शैक्षिक संस्थाहरु स्थापना भएका छन् ।

(ख) दिइएको अनुच्छेदबाट एउटा समस्त शब्द पहिचान गरी विग्रह गर्नुहोस् एउटा विग्रह पदावली पहिचान गरी समस्त शब्द बनाउनुहोस् र द्वित्व भएर बनेका दुईओटा शब्द पहिचान गरी निर्माण प्रक्रियासमेत देखाउनुहोस् :

दशगजामा उभिएर आत्मसम्मानका साथ हामीले आआफ्नो कर्तव्यको पालना गर्ने हो भने भुलचुकमा मन र वचनबाट हुने गरेका कमीकमजोरीहरूमा पनि एकाएक क्षमाप्राप्ति हुन्छ र हामी सरासर दोषबाट मुक्त हुन सकौं ।

७. दिइएको अनुच्छेदलाई अज्ञात भूत कालमा परिवर्तन गर्नुहोस् : (२)

हाङ्मालाई कृषि व्यवसाय गर्ने रहर थियो । यसका लागि उनले पारिलो घाम लाग्ने जग्गा किनिन् । गाई, भैँसी र बाख्रा पनि किनेर ल्याइन् । उनले गाउँका १५ जनालाई रोजगारी पनि दिइन् ।

८. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (२)

(क) आज्ञार्थक भावका फरक फरक क्रियापदको प्रयोग गरी आफ्नो मिल्ने साथीलाई एसईई परीक्षा तयारी गर्न आग्रह गर्दै चार वाक्यमा वर्णन गर्नुहोस् ।

(ख) दिइएका वाक्यहरूलाई बहुवचनमा परिवर्तन गरी अनुच्छेद पुनर्लेखन गर्नुहोस् :

मेरो परीक्षा राम्रो भएको छ । यसपालि म पक्कै पनि उत्तीर्ण हुन्छु । मैले गरेका सबै उत्तरहरू सही हुन्छन् । उत्तीर्ण भएसँगै म खुसी हुन्छु ।

९. कोष्ठकमा दिइएका सङ्केतका आधारमा वाक्य परिवर्तन गर्नुहोस् : (४)

(क) फूल फुलेर बगैँचामा सुगन्ध फैलियो । (वाक्य विश्लेषण)

(ख) हामीद्वारा खेलकुदमा सहभागी भइयो । (कर्तृवाच्य)

(ग) बहिनी कथा लेखिछन् । (प्रेरणार्थक)

(घ) दुःखी र असहायलाई सबैले सहयोग गर्नुपर्छ भनी गुरुले भन्नुभयो । (प्रत्यक्ष कथन)

१०. दिइएको अनुच्छेद पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (४)

कृष्ण राय जुरमुर्दिँदै उठे, तबसम्म आक्रमणकारी भागिसकेको थियो । “मलाई कसले यसरी आक्रमण गर्‍यो होला ?” तिनी विचार गर्न थाले । “यस जीवनमा मैले कसैलाई आफ्नो शत्रु बनाइनँ, झगडा फसादमा रहिनँ ।” कृष्ण रायलाई पहिले त कसैले आक्रमण गरेको हो भन्ने कुरामा विश्वास भएन । सब तन्द्रा अवस्थामा भ्रम जस्तो लाग्यो तर भित्तामा लागेर भाँचिएको लट्ठीको टुक्रा त भ्रम हुन सक्दैन । कृष्ण रायले बिछ्यौनामा निहुरीकन त्यस टुक्रालाई टिपे, हेरेर गम्न थाले “को मेरो शत्रु हुन सक्छ ?” धेरै घोरिँदा तिनलाई यस रहस्यको सुइँको पाएको जस्तो लाग्यो । आजै बिहान एउटा काम बिगार्दा रामे भन्ने नोकरमाथि तिनी रिसाएका थिए । नोकरको के ठेगान, झोँक उठ्यो र मालिकलाई हान्न हिँड्यो होला । नोकरसित झर्कँदा तिनले उसको मुख रातो भएको देखेका थिए ।

प्रश्नहरू :

(क) ‘यस जीवनमा मैले कसैलाई आफ्नो शत्रु बनाइनँ, झगडा फसादमा रहिनँ ।’ यस वाक्यलाई करणमा बदल्नुहोस् ।

(ख) रेखाङ्कित बिछुयौनामा शब्दको कारक र विभक्तिको नाम लेख्नुहोस् ।

(ग) 'मलाई कसले यसरी आक्रमण गर्‍यो होला ।' यस वाक्यको उद्देश्य र विधेय लेख्नुहोस् ।

(घ) 'कृष्ण राय जुरमुर्दिँदै उठे, तबसम्म आक्रमणकारी भागिसकेको थियो ।' यस वाक्यलाई सरल वाक्यमा परिवर्तन गर्नुहोस् ।

११. दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् :

(४)

संसारमा पछिल्ला केही दिनमा मानव जीवनशैलीमा आएको अस्तव्यस्तताका कारण अधिकांश व्यक्तिमा तनाव, अशान्ति, चिन्ता, अल्जाइमर्स, डिप्रेसन, मधुमेह, मुटु रोग, क्यान्सर, मोटोपन, बाँझोपन आदि जस्ता जनस्वास्थ्यसँग सम्बन्धित रोगहरू बढ्दै गइरहेका छन् । दीर्घकालीन रूपमा हुने यस्ता रोगहरूलाई जीवनशैलीसँग सम्बन्धित रोगहरू पनि भन्ने गरिन्छ । यी सबै खालका समस्याबाट समाधान पाउन ध्यान, शारीरिक व्यायाम, पोषणको आपूर्ति र खानामा नियन्त्रण जस्ता कुराहरूमा ध्यान दिनुपर्छ भन्ने गरिन्छ । यी बाहेक यस्ता दीर्घकालीन समस्याको समाधानको अर्को माध्यम योग हो जसले मन, शरीर र मस्तिष्कलाई जोडेर एकाकार बनाउँछ । कम्तीमा पनि ३ देखि १२ हप्तासम्मको नियमित योग अभ्यासबाट जीवनशैली सम्बन्धी समस्याको समाधान हुन्छ । योग अभ्याससँगै मनमस्तिष्कलाई तरोताजा राखी विविध जीवनशैलीसँग सम्बन्धित दीर्घ रोगहरू समाधान गर्ने अर्को निकै महत्त्वपूर्ण विधि हो ध्यान । व्यक्तिलाई शारीरिक, मानसिक, संवेगात्मक तथा सामाजिक स्वास्थ्यको उच्चतम तहसम्म पुऱ्याउन जतिसुकै सुख-सुविधा प्राप्त भए पनि जीवनशैलीका कारण प्रायः असम्भव भएको छ । यस्तो अवस्थामा ध्यान एउटा त्यस्तो सशक्त माध्यम हो, जसले व्यक्तिको सर्वाङ्गीण विकास र स्वस्थता कायम गर्नमा महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्छ ।

प्रश्नहरू :

(क) मानिसको व्यस्त जीवनशैलीका कारण कस्ता रोगहरू बढ्दै गइरहेका छन् ?

(ख) ध्यानले व्यक्तिको विकासमा कस्तो भूमिका खेल्दछ ?

(ग) मानिसमा विभिन्न रोगहरू बढ्नुका कारण के हुन् ?

(घ) योग र ध्यानले मानिसको जीवनशैलीलाई कसरी स्वस्थ बनाउँछ ?

१२. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

(४)

(क) दिइएका बुँदाका आधारमा एउटा कथा तयार पारी शीर्षकसमेत दिनुहोस् :

- पाण्डव वनबास रहेको समय हुनु

- एक जना ब्राह्मण आएर मृगले पाण्डवसँग सिङमा उनेर लगेको छोरी बचाइदिन आग्रह गर्नु

- पाण्डव मृगलाई खोज्न हिँड्नु

- उनीहरूलाई धेरै तिर्खा लाग्नु

- युधिष्ठिरले भाइ सहदेवलाई पानी खान लागेको वेला यक्ष उत्पन्न हुनु

- यक्षले आफ्ना प्रश्नको उत्तर नदिई पानी नखान भन्नु तर सहदेवले भन्नु तर सहदेवले नटेरी पानी खानु

- सहदेवले एक घुट्टा पानी खानासाथ बेहोस हुनु

(ख) जिल्ला स्तरीय कवितावाचन प्रतियोगितामा प्रथम स्थान हासिल गरेको मनोभावनालाई समेटि एउटा मनोवाद लेख्नुहोस् ।

१३. तल दिइएका मध्ये कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

(४)

(क) आफ्नो नागरिकता बनाउनका लागि सिफारिस गरिदिन अनुरोध गर्दै वडाध्यक्षलाई लेखिने निवेदनको नमुना तयार पार्नुहोस् ।

(ख) विद्यालयले आयोजना गर्ने वार्षिक अभिभावक दिवस कार्यक्रममा अभिभावकलाई उपस्थित हुनको लागि अनुरोध गर्दै निमन्त्रणा पत्रको नमुना तयार पार्नुहोस् ।

१४. दिइएको अनुच्छेदबाट चारओटा बुँदा टिप्नुहोस् :

(२)

शिक्षालाई मानव जातिको तेस्रो आँखा मानिन्छ । यसलाई हाम्रो भित्री हृदयको नयन पनि भनिन्छ । यो हाम्रा बाहिरी आँखा अथवा चर्मचक्षुभन्दा पृथक्, महान् र तेजवान् छ । हामीसँग भएको यही ज्ञानचक्षुबाट हामीले शिक्षा आर्जन गर्छौं अर्थात् कुनै कुरा सुन्छौं र सिक्छौं, समाज र प्रकृतिमार्फत सैद्धान्तिक र व्यावहारिक ज्ञान निरन्तर आर्जन गरिरहन्छौं । प्रकृति, संस्कृति र सभ्यताका दृष्टिले सृष्टिको उषाकालदेखि सुसम्पन्न मेरो देश आज शिक्षाका दृष्टिले समेत प्रगतिपथतर्फ लम्कंदो छ । शिक्षाले नै मानवलाई सम्मान, खुसी र सुखपूर्वक जिउने ज्ञान र सिप प्रदान गर्छ । यसले समाज र राष्ट्रमा प्रचलित मान्यता र विश्वासलाई मानवताका आँखाले हेर्ने र तिनका बारे समालोचनात्मक चिन्तन गर्ने सोच प्रदान गर्छ ।

१५. दिइएको अनुच्छेदबाट एक तृतीयांशमा सारांश लेख्नुहोस् :

(३)

आधुनिक चिकित्सा पद्धतिका पनि विशेषता र सीमा छन् । छिटो सञ्चो हुनु, विशेषज्ञ अर्थात् डाक्टर र औषधी सजिलै उपलब्ध हुनु, मेडिकल काउन्सिल र औषधी व्यवस्था विभागबाट स्वीकृति लिएर मात्र उपचार गर्न पाइनु, प्रभावकारी उपचार हुनु यसका विशेषता हुन् । साथै विश्व स्वास्थ्य सङ्गठनको स्वीकृति चाहिनु अर्थात् यसको सङ्गठन बलियो हुनु, आपतकालीन अवस्थामा धेरै प्रभावकारी हुनु, शल्यक्रिया हुनु र शल्यक्रियाबाट गम्भीर रोग निको हुनु पनि यसका विशेषता मानिन्छन् । यसका साथै प्रविधि र उपकरण समय समयमा अद्यावधिक गरिनु, सानादेखि ठुला सबै रोग निको पार्न प्रभावकारी हुनु, ठुलो रोग लाग्नुअघि नै त्यसलाई रोक्न खोपको व्यवस्था हुनु पनि एलोप्याथी पद्धतिका थप विशेषता हुन् ।

१६. दिइएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

(४+४=८)

(क) दिइएको कवितांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

आज जन्त जानुपर्छ, दलबिरेको बिहे छ
आज पर्म जानुपर्छ, घिसिडको छानो छाउनु छ
आज धामी बसाउनुपर्छ, हिरेको छोरो सिकिस्त छ
आज माइलीलाई नचाउनुपर्छ, भरे जात्रा छ
राम ! राम !! जिम्दार बुढाको प्राण गएछ ।

प्रश्नहरू:

(अ) माथिको कवितांशले हाम्रो समाजलाई कुन रूपमा प्रस्तुत गरेको छ ?

(आ) माथिको कवितांशले दिने सन्देश लेख्नुहोस् ।

(ख) दिइएको जीवनीको अंश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

दरबार हाइस्कूल पढ्दादेखि नै कविता लेख्न सुरु गरेका देवकोटाले त्यसै बेला अङ्ग्रेजीमा कविता लेखेर समस्त शिक्षक र सहपाठी साथीलाई चकित पारिदिएका थिए । उनका कतिपय साथी देवकोटालाई आफ्ना दाजुलाई कविता लेख्न लगाएर आफैंले लेखे जसरी सुनाउने भनेर आरोप लगाउँथे । उनले साथीहरूकै सामुन्ने धडाधड कविता लेख्दै र सुनाउँदै आरोप लगाउनेलाई नाजबाफ पारिदिन्थे । हुन पनि हो, कसैले आलोचना गर्नु भन्ने त्यसको जबाफ कुराले

होइन कामले दिन सक्नुपर्छ । साथीहरूकै अगाडि १५ मिनेटमा 'दरबार स्कूल' शीर्षकको कविता रचना गरी सुनाएपछि त साथीहरू उनकै समर्थक पो बन्न पुगे ।

प्रश्नहरू :

(अ) लक्ष्मीप्रसाद देवकोटाको बाल्यकालको स्वभाव कस्तो थियो ?

(आ) देवकोटा आफ्नो आलोचना गर्ने साथीहरूको चित्त कसरी बुझाउँथे ?

१७. सासु र बुहारीका रूपमा रहेका आमा र याङ्जी बिचको सम्बन्धलाई कसरी मूल्याङ्कन गर्नुहुन्छ ?

आयाम कथाका आधारमा तर्क दिनुहोस् ।

(४)

१८. कुनै एक उद्धरणको व्याख्या गर्नुहोस् :

(४)

(क) समर्पित भएका छन् जो सदा न्याय खातिर

संसारमा उठेका छन् तिनैका विजयी शिर ।

(ख) शिक्षित व्यक्तिमा शिष्टाचार, प्रतिबद्धता, सांस्कृतिक सद्भाव, सामाजिक सद्व्यवहारका क्षमता हुनु जरूरी छ ।

१९. कुनै एक प्रश्नको समीक्षात्मक उत्तर दिनुहोस् :

(७)

(क) दिइएको कथांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

“त्यस पाजीलाई अँगालो हाल्न जान लागेको होइन कमला, यहाँ बाबुबाजेको मानमर्यादा डुब्न लाग्यो । कुलमा सबैभन्दा जेठो सन्तानको बिहे, उसमाथि त्यत्रा घरानियाँ कुटुम्बका आँगनमा बरियाती लैजानु छ । बाबु चाहिँ फलैँचामा ओछ्यान लाएर लडिरहेछ । जन्तीमा बुढोपाको एउटा छैन । खालि ओठ निचोर्दा दुध झर्ने अल्लारे ठिटा मात्र छन् । घरगृहस्थीको यति ठुलो काममा घरको एक भाइ पनि नगए जोरीपारीले के भन्लान् ? स्वर्गमा बसेका पितृले के भनिठान्लान् ? कुलको मर्यादा भनेको कत्रो कुरो हो । त्यो तिमीलाई थाहा छैन । जन्ती बैँसीमा पुगिसके, चाँडो दोसल्ला झिकिदेऊ ।”

प्रश्नहरू:

कर्तव्य कथामा नेपाली समाजको वास्तविकतालाई कसरी दर्शाइएको छ ? समीक्षा गर्नुहोस् ।

(ख) दिइएको जीवनीको अंश पढी सोधिएको प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

उनको चित्रकलामा ‘घनवाद’ को सशक्त प्रयोग भएको पाइन्छ । घनवादको प्रयोग भएको यस कलालाई ‘निग्रो काल’ पनि भनिन्छ । घनवादी कलाकृतिमा वस्तुलाई विश्लेषण गरिन्छ, टुक्रा टुक्रा पारिन्छ । ती टुक्रालाई अमूर्त रूपमा पुनः संयोजन र संश्लेषण गरिन्छ । यसमा कलाकारले वस्तुलाई एउटै दृष्टिकोणबाट चित्रण नगरी बृहत्तर सन्दर्भमा प्रतिनिधित्व गर्न धेरै दृष्टिकोणबाट विषयलाई चित्रण गर्छन् । यसरी मूर्त वस्तुलाई भाँच्ने, टुक्राउने अनि जोडेर फेरि वस्तु र विषयलाई व्यापक अर्थमा र अमूर्त रूपमा प्रयुक्त गर्ने यही वाद नै घनवादी कलाका रूपमा चिनिन्छ । यसरी जुनसुकै कालमा लेखिएका भए पनि उनका हजारौँ चित्रकला र मूर्तिकला आज पनि जीवन्त छन् ।

प्रश्नहरू :

दिइएको जीवनीको अंशसमेतका आधारमा पाब्लो पिकासोले कलकारिताका क्षेत्रमा पुऱ्याएको योगदानको चर्चा गर्नुहोस् ।

२०. कुनै एक शीर्षकमा कम्तीमा १५० शब्दसम्मको निबन्ध लेख्नुहोस् :

(७)

(क) राष्ट्रनिर्माणमा मेरो भूमिका

(ख) प्राविधिक शिक्षाको आवश्यकता

(ग) नेपालको प्राकृतिक विविधता

-O-

उत्तरपुस्तिका परीक्षण कुञ्जिका

प्रस्तुत परीक्षण कुञ्जिका उत्तरपुस्तिका परीक्षणका लागि मार्ग निर्देशन मात्र हो। उत्तरपुस्तिका परीक्षणका लागि यो कुञ्जिका मूल आधार भए पनि परीक्षकले उत्तरको स्तर हेरी विद्यार्थीले दिएको उत्तरमा मौलिकता भएकमा विवेक पुऱ्याई अङ्क प्रदान गर्नुहोस्।

१. शब्दार्थः

दिइएका शब्दको सही जोडा मिलाएमा प्रति शब्द ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस्:

दुर्दशा	दुर्गति
उदात्त	उदार, महान
फसाद	असजिलो अवस्था, झमेला
दसी	सबुत, प्रमाण

२. शब्दज्ञानः

कोष्ठकमा दिइएका शब्दमध्ये मिल्ने शब्द छानेर खाली ठाँउ भरी पुरा गरिएको शुद्ध वाक्यलाई ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् :

- (क) 'माता' को पर्यायवाची शब्द **आमा** हो।
- (ख) 'तीतो' शब्दको विपरीतार्थी शब्द **मिठो** हो।
- (ग) 'थाल' को लघुतावाची शब्द **थाली** हो।
- (घ) अनेकार्थी शब्द **हार** हो।

३. वाक्यमा प्रयोगः

दिइएको अनुच्छेदबाट जाल बुन्नु, माटामा मिल्नु मध्ये कुनै एक टुक्का र गलहत्ती, नाबालक, अपराध, संशोधन, रसायन, अपराध मध्ये कुनै एक पारिभाषिक शब्द पहिचान गरेर अर्थ स्पष्ट हुने गरी वाक्यमा प्रयोग गरेको भए र वाक्यको बनोट शुद्धता विचार गरी शुद्ध वाक्यका लागि १ अङ्कका दरले जम्मा २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस्। वर्णविन्यासमा देखिएका अशुद्धिमा स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस्।

४. शुद्धीकरणः

(क) सही शुद्ध शब्द पहिचान गरी लेखेको अवस्थामा प्रतिशुद्ध शब्द ०.५ का दरले १ अङ्क दिनुहोस्।

(अ) बालबालिका (आ) सुशील

(ख) प्रतिअशुद्धि सच्याए वापत ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस्।

आहा ! मैले बुझेका नवीन शब्दहरूको प्रयोगले मेरो भाषिक क्षमतालाई अभिव्यक्तिको शिखर माथि पुऱ्यायो।

५. शब्दवर्गः

रेखाङ्कित शब्दको शब्दवर्ग छुट्याई शुद्धसँग लेखेमा प्रत्येकको ०.५ अङ्कका दरले ३ अङ्क प्रदान गर्नुहोस्।

ती	:	विशेषण
र	:	संयोजक
इज्जत	:	नाम
बढाउँछन्	:	क्रियापद
आफू	:	सर्वनाम
नै	:	निपात

६. शब्दनिर्माण :

(क) अनुच्छेदबाट दिइएका उपसर्ग र प्रत्यय लागेर बनेका दुई दुई शब्द पहिचान गरी बनोटसमेत देखाई शुद्धसँग लेखेको अवस्थामा प्रतिशब्द ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उपसर्ग लागेका र प्रत्यय लागेका शब्द भनी तोकेको भने हुनपर्ने छ ।

उपसर्ग लागेका शब्द (कुनै दुई शब्द र तिनको बनोट देखाएको हुनुपर्ने)

प्रकृति	:	प्र + कृति
प्रविधि	:	प्र + विधि
उपचार	:	उप + चार
अध्ययन	:	अधि + अयन
अनुसन्धान	:	अनु + सन्धान
अध्यापन	:	अधि + आपन

प्रत्यय लागेका शब्द (कुनै दुई शब्द र तिनको बनोट देखाएको हुनुपर्ने)

घरेलु	:	घर + एलु
रोगी	:	रोग + ई
व्यवहारिक	:	व्यवहार + इक
शैक्षिक	:	शिक्षा + इक
राष्ट्रिय	:	राष्ट्र + इय

(ख) अनुच्छेदबाट एउटा समस्त शब्द खोजी विग्रह गरेको र एउटा विग्रहित शब्द पहिचान गरी समस्त शब्द बनाएमा शुद्धसँग समास र विग्रह गरिएका शब्दलाई प्रतिशब्द ०.५ का दरले १ अङ्क प्रदान गर्ने र दुईओटा द्वित्व भएका शब्द पहिचान गरी निर्माण प्रक्रियासमेत देखाएमा प्रतिशब्द ०.५ अङ्कका दरले १ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

समस्त शब्द (कुनै एक)

दशगजा : दश गज परिमाण भएको

आत्मसम्मान : आत्मको सम्मान

क्षमाप्राप्ति : क्षमाले प्राप्त

विग्रहित अवस्थाको शब्द: (कुनै एक)

दोषबाट मुक्त : दोषमुक्त

मन र वचन : मनवचन

द्वित्व भएर बनेका शब्द : (कुनै दुई)

आआफ्नो : आफ्नो + आफ्नो

एकाएक	:	एक + एक
कमीकमजोरी	:	कमजोरी + कमजोरी

७. काल र पक्ष :

दिइएका वाक्यलाई निर्देशन गरेबमोजिम परिवर्तन गरेको अवस्थामा प्रतिवाक्य ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

हाङ्मालाई कृषि व्यवसाय गर्ने रहर भएछ । यसका लागि उनले पारिलो घाम लाग्ने जग्गा किनिछिन् । गाई, भैँसी र बाख्रा पनि किनेर ल्याइछिन् । उनले गाउँका १५ जनालाई रोजगारी दिइछिन् ।

८. भाव र अर्थ :

(क) आज्ञार्थक भावका फरकफरक क्रियापदको प्रयोग गरी आफ्नो मिल्ने साथीलाई एसइई परीक्षाको तयारी गर्न आग्रह गर्दै चार वाक्यमा वर्णन गरेमा वर्णविन्यास तथा वाक्य गठनको अवस्था हेरेर प्रतिवाक्य ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

(ख) दिइएका वाक्यहरूलाई बहुवचनमा परिवर्तन गरी अनुच्छेद पुनर्लेखन गरेको भए वर्णविन्यास तथा वाक्य गठनको अवस्था हेरेर प्रतिवाक्य ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

हाम्रो परीक्षा राम्रो भएको छ । यसपाली हामी पक्कै पनि उत्तीर्ण हुन्छौं । हामीले गरेका सबै उत्तरहरू सही हुन्छन् । उत्तीर्ण भएसँगै हामी खुसी हुन्छौं ।

९. वाक्यान्तरण :

कोष्ठकमा दिइएका सङ्केतका सहायताले वाक्य परिवर्तन गरिएका शुद्ध वाक्यलाई १ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

उत्तर

(क) बगैँचामा फूल फुल्यो । बगैँचामा सुगन्ध फैलियो ।

(ख) हामी खेलकुदमा सहभागी भयौं ।

(ग) शिक्षकले बहिनीलाई कथा लेखाउनु हुन्छ । (अन्य कर्ता राखेमा पनि अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।)

(घ) गुरुले भन्नुभयो, “दुःखी र असहायलाई सबैले सहयोग गर्नुपर्छ ।”

१०. भाषिक संरचना पहिचान र प्रयोग :

अनुच्छेद अध्ययन गरेर भाषिक संरचनासम्बन्धी सोधिएका प्रश्नको सही उत्तर दिइएमा एउटा उत्तरको १ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

उत्तर

(क) यस जीवनमा मैले सबैलाई शत्रु बनाएँ । झगडा र फसादमा रहें ।

(ख) बिछ्यौनामा : अधिकरण कारक

मा : सप्तमी विभक्ति

(ग) कसले : उद्देश्य

गन्यो होला : विधेय

(घ) कृष्ण राय उठ्दा आक्रमणकारी भागिसकेका थिए ।

११. बोध प्रश्नोत्तर (अदृष्टांश) :

अनुच्छेदबाट सोधिएका प्रश्नको मूल्याङ्कन गर्दा दिइएको अनुच्छेदमै आधारित भई प्रश्नअनुसार सही उत्तर लेखेको भए प्रत्येक सही उत्तरका लागि १ अङ्कका दरले जम्मा ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । वाक्यको गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यास नमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१२. (क) कथा लेखन

कथा लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(अ) विषयवस्तुको आदि, मध्य र अन्त्यको क्रमिक संयोजन र शीर्षक :	१
(आ) विषयवस्तुको मौलिक प्रस्तुतीकरण शैली, वाक्य गठन, परिवेश निर्माण र संवाद :	२
(इ) भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्यचिह्न तथा पदसङ्गति आदि) :	१

(ख) मनोवाद लेखन :

मनोवाद लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(अ) शीर्षक, परिवेश र विषय प्रवेश :	१
(आ) विषयवस्तुको मौलिक प्रस्तुतीकरण शैली र वाक्य गठन :	२
(इ) भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्यचिह्न तथा पदसङ्गति आदि) :	१

१३. (क) निवेदन लेखन :

निवेदन लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(क) सम्बोधन, मिति, विषय, नाम र ठेगाना :	१
(ख) निवेदनको मध्य भागमा सम्बन्धित विषयवस्तुको संयोजन र पुष्ट्याई :	२
(ग) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) :	१

(ख) निमन्त्रणा पत्र लेखन :

निमन्त्रणा पत्र लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(क) सम्बोधन, मिति, विषय, नाम र ठेगाना :	१
(ख) निमन्त्रणाको मध्य भागमा सम्बन्धित विषयवस्तुको संयोजन र पुष्ट्याई :	२
(ग) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) :	१

१४. बुँदा टिपोट :

दिइएको गद्यांशका मुख्यमुख्य कुरा समेटी लेखिएका चारओटा बुँदाका लागि प्रतिबुँदा ०.५ अङ्कका दरले दुई अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । सामान्य भाषिक त्रुटिलाई स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१५. सारांश लेखन :

दिइएको गद्यांशको मूलभाव समेटी लेखिएको सारांशलाई शुद्धता र वाक्य गठनसमेत विचार गरी ३ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । सामान्य भाषिक त्रुटिलाई स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१६. पाठगत बोध :

(क) सन्दर्भका रूपमा दिइएको कवितांश अध्ययन गरी दिइएका प्रश्नको ५/६ वाक्यमा सही उत्तर लेखेको भए प्रत्येक प्रश्नको सही उत्तरका लागि २/२ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उत्तरको वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यास नमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

(ख) सन्दर्भका रूपमा दिइएको जीवनीको अध्ययन गरी दिइएका प्रश्नको ५/६ वाक्यमा सही उत्तर लेखेको भए प्रत्येक प्रश्नको लागि २/२ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उत्तरको वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यास नमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१७. तार्किक उत्तर :

यस प्रश्नको उत्तर मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(क) पाठगत सन्दर्भ र विषयवस्तुको बोध :	१
(ख) सिर्जनशीलता, कल्पनाशीलता तथा विषयवस्तुको तार्किक पुष्ट्याई :	२
(ग) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) :	१

१८. व्याख्या :

(क) विषयवस्तु बोध र मौलिकता	
(ख) अर्थ विस्तार, पाठको विषयवस्तुसँग व्याख्येय अंशको तालमेल तथा निष्कर्ष :	२
(ग) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) :	१

१९. समीक्षात्मक उत्तर लेखन :

सन्दर्भमा आधारित लामो उत्तरका लागि कथा/जीवनीमध्ये कुनै एक विधाबाट उत्तर लेखेमा मूल्याङ्कनका लागि निम्न पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(क) परिचय खण्ड (विधा, विषय प्रवेश)	१
(ख) विषयवस्तुको ज्ञान, विश्लेषण र निष्कर्ष :	३
(ग) प्रस्तुतीकरण शैली र मौलिकता :	२
(घ) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) :	१

२०. निबन्ध लेखन :

निबन्ध लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्न पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(क) परिचय एवम् विषय प्रवेश :	१
(ख) विषयवस्तुको ज्ञान, आदि, मध्य र अन्त्यको क्रमबद्ध संयोजन तथा निष्कर्ष :	३
(ग) प्रस्तुतीकरण शैली र मौलिकता :	२
(घ) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) :	१

समीक्षात्मक प्रश्न र निबन्धात्मक प्रश्नसँग सम्बन्धित रुब्रिक्स

मापदण्ड / स्तर	उत्कृष्ट (७-६ अङ्क)	राम्रो (५-४ अङ्क)	मध्यम (३-२ अङ्क)	सुधारगर्नुपर्ने (१-० अङ्क)
परिचय खण्ड (१ अङ्क)	विधाको जानकारीसहित विषयको आकर्षक र उपयुक्त परिचय दिइएको	विषय प्रवेश स्पष्ट छ तर सामान्य	सामान्य स्तरको प्रवेश मात्र	अस्पष्ट वा असम्बन्धित प्रवेश
विषयवस्तुको ज्ञान, विश्लेषण, निष्कर्ष र संरचना (३ अङ्क)	विषयवस्तु गहिरो, उदाहरणसहित, क्रमबद्ध ढङ्गले लेखिएको, राम्रो विश्लेषणसहित निष्कर्ष	विषयवस्तु स्पष्ट, सामान्य संरचना, सतही विश्लेषण र निष्कर्ष	विषयवस्तु सीमित, क्रम नमिलेका वाक्यहरू, निष्कर्ष कमजोर	विचारको शृङ्खला नमिलेको, अन्त्य, विश्लेषण र निष्कर्ष नभएको
प्रस्तुतीकरण र मौलिकता (२ अङ्क)	मौलिक विचार, स्पष्ट र आकर्षक शैली तथा सिलसिलेवार प्रस्तुतीकरण	केही मौलिकता, सामान्य शैली, आंशिक रूपमा मात्र सिलसिला मिलेको	सामान्य प्रस्तुतीकरण, मौलिकता न्यून	नक्कलजस्तो, विचार दोहोरिएको
भाषिक शुद्धता (१ अङ्क)	व्याकरण, शब्दावली, लेख्यचिह्न र वाक्य संरचनामा उत्कृष्ट दक्षता प्रदर्शन। लेखन त्रुटिमुक्त, शुद्धता र स्पष्टता प्रदर्शन।	व्याकरण, शब्दावली, लेख्यचिह्न र वाक्य संरचनामा सामान्य दक्षता। लेखनमा केहि त्रुटि।	व्याकरण, शब्दावली र वाक्य संरचनामा आंशिक दक्षता। लेखनमा केहि त्रुटि।	व्याकरण, शब्दावली, र वाक्य संरचना, लेखनमा बारम्बार त्रुटि

समूह २

विषय : नेपाली

१. समूह 'क' मा दिइएका शब्दको अर्थ समूह 'ख' बाट पहिचान गरी जोडा मिलाउनुहोस् :

(२)

समूह 'क'	समूह 'ख'
मनोहर	धेरै पहिलेदेखि चलिआएको
चिरस्मरणीय	काम गर्ने साधन, हतियार
हेक्का	पछिसम्म सम्झनयोग्य
औजार	कहिल्यै नाश नहुने, अनगिन्ती
	मनलाई लोभ्याउने खालको, आकर्षक
	सम्झना, याद

२. दिइएको अनुच्छेदबाट उपयुक्त शब्द पहिचान गरी खाली ठाउँ भर्नुहोस् :

(२)

विपत्तिका बेला विपन्न वर्गमा आइलाग्ने समस्या समाधानका निमित्त कोही पनि दायित्वबाट पन्छिन मिल्दैन । यस्तो बेला सरकारले पूरा ध्यान दिएर खाना र बास बस्न पाउने व्यवस्था मिलाइदिनु पर्छ । कुम्लो बोकेर हिँड्न बाध्य पार्नु हुँदैन ।

- (क) 'सङ्कट' को पर्यायवाची शब्द ..... हो ।
 (ख) 'सम्पन्न' को विपरीतार्थी शब्द ..... हो ।
 (ग) अनेकार्थी शब्द ..... हो ।
 (घ) 'कपडा' को समूहवाची शब्द ..... हो ।

३. तलका अनुच्छेदबाट एउटा उखान र एउटा अनुकरणात्मक शब्द पहिचान गरी तिनलाई वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस् :

(२)

रमेश अचानक रिङ्गटा लागेर डङ्ग्रङ्ग लडेपछि उसका साथीले जुरुक्क उठाएर उसलाई होसमा ल्याए । हुने बिरुवाको चिल्लो पात भने झैं उसको पढाइ सानैदेखि राम्रो थियो । विरामले गर्दा बेलाबेलामा ऊ विद्यालय जान नसकी दिनभर ओछ्यानमा विरामले लट्ठ परेर सुतिरहेको हुन्थ्यो । हुने हार दैव नटार भने झैं उसको अल्पायुमा निधन भएको खबरले सारा स्तब्ध भए ।

४. (क) दिइएका शब्द समूहबाट शुद्ध शब्द छानी लेख्नुहोस् :

(१)

(क) (अ) आश्वासन	(आ) आस्वाशन	(इ) आशवाषन	(ई) आष्वाशन
(ख) (अ) अन्श	(आ) अंश	(इ) अङ्श	(ई) अणश

(ख) दिइएको वाक्यलाई शुद्ध पारी लेख्नुहोस् : (२)

विराट् प्रतिभाशाली र महान् कवी लक्ष्मी प्रसाद देवकोटा नेपाली साहित्यका अतूलनीय योगदान दिने चिरस्मरणीय स्रष्टा हुन्

५. दिइएको अनुच्छेदमा रेखाङ्कन गरिएका शब्दको पदवर्ग पहिचान गरी लेख्नुहोस् :

(३)

नेपालमा त अधिकांश ठाउँहरू भिर, पाखा पखेराहरूले सुसज्जित छन् । प्रकृतिको अनुपम सुन्दरता नियाल्न पर्यटकहरू यो ठाउँमा नियमित रूपमा आउने गरेका छन् । पर्यटकहरूको आगमनले देशको आर्थिक अवस्था केही सुधार हुँदै गएको छ । हामी आफ्नो देशको प्राकृतिक स्रोत साधनसित परिचित भई यसको संरक्षणमा लाग्नपर्छ ।

६. दिइएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

(२+२=४)

(क) तलको अनुच्छेदबाट दुईओटा उपसर्ग र दुईओटा प्रत्यय लागेर बनेका शब्द पहिचान गरी निर्माण प्रक्रियासमेत देखाउनुहोस् : (२)

अनुशासन मानव जीवनको गहना हो । यसले व्यक्तिलाई सफलताको उचाइमा पुऱ्याउँछ । अनुशासनबाट व्यक्तिलाई अनगिन्ती फाइदा हुँदाहुँदै पनि विभिन्न दुराशय बोकेका बोलक्कड मानिसहरूको जमात पनि हाम्रो समुदायमा नरहेको होइन ।

(ख) दिइएको अनुच्छेदबाट एउटा समस्त शब्द पहिचान गरी विग्रह गर्नुहोस्, एउटा विग्रह पदावली पहिचान गरी समस्त शब्द बनाउनुहोस् र द्वित्व भएर बनेका दुईओटा शब्द पहिचान गरी निर्माण प्रक्रियासमेत देखाउनुहोस् :

आजभोलिका बाबुआमाले दिन र रात मिहिनेत गरेर छोरा र छोरीलाई ठुलो मानिस बनाउने सपना देखेका हुन्छन् तर उनीहरूले भैझगडा गरेको, सरसामान जथाभावी फालेको देख्दा बाबुआमाको मन धुरुधुरु रुने मात्र नभई उनीहरूले आआफ्ना छोरा र छोरीको व्यवहार र भविष्यप्रति चिन्तासमेत व्यक्त गर्छन् ।

७. दिइएको अनुच्छेदलाई अज्ञात भूत कालमा परिवर्तन गर्नुहोस् :

(२)

भाइ सागर भात खान्छ । भाइ विद्यालय जान्छ । ऊ पढेर ज्ञानी हुन्छ । ऊ सबैलाई सहयोग गर्छ ।

८. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

(२)

(क) ईच्छार्थकका फरकफरक क्रियापद प्रयोग गरी चार वाक्यमा तपाईंले भविष्यमा गर्ने कुनै कार्यका बारेमा वर्णन गर्नुहोस् ।

(ख) दिइएका पुलिङ्गी वाक्यलाई स्त्रीलिङ्गमा परिवर्तन गरी अनुच्छेद पुनर्लेखन गर्नुहोस् :

काका र मामा इलाम जानुभयो । इलामबाट भाइलाई छुपी ल्याइदिनुभयो । भाइले छुपी मलाई पनि दियो । मामाले भाइलाई स्याबासी दिनुभयो ।

९. कोष्ठकमा दिएका सङ्केतका आधारमा वाक्य परिवर्तन गर्नुहोस् :

(४)

(क) विश्वको सर्वोच्च शिखर सगरमाथा कोशी प्रदेशमा पर्छ । (वाक्य विश्लेषण)

(ख) आफू त गीत गाइन्छ । (कर्तृवाच्य)

(ग) विद्यार्थीहरू व्याकरण पढ्छन् । (प्रेरणार्थक)

(घ) पेमाले भनिन्, “शान्तिमा सुख हुन्छ ।” (अप्रत्यक्ष कथन)

१०. दिइएको अनुच्छेद पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् :

(४)

मलाई अब धेरै दिन बाँचुला जस्तो लाग्दैन । मैले जीवनमा हजुरका प्रति धेरै अत्याचार गरेको छु । यस अपराधीको सबै अपराध क्षमा गरेर यी नाबालक छोराछोरीको शरण लिइदिनुहोला । भाइका कुरा सुनेर मुरलीधरले बर्र आँसु झारे । मुरलीधर रोएको देखेर श्रीधरका जहान छोराछोरी पनि रुन लागे । एकछिनपछि मुरलीधरले भाइका निधार, छाती, हात, गोडा सबै छामे । उनको शारीरिक गति देखेर मुरलीधरको हृदयमा दुःखको कोलाहल मच्चियो । केही बेरपछि छातीमा भक्कानु पारेर आँसु झार्दै भने, “विसेक हुन्छ वा हरेस नखाऊ । बरू यहाँका वैद्यको भर गरेर बस्नु भएन । तिमीलाई देशतिर औषधी गराउन लैजान्छु ।”

प्रश्नहरू

क) अनुच्छेदको पहिलो वाक्यलाई करणमा बदल्नुहोस् ।

ख) ‘जीवनमा’ शब्दको कारक र विभक्ति पहिचान गरी लेख्नुहोस् ।

ग) माथिको रेखाङ्कित वाक्यबाट एउटा उद्देश्य र एउटा विधेय पहिचान गरी लेख्नुहोस् ।

घ) माथिको अनुच्छेदको अन्तिम वाक्यलाई संयुक्त वाक्य बनाउनुहोस् ।

११. तलको अनुच्छेद पढी अन्त्यमा सोधिएका प्रश्नका उत्तर लेख्नुहोस् :

(४)

स्वस्थ जीवन बिताउनका लागि नियमित व्यायाम अत्यन्तै आवश्यक हुन्छ । बिहानको समय व्यायामका लागि सबैभन्दा उपयुक्त मानिन्छ । व्यायामले शरीरलाई तन्दुरुस्त राख्नुका साथै मानसिक स्फूर्तिमा पनि वृद्धि गर्छ । नियमित रूपमा व्यायाम गर्ने व्यक्तिमा रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता बलियो हुने भएकाले उनीहरू प्रायः बिरामी पर्दैनन् । यसले मोटोपना घटाउन, रक्तचाप नियन्त्रणमा राख्न र निद्रामा सुधार ल्याउन मद्दत गर्छ । आजको व्यस्त जीवनशैलीमा धेरैजसो मानिस समयको अभावका कारण व्यायाम गर्न छुटाउँछन् तर दिनको केही मिनेट समय छुट्याएर सानो व्यायाम गर्नाले पनि ठुलो फाइदा मिल्न सक्छ । स्वस्थ शरीरमा नै स्वस्थ मस्तिष्क र मन बस्ने भएकाले विद्यार्थी, शिक्षक, कर्मचारी सबैले आआफ्नो क्षमताअनुसार व्यायाम गर्नुपर्छ । जब व्यक्तिहरू सचेत बन्छन्, तब मात्र समाजमा स्वास्थ्यप्रति सचेतता एवम् जागरुकता फैलन्छ ।

प्रश्नहरू

(क) व्यायामले मानिसलाई कस्ता रोगहरूबाट जोगाउँछ ?

(ख) ‘स्वस्थ शरीरमा नै स्वस्थ मस्तिष्क र मन बस्छ’ भन्ने भनाइले के बुझाउँछ ?

(ग) दैनिक रूपमा गरिने व्यायामले शरीरमा कस्तो प्रभाव पार्छ ?

(घ) व्यायाम कसरी गर्नुपर्छ ?

१२. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

(४)

(क) दिइएका बुँदाका आधारमा जीवनी तयार पारी शीर्षकसमेत लेख्नुहोस् :

नाम : मोतिराम भट्ट

जन्म : वि.सं. १९२३ भाद्र, काठमाडौँ

मातापिता : रिपुमर्दिनी देवी र दयाराम भट्ट

शिक्षा/ज्ञान : फारसी, उर्दु, अङ्ग्रेजी, हिन्दी र संस्कृत भाषाको ज्ञान

साहित्यिक योगदान तथा विशेषताहरू

- युगकविका रूपमा नेपाली साहित्यमा परिचित
- कवि, गजलकार, जीवनीकार, समालोचकका रूपमा परिचित बहुमुखी व्यक्तित्व
- नेपाली गजल र समस्यापूर्ति कविताका आरम्भकर्ता
- नेपालमा छापाखाना स्थापना, पत्रिका प्रकाशन
- काठमाडौँ र वनारसमा मोती मण्डलीको स्थापना
- भानुभक्तिय रामायणको बालकाण्ड प्रकाशन

देहावसान : वि.सं. १९५३

(ख) 'सन्तानका लागि सम्पत्ति कि स्तरीय शिक्षा ?' भन्ने शीर्षकको स्तरीय शिक्षा भन्ने पक्षमा वादविवादको नमुना तयार पार्नुहोस् ।

१३. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (४)

(क) बालहिंसा न्यूनीकरणका लागि चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालनका लागि आवश्यक सहयोगको माग गर्दै वडा कार्यालयलाई बालकलबका तर्फबाट लेखिने चिठीको नमुना तयार पार्नुहोस् ।

(ख) अन्तर्राष्ट्रिय शिक्षा दिवसका अवसरमा विद्यालयमा सञ्चालन हुने कार्यक्रममा नगर प्रमुखलाई प्रमुख अतिथिका रूपमा उपस्थित हुन अनुरोध गर्दै पठाइने निमन्त्रणापत्रको नमुना बनाउनुहोस् ।

१४. दिइएको अनुच्छेदबाट चारओटा बुँदा टिप्नुहोस् : (२)

सन्दुक रुइतले आफ्नो उपचार पद्धतिबाट लाखौँ मानिसको सफल शल्यक्रिया गरिसकेका छन् । यसबाट दृष्टि प्राप्त गर्ने विश्वभरका मानिसले उनलाई 'दृष्टिका देवता' मानेका छन् । नेपालको नवीन प्रविधि 'रुइतेक्टोमी' का रूपमा यो उपचार पद्धति एसिया, दक्षिण अमेरिका, अफ्रिकालगायत विभिन्न देशमा प्रयोगमा छ । यो प्रविधि संसारभर गुणस्तरीय र प्रशंसनीय बन्दै गइरहेको छ । उनले शल्यक्रिया भिडियो मार्फत र सम्भव भएसम्म आफैं उपस्थित भएर संसारभरिका डाक्टरलाई सिकाउँदै आएका छन् । उत्तर कोरियामा उनले गरेको काम नेसनल जियोग्राफिकले एउटा वृत्तचित्रका रूपमा प्रसारण गरेको थियो । उनले पुऱ्याएको योगदानस्वरूप तिलगङ्गा आँखा उपचार केन्द्र अहिले तिलगङ्गा आँखा प्रतिष्ठानका रूपमा स्थापित छ । यसमार्फत उनले पुऱ्याएको मानवीय सेवाको उच्च मूल्याङ्कन गर्दै विश्वका प्रसिद्ध समाचार माध्यमले यसको प्रचारप्रसार गरेका छन् ।

१५. दिइएको अनुच्छेदबाट एक तृतीयांशमा सारांश लेख्नुहोस् । (३)

बहादुर शाह बेतिया पुगेको खबर राजेन्द्रलक्ष्मीको कानमा कनसुल्लो पसेजस्तै भयो । एकछिन अल्टालिएर उनले विचार गरिन् । अब तेल हालेर बस्ने बेला छैन । बरू कसरी कुन चाहिँ ओखतीको प्रयोग गर्ने हो ? कुन जाल रचन उनी गएका हुन् त्यो पनि त पत्तो छैन । यदि हुरी भएर आए भने धेरै भारदार पतिङ्गार बनेर उनलाई पछ्याउने छन् । यदि आएनन् भने पनि आफ्नो हातको ढाल तरबार मैले गुमाएँ । कदरका साथ राख्नुपर्ने हिरालाई हुत्याउनेको चहक बढ्न सक्दैन । सदुपयोग गर्न नजान्नु ठुलो भुल हो । अहिले ठिक ठाउँमा राखेर तेल बेसार घसिएका वचनले लडाइँमा खटाइदिएको भए धेरै बेस हुन्थ्यो । उनी बाहिर सभा समाल्थे, म भित्र मिलाउँथे । वास्तवमा देवर खराब होइनन् । यदि यिनले मानवताको साँध नाघेको भए उहिले नै सती जानुपर्ने भासमा फसाइदिन्थे ।

१६. दिइएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (४+४=८)

(क) दिइएको कवितांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

जुटेका ज्ञानले जो छन् पाउँ धर्ती मनोहर
उठेका कर्मले जो छन् गर्दै निर्माण सुन्दर ।
समर्पित भएका छन् जो सदा न्यायखातिर
संसारमा उठेका छन् तिनैका विजयी शिर ।

प्रश्नहरू

(अ) कवितांशमा भनेअनुसार धर्तीलाई केले मनोहर बनाएको छ ?

(आ) कवितांशमा कस्ता मानिसको शिर उचो हुन्छ भनिएको छ ?

(ख) दिइएको निबन्धांश पढी सोधिएका प्रश्नहरूको उत्तर लेख्नुहोस् ।

व्यवसायमूलक शिक्षाका लागि हाम्रो परम्परागत र आधुनिक प्रविधिलाई सँगसँगै अगाडि लैजानु बढी सान्दर्भिक देखिन्छ । कृषिमा आधुनिक प्रविधि तथा अत्याधुनिक औजारको प्रयोग गर्ने व्यावसायिक शिक्षा विद्यालय तहमा नै प्रदान गर्न आवश्यक छ । यसका साथै परम्परागत कृषि औजारका बारेमा पनि ज्ञान र सिप उत्तिकै आवश्यक हुन्छ । यस्ता औजार उत्पादनका हिसाबले मात्र नभई ऐतिहासिक पर्यावरणीय र

सांस्कृतिक हिसाबले महत्त्वपूर्ण ठानिन्छन् । यस्ता प्राविधिक ज्ञान र सिप प्राप्त गरेका विद्यार्थी व्यवसाय सञ्चालन गर्न सक्ने गरी आत्मनिर्भर हुन उत्प्रेरित हुन्छन् भन्ने मलाई लाग्छ । शिक्षाको मूल उद्देश्य आत्मनिर्भर शिक्षामा जोड दिनु हो भने आत्मनिर्भरताको लक्ष्य स्वरोजगार बन्नु हो ।

प्रश्नहरू

(अ) व्यवसायमूलक शिक्षाको महत्त्व कस्तो छ ?

(आ) व्यावसायिक शिक्षाप्रति म पात्रको कस्तो धारणा छ ?

१७. घरको माया एकाङ्कीमा जमानसिंह, बतासे घर फर्केदा आफू नफर्कने गरी बसेको लालबहादुर किन अन्त्यमा सँगै घर फर्क्यो ? आफ्नो तर्क दिनुहोस् ।

१८. कुनै एक उद्धरणको व्याख्या गर्नुहोस् :

(४)

(क) कस्तो अचम्म, निर्दोष कुरामा पनि विषालु साँप जस्तो बैरी बनाउने साधन लुकिरहेको देखिन्छ ।

(ख) नेपाल भोको रहन्छ सितो एउटैले नखाए

नेपाल नाङ्गो रहन्छ टालो एउटैले नलाए ।

१९. कुनै एक प्रश्नको समीक्षात्मक उत्तर दिनुहोस् :

(७)

(क) दिइएको कथांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

“याङ्जी, त्यो दुर्घटनामा कमल नबितेको भए तिमी मेरो बुहारी नै रहन्थ्यौ । अहिले तिमी मेरो छोरी हो । म महसुस गर्न सक्छु एक्लो बाँच्न कति सक्छ हुन्छ भनेर । मैले कमलको बुबाबिना बिताएको यो १९ वर्षले बोध गराएको छ । म बुझ्छु तिम्रो मनस्थिति । तिमी ऊसँग भावी जीवन बिताउन तयार छौ भने मैले रोक्ने कुरै छैन । तर, एउटा सर्त छ ।” आमाले अगिपछि भन्दा मसिनोसँग भन्नुभयो । निकै बेरसम्म मेरो टाउकामा आमाका हात सल्बलाइरहे ।

प्रश्न

‘आयाम’ कथाले नेपाली समाजको कस्तो विषयवस्तु उठान गरेको छ ? कथाका आधारमा समीक्षात्मक उत्तर लेख्नुहोस् ।

(ख) दिइएको निबन्धांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

मेरो देशको शिक्षा ज्ञान र विज्ञानको सङ्गम बन्नुपर्छ । यस्तो शिक्षाबाट पाइने ज्ञान वा चेतनाले मानिसलाई कर्तव्य, दायित्व, सदगुण आदि सिकाउँछ । मानवीय स्वभाव र कर्मलाई सही मार्गमा लाग्न प्रेरित गर्दै कुनै कुराका फाइदा र बेफाइदाको व्याख्या गर्न सिकाउँछ । यसले मानिसलाई नैतिकवान्, सहिष्णु, दक्ष र विवेकशील बनाउन आवश्यक पर्ने नैतिक, सांस्कृतिक र वैज्ञानिक शिक्षाको सन्तुलनमा जोड दिन्छ । ज्ञान र विज्ञानले युक्त शिक्षाआर्जन गर्ने आजका विद्यार्थीमा व्यक्तिगत जीवन र सामाजिक जीवनका बारेमा गहिरो ज्ञान हुने छ । यस्ता विद्यार्थीको व्यक्तित्व विकासमा समेत यसले टेवा पुऱ्याउँछ । मेरो देशको शिक्षाले उत्पादन गरेका व्यक्तिमा सकारात्मक गुण भरिपूर्ण हुनुपर्छ । साथै नेतृत्व गर्ने क्षमता, अनुशासन, सत्य र त्रुटि बुझ्ने क्षमता, निरन्तर सुधार गर्ने क्षमता शिक्षित व्यक्तिमा देखिनु जरुरी छ ।

प्रश्न

तपाईंलाई नेपालको भावी शिक्षा कस्तो हुनुपर्छ भन्ने लाग्छ, ‘मेरो देशको शिक्षा’ निबन्धका आधारमा समीक्षात्मक उत्तर लेख्नुहोस् ।

२०. कुनै एक शीर्षकमा कम्तीमा १५० शब्दसम्मको निबन्ध लेख्नुहोस् :

(७)

(क) प्रविधि र सिकाइ

(ख) मेरो देश : मेरो सपना

(ग) वैदेशिक रोजगार

समाप्त !

उत्तरकुञ्जिका (समूह २)

प्रस्तुत परीक्षण कुञ्जिका उत्तरपुस्तिका परीक्षणका लागि मार्ग निर्देशन मात्र हो । उत्तरपुस्तिका परीक्षणका लागि यो कुञ्जिका मूल आधार भए पनि परीक्षकले उत्तरको स्तर हेरी विद्यार्थीले दिएको उत्तरमा मौलिकता भएमा विवेक पुऱ्याई अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

१. शब्दार्थ :

दिइएका शब्दको सही जोडा मिलाएमा प्रतिशब्द ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् :

मनोहर	मनलाई लोभ्याउने खालको, आकर्षक
चिरस्मरणीय	पछिसम्म सम्झनयोग्य
हेक्का	सम्झना, याद
औजार	काम गर्ने साधन, हतियार

२. शब्दज्ञान :

दिइएको खाली ठाउँमा अनुच्छेदबाट मिल्ने पद छानी खाली ठाउँ भरी वाक्य पूरा गरेमा पूरा गरेको शुद्ध वाक्यलाई ०.५ अङ्कका दरले जम्मा २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

- (क) 'सङ्कट' को पर्यायवाची शब्द विपत्ति/समस्या हो ।
(ख) 'सम्पन्न' को विपरीतार्थी शब्द विपन्न हो ।
(ग) अनेकार्थी शब्द बेला हो ।
(घ) 'कपडा' को समूहवाची शब्द कुम्लो हो ।

३. वाक्यमा प्रयोग

दिइएको अनुच्छेदबाट हुने विरुवाको चिल्लो पात र हुने हार दैव नटार मध्ये कुनै एक उखानको अर्थयुक्त वाक्य र डङ्ग्रङ्ग लड्नु, जुरुक्क उठ्नु, लट्ठ पर्नुमध्ये कुनै एकको अर्थयुक्त वाक्य बनाएमा वाक्यको बनोट र शुद्धता विचार गरी शुद्ध वाक्यका लागि एक अङ्कका दरले जम्मा २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

४. शुद्धीकरण

(क) सही शुद्ध शब्द पहिचान गरेर लेखेको अवस्थामा प्रतिशुद्ध शब्द ०.५ का दरले १ अङ्क दिनुहोस् ।

(क) (अ) आश्वसन

(ख) (आ) अंश

(ख) प्रतिशुद्धि सच्याएबापत ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

उत्तर : विराट् प्रतिभाशाली र महान् कवि लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा नेपाली साहित्यका अतुलनीय योगदान दिने चिरस्मरणीय स्रष्टा हुन् ।

५. शब्दवर्ग

रेखाङ्कित शब्दको शब्दवर्ग छुट्याई शब्दसँग लेखेमा प्रत्येकको ०.५ अङ्कका दरले अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

त	निपात
भिर	नाम
यो	विशेषण
हामी	सर्वनाम
सित	नामयोगी
लाग्नुपर्छ	क्रियापद

६. (क) अनुच्छेदबाट दिइएका जस्तै उपसर्ग र प्रत्यय लागेर बनेका दुई दुई शब्द चिनेर बनोट प्रक्रियासमेत देखाई शुद्धसँग लेखेको अवस्थामा प्रतिशब्द ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उपसर्ग लागेका र प्रत्यय लागेका र प्रत्यय लागेका भनेर तोकेको भने हुनुपर्ने छ । उपसर्ग लागेका शब्द (कुनै दुई शब्द र तिनको बनोट देखाएको हुनुपर्ने)

अनुशासन = अनु + शासन

अनगिन्ती = अन + गिन्ती

विभिन्न = वि + भिन्न दुराशय = दुर् + आशय

प्रत्यय लागेका शब्द (कुनै दुई शब्द र तिनको बनोट देखाएको हुनुपर्ने)

सफलता = सफल + ता

बोलक्कड = बोल् + अक्कड

(ख) अनुच्छेदबाट एउटा समस्त शब्द खोजी विग्रह गरेको र एउटा विग्रहित पदावली पहिचान गरी समस्त शब्द बनाएमा शुद्धसँग समास र विग्रह गरिएका शब्दलाई प्रतिशब्द ०.५ का दरले जम्मा २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

समस्त शब्द (कुनै एक)

आजभोलि = आज र भोलि

बाबुआमा = बाबु र आमा

विग्रहित अवस्थाको शब्द (कुनै एक)

दिन र रात = दिनरात

छोरा र छोरी = छोराछोरी

द्वित्व भएर बनेका शब्द (कुनै दुई)

झगडा = झगडा + झगडा

सरसामान = सामान + सामान

धुर्धुर = धुर् + धुर्

आआफ्ना = आफ्ना + आफ्ना

७. दिइएका वाक्यलाई निर्देशन गरेबमोजिम परिवर्तन गरेको अवस्थामा प्रतिवाक्य ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

भाइले साग र भात खाएछ । भाइ विद्यालय गएछ । ऊ पढेर ज्ञानी भएछ । उसले सबैलाई सहयोग गरेछ ।

८. (क) ईच्छार्थकका फरकफरक क्रियापद प्रयोग गरी चार वाक्यमा तपाईंले भविष्यमा गर्ने कुनै कार्यका बारेमा वर्णन गरेमा वर्णविन्यास तथा वाक्य गठनको अवस्था हेरेर प्रतिवाक्य ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

(ख) दिइएका पुलिङ्गी वाक्यलाई स्त्रीलिङ्गमा परिवर्तन गरी अनुच्छेद पुनर्लेखन गरेको भए वर्णविन्यास तथा वाक्य गठनको अवस्था हेरेर प्रतिवाक्य ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

उत्तर : काकी र माइजू इलाम जानुभयो । इलामबाट बहिनीलाई छुपी ल्याइदिनुभयो । बहिनीले छुपी मलाई पनि दिई/दिइन् । माइजूले बहिनीलाई स्याबासी दिनुभयो ।

९. वाक्य परिवर्तन :

कोष्ठकमा दिइएका सङ्केतका सहायताले वाक्य परिवर्तन गरिएका शुद्ध वाक्यलाई १ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

उत्तर

(क) विश्वको सर्वोच्च शिखर सगरमाथा हो । सगरमाथा कोशी प्रदेशमा पर्छ । (कर्ता अरू पनि हुन सक्ने)

(ख) म त गीत गाउँछु । (कर्तृवाच्य)

(ग) शिक्षकले विद्यार्थीहरूलाई व्याकरण पढाउनुहुन्छ । (प्रेरणार्थक)

(घ) पेमाले शान्तिमा सुख हुने कुरा बताइन् । (अप्रत्यक्ष कथन)

१०. अनुच्छेद अध्ययन गरेर भाषिक संरचनासम्बन्धी सोधिएका प्रश्नको सही उत्तर दिएमा एउटा उत्तरको १ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

नमुना उत्तर

(क) मलाई अब धेरै दिन बाँचुला जस्तो लाग्छ ।

(ख) 'जीवनमा' : अधिकरण कारक र सप्तमी विभक्ति

(ग) उद्देश्य : मुरलीधरले

विधेय : झारे

(घ) तिमीलाई देशतिर लैजान्छु र औषधी गराउँछु ।

११. बोध प्रश्नोत्तर (अदृष्टांश)

अनुच्छेदबाट सोधिएका प्रश्नको मूल्याङ्कन गर्दा दिइएको अनुच्छेदमै आधारित भई प्रश्नअनुसार सही उत्तर लेखेको भए प्रत्येक सही उत्तरका लागि १ अङ्कका दरले जम्मा ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उत्तरको वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यास नमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

जस्तै :

(क) व्यायामले मोटोपना, उच्च रक्तचाप, निद्रासम्बन्धी समस्या आदि रोगबाट जोगाउँछ ।

(ख) यस भनाइले शारीरिक स्वास्थ्य राम्रो भए मात्र मानसिक स्वास्थ्य राम्रो भई व्यक्तिमा सकारात्मक सोचाइ आउँछ भन्ने जनाउँछ ।

(ग) दैनिक व्यायामले शरीरलाई स्वस्थ, बलियो र तन्दुरुस्त बनाउँछ । व्यायामले रोगसँग लड्ने क्षमतासमेत बढाउँछ ।

(घ) व्यायाम नियमित, आफ्नो क्षमताअनुसार र सही तरिकाले बिहानको समयमा गर्नु उपयुक्त हुन्छ ।

१२. (क) जीवनी लेखन

जीवनी लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(क) विषयवस्तुको आदि, मध्य र अन्त्यको क्रमिक संयोजन र शीर्षक	: १
(ख) विषयवस्तुको मौलिक प्रस्तुतीकरण शैली र वाक्य गठन	: २
(ग) भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि)	: १

(ख) वादविवाद लेखन

वादविवाद लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(क) सम्बोधन, औपचारिकता एवम् विषय प्रवेश	: १
(ख) विषयवस्तुको विश्लेषण, तार्किकता तथा पुष्ट्याइँ र विपक्षीका तर्कको खण्डन	: २
(ग) वाक्य गठन एवम् भाषिक शुद्धता	: १

१३. (क) चिठी लेखन (कार्यालयीय)

चिठी लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(अ) सम्बोधन, मिति, विषयसहित चिठीको आरम्भ, नाम, ठेगाना र खामको नमुना	: १
(आ) चिठीको मध्य भागमा सम्बन्धित विषयवस्तुको संयोजन र पुष्ट्याइँ	: २
(इ) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि)	: १

(ख) निमन्त्रणापत्र लेखन :

निमन्त्रणापत्र लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(अ) निमन्त्रणापत्रको प्रस्तुतीकरण तथा भाषाशैली	: २
(आ) निमन्त्रणापत्रको संरचना	: १
(इ) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि)	: १

१४. दिइएको गद्यांशका मुख्य मुख्य कुरा समेटेरी लेखिएका चारओटा बुँदाका लागि प्रतिबुँदा ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।
सामान्य भाषिक त्रुटिलाई स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१५. सारांश लेखन

दिइएको गद्यांशको मूलभाव समेटेरी लेखिएको सारांशलाई शुद्धता र वाक्य गठनसमेत विचार गरी ३ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

१६. पाठगत बोध

- (क) सन्दर्भका रूपमा दिइएको कथांश अध्ययन गरी दिइएका प्रश्नका ५/६ वाक्यमा सही उत्तर लेखेको भए प्रत्येक प्रश्नको सही उत्तरका लागि २/२ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उत्तरको वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यास नमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।
- (ख) सन्दर्भका रूपमा दिइएको निबन्धांश अध्ययन गरी दिइएका प्रश्नको ५/६ वाक्यमा सही उत्तर लेखेको भए प्रत्येक प्रश्नको सही उत्तरका लागि २/२ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उत्तरको वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यास नमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१७. तार्किक उत्तर

यस प्रश्नको उत्तर मूल्याङ्कनका लागि निम्न लिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(क) पाठगत सन्दर्भ र विषयवस्तु बोध	: १
(ख) सिर्जनशीलता, कल्पनाशीलता तथा विषयवस्तुको तार्किक पुष्ट्याइँ	: २

(ग) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

१८. व्याख्या

यस प्रश्नको उत्तर मूल्याङ्कनका लागि निम्न लिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(क) विषयवस्तु बोध र मौलिकता : १

(ख) अर्थ विस्तार, पाठको विषयवस्तुसँग व्याख्येय अंशको तालमेल तथा निष्कर्ष : २

(ग) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति) : १

१९. सन्दर्भमा आधारित लामो उत्तरका लागि कथा/कवितामध्ये कुनै एक र जीवनी/निबन्ध/एकाङ्कीमध्ये कुनै एक विधाबाट पाठगत अंश दिई प्रश्न सोधिने भएकाले दिइएको अंशलाई मूल आधार माने पनि समग्र पाठको विषयवस्तुमा आधारित भएर दिइएको उत्तरलाई विवेकपूर्ण ढङ्गले मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने हुन्छ । तसर्थ, सन्दर्भमा आधारित लामो उत्तरको मूल्याङ्कनका लागि निम्न पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(क) परिचय खण्ड (विधा, विषय प्रवेश) : १

(ख) विषयवस्तुको ज्ञान, विश्लेषण र निष्कर्ष : ३

(ग) प्रस्तुतीकरण शैली र मौलिकता : २

(घ) वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति) : १

मापदण्ड / स्तर	उत्कृष्ट (७-६ अङ्क)	राम्रो (५-४ अङ्क)	मध्यम (३-२ अङ्क)	सुधार गर्नुपर्ने (१-० अङ्क)
परिचय खण्ड (१ अङ्क)	विधाको जानकारीसहित विषयको आकर्षक र उपयुक्त परिचय दिइएको	विषय प्रवेश स्पष्ट छ तर सामान्य	सामान्य स्तरको प्रवेश मात्र	अस्पष्ट वा असम्बन्धित प्रवेश
विषयवस्तुको ज्ञान, विश्लेषण, निष्कर्ष र संरचना (३ अङ्क)	विषयवस्तु गहिरो, उदाहरणसहित, क्रमबद्ध ढङ्गले लेखिएको, राम्रो विश्लेषणसहित निष्कर्ष	विषयवस्तु स्पष्ट, सामान्य संरचना, सतही विश्लेषण र निष्कर्ष	विषयवस्तु सीमित, क्रम नमिलेका वाक्यहरू, निष्कर्ष कमजोर	विचारको शृङ्खला नमिलेको, अन्त्य, विश्लेषण र निष्कर्ष नभएको
प्रस्तुतीकरण र मौलिकता (२ अङ्क)	मौलिक विचार, स्पष्ट र आकर्षक शैली तथा सिलसिलेवार प्रस्तुतीकरण	केही मौलिकता, सामान्य शैली, आंशिक रूपमा मात्र सिलसिला मिलेको	सामान्य प्रस्तुतीकरण, मौलिकता न्यून	नक्कलजस्तो, विचार दोहोरिएको
भाषिक शुद्धता (१ अङ्क)	व्याकरण, शब्दावली, लेख्यचिह्न र वाक्य संरचनामा उत्कृष्ट दक्षता प्रदर्शन, लेखन त्रुटिमुक्त, शुद्धता र स्पष्टता प्रदर्शन ।	व्याकरण, शब्दावली, लेख्यचिह्न र वाक्य संरचनामा सामान्य दक्षता । लेखनमा केही त्रुटि	व्याकरण, शब्दावली र वाक्य संरचनामा आंशिक दक्षता । लेखनमा केही त्रुटि	व्याकरण, शब्दावली, र वाक्य संरचना, लेखनमा बारम्बार त्रुटि

२०. निबन्ध लेखन

निबन्ध लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्न पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(क) परिचय एवम् विषय प्रवेश : १

(ख) विषयवस्तुको ज्ञान, आदि, मध्य र अन्त्यको क्रमबद्ध संयोजन तथा निष्कर्ष : ३

(ग) प्रस्तुतीकरण, मौलिकता : २

(घ) वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

मापदण्ड / स्तर	उत्कृष्ट (७-६ अङ्क)	राम्रो (५-४ अङ्क)	मध्यम (३-२ अङ्क)	सुधार गर्नुपर्ने (१-० अङ्क)
----------------	---------------------	-------------------	------------------	-----------------------------

परिचय खण्ड (१ अङ्क)	विधाको जानकारीसहित विषयको आकर्षक र उपयुक्त परिचय दिइएको	विषय प्रवेश स्पष्ट छ तर सामान्य	सामान्य स्तरको प्रवेश मात्र	अस्पष्ट वा असम्बन्धित प्रवेश
विषयवस्तुको ज्ञान, विश्लेषण, निष्कर्ष र संरचना (३ अङ्क)	विषयवस्तु गहिरो, उदाहरणसहित, क्रमबद्ध ढङ्गले लेखिएको, राम्रो विश्लेषणसहित निष्कर्ष	विषयवस्तु स्पष्ट, सामान्य संरचना, सतही विश्लेषण र निष्कर्ष	विषयवस्तु सीमित, क्रम नमिलेका वाक्यहरू, निष्कर्ष कमजोर	विचारको शृङ्खला नमिलेको, अन्त्य, विश्लेषण र निष्कर्ष नभएको
प्रस्तुतीकरण र मौलिकता (२ अङ्क)	मौलिक विचार, स्पष्ट र आकर्षक शैली तथा सिलसिलेवार प्रस्तुतीकरण	केही मौलिकता, सामान्य शैली, आंशिक रूपमा मात्र सिलसिला मिलेको	सामान्य प्रस्तुतीकरण, मौलिकता न्यून	नक्कलजस्तो, विचार दोहोरिएको
भाषिक शुद्धता (१ अङ्क)	व्याकरण, शब्दावली, लेख्यचिह्न र वाक्य संरचनामा उत्कृष्ट दक्षता प्रदर्शन, लेखन त्रुटिमुक्त, शुद्धता र स्पष्टता प्रदर्शन ।	व्याकरण, शब्दावली, लेख्यचिह्न र वाक्य संरचनामा सामान्य दक्षता । लेखनमा केही त्रुटि	व्याकरण, शब्दावली र वाक्य संरचनामा आंशिक दक्षता । लेखनमा केही त्रुटि	व्याकरण, शब्दावली, र वाक्य संरचना, लेखनमा बारम्बार त्रुटि

समाप्त !

कक्षा : १०
समय : ३ घण्टा

(समूह ३)
अनिवार्य नेपाली

पूर्णाङ्क : ७५

दिइएका निर्देशनका आधारमा आफ्नै शैलीमा सिर्जनात्मक उत्तर दिनुहोस् :

१. समूह 'क' मा दिइएका शब्दको अर्थको समूह 'ख' बाट पहिचान गरी जोडा मिलाउनुहोस् : (२)

समूह क	समूह ख
ओजस्वी	असजिलो अवस्था
फसाद	नाम चलेको
विख्यात	खास
साँध	प्रभावशाली
	अनुशासनमा रहेको
	समाना

२. दिइएको अनुच्छेदबाट उपयुक्त शब्द पहिचान गरी खाली ठाउँ भर्नुहोस् : (२)

शिक्षाबाट पाइने ज्ञान वा चेतनाले मानिसलाई कर्तव्य, दायित्व, सद्गुण सिकाउने भएकाले यसले सही मार्गमा लाग्न प्रेरित गर्छ । हामीले विद्यार्थीहरूलाई विद्यालयमा जान रहन गर्ने वातावरण सिर्जना गरिदिनुपर्छ । त्यसो भएमा विद्यार्थी पनि विद्यालयमा भीड लाग्ने गर्दछन् ।

(क) 'बाटो' को पर्यायवाची शब्द.....हो ।

(ख) 'अज्ञान' को विपरीतार्थी शब्द .....हो ।

(ग) अनेकार्थी शब्द .....हो ।

(घ) 'मानिस वा मानिसको समूह' बुझाउने शब्द .....हो ।

३. दिइएको अनुच्छेदबाट एउटा टुक्का र एउटा पारिभाषिक शब्द पहिचान गरी तिनलाई वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस् : (२)

एकछिन वाल्ल परेर बहादुर शाहले भने, "खुब विचार गरिरहेको छु । खास जननीकै रूपमा नारी जातिलाई पाएको हुँ । नारी सिर्जना र शक्तिको अवतार हो भन्ने खुद मलाई थाहा छ । के गरूँ, उज्यालाका निमित्त बालेको बत्तीले आगलागी हुने सम्भावना देखिएपछि देश बचाउनका लागि उपचार गर्नुपर्ने रहेछ ।"

४. (क) दिइएका शब्द समूहबाट शुद्ध शब्द छान्नी लेख्नुहोस् : (१)

(क) (अ)विश्वविद्यालय (आ)विश्वविद्यालय (इ) विश्वविद्यालय (ई)विश्वविद्यालय

(ख) (अ)बसोबास (आ) बसोबाश (इ) बपोबास (ई) बशोबास

(ख) दिइएको वाक्यलाई शुद्ध गरी लेख्नुहोस् : (२)

घटनालाई बिसर्न प्रयत्न गर्दै कृष्ण राय निदाउने निहूले बिछ्यौना मा बड्ड लडे

५. रेखाङ्कित शब्दहरूको शब्दवर्ग छुट्याउनुहोस् : (३)

मिहिनेती मानिसले मिहिनेत गरेकै कारण प्रगति गरेका छन् अनि हामीले चाहिँ त्यस्ता मानिसको अनुसरण गर्न सक्दैनौं र ?

६. तलका दुबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (२+२ = ४)

क. दिइएको अनुच्छेद पढी दुईओटा उपसर्ग र दुईओटा प्रत्यय शब्द पहिचान गरी निर्माण प्रक्रिया देखाउनुहोस् :

नेपालमा प्राकृतिक सुन्दरता भएकाले विदेशी घुम्न आउँछन् । यहाँ नेपाल सरकारले पर्यटन उद्योगको विकास गर्न सके आर्थिक वृद्धि गर्न सकिन्छ । विदेशमा गएर काम गर्नुभन्दा स्वदेशमै व्यवसाय गर्न ठिक देखिन्छ ।

ख. दिइएको अनुच्छेदबाट एउटा समस्त शब्द पहिचान गरी विग्रह, एउटा विग्रह पदावली पहिचान गरी समस्त शब्द बनाउनुहोस् र दुईओटा द्वित्व शब्द पहिचान गरी निर्माण प्रक्रिया देखाउनुहोस् :

आजभोलि मेरो छिमेकी काका रोगले ग्रस्त बन्दै जानुभएकाले हामी प्रतिदिन भनभन चिन्तित छौं । विरामीले पोसिला खानासाना र औषधी खान सके स्वास्थ्यमा सुधार आउन सक्छ । हामी छरछिमेकी मिलेर औषधी र उपचारमा लाग्नुपर्छ ।

७. दिइएको अनुच्छेदलाई पूर्ण भूतकालमा परिवर्तन गरी पुनर्लेखन गर्नुहोस् : (२)

पासाडले राम्रा कुराहरू मात्र सिक्छ । ऊ आमाबुवालाई धेरै माया गर्छ । ऊ साथीहरूलाई अप्ठ्यारो पर्दा सहयोग गर्छ । ऊ सबैजनाको प्रिय बन्छ ।

८. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (२)

क) इच्छार्थक भावका फरक फरक क्रियापदको प्रयोग गरी चार वाक्यमा आफ्नो भाइको भविष्यका बारेमा वर्णन गर्नुहोस् ।

ख) दिइएको अनुच्छेदका प्रथम पुरुषका वाक्यलाई तृतीय पुरुषमा परिवर्तन गरी पुनर्लेखन गर्नुहोस् :

मलाई समाजको सेवा गर्ने रहर छ । मेरो दाजुले सामाजिक कार्यको लागि प्रेरणा दिनुहुन्छ । हाम्रो परिवारमा सबै जनाको विचार मिल्छ । म परिवारको सल्लाहलाई मानेर कार्य गर्छु ।

९. कोष्ठकमा दिइएका सङ्केतका आधारमा वाक्य परिवर्तन गर्नुहोस् : (४)

(क) परीक्षाको राम्रो तयारी गर भनी गुरुले भन्नुभयो । (प्रत्यक्ष कथन)

(ख) सरिता कलमहरू किन्छिन् । (कर्मवाच्य)

(ग) उसले फुटबल खेल्यो । (प्रेरणार्थक)

(घ) मिहिनेती रमेश कक्षामा प्रथम भयो । (वाक्य विश्लेषण)

१०. दिइएको अनुच्छेद पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् : (४)

आखिर बलभद्रको समाजमा आदर थियो, गाउँलेहरूले तिनलाई इज्जत गर्थे । कृष्ण रायले तिनलाई बेइज्जती गरेको तिनले सहन सकेनन् होला र आज राती बदला लिन आएका होलान् । कृष्ण रायले विचार गर्दै थिए । अस्तिको नोकरी खोज्दै आएको युवकको ध्यान तिनलाई आउन थाल्यो । विचरा खान नपाएर तिनकहाँ आएको थियो । काममा लाउन छोडेर तिनले उसलाई उपदेश दिन थाले । कुरामा कुरा चल्दा कृष्ण रायले उसलाई अप्रिय शब्द भने, त्यस युवकले यो निश्चय नै मन पराएन होला । त्यो बडो स्वाभिमानी होला जस्तो थियो, त्यस्तालाई कठोर शब्द असाध्यै विभक्त र धेरै दिनसम्म इख लिइरहन्छन् । कृष्ण रायको एउटा अत्यन्त नराम्रो बानी छ । आफूलाई अकलुषित र दुर्गुणरहित भनी ठान्ने कृष्ण रायलाई आफ्नो एउटा ठूलो दोषको सम्झना भयो । समय असमयमा तिनी अर्कालाई आदेश सल्लाह दिइरहन्छन् । नाहक कृष्ण राय यस दुर्गुणलाई गुण ठानेर अड्कमाल गरिरहेका थिए ।

प्रश्नहरू

(क) 'अस्तिको नोकरी खोज्दै आएको युवकको ध्यान तिनलाई आउन थाल्यो ।' यस वाक्यलाई अकरणमा बदल्नुहोस् ।

(ख) रेखाङ्कित 'युवकले' पदको कारक र विभक्तिको नाम लेख्नुहोस् ।

(ग) 'काममा लाउन छोडेर तिनले उसलाई उपदेश दिन थाले ।' यस वाक्यको उद्देश्य र विधेय छुट्याउनुहोस् ।

(घ) कृष्ण रायले तिनलाई बेइज्जती गरेको तिनले सहन सकेनन् होला र आज राती बदला लिन आएका होलान् । यस वाक्यलाई सरल वाक्यमा परिवर्तन गर्नुहोस् ।

११. दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (४)

पृथ्वी पाँच अर्ब वर्ष पहिले सृष्टि भएको अनुमान गरिन्छ । यसको विकास क्रममा भएका ठुलाठुला उथलपुथलमा प्राणी र वनस्पतिको ठुलो अंश नष्ट भई पृथ्वीको गर्भमा थेंग्रिन पुगेका छन् । तिनै अवशेष नै कालान्तरमा कोइला, मट्टीतेल, पेट्रोल आदि इन्धनको स्रोतमा परिणत भएका हुन् । यस्ता इन्धनलाई जीवाश्म इन्धन भनिन्छ । मानव सभ्यताको आधुनिक इतिहासमा यिनै इन्धनको अत्यधिक खपतमार्फत उद्योग, यातायात आदिको विकास र विलास सम्भव भएको छ । त्यस्ता इन्धन प्रयोग गर्दा उत्सर्जन हुने कार्बनडाइअक्साइड लगायत अरू हरितगृह वायुहरू ठूलो मात्रामा वायुमण्डलमा एकत्रित हुँदैछन् । त्यस्तो उत्सर्जनको मात्रा कटौती गर्ने कुरालाई लिएर वर्तमान विश्वका राष्ट्रहरू जलवायु परिवर्तनको मुद्दामा छलफल केन्द्रित गरिरहेका छन् । हिमाल चढ्ने पर्वतारोहीहरू हिमालयमा हिउँ घट्न थाल्यो भनी चिन्ता व्यक्त गर्न थालेका छन् । हिमालयका वारि र पारि (भारत र चीन)का राष्ट्रहरू द्रुत औद्योगिक

विकासमा लागेका छन् । ती देशहरूमा खनिज तेल र कोइलाको खपत निकै ठुलो राशीमा हुने गरेको छ । हिमालयको हिउँलाई सुरक्षित राख्न वायुमण्डललाई प्रदूषणबाट जोगाउनु जरूरी हुन्छ ।

प्रश्नहरू:

- (क) पृथ्वीको सृष्टि कहिले भएको मानिन्छ ?
- (ख) कस्ता इन्धनलाई जीवाश्मा इन्धन भनिन्छ ?
- (ग) पर्वतारोहीहरू हिमालको हिउँ घटेकोमा किन चिन्तित छन् ?
- (घ) हिमालय क्षेत्रको संरक्षणका लागि नेपाल सरकारले कस्ता कदम चाल्नुपर्ने देखिन्छ ?

१२. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् ।

(४)

(क) दिइएका बुँदाहरूका आधारमा जीवनी लेख्नुहोस् :

नाम : शुक्रराज शास्त्री

जन्ममिति : वि. सं. १९५० भारतको बनारस

पिता/माता : माधवराज जोशी/रत्नकुमारी जोशी

- पिता माधवराजलाई राणाहरूले देश निकाला गरेकाले उनको जन्म बनारसमा भएको,
- भारतमा सञ्चालित अङ्ग्रेज विरुद्धको 'भारत छोडो' आन्दोलनबाट प्रभावित भई नेपालमा निरङ्कुश राणाशासन विरुद्धमा आन्दोलन थालेका,
- वि. सं. १९९४ मा स्थापित नेपाली नागरिक अधिकार समितिका संस्थापक,
- वि. सं. १९९५ मङ्सिर १३ गते पहिलो पटक राणा शासन विरुद्धमा आमसभा आयोजना गरी
- सम्पूर्ण नेपालीलाई एकताबद्ध हुन आह्वान गरेका,
- राणा विरोधी गतिविधि गरेको आरोपमा ८ ओटा मुद्दामा फसाई वि. सं. १९९७ माघ ६ गते सर्वस्वहरणसहित फाँसीको सजाय घोषणा,
- वि. सं. १९९७ साल माघ १० गते पचलीमा फाँसी दिइएको ।

ख) 'प्राविधिक शिक्षा आजको आवश्यकता' भन्ने शीर्षकमा दुई साथी बिचको संवाद तयार पार्नुहोस् ।

१३. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्:

(४)

- (क) जनकल्याण पुस्तक पसल फुडलिङ ताप्लेजुङका तर्फबाट कक्षा १० का अनिवार्य विषयको पुस्तकहरू अविलम्ब पठाइदिन आग्रह गर्दै जनक शिक्षा सामग्री केन्द्र लिमिटेडलाई लेख्ने एउटा चिठी लेख्नुहोस् ।
- (ख) विद्यालयको वार्षिकोत्सव कार्यक्रमको उद्घाटन कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिलाई बोलाउने निमन्त्रणा पत्र तयार पार्नुहोस् ।

१४. दिइएको अनुच्छेदबाट चारओटा बुँदा टिप्नुहोस् : (२)

बाहिरी शत्रुलाई उठ्न दिनाको मूल कारण घरभङ्ग हो भन्ने वाक्यको ठुलो टीकाटिप्पणीसमेत गुरु गजराज मिश्रले गर्नुभएपछि मेरो मनले त्यसमा पुस्त्याउँ गयो । यता चौबिसीहरूले सङ्गठन गर्न थालेको गुप्ती खबर सुनियो । हुँदाहुँदै पाल्पा, पर्वत र तनहुँको सङ्गठनको बल्दो अग्निमा हाम्रा सरदार बलि बानियाँ र केही फौजले समेत देशका निमित्त बलिदान दिएको कुरा हुरी बनेर आयो । चितवनको रक्षाका निमित्त बसेका रामकृष्ण कुँवर केही फौज लिई तनहुँतिर गएको खबरले केही आश्वासन दियो । त्यसपछि मानवता र परिस्थितिको समेत ख्याल राखी यी देवरलाई नुवाकोटबाट छुटाई यहाँ ल्याएर भर्ने, "राजकुमार, यसरी हामीले आगो पानी बन्नु ठिक होइन । आपसी फुट नै जातिको पतनको चिह्न हो ।

१५. दिइएको अनुच्छेदबाट एक तृतीयांशमा सारांश लेख्नुहोस् : (३)

प्राचीन ऋषिमुनिले अनेकौं सभ्यता, संस्कृति, पूर्वीय दर्शन र ज्ञानको ज्योति संसारभर फिँजाए र मेरो देशको शिक्षालाई आलोकित गरे । वेदव्यासमा ज्ञानको स्फुरण यहीँ भयो र उनले अठार पुराणको रचना गरे । राजा जनकको दरबारमा याज्ञवल्क्य, गार्गी, मैत्रेयी जस्ता विद्वान् विदुषीले शास्त्रार्थ गरेर जीवन र जगत्का यथार्थ र रहस्यका पाटा उजागर गरे । ज्ञानको तिर्खाले आकुलव्याकुल भएर घरपरिवार त्यागेका सिद्धार्थ गौतमले बुद्धत्व प्राप्त गरे । फाल्गुनन्दले किराँत समुदायमा आफ्नो संस्कृतिको उत्थान र संवर्धन गर्न प्रेरणा दिने अनि समाजमा चेतना र

जागरण फैलाउने 'मुन्धुम' जस्तो ग्रन्थ रचना गरे । यसरी मेरो देशको शिक्षाको प्रवर्धनमा परापूर्व कालदेखि विभिन्न ऋषिमहर्षि र विद्वानले विशिष्ट योगदान दिएका छन् ।

१६. दिइएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (४+४ = ८)

(क) तलको कवितांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

जहाँको चपरी त्यहीँको दुवाली मरेर के लानु छ...

एउटै इनार छ सम्पूर्ण गाउँमा

र पनि कसैले पानी पिउन नपाएको गुनासो छैन

मेलापात जानुपर्छ

काखको नानीलाई मजेत्रोले पिठिउँमा बाँधेर

निस्कन तयार छे जो कुनै पनि आमा

आफ्नै सन्तान पनि भार हुन सक्छ भन्ने उसलाई थाहा छैन

प्रश्नहरू

(क) माथिको कवितांशमा प्रस्तुत परिवेशको चित्रण गर्नुहोस् ?

(ख) आमाले सन्तानप्रति कस्तो भूमिका निर्वाह गरेकी छन् ?

(ख) दिइएको जीवनीको अंशका आधारमा सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् :

मानव वेदनाको जीवन्त चित्रण भएका कला सिर्जनामा पिकासोले आफ्नो सम्पूर्ण जीवन समर्पण गरे । उनले कलामार्फत बन्दुकभन्दा कलम र कुची बलियो हुन्छ भन्ने दसी प्रस्तुत गरे र कलामार्फत युद्धलाई खरो रूपमा व्यङ्ग्य गरे । त्यसैले त नाजीहरूले पिकासोलाई जर्मनीमा चित्र प्रदर्शन गर्न दिएनन् । उनले भिखारी, जेलमा थुनिएका, दुःख पाएका, हेपिएका र सीमान्तकृत मान्छेका साथै गम्भीर मानसिक समस्या भएका व्यक्तिका चित्रसमेत बनाए । उनले महिलाका मार्मिक र प्रेमिल चित्र पनि बनाए । उनी केवल मान्छेको बाहिरी आवरण मात्र कहाँ हो र, ती व्यक्तिका भित्री वेदना, संवेदना, संवेग, मर्म र सौन्दर्य मूर्त बनेर उनका अमूर्त चित्रभित्र चित्रित हुन्थे ।

प्रश्नहरू

(क) पिकासोको कलाकारितामा के कस्ता विषयवस्तुहरू समावेश गरिएको पाइन्छ ?

(ख) पिकासोको जीवनीबाट कस्तो प्रेरणा पाइन्छ ?

१७. कर्तव्य कथामा मुरलीधर शशीधरको विवाहमा नबोलाइकन जानु उपयुक्त थियो ? तर्क दिनुहोस् । (४)

१८. कुनै एक उद्धरणको व्याख्या गर्नुहोस् : (४)

(क) भएमा उच्च सङ्कल्प छैन केही असम्भव

सङ्कल्पैले बनेका हुन् महान् मान्छेहरू सब ।

(ख) जति पसिना बहाउनुपरे पनि आफ्नै घरबारीमा बहाऔंला । एक गोडा मकै भए पनि आफ्नै माटामा उब्जाउँला ।

१९. कुनै एकको विवेचनात्मक उत्तर दिनुहोस् ।

(७)

क) दिइएको जीवनीको अंश पढी सोधिएका प्रश्नको विवेचनात्मक उत्तर दिनुहोस् ।

सन्दुक रुइतले आफ्नो उपचार पद्धतिबाट लाखौं मानिसको सफल शल्यक्रिया गरिसकेका छन् । यसबाट दृष्टि प्राप्त गर्ने विश्वभरका मानिसले उनलाई 'दृष्टिका देवता' मानेका छन् । नेपालको नवीन प्रविधि 'रुइतेक्टोमी' का रूपमा यो उपचार पद्धति एसिया, दक्षिण अमेरिका, अफ्रिकालगायत विभिन्न देशमा प्रयोगमा छ । यो प्रविधि संसारभर गुणस्तरीय र प्रशंसनीय बन्दै गइरहेको छ । उनले मोतीबिन्दुको शल्यक्रिया भिडियोमार्फत र सम्भव भएसम्म आफैं उपस्थित भएर संसारभरिका डाक्टरलाई सिकाउँदै आएका छन् ।

प्रश्न

(अ) सन्दुक रुइतले आँखाको उपचारमा पुर्‍याएका योगदानको चर्चा गर्नुहोस् ।

(ख) दिइएको निबन्धांशको अंशको आधारमा सोधिएको प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

रोगको प्रकृतिविरुद्ध आहारमा पथ्यापथ्यको निर्देश गरी स्वस्थ व्यक्तिलाई रोगको आक्रमणबाट जोगाउनु र रोगीको रोग चाँडै हटाउने काम यसमा हुन्छ । यसमा दक्ष चिकित्सकले रोगीको नाडी, मलमूत्र आदि अष्टविध अर्थात् आठ प्रकारका परीक्षा, प्रकृति, विकृति, व्यायाम आदि दशविध अर्थात् दश प्रकारका परीक्षाबाट रोगको निदान गर्छन् । आधुनिक प्रक्रियाबाट आयुर्वेदिक औषधीलाई परीक्षण गरेर मात्र उपचारमा प्रयोग गर्न सकिने हुँदा निदान गर्न सरल र सस्तो तरिका हुनु यसको सबल पक्ष हो । रोग नियन्त्रणका साथसाथै रोगलाई पूर्ण रूपमा निर्मूल पार्ने अनि कुनै पनि किसिमको पार्श्वप्रभावबाट बचाउने प्रयास गर्नु पनि यसको विशिष्ट पक्ष हो ।

प्रश्न

(अ) आयुर्वेद चिकित्सा पद्धतिका सकारात्मक र नकारात्मक पक्षको समीक्षा गर्नुहोस् ।

२०. कुनै एक शीर्षकमा १५० शब्द नघटाई निबन्ध लेख्नुहोस् : (७)

(क) आर्थिक विकास पर्यटन उद्योगको भूमिका

(ख) लागू पदार्थ र रोकथाम

(ग) देशप्रति मेरो कर्तव्य

समाप्त

उत्तरपुस्तिका परीक्षण कुञ्जिका

उत्तरपुस्तिका परीक्षण कुञ्जिका प्रस्तुत परीक्षण कुञ्जिका उत्तरपुस्तिका परीक्षणका लागि मार्ग निर्देशन मात्र हो । उत्तरपुस्तिका परीक्षणका लागि यो कुञ्जिका मूल आधार भए पनि परीक्षकले उत्तरको स्तर हेरी विद्यार्थीले दिएको उत्तरमा मौलिकता भएमा विवेक पुर्‍याई अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

१. शब्दार्थ : दिइएका शब्दको सही जोडा मिलाएमा प्रतिशब्द ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् :

ओजस्वी	प्रभावशाली
फसाद	असजिलो अवस्था
विख्यात	नाम चलेको
साँध	सिमाना

२. शब्दज्ञान : कोष्ठकमा दिइएका शब्दमध्ये मिल्ने शब्द छानेर खाली ठाउँ भरी पूरा गरिएको शुद्ध वाक्यलाई ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् :

- (क) 'बाटो' को पर्यायवाची शब्द मार्ग हो ।
(ख) 'अज्ञान'को विपरीतार्थी शब्द ज्ञान हो ।
(ग) अनेकार्थी शब्द रहर हो ।
(घ) 'मानिसको समूह' बुझाउने शब्द भीड हो ।

३. वाक्यमा प्रयोग

दिइएको अनुच्छेदबाट वाल्ल पर्नु टुक्का र अवतार तथा उपचारमध्ये कुनै एक पारिभाषिक शब्द पहिचान गरेर अर्थ स्पष्ट हुने गरी वाक्यमा प्रयोग गरेको भए र वाक्यको बनोट र शुद्धता विचार गरी शुद्ध वाक्यका लागि एक अङ्कका दरले जम्मा २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । वर्णविन्यासमा देखिएका अशुद्धिमा स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

४. शुद्धीकरण

(क) सही शुद्ध शब्द चिनेर लेखेको अवस्थामा प्रतिशुद्ध शब्द ०.५ का दरले १ अङ्क दिनुहोस् ।

(अ) विश्वविद्यालय (आ) बसोबास

(ख) प्रतिअशुद्धि सच्याएबापत ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

घटनालाई बिसर्न प्रयत्न गर्दै कृष्ण राय निदाउने निहुँले विच्छयौनामा बड्ड लडे ।

५. शब्दवर्ग : रेखाङ्कित शब्दको शब्दवर्ग छुट्याई शुद्धसँग लेखेमा प्रत्येकको ०.५ अङ्कका दरले ३ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

मिहिनेती	: विशेषण
मिहिनेत	: नाम
गरेका छन्	: क्रियापद
अनि	: संयोजक
हामी	: सर्वनाम
र	: निपात

६ (क) अनुच्छेदबाट दिइएका जस्तै उपसर्ग र प्रत्यय लागेर बनेका दुईदुई शब्द चिनेर बनोटसमेत देखाई शुद्धसँग लेखेको अवस्थामा प्रतिशब्द ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उपसर्ग लागेका र प्रत्यय लागेका भनेर तोकेको भने हुनुपर्ने छ । उपसर्ग लागेका शब्द (कुनै दुई शब्द र तिनको बनोट देखाएको हुनुपर्ने)

उपसर्ग

विकास	वि + कास
विदेश	वि + देश
पर्यटन	परि + अटन

प्रत्यय

प्राकृतिक	प्रकृति + इक
सुन्दरता	सुन्दर + ता
विदेशी	विदेश + ई
आर्थिक	अर्थ + इक

(ख) अनुच्छेदबाट एउटा समस्त शब्द खोजी विग्रह गरेको र एउटा विग्रहित शब्द पहिचान गरी समस्त शब्द बनाएमा शुद्धसँग समास र विग्रह गरिएका शब्दलाई प्रतिशब्द ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

समस्त शब्द (कुनै एक)

आजभोलि	आज र भोलि
प्रतिदिन	प्रत्येक दिन

विग्रहित अवस्थाको शब्द : (कुनै एक)

रोगले ग्रस्त	रोगग्रस्त
औषधी र उपचार	औषधोपचार

द्वित्व भएर बनेका शब्द :

भनभन	भन् + भन्
खानासाना	खाना + खाना

७. दिइएका वाक्यलाई निर्देशन गरेबमोजिम परिवर्तन गरेको अवस्थामा प्रतिवाक्य ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

पासाङले राम्रा कुराहरू मात्र सिकेको थियो । उसले आमाबुवालाई धेरै माया गरेको थियो । उसले साथीहरूलाई अप्ठ्यारो पर्दा सहयोग गरेको थियो । ऊ सबैजनाको प्रिय बनेको थियो ।

८. (क) इच्छार्थक भावमा आफ्नो भाइको भविष्य बारेमा चार वाक्यमा वर्णन गरेमा वर्णविन्यास तथा वाक्य गठनको अवस्था हेरेर प्रतिवाक्य ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

(ख) प्रथम पुरुष कर्तालाई तृतीय पुरुष (ऊ, उनी, उहाँ) मा परिवर्तन गरी अनुच्छेद पुनर्लेखन गरेको भए वर्णविन्यास तथा वाक्य गठनको अवस्था हेरेर प्रतिवाक्य ०.५ का दरले अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

उसलाई समाजको सेवा गर्ने रहर छ । उसको दाजुले सामाजिक कार्यको लागि प्रेरणा दिनुहुन्छ । उनीहरूको परिवारमा सबै जनाको विचार मिल्छ । ऊ परिवारको सल्लाहलाई मानेर कार्य गर्छ ।

९. वाक्य परिवर्तन :

कोष्ठकमा दिइएका सङ्केतका सहायताले वाक्य परिवर्तन गरिएका शुद्ध वाक्यलाई १ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

उत्तर

(क) गुरुले भन्नुभयो, “परीक्षाको तयारी गर ।”

(ख) सरिताद्वारा कलमहरू किनिन्छन् ।

(ग) मैले उसलाई फुटबल खेलाएँ । (कर्ता अन्य पनि हुन सक्छन् ।)

(घ) रमेश मिहिनेती थियो । ऊ कक्षामा प्रथम भयो ।

१०. अनुच्छेद अध्ययन गरेर भाषिक संरचनासम्बन्धी सोधिएका प्रश्नको सही उत्तर दिएमा एउटा उत्तरको १ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

नमुना उत्तर

- (क) अस्तिको नोकरी खोज्दै आएको युवकको ध्यान तिनलाई आउन थालेन ।
 (ख) युवकले : कर्ता कारक र प्रथमा विभक्ति
 (ग) उद्देश्य : तिनले
 विधेय : थाले
 (घ) कृष्ण रायले तिनलाई बेइज्जती गरेको तिनले सहन नसकेर आज राती बदला लिन आएका होलान् ।

११. बोध प्रश्नोत्तर (अदृष्टांश)

अनुच्छेदबाट सोधिएका प्रश्नको मूल्याङ्कन गर्दा दिइएको अनुच्छेदमै आधारित भई प्रश्नानुसार सही उत्तर लेखेको भए प्रत्येक सही उत्तरका लागि १ अङ्कका दरले जम्मा ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उत्तरको वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यास नमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१२. (क) जीवनी लेखन

जीवनी लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

- (अ) विषयवस्तुको आदि, मध्य र अन्त्यको क्रमिक संयोजन र शीर्षक : १
 (आ) विषयवस्तुको मौलिक प्रस्तुतीकरण शैली र वाक्य गठन : २
 (इ) भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

(ख) संवाद लेखन

संवाद लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

- (अ) शीर्षक, परिवेश, पात्र परिचय र विषय प्रवेश : १
 (आ) विषयवस्तुको प्रस्तुति : २
 (इ) वाक्य गठन एवम् भाषिक शुद्धता : १

१३. (क) चिठी लेखन :

चिठी लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

- (अ) सम्बोधन, मिति, विषयसहित चिठीको आरम्भ, नाम, ठेगाना र खामको नमुना : १
 (आ) चिठीको मध्यभागमा सम्बन्धित विषयवस्तुको संयोजन र पुस्त्याई : २
 (इ) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

(ख) निमन्त्रणा पत्र लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

- (अ) निमन्त्रणा पत्रको ढाँचा (सम्बोधन , निमन्त्रणा, विवरण, प्रेषक) : १
 (आ) निमन्त्रणाको विषयवस्तुको प्रस्तुति र निमन्त्रणा शैली : २
 (इ) भाषिक शुद्धता र वाक्यगठन (लेख्य चिह्न, वर्णविन्यास, पदसङ्गति आदि) : १

१४. बुँदा टिपोट :

दिइएको गद्यांशका मुख्यमुख्य कुरा समेटी लेखिएका चारओटा बुँदाका लागि प्रतिबुँदा ०.५ का दरले २ (दुई) अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । सामान्य भाषिक त्रुटिलाई स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१५. सारांश लेखन

दिइएको गद्यांशको मूलभाव समेटी लेखिएको सारांशलाई शुद्धता र वाक्य गठनसमेत विचार गरी ३ (तीन) अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । सामान्य भाषिक त्रुटिलाई स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१६. पाठगत बोध

(क) सन्दर्भका रूपमा दिइएको कवितांश अध्ययन गरी दिइएका प्रश्नको ५/६ वाक्यमा सही उत्तर लेखेको भए प्रत्येक प्रश्नको सही उत्तरका लागि २/२ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उत्तरको वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यास नमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

(ख) सन्दर्भका रूपमा दिइएको जीवनीको अंश अध्ययन गरी दिइएका प्रश्नको ५/६ वाक्यमा सही उत्तर लेखेको भए प्रत्येक प्रश्नको सही उत्तरका लागि २/२ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उत्तरको वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यास नमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१७. तार्किक उत्तर

यस प्रश्नको उत्तर मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

- (क) पाठगत सन्दर्भ र विषयवस्तु बोध : १
- (ख) सिर्जनशीलता, कल्पनाशीलता तथा विषयवस्तुको तार्किक पुष्ट्याई : २
- (ग) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

१८. व्याख्या

- (क) विषयवस्तु बोध र मौलिकता : १
- (ख) अर्थ विस्तार, पाठको विषयवस्तुसँग व्याख्येय अंशको तालमेल तथा निष्कर्ष : २
- (ग) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति) : १

१९. सन्दर्भमा आधारित लामो उत्तरका लागि कथा/कवितामध्ये कुनै एक र जीवनी/निबन्ध/एकाङ्कीमध्ये कुनै एक विधाबाट पाठगत अंश दिई प्रश्न सोधिने भएकाले दिइएको अंशलाई मूल आधार माने पनि समग्र पाठको विषयवस्तुमा आधारित भएर दिइएको उत्तरलाई विवेकपूर्ण ढङ्गले मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने हुन्छ । तसर्थ सन्दर्भमा आधारित लामो उत्तरको मूल्याङ्कनका लागि निम्न पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

- (क) परिचय खण्ड (विधा, विषय प्रवेश) : १
- (ख) विषयवस्तुको ज्ञान, विश्लेषण र निष्कर्ष : ३
- (ग) प्रस्तुतीकरण शैली र मौलिकता : २
- (घ) वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति) : १

२०. निबन्ध लेखन

निबन्ध लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्न पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

- (क) परिचय एवम् विषय प्रवेश : १
- (ख) विषयवस्तुको ज्ञान, आदि, मध्य र अन्त्यको क्रमबद्ध संयोजन तथा निष्कर्ष : ३
- (ग) प्रस्तुतीकरण, मौलिकता : २
- (घ) वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

समाप्त

नमुना प्रश्न

कक्षा : १०

विषय : नेपाली

पूर्णाङ्क : ७५

समय : ३ घण्टा

दिइएका सबै प्रश्न अनिवार्य छन् ।

१. समूह “क” मा दिइएका शब्दको अर्थ समूह “ख” बाट पहिचान गरी जोडा मिलाउनुहोस् : (२)

समूह “क”

भूस्वर्ग

पारिश्रमिक

धामी

क्यानभास

समूह “ख”

तन्त्रमन्त्र गरी फुक्ने व्यक्ति, झाँक्री

चित्रबाट बनाइने कपडा, चित्रपट

पृथ्वीमा रहेको सुन्दर ठाउँ

खुट्टा खोच्याएर हिँड्ने

परिश्रम गरेबापत दिइने धन, ज्याला

साक्षी बस्ने काम

२. दिइएको अनुच्छेदबाट उपयुक्त शब्द पहिचान गरी खाली ठाउँ भर्नुहोस् : (२)

कल गरेर सधैं समय बर्बाद गर्ने मानिस अरूलाई मनुष्य जीवनको अर्थ बताउँदै थियो । जीवनका अनेकौँ उकालीओराली पार गर्दै खेतको फगटोसँग लुकामारी गरेर बसेको भए जीवन सार्थक हुने थियो नि ।

(क) अनेकार्थी शब्द ... हो ।

(ख) मानिसको पर्यायवाची शब्द ... हो ।

(ग) उकालीको विपरीतार्थी शब्द ... हो ।

(घ) लघुतावाची शब्द ... हो ।

३. दिइएको अनुच्छेदबाट एउटा उखान र एउटा पारिभाषिक शब्द पहिचान गरी तिनलाई वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस् : (२)

खाने मुखलाई जुँगाले छेक्दै नभने झैं लेखनाथ पौडेललाई राणाहरूले प्रतिबन्ध लगाई खाए खा नखाए घिचको अवस्था पार्दा पनि उनी साहित्य सिर्जनामा तल्लीन रहे । शास्त्रीय छन्द र लयमा साहित्यिक विधाअन्तर्गत कविता रचना गर्ने लेखनाथ आज पनि नेपाली साहित्य जगत्मा अमर रहेका छन् ।

४. (क) दिइएका शब्द समूहबाट शुद्ध शब्द छानी लेख्नुहोस् : (१)

(क) (अ) पञ्चधातु (आ) पन्चधातु (इ) पंचधातु (ई) पनचधातु

(ख) (अ) वातावरण (आ) बातावरण (इ) वातावरण (ई) बातावरण

(ख) दिइएको वाक्यलाई शुद्ध पारी लेख्नुहोस् : (२)

राजेन्द्रलक्ष्मिले बहादुर शाहलाई डाकेर भनिन्, क्या हो राज कुमार, मिलेर काम गर्छु भनी शपथ गरेको कहाँ गयो ?

५. दिइएको अनुच्छेदमा रेखाङ्कन गरिएका शब्दको शब्दवर्ग पहिचान गर्नुहोस् : (३)

त्यो हिमाललाई हेरेर साथी मुसुक्क मुस्कुरायो अनि आहा ! भन्दै लामो श्वास फेरेर ऊ गन्तव्यतर्फ लम्कियो ।

६. दिइएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (२+२=४)

(क) दिइएको अनुच्छेदबाट दुईओटा उपसर्ग र दुईओटा प्रत्यय लागेर बनेका शब्द पहिचान गरी निर्माण प्रक्रियासमेत देखाउनुहोस् :

सन्दुक रुइतको सक्रियतामा काठमाडौँमा तिलगङ्गा आँखा उपचार केन्द्रको स्थापना भएको छ । मानवीय तथा सामाजिक सेवाको उच्च मूल्याङ्कन गर्दै विश्वका प्रसिद्ध समाचार माध्यमले यसको प्रचार प्रसार गरेका छन् ।

(ख) दिइएको अनुच्छेदबाट एउटा समस्त शब्द पहिचान गरी विग्रह गर्नुहोस्, एउटा विग्रह पदावली पहिचान गरी समस्त शब्द बनाउनुहोस् र द्वित्व भएर बनेका दुईओटा शब्द पहिचान गरी निर्माण प्रक्रियासमेत देखाउनुहोस् ।

राधाकृष्णको रथयात्रामा हजारौँ मानिसले प्रत्यक्ष अवलोकन गरेका थिए । मेरा बाबु र आमा पनि भातसात खाएर, लुगासुगा लगाएर सरासर त्यसतर्फ जानुभयो ।

७. दिइएको अनुच्छेदलाई सामान्य वर्तमान कालमा परिवर्तन गर्नुहोस् : (२)

घनश्याम सबै उठे । उनी दिनभर मिहिनेतसाथ खेतमा काम गरेर साँझ घर फर्के । समाजमा रमाएर बसे । जुनसुकै समयमा समाजलाई सहयोगीका रूपमा सम्झे ।

८. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (२)

(क) सङ्केतार्थका फरक फरक क्रियापद प्रयोग गरी चार वाक्यमा भविष्यमा आफूले गर्ने कार्यको वर्णन गर्नुहोस् ।

(ख) दिइएका एक वचनका वाक्यलाई बहुवचनमा परिवर्तन गरी अनुच्छेद पुनर्लेखन गर्नुहोस् :

म ज्ञानी छु । म सधैं विद्यालयमा अनुशासन पालना गर्छु । त्यसैले अझै पनि ज्ञानी हुने प्रयास गर्छु । मेरो विचारमा अनुशासनको पालना गर्नु राम्रो कुरो हो ।

९. कोष्ठकमा दिइएका सङ्केतका आधारमा वाक्य परिवर्तन गर्नुहोस् : (४)

(क) साहिल बजार गए । उनले बजारमा तरकारी किने । (वाक्य संश्लेषण)

(ख) समीक्षाले गीत गाइन् । (कर्मवाच्य)

(ग) शेर्पा दाइ आज पनि हिमाल चढे । (प्रेरणार्थक)

(घ) धनियाले भनिन्, “शङ्खधर साख्वाको यो तैलचित्रको मूल्य कति हो ?” (अप्रत्यक्ष कथन)

१०. दिइएको अनुच्छेद पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (४)

हावा, पानी, माटो आदि जैविक वस्तुको अस्तित्वका लागि वातावरण संरक्षण अति आवश्यक हुन्छ । यी जैविक वस्तुमा भएको वातावरण विनाशको मात्राले पनि वातावरणमा बृहत् प्रभाव पार्छ । वनजङ्गल र जलमा पाइने प्राणी तथा वनस्पति मानिसको अस्तित्वका लागि आवश्यक हुन्छन् । वनजङ्गल, जल आदिको अस्तित्व सङ्कटमा पर्नु भनेको मानव जीवन नै पूर्ण सङ्कटमा पर्नु हो । अनियन्त्रित रूपमा डोजर चलाई प्राकृतिक स्रोतसाधनको दोहन, होहल्ला, आवाज तथा हर्न, कारखानाको ध्वनि, सिमेन्ट, गिट्टी उद्योग, ईटा उद्योग आदिले वातावरण विनाश भयो भने सर्वसाधारणको स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पर्छ । फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि उचित ल्यान्डफिल्ड साइड भएन भने पनि वातावरण विनाश हुन्छ । घरायसी प्रयोजन, कारखाना, अस्पताल, सडेगलेका वस्तु आदिबाट हानिकारक फोहोरमैला निस्कने हुँदा यसको उचित व्यवस्थापनबाट मानव स्वास्थ्यमा अनुकूल प्रभाव पर्छ ।

प्रश्नहरू

(क) ‘हावा, पानी, माटो आदि जैविक वस्तुको अस्तित्वका लागि वातावरण संरक्षण अति आवश्यक हुन्छ ।’ यस वाक्यलाई अकरणमा बदल्नुहोस् ।

(ख) रेखाङ्कित **जलमा** शब्दको कारक र विभक्तिको नाम लेख्नुहोस् ।

(ग) ‘फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि उचित ल्यान्डफिल्ड साइड भएन भने पनि वातावरण विनाश हुन्छ ।’ यस वाक्यको उद्देश्य र विधेय लेख्नुहोस् ।

(घ) ‘यी जैविक वस्तुमा भएको वातावरण विनाशको मात्राले पनि वातावरणमा बृहत् प्रभाव पार्छ ।’ यस वाक्यलाई सरल वाक्यमा परिवर्तन गर्नुहोस् ।

११. दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् : (४)

राज्यमा भएका सबै व्यक्तिलाई सामाजिक र राजनीतिक अधिकार प्रदान गरिएको हुँदैन । राज्यको कुनै पनि कार्यमा नागरिकले सक्रिय रूपमा भाग लिन सक्छ । कुनै व्यक्ति यस्ता हुन्छन् जो स्थायी रूपमा देशमा बसेका हुँदैनन् । यस्ता व्यक्तिहरूलाई नागरिक भन्न सक्दैनौं किनकि उनीहरू राज्यको काममा भाग लिन सक्दैनन् । विदेशबाट घुम्न आएका व्यक्ति पनि राज्यको काममा भाग लिन पाउँदैनन् । सामाजिक अधिकार प्रदान गरिए तापनि राजनीतिक अधिकार उनीहरूलाई प्रदान गरिएको हुँदैन । फेरि आफ्नै देशमा बसेका व्यक्तिहरूलाई पनि विशेष कारणले गर्दा नागरिकता प्रदान गर्न सकिँदैन । ज्यादै लामो सजाय पाएको व्यक्ति आदिलाई पनि नागरिकता प्रदान गरिँदैन । पुनः एक निश्चित वर्ष नपुगेको व्यक्तिलाई पनि नागरिक भनेर हामी भन्न सक्दैनौं । यो उमेर हरेक देशमा फरक फरक भएको पनि हामी पाउँछौं । यी सबैलाई हामी अनागरिक भन्न सक्छौं । तसर्थ नागरिक त्यही व्यक्ति हो जो स्थायी रूपमा एक देशमा बसेको हुन्छ, जो राज्यको काम गर्न सदा तत्पर रहन्छ, जो एक निश्चित उमेरभन्दा माथिको छ र जसलाई सामाजिक र राजनीतिक अधिकार प्रदान गरिएको हुन्छ ।

प्रश्नहरू

(क) कस्ता व्यक्तिलाई नागरिक भन्न सकिँदैन ?

(ख) विदेशबाट नेपालमा घुम्न आएका मानिसहरूले के गर्न पाउँदैनन् ?

(ग) अनागरिक भनेको के हो ?

(घ) तपाईंको विचारमा सामाजिक तथा राजनीतिक अधिकार प्राप्त व्यक्तिले राज्यप्रति कस्तो दायित्व निभाउनुपर्छ ?

१२. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (४)

(क) दिइएका बुँदाका आधारमा जीवनी तयार पारी शीर्षकसमेत दिनुहोस् :

नाम	:	इन्दिरा प्रसाई
जन्म	:	वि.सं. २०१४ फगुन ३, दार्जिलिङ
ठेगाना	:	काठमाडौँ महानगरपालिका, अनामनगर
मातापिता	:	दुर्गादेवी नेपाल/गणेशप्रसाद शर्मा
शिक्षा	:	एम. बी. ए. (त्रिवि)
साहित्यिक कृति	:	कथा, कविता, निबन्ध, उपन्यास, खण्डकाव्य, समीक्षात्मक जीवनीमूलक निबन्ध
साहित्यिक विशेषता	:	नारीवादी साहित्यकार, सामाजिक कथाकार, मनोवैज्ञानिक कथाकार, जीवन र विज्ञानको समन्वय गरी साहित्य लेख्ने साहित्यकार
सम्मान/पुरस्कार	:	युवावर्ष मोति पुरस्कार, मैनाली कथा पुरस्कार, राष्ट्रिय प्रतिभा पुरस्कार, राष्ट्रिय गौरव युवासम्मान, दीपज्योति पुरस्कारलगायत थुप्रै पुरस्कारबाट सम्मानित

(ख) वैदेशिक रोजगारीमा जाने अघिल्लो दिन आफ्नो मनमा उठेका भावलाई समेटी एउटा मनोवाद तयार पार्नुहोस् ।

१३. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : (४)

(क) जलवायु परिवर्तनले निम्त्याएको समस्यालाई आधार मानी कुनै एक पत्रिकाका सम्पादकलाई चिठी लेख्नुहोस् ।

(ख) आफ्ना दाजुको विवाहमा आफन्तजनलाई निम्तो दिनका लागि बनाइने निमन्त्रणापत्रको नमुना तयार पार्नुहोस् ।

१४. दिइएको अनुच्छेदबाट चारओटा बुँदा टिप्नुहोस् : (२)

भाषाले समुदायको संस्कृति र जीवन पद्धतिलाई प्रतिबिम्बित गर्छ । भाषाको मुख्य काम समाज तथा व्यक्तिको आवश्यकता पूर्ति गर्नु हो । नेपाली भाषामा प्रखर अभिव्यक्ति क्षमता छ अनि अत्याधुनिक आविष्कारका साथै विविध भाषामा प्रयोग भइरहेका नयाँ नयाँ शब्दलाई आत्मसात् गर्ने र सहज रूपमा पचाउने क्षमता पनि छ । देशको भाषिक मौलिकताको रक्षा राष्ट्रको अस्मितासँग गाँसिएको हुन्छ । मौलिक नेपाली शब्दले भाव सम्प्रेषण गर्न सक्ने अवस्था

रहेसम्म सजिलाका लागि अरू भाषाका शब्द प्रयोग नगर्ने प्रतिबद्धता वक्तामा रहनुपर्छ । अन्यथा भाषिक प्रयोगका हिसाबले नेपाली भाषाको मौलिकता विलीन हुँदै जाने र मिश्रित भाषाका प्रयोगका हिसाबले नेपाली भाषा रूपान्तरित हुने अवस्था आउन सक्छ । नेपाली पत्रकारितामा भाषिक प्रयोग नेपालको मौलिक पहिचानसँग गाँसिएको सवाल हो । यसका निम्ति भाषिक आत्मनिर्भरतातिर हाम्रो सोच र प्रयास अगाडि बढ्नुपर्छ ।

१५. दिइएको अनुच्छेदबाट एक तृतीयांशमा सारांश लेख्नुहोस् : (३)

प्राचीन ऋषिमुनिहरूले अनेकौँ सभ्यता, संस्कृति, पूर्वीय दर्शन र ज्ञानको ज्योति संसारभर फिँजाए र मेरो देशको शिक्षालाई आलोकित गरे । वेदव्यासमा ज्ञानको स्फुरण यहीँ भयो र उनले १८ पुराणको रचना गरे । राजा जनकको दरबारमा यज्ञवल्क्य, गार्गी, मैत्रेयी जस्ता विद्वान् विदुषीले शास्त्रार्थ गरेर जीवन र जगत्का यथार्थ रहस्यका पाटा उजागर गरे । ज्ञानको तिर्खाले आकुलव्याकुल भएर घरपरिवार त्यागेका सिद्धार्थ गौतमले बुद्धत्व प्राप्त गरे । फाल्गुनन्दले किराँत समुदायमा आफ्नो संस्कृतिको उत्थान र संवर्द्धन गर्न प्रेरणा दिने अनि समाजमा चेतना र जागरण फैलाउने ‘मुन्धुम’ जस्तो ग्रन्थ रचना गरे । यसरी मेरो देशको शिक्षाको प्रवर्द्धनमा परापूर्व कालदेखि विभिन्न ऋषिमहर्षि र विद्वान्हरूले विशिष्ट योगदान दिएका छन् । ज्ञानको मूल स्रोतका रूपमा रहेको र श्रुति परम्परामा आधारित अपौरुषेय रचना मानिने चार वेदको शिक्षासमेत मेरो देशको शिक्षाको गौरवमय मुहान हो ।

१६. दिइएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् : (४+४=८)

(क) दिइएको कवितांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

नेपाल बाँचे नेपाली हाम्रो गौरव बाँच्ने छ
नेपाली भाषा संस्कृति कला साहित्य साँच्ने छ
यसैले आऊ नेपाललाई बलियो बनाउँ
नेपाली हाम्रो श्रम र सिप स्वदेशमै लगाउँ ।

प्रश्नहरू

(अ) श्रम र सिपलाई किन हामीले नेपालमै लगाउनुपर्छ ?

(आ) माथिको कवितांशको मूल भाव लेख्नुहोस् ।

(ख) तल दिइएको जीवनीको अंश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

मानव वेदनाको जीवन्त चित्रण भएका कला सिर्जनामा पिकासोले आफ्नो सम्पूर्ण जीवन समर्पण गरे । उनले कलामार्फत बन्दुकभन्दा कलम र कुची बलियो हुन्छ भन्ने दसी प्रस्तुत गरे र कलामार्फत युद्धलाई खरो रूपमा व्यङ्ग्य गरे । त्यसैले त नाजीहरूले पिकासोलाई जर्मनीमा चित्र प्रदर्शन गर्न दिएनन् । उनले भिखारी, जेलमा थुनिएका, दुःख पाएका, हेपिएका र सीमान्तकृत मान्छेका साथै गम्भीर मानसिक समस्या भएका व्यक्तिका चित्रसमेत बनाए । उनले महिलाका मार्मिक प्रेमिल चित्र पनि बनाए । उनी केवल मान्छेको बाहिरी आवरण मात्र कहाँ हो र, ती व्यक्तिका भित्री वेदना, संवेदना, संवेग, मर्म र सौन्दर्य मूर्त बनेर उनका अमूर्त चित्रभित्र चित्रित हुन्थे । जसले ती चित्र हेर्ने ती व्यक्तिको हृदयमा करुणा, दया, माया, स्नेह, आक्रोशका भाव सलबलाउँथे र हेर्दा हेर्दै ती चित्रमा नै हराउँथे । उनका कलामा त्यस्तो जादु भएर नै आजसम्म पनि अनमोल भएका छन् र संसारका सबैभन्दा महँगा चित्रका रूपमा उत्तिकै बेजोड छन् । आज पिकासोका कलाकृति संसारभरिका विख्यात कला सङ्ग्रहालयमा फेला पार्न सकिन्छ । सानो छँदा आमाले भनेका कुरा सम्झँदै एक पटक पिकासोले भनेका छन्, “मेरी आमाले भन्नुभएको थियो, यदि तिमी सिपाही बन्यौ भने जनरल हुने छौ, धर्म गुरु बन्यौ भने पोप हुने छौ” तर म आमाले भन्नुभएका मान्छेजत्तिकै लगनशील भएँ र पिकासो बनेँ । उनले भने झैं हरेक बालबालिकामा विशिष्ट सिर्जनाशक्ति र प्रतिभा हुन्छ, उचित अवसर पाएमा र लगनशील भएमा जीवनलाई सार्थक बनाएर संसारलाई चहकिलो ज्योति छर्न सक्छ ।

प्रश्नहरू

(अ) पिकासोका कलाकृतिमा कस्ता विषयवस्तुले स्थान पाएका थिए ?

(आ) पिकासोका कलाकृतिमा पाइने विशेषताहरू लेख्नुहोस् ।

१७. बिरामी भएर ओछ्यान परेका श्रीधरलाई मुरलीधरले उपचार गर्न सहर लैजाने कुराले तपाईंका मनमा उत्पन्न भएका तर्कहरू प्रस्तुत गर्नुहोस् । (४)

१८. कुनै एक उद्धरणको व्याख्या गर्नुहोस् : (४)

(क) उदात्त कर्मको यात्रा गर्दछन् जो सधैं सधैं

आदर्श नमुना मान्छे बन्दछन् विश्वमा तिनै ।

(ख) धैर्य, साहस, दृढ इच्छाशक्ति र सङ्घर्षबाट मानिस आफ्नो लक्ष्यमा पुग्न सक्छ ।

१९. कुनै एक प्रश्नको समीक्षात्मक उत्तर दिनुहोस् : (७)

(क) दिइएको कवितांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

जहाँको चपरी त्यहीँको दुवाली मेरेर के लानु छ...

एउटै इनार छ सम्पूर्ण गाउँमा

र पनि कसैले पानी पिउन नपाएको गुनासो छैन

मेलापात जानुपर्छ

काखको नानीलाई मजेत्रोले पिठिउँमा बाँधेर

निस्कन तयार छे जो कुनै पनि आमा

आफ्नै सन्तान पनि भार हुन सक्छ भन्ने उसलाई थाहा छैन

छ भने सबैलाई भकारो सोहोर्ने शैली थाहा छ

अनौ समात्ने तरिका थाहा छ

प्रश्न

(अ) माथिको कवितासमेतका आधारमा 'गाउँमाथि एउटा कविता'ले दिने सन्देशको समीक्षा गर्नुहोस् ।

(ख) तलको जीवनीको अंश पढी सोधिएको प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् :

देवकोटाको कवित्व प्रतिभा, कविताको गुणात्मक मूल्य र सङ्ख्यात्मक योगदान आज पनि अद्वितीय रहेको छ । नेपाली कविताको अहिलेसम्मको यात्रामा प्रतिभा, रचना परिमाण र उत्कृष्ट गुणस्तरका दृष्टिले देवकोटा सर्वोच्च कवि मानिएका छन् । देवकोटाको देहावसानपछि वि. सं. २०२३ मा नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानले देवकोटालाई मरणोपरान्त 'त्रिभुवन पुरस्कार' प्रदान गरी सम्मान गर्‍यो । वि. सं. २०६५ मा त्रिमूर्ति निकेतनको संयोजनमा नेपाल सरकारले 'देवकोटा जन्म शताब्दी' भव्य रूपमा आयोजना गर्‍यो ।

प्रश्न

(अ) माथिको जीवनीको अंशसहितको आधारमा देवकोटाको साहित्यिक योगदानको समीक्षा गर्नुहोस् ।

२०. कुनै एक शीर्षकमा कम्तीमा १५० शब्दसम्मको निबन्ध लेख्नुहोस् । (७)

(क) सूचना प्रविधिको महत्त्व

(ख) नेपालमा जलस्रोतको उपयोग

(ग) समाज रूपान्तरणमा मेरो भूमिका

कक्षा : १०

नेपाली विषयको उत्तरपुस्तिका परीक्षण कुञ्जिका

१. शब्दार्थ : दिइएका शब्दको सही जोडा मिलाएमा प्रतिशब्द ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् :

भूस्वर्ग	पृथ्वीमा रहेको सुन्दर ठाउँ
पारिश्रमिक	परिश्रम गरेबापत दिइने धन, ज्याला
धामी	तन्त्रमन्त्र गरी फुक्ने व्यक्ति, झाँक्री
क्यानभास	चित्रबाट बनाइने कपडा, चित्रपट

२. शब्दज्ञान : कोष्ठकमा दिइएका शब्दमध्ये मिल्ने शब्द छानेर खाली ठाउँ भरी पूरा गरिएको शुद्ध वाक्यलाई ०.५ का दरले अङ्क प्रदान गर्नुहोस् :

- (क) अनेकार्थी शब्द कल हो ।
(ख) मानिसको पर्यायवाची शब्द **मनुष्य** हो ।
(ग) उकालीको विपरीतार्थी शब्द **ओराली** हो ।
(घ) लघुतावाची शब्द फगटो हो ।

३. वाक्यमा प्रयोग : दिइएको अनुच्छेदबाट खाने मुखलाई जुँगाले छेक्दै र छन्द, लय तथा साहित्यमध्ये कुनै एक पारिभाषिक शब्द पहिचान गरी अर्थ खुल्ने गरी वाक्यमा प्रयोग गरेको भए र वाक्यको बनोट र शुद्धता विचार गरी शुद्ध वाक्यका लागि १ अङ्कका दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । वर्णविन्यासमा देखिएका अशुद्धिमा स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

४. शुद्धीकरण

(क) सही शुद्ध शब्द चिनेर लेखेको अवस्थामा प्रतिशुद्ध शब्द ०.५ का दरले १ अङ्क दिनुहोस् ।

(अ) पञ्चधातु (आ) वातावरण

(ख) प्रतिअशुद्धि सँच्याए बापत ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

राजेन्द्रलक्ष्मीले बहादुर शाहलाई डाकेर भनिन्, “क्या हो राजकुमार, मिलेर काम गर्छु भनी शपथ गरेको कहाँ गयो ?”

५. शब्दवर्ग : रेखाङ्कित शब्दको शब्दवर्ग छुट्ट्याई शुद्धसँग लेखेमा प्रत्येकको ०.५ अङ्कका दरले ३ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

त्यो : विशेषण

हिमाल : नाम

हेरेर : क्रि.वि.

मुस्कुरायो : क्रियापद

आहा ! : विस्मयादिबोधक

ऊ : सर्वनाम

६. (क) अनुच्छेदबाट दिइएका जस्तै उपसर्ग र प्रत्यय लागेर बनेका दुई दुई शब्द चिनेर बनोटसमेत देखाई शुद्धसँग लेखेको अवस्थामा प्रतिशब्द ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उपसर्ग लागेका र प्रत्यय लागेका भनेर तोकेको भने हुनुपर्ने छ ।

उपसर्ग लागेर बनेका शब्द

उप+चार=उपचार

प्र+चार=प्रचार

प्र+सिद्ध=प्रसिद्ध

प्रत्यय लागेर बनेका शब्द

समाज+इक=सामाजिक

मानव+ईय=मानवीय

सक्रिय+ता=सक्रियता

(ख) अनुच्छेदबाट एउटा समस्त शब्द खोजी विग्रह गरेको र एउटा विग्रहित शब्द पहिचान गरी समस्त शब्द बनाएमा शुद्धसँग समास र विग्रह गरिएका शब्दलाई प्रतिशब्द ०.५ का दरले १ अङ्क प्रदान गर्ने र दुईओटा द्वित्व भएका शब्द पहिचान गरी निर्माण प्रक्रियासमेत देखिएमा प्रतिशब्द ०.५ अङ्कका दरले १ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

समस्त शब्द (कुनै एक)

राधाकृष्ण = राधा+कृष्ण

रथयात्रा = रथको यात्रा

विग्रहित अवस्थाको शब्द बाबुआमा

बाबु र आमा = बाबुआमा

द्वित्व भएर बनेका शब्द

भातसात = भात भात

लुगासुगा = लुगा लुगा

७. दिइएका वाक्यलाई निर्देशन गरेबमोजिम गरेको अवस्थामा प्रतिवाक्य ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

घनश्याम सबै उठ्छन् । उनी दिनभर मिहिनेतसाथ खेतमा काम गरेर साँझ घर फर्कन्छन् । समाजमा रमाएर बस्छन् ।

जुनसुकै समयमा समाजलाई सहयोगीका रूपमा सम्झन्छन् ।

८. (क) सङ्केतार्थक क्रियापदको प्रयोग गरी चार वाक्यमा वर्णन गरेमा वर्णविन्यास तथा वाक्य गठनको अवस्था हेरेर प्रतिवाक्य ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

(ख) एक वचनका वाक्यलाई क्रियापद र कर्ता दुवै सोहीअनुसार परिवर्तन गरी काल पक्ष तथा वर्णविन्यास मिलाएमा ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

हामी ज्ञानी छौं । हामी सधैं विद्यालयमा अनुशासन पालना गर्छौं । त्यसैले अझै पनि ज्ञानी हुन प्रयास गर्छौं । हाम्रो विचारमा अनुशासनको पालना गर्नु राम्रम कुरा हुन् ।

९. **वाक्य परिवर्तन :** कोष्ठकमा दिइएका सङ्केतका सहायताले वाक्य परिवर्तन गरिएका शुद्ध वाक्यलाई १ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

(क) साहिल बजार गएर तरकारी किने ।

(ख) समीक्षाद्वारा गीत गाइयो ।

(ग) पासाडले शेर्पा दाइलाई आज पनि हिमाल चढाए । (कर्ता जुनसुकै भए पनि अङ्क प्रदान गर्नुहोस्)

(घ) धनियाँले शङ्खधर साख्वाको तैलचित्रको मूल्य कति हो भनेर सोधिन् ।

१०. अनुच्छेद अध्ययन गरेर भाषिक संरचनासम्बन्धी सोधिएका प्रश्नको सही उत्तर दिएमा एउटा उत्तरको १ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

नमुना उत्तर

(क) हावा, पानी, माटो आदि जैविक वस्तुको अस्तित्वका लागि वातावरण संरक्षण अति आवश्यक हुदैन ।

(ख) जलमा (कारक = अधिकरण र विभक्ति = सप्तमी)

(ग) फोहोरमैला उद्देश्य र हुन्छ विधेय ।

(घ) यी जैविक वस्तुमा भएको वातावरण विनाशको मात्राले वातावरणमा बृहत् प्रभाव पार्छ ।

११. बोध प्रश्नोत्तर (अदृष्टान्त)

अनुच्छेदबाट सोधिएका प्रश्नको मूल्याङ्कन गर्दा दिइएको अनुच्छेदमै आधारित भई प्रश्नानुसार सही उत्तर लेखेको भए प्रत्येक सही उत्तरका लागि १ अङ्कका दरले जम्मा ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उत्तरको वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यास नमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१२. (क) जीवनी लेखन

जीवनी लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(अ) विषयवस्तुको आदि, मध्य र अन्त्यको क्रमिक संयोजन र शीर्षक : १

(आ) विषयवस्तुको मौलिक प्रस्तुतीकरण, शैली र वाक्य गठन : २

(इ) भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

(ख) मनोवाद लेखन

(अ) मिति, समय र स्थानसहित विषय प्रवेश : १

(आ) विषयवस्तुको वास्तविकताप्रति केन्द्रित भई घटना र अनुभव प्रस्तुतीकरण : २

(इ) भाषिक शुद्धता, शैली र वाक्य गठन (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

१३. (क) चिठी लेखन

चिठी लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(अ) सम्बोधन, मिति, विषयसहित चिठीको आरम्भ, नाम, ठेगाना र खामको नमुना : १

(आ) चिठीको मध्य भागमा सम्बन्धित विषयवस्तुको संयोजन र पुष्ट्याई : २

(इ) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

(ख) निमन्त्रणा पत्र लेखन

निमन्त्रणा पत्र लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

(अ) व्यहोरा, सम्बोधन विषयसहित निमन्त्रणाको आरम्भ र निमन्त्रणाको नमुना : २

(आ) दर्शनाभिलाषी, प्रार्थी एवम् कार्यक्रमको विवरण : १

(इ) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

१४. बुँदा टिपोट

दिइएको गद्यांशको मुख्य मुख्य कुरा समेटी लेखिएका चारओटा बुँदाका लागि प्रतिबुँदा ०.५ का दरले २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उत्तरको वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यास नमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१५. सारांश लेखन

दिइएको गद्यांशको मूल भाव समेटी लेखिएको सारांशलाई शुद्धता र वाक्य गठनसमेत विचार गरी ३ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उत्तरको वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यास नमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१६. पाठगत बोध

(क) सन्दर्भका रूपमा दिइएको कवितांश अध्ययन गरी दिइएका प्रश्नको ५ वा ६ वाक्यमा सही उत्तर लेखेको भए प्रत्येक प्रश्नको सही उत्तरका लागि २/२ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उत्तरको वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यास नमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

(ख) सन्दर्भका रूपमा दिइएको जीवनीको अंश अध्ययन गरी दिइएका प्रश्नको ५ वा ६ वाक्यमा सही उत्तर लेखेको भए प्रत्येक प्रश्नको सही उत्तरका लागि २/२ अङ्कका दरले ४ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् । उत्तरको वाक्य गठन, भाषिक शुद्धता र वर्णविन्यास नमिलेको भए स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् ।

१७. तार्किक उत्तर

यस प्रश्नको उत्तर मूल्याङ्कनका लागि निम्नलिखित पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

- (क) पाठगत सन्दर्भ र विषयवस्तु बोध : १
- (ख) सिर्जनशीलता, कल्पनाशीलता तथा विषयवस्तुको तार्किक पुष्ट्याई : २
- (ग) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

१८. व्याख्या

- (क) विषयवस्तु बोध र मौलिकता : १
- (ख) अर्थ विस्तार, पाठको विषयवस्तुसँग व्याख्येय अंशको तालमेल तथा निष्कर्ष : २
- (ग) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

१९. सन्दर्भमा आधारित लामो उत्तरका लागि कविता र जीवनीमध्ये कुनै एक विधाबाट पाठगत अंश दिई प्रश्न सोधिने भएकाले दिइएको अंशलाई मूल आधार माने पनि समग्र पाठको विषयवस्तुमा आधारित भएर दिइएको उत्तरलाई विवेकपूर्ण ढङ्गले मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने हुन्छ तसर्थ सन्दर्भमा आधारित लामो उत्तरको मूल्याङ्कनका लागि निम्न पक्षहरूमा ध्यान दिनुहोस् :

- (क) परिचय खण्ड (विधा, विषय प्रवेश) : १
- (ख) विषयवस्तुको ज्ञान, विश्लेषण र निष्कर्ष : ३
- (ग) प्रस्तुतीकरण शैली र मौलिकता : २
- (घ) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

२०. निबन्ध लेखन

निबन्ध लेखनको मूल्याङ्कनका लागि निम्न पक्षमा ध्यान दिनुहोस् :

- (क) परिचय खण्ड एवम् विषय प्रवेश : १
- (ख) विषयवस्तुको ज्ञान, विषयवस्तुको आदि, मध्य र अन्त्यको क्रमबद्ध संयोजन र निष्कर्ष : ३
- (ग) प्रस्तुतीकरण र मौलिकता : २
- (घ) वाक्य गठन तथा भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, लेख्य चिह्न तथा पदसङ्गति आदि) : १

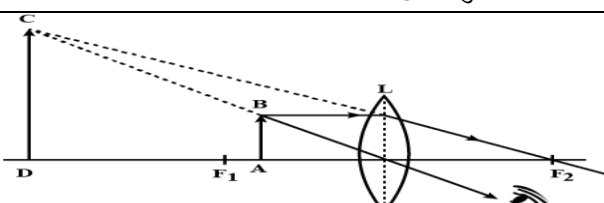
Marking scheme

प्रश्न नं	उप-प्रश्न	अपेक्षित उत्तर	प्राप्ताङ्क
1	i.	ख) MP3.	1
	ii.	ख) सरीसृप (Reptilia)	1
	iii.	क) A	1
	iv.	ख) यसले रोगका किटाणुहरूसँग लड्नु र रोगबाट बचाउछ । It destroys the pathogens and protect us from disease.	1
	v.	क) A	1
	vi.	क) 0°C तापक्रम भएको जमेको १० लिटर चिसो पेय पदार्थमा In 10 liters frozen cold drinks having 0°C temperature.	1
	vii.	ग) प्रकाशको पूर्ण आन्तरिक परावर्तन (Total internal reflection of light)	1
	viii.	क) यसले गति शक्तिलाई विद्युत शक्तिमा रूपान्तर गर्दछ (It converts kinetic energy into electric energy.)	1
	ix.	ख) N	1
	x.	घ) हाम्रो जीवनशैली प्राकृतिकबाट अप्राकृतिक हुँदै गएको छ । (our lifestyle is changing from natural to unnatural.)	1
2	a.	$R = \frac{PV}{nT}$ $\text{Unit of } R = \frac{\text{atm} \times \text{lit}}{\text{mol} \times K}$ $\text{Unit of } R = \text{lit atm K}^{-1} \text{ mol}^{-1}$	1
	b.	कर्मि मौरीले घरमा भएको कुनै लाभ वा फुलबाट रानी मौरी बनाउछ र पहिला झै निरन्तर घर चल्छ ।	
	c.	रक्त नली A धमनी हो यसमा रगत उच्च चापमा हुन्छ र रगत विपरित दिशामा फर्कने सम्भावना हुदैन तर रक्त नली B शीरा हो यसमा रगत घटेको वा न्यून चापमा हुन्छ र रगत विपरित दिशामा फर्कने सम्भावना रहन्छ । तसर्थ रगत विपरित दिशामा नफर्कियोस भनी रक्त नली B मा मात्र भल्भ हुन्छ भनी लेखेमा	1
	d.	कुनै वस्तुलाई तरलमा पूर्णरूपमा वा आंशिक रूपमा डुवाउँदा त्यस वस्तुमा पर्ने उर्ध्वचाप त्यस वस्तुले विस्थापन गर्ने तरलको तौलसँग बराबर हुन्छ भनी लेखेमा वा यस्तै अर्थ आउने उत्तर लेखेमा	1
	e.	4°C	1
	f.	चार औलाले तारबाट बग्ने करेन्टको दिशा देखाउने गरी वुढी औलालाई तेर्सो पारी किलालाई दायाँ हातले समाउने र यसरी समाउदा वुढी औलाले देखाएको किलाको टुप्पातर्फ उत्तरी ध्रुव र अर्को टुप्पोमा दक्षिण ध्रुव हुन्छ । भनी लेखेमा वा यस्तै मिल्ने उत्तर लेखेमा	1
	g.	चाँदीका धाउहरु अर्जेन्टाइट, हर्न सिल्भर, रूबी सिल्भर वा सिल्भर कपर ग्लान्स आदि मध्ये कुनै एक लेखेमा	1
	h.	प्रोपिन (Propene)	1

Marking scheme

प्रश्न नं	उप-प्रश्न	अपेक्षित उत्तर	प्राप्ताङ्क
	i.	दुवैमा functional group -OH हुनु वा दुवैलाई एउटै मोलिकुलर फर्मुला $C_nH_{2n+1}OH$ द्वारा जनाउन सक्नु वा यस्तै मिल्ने कुनै एक उत्तर लेखेमा	1
3		Chat GPT मा प्रश्न टाइप गरेर उत्तर पाउने वा Chat GPT मा दोहोरो प्रश्न उत्तर गरेर वा यस्तै विज्ञान विषयको सिक्न प्रयोग गर्ने तरिका उल्लेख गरेमा	1
		YouTube मा विज्ञान विषयका विभिन्न वषयवस्तुको बारेमा विज्ञहरुले तयार गरेको भिडियो एनिमेसनहरु हेर्ने र विज्ञान विषयको ज्ञान र सीप सिक्ने वुझ्ने भनी लेखेमा वा यस्तै मिल्ने उत्तर लेखेमा	1
4		i. मकैमा गुच्छेजरा हुने तोरीमा ट्यापरट हुने ii. मकैको पातमा समानान्तर नसा हुने तोरीमा जालीदार नसा हुने iii. मकैको फूलमा सवैभाग ३ वटा वा ३ को मल्टिपलमा हुने तोरीमा क्यालेक्स र कोरोलमा ४/४ वटा सेपल र पेटल हुने iv. मकैमा एउटा कोटिलेडन हुने तोरीको विउमा दुईवटा कोटीलेडन हुने यस्तै कुनै दुई मिल्ने आधार लेखेमा प्रति १ को १ अङ्क सहित २ अङ्क	maximum 2: 1 mark for each point
5.		i. शरीर रौ ले ढाकेको ii. वाहिरी कान भएको त्यस जनावरमा भएको मिल्ने यस्तै कुनै दुई कुराहरु लेखेमा	maximum 2: 1 mark for each point
6		तोरी खेती र मौरी पालन संगसंगै गर्दा निम्न फाइदा हुने भनी सम्झाउनु भनी लेखेमा i. मौरीलाई तोरीवाट भरपुर आहारा मिल्ने र मौरीले धेरै मह जम्मा गर्ने ii. मौरीले फुलको रस पराग संकलन गर्न तोरीको फूलफूल मौरी डुल्दा तोरीमा परागसेचन राम्ररी हुने र तोरीको उत्पादन बढ्ने यी वा यस्तै मिल्ने कुनै २ फाइदाहरु लेखेमा	maximum 2marks 1 mark for each point
7.	क	इनभिट्रो फर्टिलाइजेसनवाट वच्चा हुने सम्भाव्यतालाई सतप्रतिसत बनाउन वा उच्च बनाउन महिलाको पाठेघरमा १ भन्दा बढी निसेचित अंडाहरु स्थापित गरिने हुदा काकीको पाठेघरमा राखिएका निसेचित अण्डाहरु मध्ये २ वटा अण्डहरुको विकास भई जम्लिया जन्मिएको हो भनी लेखेमा	1
	ख	यसको अर्थ काकाको शुक्रकिट र काकीको अण्डा दुवै गर्वाधानको लागि योग्य थिएन र दाताहरुवाट दुवै शुक्रकिट र अण्डा लिइएको हुँदा दुवै वच्चा न काकी जस्तो न काका जस्तो भएको हो । भनी लेखेमा वा यस्तै अर्थ आउने उत्तर लेखेमा	1
8	क	यो जलवायु परिवर्तनको असर हो भनी लेखेमा	1
	ख	अतिवृष्टि अनावृष्टि, वातावरणको तापक्रम वृद्धि हुनु, वेसिजनमा लालुपाते सिमल लगायतका विरुवाहरु फूल्नु, नयाँ नयाँ राग देखा पर्नु यिनै र यस्तै मिल्ने कुनै एक असर लेखेमा	1
9		$\text{उर्धचाप (U)} = Vdg$ $\text{उर्धचाप (U)} = 2 \times 10 \times 1000 = 20,000N$ विस्थापित पानीको तौल = उर्धचाप (U) = 20,000N	1
		तैरिने डुङ्गाको तौल = विस्थापित पानीको तौल = 20,000N $1000N + \text{लोड} = 20,000N$	1

Marking scheme

प्रश्न नं	उप-प्रश्न	अपेक्षित उत्तर	प्राप्ताङ्क									
		लोड = $20,000N - 1000N = 19000N$										
10		एक एकाई पिण्ड भएको वस्तुको तापक्रममा एक एकाई फरक ल्याउन आवश्यक पर्ने तापको परिमाणलाई विशिष्ट ताप धारण क्षमता भनिन्छ भनी लेखेमा वा यस्तै भाव आउने उत्तर लेखेमा	1									
		विशिष्ट ताप धारण क्षमताको एकाई SI प्रणालीमा $J/Kg^{\circ}C$ हुन्छ भनी लेखेमा	1									
11			1									
		यहाँ आकृति प्रकाश वस्तविक नकाट्यीकन तर काटिएजस्तो देखिएर आकृति वनेको छ । त्यसैले यो अकृति अवास्तविक आकृति हो भनी लेखेमा वा यस्तै मिल्ने उत्तर लेखेमा	1									
12		<table><tr><th>गुणहरू</th><th>Graph-I</th><th>Graph-II</th></tr><tr><td>करेन्टको परिवर्तन (value of current)</td><td>निरन्तर परिवर्तन भएको छ ।</td><td>निरन्तर परिवर्तन भएको छैन ।</td></tr><tr><td>विद्युत धाराको प्रकार (Types of current)</td><td>AC</td><td>DC</td></tr></table>	गुणहरू	Graph-I	Graph-II	करेन्टको परिवर्तन (value of current)	निरन्तर परिवर्तन भएको छ ।	निरन्तर परिवर्तन भएको छैन ।	विद्युत धाराको प्रकार (Types of current)	AC	DC	1+1
गुणहरू	Graph-I	Graph-II										
करेन्टको परिवर्तन (value of current)	निरन्तर परिवर्तन भएको छ ।	निरन्तर परिवर्तन भएको छैन ।										
विद्युत धाराको प्रकार (Types of current)	AC	DC										
13		ब्रह्माण्ड उत्पत्ति सम्बन्धी माहाविष्फोटनको सिद्धान्त (big bang Theory) लाई पुष्टि गर्छ भनी लेखेमा	1									
		ब्रमाण्डको अधिकतम फैलावट पछि निम्न मध्ये कुनै एक सम्भाव्यता उल्लेख गरेमा क) ब्रह्माण्ड निरन्तर फैली नै रहन्छ, कहिल्यै रोकिदैन । ख) ब्रह्माण्ड स्थिर रहन्छ । ग) ब्रह्माण्डको महासंकुचन (Big Crunch) भई एउटै बिन्दुमा परिणत हुन्छ	1									
14		सोडियम (Na)	1									
		सोडियमको एटममा सेल संख्या तीनवटा हुनु र केन्द्रमा तीनवटा सेलहरू हुने अन्य सबै एटमहरूमा भन्दा कम प्रोटोन हुनु लेखेमा वा यस्तै मिल्ने कारण लेखेमा	1									
15		प्रचुर अक्सिजनको उपस्थितिमा कन्सन्ट्रेसन गरिएका धातुका धाउहरूलाई विशेष भट्टीमा पगल्ने तापक्रम भन्दा कम तापक्रममा तताई धातुका धाउहरूलाई धातुका अक्साइडमा परिणत गर्ने प्रकृत्यालाई रोष्टिड भनिन्छ भने अक्सिजनको अनुपस्थितिमा कन्सन्ट्रेसन गरिएका धातुका धाउहरूलाई विशेष भट्टीमा पगल्ने तापक्रम भन्दा कम तापक्रममा तताई धातुका धाउहरूलाई धातुका अक्साइडमा परिणत गर्ने प्रकृत्यालाई क्याल्सिनेसन भनिन्छ भनी लेखेमा वा यस्तै मिल्ने उत्तर लेखेमा	1									
		धातुको सल्फाइडलाई धातुको अक्साइडमा परिणत गर्न अक्सिजनसग प्रतिक्रिया गराउनु पर्दछ । तसर्थ धातुको सल्फाइड धाउलाई अक्सिडाइज गर्न रोष्टिड गर्नु पर्दछ भनी लेखेमा $2M_2S_n + 3nO_2 \xrightarrow{\Delta} 2M_2O_n + 2nSO_2$	1									
16		डिटरजेन्टको प्रयोग भन्दा सावुनको प्रयोग वातावरण मैत्री छ भन्ने लेखेमा	1									
		सावुन जैविक विच्छेदन हुने हुदा यसबाट वातावरण प्रदुषण हुदैन तर डिटरजेन्ट विच्छेदन नहुने हुदा यसबाट वातावरण प्रदुषण हुन्छ भनी लेखेमा	1									
17	क	तारको लम्वाई स्वतन्त्र चर हो भन्ने लेखेमा	1									
	ख	तारको विद्युत अवरोध आश्रित चर हो भन्ने लेखेमा	1									

Marking scheme

प्रश्न नं	उप-प्रश्न	अपेक्षित उत्तर	प्राप्ताङ्क								
	ग	तारको क्रस सेक्सन क्षेत्रफल नियन्त्रित चर हो भन्ने लेखेमा	1								
	घ	समान लम्बाइका फरक फरक क्रससेक्सन क्षेत्रफल भएका तारहरु प्रयोग गरी रीताले गरेको परिक्षण दोहोर्न्याई विद्युत अवरोध र तारको क्रससेक्सन क्षेत्रफल विचको संबन्ध स्थापित गर्ने ।	1								
18	क	कालो गरु र सेतो माउवाट हरिको कालो गाई जन्मेको हुदा यहाँ कालो रङ प्रवल गुण हो ।	1								
	ख	हरिको कालो गाई कालो गरु र सेतो माउवाट जन्मेको जन्मेको हुदा हरिको कालो गाईमा कालो र सेतो दुवै गुण छ तसर्थ हरिको कालो गाई ठिमाहा हो र यसको जिनोटाइप (Bb) हो ।	1								
	ग	<div><div><div><div><div><div>Bb</div><div>हरिको ठिमाहा कालो गाई</div></div><div><div>bb</div><div>कमलाको शुद्ध सेतो गरु</div></div></div><div>→ P-वंश</div></div><div>↓ परगर्भाधान</div><div><table><tr><td><div><div>♀</div><div>♂</div></div></td><td><div>b</div></td><td><div>b</div></td></tr><tr><td><div>B</div></td><td><div>Bb</div><div>ठिमाहा कालो वाच्छा /वाच्छी</div></td><td><div>Bb</div><div>ठिमाहा कालो वाच्छा /वाच्छी</div></td></tr><tr><td><div>b</div></td><td><div>bb</div><div>शुद्ध सेतो वाच्छ/वाच्छी</div></td><td><div>bb</div><div>शुद्ध सेतो वाच्छ/वाच्छी</div></td></tr></table><div>→ F₁ - वंश</div></div><div><div>फिनोटाइपिक अनुपात</div><div>कालो वाच्छ/वाच्छी : सेतो वाच्छ/वाच्छी = 1:1</div><div>सेतो वाच्छ/वाच्छी हुने सम्भावना ५०% छ ।</div></div></div></div>	<div><div>♀</div><div>♂</div></div>	<div>b</div>	<div>b</div>	<div>B</div>	<div>Bb</div> <div>ठिमाहा कालो वाच्छा /वाच्छी</div>	<div>Bb</div> <div>ठिमाहा कालो वाच्छा /वाच्छी</div>	<div>b</div>	<div>bb</div> <div>शुद्ध सेतो वाच्छ/वाच्छी</div>	<div>bb</div> <div>शुद्ध सेतो वाच्छ/वाच्छी</div>
<div><div>♀</div><div>♂</div></div>	<div>b</div>	<div>b</div>									
<div>B</div>	<div>Bb</div> <div>ठिमाहा कालो वाच्छा /वाच्छी</div>	<div>Bb</div> <div>ठिमाहा कालो वाच्छा /वाच्छी</div>									
<div>b</div>	<div>bb</div> <div>शुद्ध सेतो वाच्छ/वाच्छी</div>	<div>bb</div> <div>शुद्ध सेतो वाच्छ/वाच्छी</div>									
19		उमेर, सुर्तीजन्य पदार्थको सेवन, उच्च कोलेष्ट्रॉल, वंशाणुतग, अवैध लागु औषधीको प्रयोग, तनावपूर्ण जीवनशैली, मदुमेह, उच्च रक्तचाप, शारीरिक व्यायामको अभाव आदि मध्ये कुनै एक कारण लेखेमा	1								
		<div><div><div>● छातीमा दवाव जस्तो महसुस भई एक्कासी सहन नसक्ने गरी दुख्नु र दुखाई काध घाटी हात र दात सम्म पुग्नु</div><div>● चिसो पसिना आउनु, थकान महसुस हुनु, स्वास फेर्न गारो हुनु</div><div>● टाउको दुख्नु, चक्कर लाग्नु वाकवाकी लाग्नु यी मध्ये कुनै २ लक्षण लेखेमा</div></div></div>	1×2								
		<div><div><div>● स्वास्थ्य जीवनशैली अपनाउने</div><div>● नियमित व्यायाम गर्ने</div><div>● शारीरिक तौल नियन्त्रण गर्ने</div><div>● मदुमेह उच्च रक्तचाप नियन्त्रण गर्ने</div><div>● धुमपान मद्यपान नगर्ने</div></div><div>यस्तै मिल्ने कुनै एक रोकथामका उपायहरु उल्लेख गरे</div></div>	1								

Marking scheme

प्रश्न नं	उप-प्रश्न	अपेक्षित उत्तर	प्राप्ताङ्क
20	क	स्वतन्त्र खसिरहेको वस्मा गुरुत्व बलका कारण उत्पन्न हुने प्रवेगलाई गुरुत्व प्रवेग भनिन्छ भनी लेखेमा	1
		पृथ्वीको अर्धव्यास ४ गुना कम हुने हुदा पृथ्वीको गुरुत्व प्रवेगको मान १६ गुना बढ्छ भनी लेखेमा	1
	ख	पहिलो टावरको टुप्पाबाट ढुङ्गा खस्न लागेको समय निकालेमा $h = 78.4m$ formula $h = \frac{1}{2}gt^2$ $\text{or, } t = \sqrt{\frac{2h}{g}} = \sqrt{\frac{2 \times 78.4}{9.8}} = 4\text{sec}$	1
		पहिलो टावरबाट ढुङ्गा खस्न लागेको समयमा १ सेकेण्ड समय कम समयमा ढुङ्गा खसेको आधारमा दोस्रो टावरको उचाइ निकालेमा $t = 4 - 0.5 - 0.5 = 3s$ formula $h = \frac{1}{2}gt^2 = \frac{1}{2} \times 9.8 \times 3^2 = 44.1m$	1
21	क	प्रमिलाको आखामा फुलो परेको(कोर्नियाको अल्सरका कारण कोर्निया विग्रिएको) हो भने उनको बुवाको आखाको मोती बिन्दु भएको हो भनी लेखेमा	1+1
	ख	दक्ष चिकित्सकले प्रमिलाको बुवाको आखाको सत्यकृया गरी अपारदर्शक बनेको आखाको प्राकृतिक लेन्सलाई अल्ट्रा साउण्डको मद्दतले टुक्राएर निकाल्छन र त्यसको ठाउँमा एक्त्रेलिन वा सिलिकनवाट बनेको कृत्रिम लेन्स प्रतिस्थापन गरी उपचार गर्दछन भनी लेखेमा वा यस्तै भावको उत्तर लेखे	1
		दक्ष चिकित्सकले आखाँ दान गरेका मानिस मरेपछि निकालिएका स्वस्थ आखाँको कोर्निया प्रमिलाको आखामा प्रत्यारोपण गरेर उपचार गर्दछन भनी लेखेमा वा यस्तै भावको उत्तर लेखे	1
22	क	राउण्डवटम फ्लास्कमा हुने रासायनिक प्रतिक्रिया $\text{Zn(s)} + 2\text{HCl(aq)} \rightarrow \text{ZnCl}_2 + \text{H}_2 \uparrow$	1
		डेलिमरी ट्युबको नेजलमा हुने रासायनिक प्रतिक्रिया $2\text{H}_2(\text{g}) + \text{O}_2(\text{g}) \rightarrow 2\text{H}_2\text{O} \uparrow$	1
	ख	पहिलो प्रयोगमा ढिक्का जिङ्क प्रयोग गरिएको छ त्यसैले ढिक्का जस्तामा हाइड्रोक्लोरिक अम्ललाई प्रतिक्रिया गर्न कम क्षेत्रफल प्राप्त हुन्छ र कम हाइड्रोजन बन्छ र सानो ज्वालामा ग्यास बल्छ । भन्ने लेखेमा	1
		दोस्रो प्रयोगमा जिङ्कका टुक्राहरु प्रयोग गरिएको छ त्यसैले जस्तामा हाइड्रोक्लोरिक अम्ललाई प्रतिक्रिया गर्न बढी क्षेत्रफल प्राप्त हुन्छ र धेरै हाइड्रोजन बन्छ र ठूलो ज्वालामा ग्यास बल्छ । भन्ने लेखेमा	1
23		$\text{NH}_3(\text{g}) + \text{HCl}(\text{g}) \rightarrow \text{NH}_4\text{Cl}(\text{aq})$	1
		एमोनिया ग्यास बनाउने प्रयोगशाला विधिको सफा चित्र बनाएर सहि नामाकरण गरे	1+1

कक्षा : १०
विषय : विज्ञान तथा प्रविधि

SEE परीक्षा
मोडल प्रश्न पत्रको

पूर्णाङ्क : ७५
समय : ३ घण्टा

Marking scheme

प्रश्न नं	उप-प्रश्न	अपेक्षित उत्तर	प्राप्ताङ्क
		$NH_4Cl(s) + Ca(OH)_2(s) \xrightarrow{\Delta} CaCl_2(s) + NH_3 \uparrow + 2H_2O(l)$	1

---समाप्त---

तयार गर्ने

१. राजेश थापा श्री वागीश्वरी मा वि दुङ्गेधारा संखुवासभा
२. लक्ष्मीप्रसाद साप्कोटा श्री गोकुण्डेश्वर मा वि सिरान वजार धनकुटा
३. लक्ष्मण जोशी श्री पञ्चकन्या मा वि वोखिम भोजपुर
४. यमकुमार चाम्लिङ श्री पञ्चकन्या मा वि धरान सुनसरी

SET-1

कक्षा: १०

पुर्णाङ्क: ७५

विषय: विज्ञान तथा प्रविधि

समय: ३ घण्टा

सबै प्रश्नहरू अनिवार्य छन् । All questions are compulsory.

खण्ड (क) (Section A)

बहुविकल्पक प्रश्नहरू । Multiple choice questions.

1. तलका प्रश्नको ठीक विकल्पमा गोलो चिन्ह (○) लगाउनुहोस् । (Circle (○) the correct alternatives of the following questions.)
  - a. तल दिइएका मध्ये कुन डिजिटल आरोग्यता भित्र पर्दैन । (Which of the following does NOT fall under digital wellbeing?) (K)

i. मानसिक आरोग्यता (Mental wellbeing)	ii. शारीरिक आरोग्यता (Physical wellbeing)
iii. सामाजिक आरोग्यता (Social)	iv. आर्थिक आरोग्यता (Economic wellbeing)
  - b. टाउको, छाती र पेट गरी तीन भागमा शरीर विभक्त हुने तथा खण्ड खण्ड खुट्टा हुने जनावर कुन फाइलममा पर्दछ ? (Animals whose body is divided into three parts – head, thorax, and abdomen – and have jointed legs belong to which phylum?) (U)

i. एनिलिडा (Annelida)	ii. मोलस्का (Mollusca)
iii. आर्थ्रोपोडा (Arthropoda)	iv. सिलन्टेरेटा (Coelenterata)
  - c. एउटा विरुवाले वास्तविक फल उत्पादन गर्छ भने तपाईंले त्यो कुन डिभिजनको विरुवा हो भनेर निष्कर्ष निकाल्नु हुन्छ ? (If a plant produces a true fruit, to which division would you conclude it belongs?) (A)

i. ब्रायोफाइटा (Bryophyta)	ii. एन्जियोस्पर्म (Angiosperm)
iii. जिम्नोस्पर्म (Gymnosperm)	iv. टेरीडोफाइटा (Pteridophyta)
  - d. तलका मध्ये कुन संरक्षित पंछी भित्र पर्छ ? (Which of the following is a protected bird?) (U)

i. चीर कालिज (Cheer pheasant)	ii. दुक्कुर (Dove)
iii. परेवा (Pigeon)	iv. काग (Crow)
  - e. यदि दुई वस्तुहरू बीचको दुरी दोब्बर गरियो भने तिनीहरू बीचको गुरुत्वाकर्षण बलमा के असर पर्छ ? (If the distance between two objects is doubled, what happens to the gravitational force between them?) (A)

i. दोब्बर हुन्छ । (will be doubled)	ii. आधा हुन्छ । (will be halved)
iii. एक चौथाई हुन्छ । (will be one-fourth)	iv. चार गुणा हुन्छ । (Four times)
  - f. कुनै एउटा वस्तुलाई स्प्रिङ व्यालेन्सले हावा, पानी र नुनपानीमा जोख्दा हुने तौल क्रमशः W_1 , W_2 र W_3 हुने भए बढ्दो तौलको आधारमा सही क्रम कुन हो ? (An object is weighed using a spring balance in air, water, and saltwater, and the readings are respectively W_1 , W_2 and W_3 . Which is the correct order of weight from lowest to highest?) (U)

i. $W_3 < W_2 < W_1$	ii. $W_1 < W_2 < W_3$
iii. $W_2 < W_1 < W_3$	iv. $W_3 < W_1 < W_2$
  - g. कुनै व्यक्तिले आफ्नो दृष्टि सुधार गर्न +2.5 D सामर्थ्य भएको चस्मा प्रयोग गर्छ । यसका आधारमा तलका मध्ये कुन निष्कर्ष निकाल्न सकिन्छ ? (If a person uses glasses with a lens of +2.5 D power, which of the following conclusions can be drawn?) (HA)

i. उसलाई नजिक हेर्न समस्या छ र नजिकको बिन्दु सामान्य भन्दा टाढा छ । (The person has difficulty seeing nearby objects, and the near point is farther than normal.)

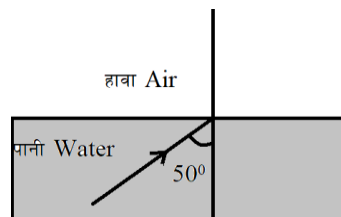
- ii. उसलाई टाढा हेर्न समस्या छ र नजिकको बिन्दु सामान्य भन्दा टाढा छ । (The person has difficulty seeing distant objects, and the near point is farther than normal.)
- iii. उसलाई रङ नचिन्ने समस्या छ । (The person has difficulty identifying colors.)
- iv. उसलाई टाढा हेर्न समस्या छ र नजिकको बिन्दु सामान्य भन्दा नजिक छ । (The person has difficulty seeing distant objects, and the near point is closer than normal.)
- h. बन्द ब्रह्माण्ड भन्नाले कस्तो ब्रह्माण्डलाई बुझिन्छ ? (What is meant by a closed universe?) (K)
- i. सधैं विस्तार हुँदै जाने ब्रह्माण्ड । (A universe that keeps expanding forever.)
- ii. विस्तार हुने सिमा सकिएर पुनः संकुचन हुने ब्रह्माण्ड । (A universe that expands to a limit and then starts contracting.)
- iii. ब्रह्माण्डको शुरु र अन्त्य दुवै नभएको । (A universe with neither beginning nor end.)
- iv. स्थिर ब्रह्माण्ड । (A static (unchanging) universe.)
- i. तपाईंले किसानहरूले आफूले लगाएका बालीहरूमा प्रशस्त मात्रामा कीटनाशक औषधीहरूको प्रयोग गरिरहेको पाउनु भयो भने उनीहरूलाई तलका मध्ये कुन सल्लाह दिनुहुन्छ ? (If you find that farmers are excessively using pesticides on their crops, which of the following advice would you give them?) (HA)
- i. बजारमा छिटो बिक्रे बाली छान्नु । (Choose crops that sell quickly in the market.)
- ii. जैविक कृषि र किसान सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु । (Promote organic farming and conduct farmer awareness programs.)
- iii. सस्तो रसायन छानेर धेरै मात्रामा प्रयोग गर्नु । (Use cheap chemicals in large amounts.)
- iv. हस्तक्षेप नगरी स्वाभाविक रूपमा छाडिदिनु । (Do not interfere and let them continue as they are.)
- j. निम्न मध्ये कुन रासायनिक प्रतिक्रियाले एकल विस्थापन प्रतिक्रियालाई जनाउँछ ? (Which of the following chemical reaction represents a single displacement reaction?) (U)
- i. $\text{NaOH} + \text{HCl} \rightarrow \text{NaCl} + \text{H}_2\text{O}$
- ii. $2\text{KClO}_3 \rightarrow 2\text{KCl} + 3\text{O}_2$
- iii. $\text{Zn} + \text{CuSO}_4 \rightarrow \text{ZnSO}_4 + \text{Cu}$
- iv. $\text{H}_2 + \text{Cl}_2 \rightarrow 2\text{HCl}$

खण्ड (ख) (Section B)

2. अति छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू । (Very short answer questions.)
- a. 'मलको प्रयोगले विरुवाको वृद्धिमा पार्ने प्रभाव' विषयको अध्ययनमा एउटा आश्रित चरको नाम लेख्नुहोस् । (Write the name of the dependent variable in the study on "Effect of fertilizer use on plant growth.") (U)
- b. तरल पदार्थले दिने चाप सम्बन्धि पास्कलको नियम लेख्नुहोस् । Write Pascal's law related to pressure exerted by liquids. (K)
- c. तलको तालिकाको आधारमा सबैभन्दा सघन माध्यम कुन हो ? (Based on the given table, which is the most dense medium?) (U)

माध्यम (Medium)	प्रकाशको गति (Velocity of light m/s)
X	2.00×10^8
Y	2.25×10^8
Z	2.19×10^8

- d. दिइएको चित्र उत्तर पुस्तिकामा सारेर किरण रेखा चित्र पुरा गर्नुहोस् । (Copy the given diagram into your answer sheet and complete the ray diagram.) (A)
- e. विद्युत मोटरमा चुम्बकिय क्षेत्रको एउटा कार्य लेख्नुहोस् । (Write one function of the magnetic field in an electric motor.) (A)
- f. हबबलको अचरले कुन दुई भौतिक परिमाण बीचको सम्बन्ध देखाउँछ ? (What two physical quantities does Hubble's law show a relationship between?) (U)
- g. तामा उत्पादन गर्ने उद्योगमा उत्पादित तामालाई पुनः विद्युतिय विधिबाट प्रसोधन गरियो । तामाको उत्पादन गरेपछि पुनः प्रसोधन गर्नुपर्ने कारण के हो? एक वाक्यमा उत्तर लेख्नुहोस् । (In the copper production industry, the produced copper is further refined using an electrochemical method. Why is copper refined again after production? Write the answer in one sentence.) (HA)
- h. फलामको एउटा धाउको नाम लेख्नुहोस् । (Write the name of one ore of iron.) (K)
- i. किन C_4H_{10} लाई ब्युटेन भनिएको हो ? (Why is C_4H_{10} called butane?) (U)

खण्ड (ग)

तलका प्रश्नहरूको छोटो उत्तर दिनुहोस् ।

3. $s = u + \frac{1}{2}at^2$ को एकाइगत विश्लेषण गर्नुहोस् । (A)
Perform unit wise analysis of the equation: $s = u + \frac{1}{2}at^2$
4. ह्वेलका दुईओटा विशेषताहरू लेख्नुहोस् । (K)
(Write any two characteristics of a whale.)
5. मौरीको जीवन चक्रको अध्ययनले कृषि र जैविक विविधतामा पार्ने कुनै दुईओटा भूमिका लेख्नुहोस् । (HA)
(Mention any two roles that the study of the life cycle of a honeybee plays in agriculture and biodiversity.)
6. आर.एन.ए. र डि.एन.ए. बीच कुनै दुईओटा फरक लेख्नुहोस् । (U)
(Write any two difference between RNA and DNA.)
7. कुनै दम्पतीलाई बच्चा हुन गाह्रो भएको छ भने IVF विधि कसरी उपयोगी हुन सक्छ ? कुनै दुई बुँदामा प्रष्ट पार्नुहोस् । (A)
(If a couple is having difficulty conceiving a child, how can the IVF method be useful? Explain in two points.)
8. मानिसको रक्तसमूह पहिचान गर्नु आवश्यक छ, किन? कुनै दुईओटा कारणहरू लेख्नुहोस् । (U)
(Why is it important to identify a person's blood group? Write any two reasons.)
9. गाउँमा पछिल्लो समय अनियमित वर्षा, असिना र बाढीका कारण किसानहरूको बाली नष्ट हुँदै गएको छ । गाउँका बुढापाकाहरू भन्छन् – “पहिला यस्तो समस्या हुँदैनथ्यो” । उक्त समस्याको कारण र न्युनिकरणको एक/एक उपाय लेख्नुहोस् । (In recent times, crops in the village are being destroyed due to irregular rainfall, hailstorms, and floods. The elderly people in the village say, “This kind of problem didn't occur before.” Write one cause and one solution to reduce this problem.) (A)
10. गुरुत्व प्रवेग भनेको के हो? पृथ्वीको अर्धव्यास र गुरुत्व प्रवेगबीचको सम्बन्ध लेख्नुहोस् । (K)
(What is acceleration due to gravity? Write the relation between the radius of the Earth and acceleration due to gravity.)

11. दुई किलोमिटरको उचाइमा उडिरहेको चिललाई गोलीले छोयो भने गोलीको सुरुको गति कति हुन्छ ?

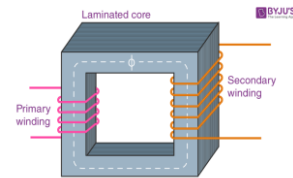
(If a bullet touches an eagle flying at a height of two kilometers, what is the initial velocity of the bullet?) (HA)

12. डाइरेक्ट करेन्ट र अल्टरनेटिड करेन्टबीच दुईओटा फरक लेख्नुहोस् । (U)

Write any two differences between Direct Current (DC) and Alternating Current (AC).

13. दिइएको ट्रान्सफर्मर कुन प्रकारको हो ? यसको कोर लेमिनेसन गरिएको हुन्छ, किन? (A)

(What type of transformer is shown? Why is its core laminated?)

14. चुन(CaO) का टुक्रा भएको बिकरमा थोरै मात्रामा पानी राख्दा तिब्र प्रतिक्रिया हुन्छ । (HA)

(A small amount of water is added to a beaker containing quicklime (CaO), and a vigorous reaction occur.)

a. उक्त प्रतिक्रियाको सन्तुलित रासायनिक समीकरण लेख्नुहोस् । (Write the balanced chemical equation for this reaction.)

b. यो कुन प्रकारको रासायनिक प्रतिक्रिया हो? (What type of chemical reaction is this?)

15. प्रोपेनमा रहेको तीनओटा हाइड्रोजनलाई हाइड्रोक्सिल ग्रुप(-OH) ले विस्थापन गर्दा बन्ने यौगिकको संरचनात्मक सूत्र लेखी यसको एक उपयोगिता लेख्नुहोस् । (HA)

(Write the structural formula of the compound formed when three hydrogen atoms in propane are replaced by hydroxyl groups (-OH). Also, mention one of its uses.)

16. चित्रमा देखाइएको प्रदूषणले गराउने एउटा रसायनहरूको पहिचान गरी यसलाई नियन्त्रण गर्ने एउटा उपाय लेख्नुहोस् । (U)

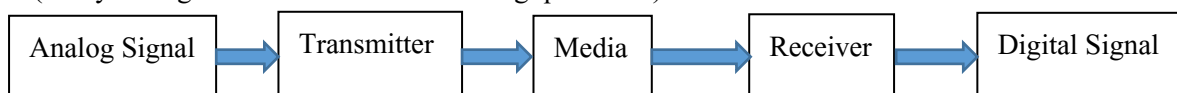
(Identify one chemical produced by the pollution shown in the diagram, and write one method to control it.)

खण्ड (घ) (Section D)

17. चित्र अध्ययन गरी तलका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् । (A)

(Study the figure and answer the following questions.)

i) माथि उल्लेखित प्रविधिको प्रयोग हुने कुनै दुई उदाहरणहरू लेख्नुहोस् । (Write any two examples in which the above technology is used.)

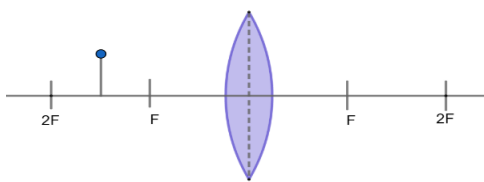
ii) ट्रान्समिटर र रिसिभरको कार्यहरू लेख्नुहोस् । (Write the function of transmitter and receiver.)

18. मेण्डलको प्रयोग बिरुवामा मात्र नभई जनावरमा पनि गर्न सकिन्छ भन्ने तथ्यलाई एउटा उदाहरणसहित पहिलो र दोस्रो बंशको चार्ट बनाई फिनोटाइपिक र जिनोटाइपिक अनुपात समेत लेख्नुहोस् । (Mendel's experiments can be applied not only to plants but also to animals. Illustrate this fact with an example, and draw the chart for the first (F_1) and second (F_2) generations, including the phenotypic and genotypic ratios.) (HA)

19. तलको तालिका अध्ययन गरी सोधिएका प्रश्नहरूको उत्तर लेख्नुहोस् । (Study the table below and answer the given questions.) (U)

रक्तकोषको प्रकार (Type of blood cell)	आकार (Shape)	न्युक्लियस (Nucleus)	बन्ने ठाउँ (Formed at)
A	बाइकन्केभ (Biconcave)	हुदैन (no)	बोन म्यारो (Bone marrow)

B	अनियमित (Irregular)	हुन्छ (yes)	बोन म्यारो र लिम्फ (Bone marrow and lymph)
C	गोलो र बाटुलो (Round & spherical)	हुदैन (no)	बोन म्यारो (Bone marrow)

- A को नाम लेख्नुहोस्। (Write the name of A.)
  - B को संख्या रगतमा अत्यधिक बढी देखिएमा कुन रोग लाग्छ? (If the number of B increases excessively in the blood, which disease may occur?)
  - C को मुख्य काम के हो? (Write the main function of A.)
  - A को आयु कति हुन्छ? (What is the age of A.)
20. a. एउटा विद्युतिय किटलीमा भएको 100°C तापक्रमको 6 kg पानीलाई 20°C तापक्रमको 20 kg पानीमा मिसाउँदा अन्तिम तापक्रम कति होला? निकाल्नुहोस्। (When 6 kg of water at 100°C in an electric kettle is mixed with 20 kg of water at 20°C , what will be the final temperature? Calculate it.) (HA)
- b. पानीलाई 0°C देखि 10°C सम्म तताउँदा घनत्वमा देखिने परिवर्तनलाई रेखाचित्रमा देखाउनुहोस्। (Show the change in density of water from 0°C to 10°C in the form of a graph.) (HA)
21. दिइएको चित्र पूरा गरी यसबाट बन्ने आकृतिको दुइओटा विशेषताहरू लेख्नुहोस्। (Complete the given diagram and write two characteristics of the resulting structure.) (A)
-
22. दिइएको तालिका अध्ययन गरी सोधिएका प्रश्नहरूको उत्तर लेख्नुहोस्। (Study the given table and answer the following questions.) (U)
Li
Na
K
- दिइएका तत्वहरू पेरियोडिक तालिकाको कुन ग्रुपमा पर्छन् ?
(In which group of the periodic table do the given elements belong?)
  - तत्व K को इलेक्ट्रोनिक विन्यास गर्नुहोस्।
(Write the electronic configuration of element K.)
  - यस ग्रुपमा माथिबाट तलतिर जाँदा तत्वको सक्रियतामा के फरक पर्छ, किन?
(What change is seen in the reactivity of the elements as we move from top to bottom in this group? Why?)
23. प्रयोगशालामा कार्बनडाईअक्साइड ग्याँस बनाउने विधिको नामाङ्कित चित्र बनाई यसका कुनै दुइ उपयोगिताहरू लेख्नुहोस्। (Draw a labeled diagram of the method used to prepare carbon dioxide gas in the laboratory, and write any two uses of it.) (A)

The End

Answer key
SET-1

Subject : Science and Technology

Class:1

Section A

1. a. iv. Economic Wellbeing 1 mark
- b. iii. Arthropoda 1 mark
- c. ii. Angiosperm 1 mark
- d. i. Cheer Pheasant 1 mark
- e. iii. Becomes one fourth 1 mark
- f. i. $W_3 < W_2 < W_1$ 1 mark
- g. i. He has problem in near vision and near point is farther than normal range. 1 mark
- h. ii. A universe that expands to a limit and then starts contracting 1 mark
- i. ii. To conduct farmer awareness program about organic farming 1 mark
- j. iii. $\text{Zn} + \text{CuSO}_4 \rightarrow \text{ZnSO}_4 + \text{Cu}$ 1 mark

Section B

2. a. Plant growth (Dependent variable) 1 mark
- b. Altitude affects temperature 1 mark
- c. X (Most dense medium, since lower velocity = higher density) 1 mark
- d. Complete the ray diagram (No key; requires drawing) 1 mark
- e. To produce rotational motion 1 mark
- f. Velocity and Distance or ($V = H_0 d$) 1 mark
- g. To remove impurities from extracted copper 1 mark
- h. Hematite (Fe_2O_3) 1 mark
- i. Because it contains 4 carbon atoms (but-) and is an alkane (-ane) 1 mark

Section C

3. **Dimensional Analysis of** $s = u + (1/2)at^2$:

LHS: $[s] = [m]$ RHS: $[u] = [ms^{-1}]$, $[a] = [ms^{-2}]$, $[t^2] = [s^2]$ 1 mark

So $[u] + [at^2] = [ms^{-1}] + [ms^{-2}][s^2] = [ms^{-1}] + [m]$ Thus, Dimensionally incorrect 1 mark

4. **Two differences between fish and whale:**

- a. Fish are cold-blooded; whales are warm-blooded.
- b. Fish breathe through gills; whales breathe through lungs.

Or any other correct answers 1 mark for each item

5. **Roles of honeybee life cycle in agriculture and biodiversity:**

- a. Helps in pollination which increases crop yield.
- b. Maintains biodiversity by pollinating various plant species.

Or any other correct answers 1 mark for each item

6. Two differences between RNA and DNA:

- a. RNA is single-stranded; DNA is double-stranded.
- b. RNA contains uracil; DNA contains thymine.

Or any other correct answers 1 mark for each item

7. Two points on usefulness of IVF:

- a. IVF helps in fertilizing egg outside the body when natural fertilization is not possible.
- b. It can bypass blocked fallopian tubes or low sperm count problems.

Or any other correct answers 1 mark for each item

8. Two reasons to identify blood group:

- a. For safe blood transfusion.
- b. To prevent complications during pregnancy (Rh factor issues).

Or any other correct answers 1 mark for each item

9. One cause and one solution of crop damage due to weather:

- a. Cause: Climate change.
- b. Solution: Promote climate-resilient farming techniques or crop insurance.

Or any other correct answers 1 mark for each item

10. Acceleration due to gravity & relation with Earth's radius:

- a. Definition: Acceleration of a freely falling object due to Earth's gravity. 1 mark
- b. Relation: $g = \frac{GM}{R^2}$ 1 mark

11. Initial velocity of bullet hitting eagle at 2 km height:

$$v^2 = u^2 - 2gh, \text{ Final velocity } = 0 \text{ m/s}$$

$$0^2 = u^2 - 2 \times 10 \times 2000$$

1 mark

$$u = 63.25 \text{ m/s}$$

1 mark

12. Two differences between DC and AC:

- DC flows in one direction; AC changes direction periodically. 1 mark
- DC is used in batteries; AC is used in household supply. 1 mark

Or any other correct answers 1 mark for each item

13. Transformer Type:

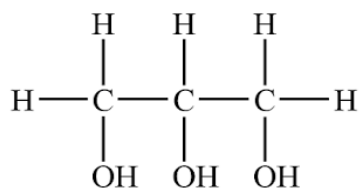
- Step-up transformer 1 mark
- Core is laminated to reduce eddy current losses. 1 mark

14.

b. Exothermic or combination reaction 1 mark

15. Structural formula:

1 mark

(Glycerol)

Use: Used in making cosmetics and medicines. 1 mark

Or any other correct answers 1 mark for each item

16.

- **Chemical:** Sulfur dioxide (SO_2), कार्बन मोनोक्साइड (CO), कार्बन डाइऑक्साइड (CO_2), क्लोरोफ्लोरोकार्बन (CFCs) or any other correct answer 1 mark

Control: Use of scrubbers or catalytic converters in industries, Plantation around industrial areas, Use of clean and sustainable technology, Reuse and recycling of materials, Awareness and training programs for workers and industry owners or any one suitable answer 1 mark

Section D

17.

i) any two examples

- Mobile communication
- Television broadcasting

- Radio communication

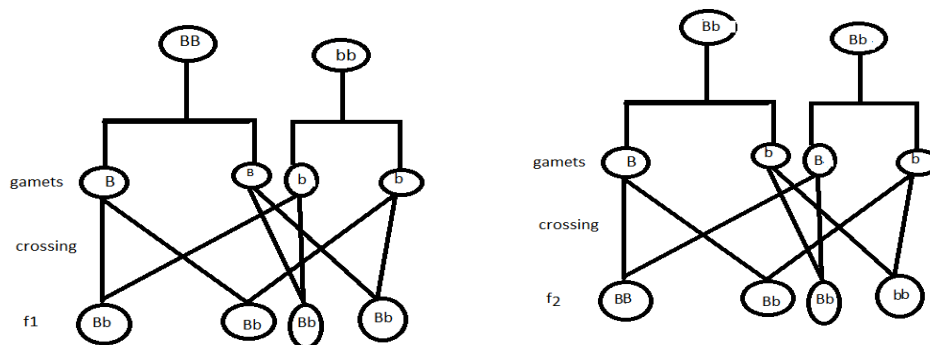
2 marks for any two examples.

ii) Functions of transmitter and receiver:

- **Transmitter:** Converts the information (sound/image/data) into signals and transmits them via electromagnetic waves.
1 marks
- **Receiver:** Receives the transmitted signal and converts it back into the original information.
1 marks

18. Mendel's experiment applied to animals – eg. Guinea pig

- **Dominant trait (R):** Black
- **Recessive trait (r):** White

- **Genotypic Ratio:** 1 RR : 2 Rr : 1 rr
- **Phenotypic Ratio:** 3 Black : 1 White

✓ Chart and correct ratios must be shown clearly.

For full chart: 2 marks

For genotypic and phenotypic ratio:

1+1 = 2 marks

19. Study the table and answer the questions

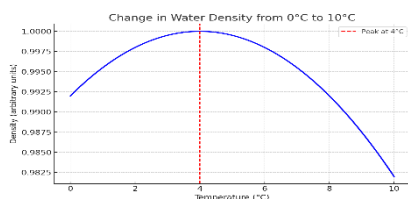
Answer	Marks
A= RBC	1
If B increases excessively: Leukemia (blood cancer)	1
Main function of C: Blood clotting (Platelets)	1
Life span of A (RBC): Approximately 120 days	1

20. $6(100-T) = 20(T-20)$

1 mark

Final Temperature $\approx 38.5^\circ\text{C}$

1 mark

For correct graph

2 marks

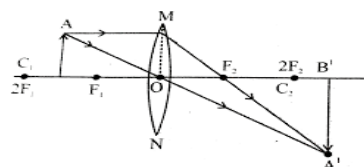
21. For complete ray diagram

2 marks

Resulting Image Characteristics:

- Real and inverted **1 mark**
- Larger than the object (magnified) **1 mark**

or any other correct answer 1 mark for each

22. a. Group 1A (Alkali Metals)

1 mark

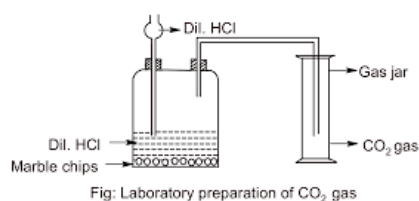
b. K (Potassium) = 2, 8, 8, 1 or $1s^2, 2s^2 2p^6, 3s^2 3p^6, 4s^1$

1 mark

c. Reactivity increases from top to bottom because outer electron is more easily lost due to increased atomic size and weaker attraction from the nucleus

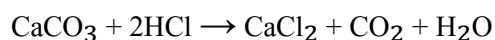
2 marks

23. Labeled diagram for preparation of carbon dioxide

2 marks

Chemical Reaction:

Any Two Uses of CO_2 :

- Used in carbonated drinks
  - Used in fire extinguishers
- Or any other correct answers

1 mark

1 mark

1 mark for each correct item

Subject–Science

Model Question

खण्ड (क) (Section A)

बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू । Multiple choice questions. 10×1=10

1. तलका प्रश्नको ठिक उत्तरमा गोलो चिन्ह लगाउनुहोस् । (Circle the correct alternative of the following questions)

(a) 1GB मा कति मेगा बाइट हुन्छ ?

How many Megabyte are there in 1 Gigabyte ?

(i) 512 MB

(ii) 1024MB

(iii) 2048MB

(iv) 3072MB

(b), मस र उनीउ दुबै ओसिलो र छाँया पारीएको ठाउँमा पाउनुको के हो ? Why Moss and Fern both found in moist and shady place ?

(i) प्रकाश संश्लेषणको लागि सौर्य प्रकाश चाहिँदैन ।

Do not need sunlight for photosynthesis.

(ii) कम तापक्रममा मात्र बाच्न सक्छ ।

Survive at low temperature.

(iii) पोषणको लागि सूक्ष्म जीवमा भर पर्छ ।

Depend on microorganism for nutrition.

(iv) गर्भाधानका लागि पानी चाहिन्छ ।

Why mosses and ferns both found in moist and shady places ?

(c), मिओसिस कोष विभाजनका लागि तलका मध्ये कुन बनाइ ठिक छ ? Which of the following Statement correct for meiosis cell division ?

(i) यो कोष विभाजन एकैपटकमा दुईओटा कोषमा हुन्छ ।

Two cell are formed at the time of cell division.

(ii) यो कोष विभाजनमा डिप्लोइड कोष बन्दछ ।

Diploid cells are formed at the end of cell division.

(iii) यो कोष विभाजनमा प्रजनन कोषमा हुन्छ ।

It has the main role to form gametes.

(iv) यो कोष विभाजनले कोषको पुनःनिर्माण गर्छ ।

This cell division helps to repair tissue.

(d) कुनै व्यक्ति एकैछिन हिडेपछि थकन्छ भने

उक्त व्यक्तिको शरीरमा तलका मध्ये के को कम भएको हो ?

A person feels tired after walking in short time, Which of the following is deficient in this body ?

(i) RBC

(ii) WBC

(iii) Platelets

(iv) Plasma

(e) तलका मध्ये कुन स्थानमा तँपाइको तौल मापन गर्दा सबैभन्दा कम हुन्छ ?

At which of the following place do you weigh the least ?

(i) सगरमाथाको चुचुरो । Peak of Mt. Everest.

(ii) झापाको केचनकवल । Kechankawal of Jhapa.

(iii) अपि हिमाल । Mt. Api.

(iv) चन्द्रागिरी हिमाल । Chandragiri Himal.

(f) पृथ्वीमा 980 N तौल भएको मानिसको चन्द्रमामा हुने तौल कति हुन्छ ? (चन्द्रमाको गुरुत्व प्रवेग=1.63m/s².)

What will be the weight of a man on the moon, If his weight on the earth is 980N. (Acceleration due to gravity of the moon=1.63m/s².)

(i) 1.6 N

(ii) 16 N

(iii) 163 N

(iv) 1630 N

(g) चित्रमा देखाइएको जस्तो आखाको कमजोरी किन हुन्छ ? Why does the effect of vision occur in the given figure ?

(i) आइबल लामो, केन्द्रिकरण दुरी छोटो, रतन्धो ।

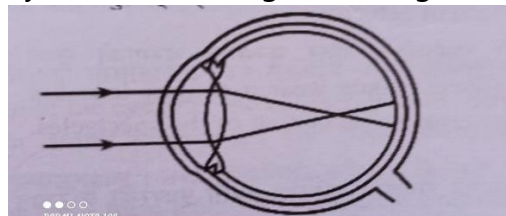
Eyeball is short, the focal length is short, night blindness.

(ii) आइबल छोटो, केन्द्रिकरण दूरी छोटो, अदूरदृष्टि ।

Eyeball is short, the focal length is short, shortsighted.

(iii) आइबल लामो, केन्द्रिकरण दूरी छोटो, समानान्तर किरणहरु आवर्तन पछि रेटिना अगाडी भेटिन्छन् ।

Eyeball is , the long, focal length is short, parallel rays meet

(h) ट्रान्स्फर्मरको सूत्र कुन हो ?

Which of the following is transformer formula ?

$$(i) \frac{V_p}{V_s} = \frac{N_s}{N_p}$$

$$(ii) \frac{V_s}{N_p} = \frac{N_s}{V_p}$$

$$(iii) \frac{V_s}{V_p} = \frac{N_p}{N_s}$$

$$(iv) \frac{V_s}{N_s} = \frac{V_p}{N_p}$$

(i) तल दिएको तत्वको संयुज्ता कुन हो ?

Which is the valency of given element ?

$1s^2, 2s^2 2p^6, 3s^2 sp^5$

(i) 1   (ii) 2   (iii) 5   (iv) 7

(j) तल एउटा कथन र दुइवटा तर्क दिइएको छ ?

A statement and two arguments are given below.

कथन: वातावरणमा थुप्रै जाने विषादी एउटा विषादीको प्रकार हो ।

Statement: Insecticide collecting in the environment is a type of insecticide.

तर्क १: विषादि वातावरणमा छिट्टै क्षय नहुनु ।

(Argument 1: Insecticides not degrading quickly in the environment)

तर्क २: हावा र पानीको सम्पर्क पछि बिस्तारै क्षय हुदै जानु ।

(Argument २: Degrading gradually when it comes in contact with air and water)

(i) कथन र तर्क २ सहि तर तर्क १ गलत । (Statement and argument 2 are correct but argument 1 is incorrect)

(ii) कथन र तर्क २ गलत तर तर्क १ सहि । (Statement and argument 2 are incorrect but argument 1 is correct)

(iii) कथन र दुबै तर्क सहि छन् । (Statement and both argument are correct)

(iv) कथन र दुबै तर्क गलत छन् । (Statement and both argument are incorrect)

खण्ड (ख) (Section B)

2. अति छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरु । (Very short answer type questions) 9×1=9

(a) डिजिटल संसारमा त्रुटि कम हुने एउटा कारण लेख्नुहोस् । (Write any one reason for fewer error in digital communication.)

(b) उर्ध्वचाप भनेको के हो ? (What is upthrust ?)

(c) एक जना ब्यक्तिले प्राय जसो गर्मी समयमा सेतो लुगा लगाउछनको उपयुक्त कारण लेख्नुहोस् । (A person usually wear white clothes during summer seasons, write an appropriate reason for it.)

(d) हावामा आपतित कोण 30° हुन्छ र पानीमा आवर्तित कोण 22° हुन्छ । यसलाई देखाउने किरण रेखाचित्र बनाउनुहोस् । (Draw a ray diagram to show that when angle of incidence in the air is 30° and the angle of refraction in water is 22° .)

(e) अमेरिकामा वितरण हुने A.C.को आवृत्ति 60 Hz हुन्छ भन्नुको अर्थ के हो ? (The frequency of A.C. in America is 60 Hz, What does it mean ?)

(f) खुल्ला र बन्द ब्रह्माण्डको अर्धब्यास र समयको सम्बन्ध देखाउने ग्राफ खिच्नुहोस् । (Draw a graph showing radius of Universe and

(g) प्रकृतिमा शुद्ध अवस्थामा पाइने धातु कुन हो ?

(Which metal is found in pure state in nature ?)

(h) मिथेन ग्याँसलाई मार्स ग्याँस पनि भनिन्छ, किन ?

(Methane gas is also called marsh gas, why ?)

(i) इथेनमा रहेको एउटा हाइड्रोजनको ठाउँमा एउटा हाइड्रोक्साइड समुह थप्दा बन्ने यौगिकको संरचनात्मक सूत्र लेख्नुहोस् ।

(Write the structural formula of the compound formed by the displacement of one hydrogen atom by hydroxide group.)

खण्ड (ग) (Section C)

छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू । (Short answer type questions)

14×2=28

3. समिकरण $g = \frac{GM}{R^2}$ मा एकरूपता छ वा छैन भनि जाँच गर्न एकाइगत विश्लेषण प्रयोग गर्नुहोस् । (Use unit wise analysis to check if the question $g = \frac{GM}{R^2}$ is either homogeneous or not.)

4. स्तनपायी जिवहरूको दुईओटा मुख्य विशेषताहरू लेख्नुहोस् ।

(Write any two main characteristics of class Mammalia.)

5. चराहरूका लागि के के समुह मिल्छ ?

(Which group belong to bird ?)

जलचर(Aquatic)	प्रत्यक्ष बच्चा जन्माउछन्(Viviparous)	फुल पार्ने (Oviparous)
जलचर(Aquatic)	A	B
स्थलिय(Terrestrial)	C	D

6. रानि मौरी र कर्मौरी बिच कुनै २ ओटा भिन्नता लेख्नुहोस् ।

(Write any two difference between queen bee and worker bee.)

7. कालो र सेतो रङ्गको मुसाबाट जन्मेका सन्तानमा पहिलो बंसमा देखापर्ने नतिजा चार्टद्वारा देखाउनुहोस् ।

(Draw a chart to show the result obtained in first generation of the offspring of a mouse having black colour and white colour.)

8. जलवायु परिवर्तनका कारणले नेपालमा पाइने धेरै विरुवा लोप हुदै गएका

छन् । उक्त विरुवाका संरक्षणमा तँपाइको सुझाव लेख्नुहोस् ।

(Many plants are being extinct in Nepal due to climate change.

Write any two roles, you can play to protect such plants.)

9. चित्रमा देखाइएको समस्या समाधान गर्ने कुनै दुईवटा उपायहरू लेख्नुहोस्

(Write any two solution Of the Problem shown in figure.)

10. तौल विहिनता हुने कुनै दुईवटा अवस्थाहरू लेख्नुहोस् ।

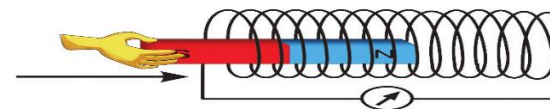
(Write any two condition of weightlessness.)

11. एकजना मानिसले ल्याक्टोमिटरलाई दुधमा राख्दा त्यसको मसिनो डण्डीको भाग पुरै दुधभित्र डुब्यो । यसबाट के निष्कर्ष निकाल्न सकिन्छ ?

(When a person puts a lactometer in to the milk, whole parts Of the narrow stem sinks in to the milk. What conclusion can be drawn from this events.)

12. दिइएको चित्रको सहयोगबाट निम्न प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् ।

(Study the given diagram and answer the following.)

(i) यसमा कुन सिद्धान्तको प्रयोग भइरहेको छ ?

(Which principal is being tested)

(ii) यदि चुम्बकको गति रोकियो भने निडल रोकिन्छ, किन ?

(If the motion of magnet is stopped, deflection will be stopped, why ?)

13. हब्लको स्थिराङ्कको मान 73km/s/mpc छ भन्नुको अर्थ के हो ?

(What is meant by the value of Hubble's constant is 73km/s/mc.)

14. अति सक्रिय धातुहरू र अति सक्रिय अधातुहरूको परमाणुको आकारसँग

तिनिहरुको सक्रियता बिच सम्बन्ध प्रष्ट पार्नुहोस् ।

(Clarify the relationship between the size of atoms of very active metals and very active non metals with their relationship.)

15. एउटा सुनको औंठी खेतमा हरायो । उक्त औंठी तिन महिना पछि भेट्दा तौलमा कुनै परीवर्तन आएन,किन ?

(A gold ring was lost in field. When the ring was found after three months, it was found no change in its weight, why ?)

16. तपाइको बुबाले उत्पादन बढाउनको लागी खेतबारीमा अत्याधिक मात्रामा रासायनिक मल प्रयोग गर्नुहुन्छ । यसको प्रयोगबाट पर्ने दुइवटा नकरात्मक असरहरुबारे बुबालाई बुझाउनुहोस् ।

(Your father use excessive chemical fertilizer to increase productivity. Mention any two negative effect of using chemical fertilizer.)

खण्ड (घ) (Section D)

लामो उत्तर आउने प्रश्नहरु । (Long answer type questions)

7×4=28

17. Mr Z को फेसबुकमा नक्कली खाता छ । अरुलाई पिछा गर्न र हानिकारक टिप्पणी गर्न उ यसको प्रयोग गर्छ तर अहिले यो नक्कली खाता Mr Z नै हो भन्ने थाहा भयो ।

(Mr Z has a fake account on Facebook. How uses it to follow other and makes hurtful comments. But the friends now knew it its him.)

- (i) उसले नेटिजिन भएर के गल्ति गरेको छ ? उसले के गर्नुपर्थ्यो ?

(What wrong did he do as a netizen ? what should he have done instead ?)

- (ii) अब उसले आफ्नो अनलाइन प्रतिष्ठा सुधार गर्न के गर्नु पर्ला ?

(What can he do to improve his online reputation now)

8. एउटा परीवारमा दुईजना छोरीहरु मात्र छन् । के उक्त परीवारमा श्रीमानको शुक्रकिटमा Y क्रोमोजम उत्पादन हुदैनन् ? लिङ्ग निर्धारण चार्ट सहित ब्याख्या गर्नुहोस् ।

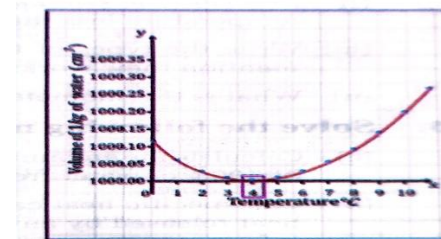
(A family has only two daughter. Does it mean that the husband does not produce sperm with Y chromosome ? Explain with sex determine chart.)

19. उच्च रक्तचाप हुनुका कुनै दुई कारण र यसबाट बच्ने कुनै दुई उपायहरु लेख्नुहोस् ।

(Write any two cause and two preventive measure of high blood pressure.)

20. सँगैको ग्राफमा देखाइएको पानीको आयातन र तापक्रमको सम्बन्ध अध्ययन गरी तलको प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् ।

(Study the relationship between volume and temperature of water shown in the given graph and answer the following questions.)

- (i) ग्राफमा देखाइएको पानीको विशेष गुणलाई के भनिन्छ ?

(What is the special property of water shown in the given graph called ?)

- (ii) उक्त गुण अन्य तरलको भन्दा कसरी भिन्न छ ?

(How does the property of water shown in the graph differ from other liquid ?)

- (iii) यसको कुनै एक फाइदा लेख्नुहोस् ।

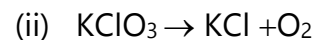
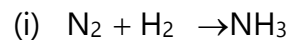
(Write any one advantage of it)

21. 4cm केन्द्रिकरण दुरी भएको कन्भेक्स लेन्समा बस्तुलाई 6cm को दुरीमा राख्दा बन्ने आकृतिको किरण रेखाचित्र खिची दुई विशेषताहरु लेख्नुहोस् ।

(An object is placed 6cm from convex lens having 4cm focal length. Draw the ray diagram to show the image of object form by the lens and write two character of image.)

22. दिइएको रासायनिक समिकरणको प्रकार लेखी सन्तुलित गर्नुहोस् ।

(Write the type of given chemical equation and balance them)

23. प्रयोगशालामा कार्बनडाइअक्साइड ग्याँस बनाउने आवश्यक रासायनिक समिकरण सहित सफा चित्र बनाइ कुनै दुइवटा भागको नाम लेख्नुहोस् ।

(Draw a diagram for the preparation of Carbon dioxide gas with required chemical equation and label its any two parts)

SET-1

कक्षा: १०

पुर्णाङ्क: ७५

विषय: विज्ञान तथा प्रविधि

समय: ३ घण्टा

सबै प्रश्नहरू अनिवार्य छन् । All questions are compulsory.

खण्ड (क) (Section A)

बहुविकल्पक प्रश्नहरू । Multiple choice questions.

1. तलका प्रश्नको ठीक विकल्पमा गोलो चिन्ह (○) लगाउनुहोस् । (Circle (○) the correct alternatives of the following questions.)
  - a. तल दिइएका मध्ये कुन डिजिटल आरोग्यता भित्र पर्दैन । (Which of the following does NOT fall under digital wellbeing?) (K)
    - i. मानसिक आरोग्यता (Mental wellbeing)
    - ii. शारीरिक आरोग्यता (Physical wellbeing)
    - iii. सामाजिक आरोग्यता (Social)
    - iv. आर्थिक आरोग्यता (Economic wellbeing)
  - b. टाउको, छाती र पेट गरी तीन भागमा शरीर विभक्त हुने तथा खण्ड खण्ड खुट्टा हुने जनावर कुन फाइलममा पर्दछ ? (Animals whose body is divided into three parts – head, thorax, and abdomen – and have jointed legs belong to which phylum?) (U)
    - i. एनिलिडा (Annelida)
    - ii. मोलस्का (Mollusca)
    - iii. आर्थ्रोपोडा (Arthropoda)
    - iv. सिलन्टेरेटा (Coelenterata)
  - c. एउटा विरुवाले वास्तविक फल उत्पादन गर्छ भने तपाईंले त्यो कुन डिभिजनको विरुवा हो भनेर निष्कर्ष निकाल्नु हुन्छ ? (If a plant produces a true fruit, to which division would you conclude it belongs?) (A)
    - i. ब्रायोफाइटा (Bryophyta)
    - ii. एन्जियोस्पर्म (Angiosperm)
    - iii. जिम्नोस्पर्म (Gymnosperm)
    - iv. टेरीडोफाइटा (Pteridophyta)
  - d. तलका मध्ये कुन संरक्षित पंछी भित्र पर्छ ? (Which of the following is a protected bird?) (U)
    - i. चीर कालिज (Cheer pheasant)
    - ii. दुक्कुर (Dove)
    - iii. परेवा (Pigeon)
    - iv. काग (Crow)
  - e. यदि दुई वस्तुहरू बीचको दुरी दोब्बर गरियो भने तिनीहरू बीचको गुरुत्वाकर्षण बलमा के असर पर्छ ? (If the distance between two objects is doubled, what happens to the gravitational force between them?) (A)
    - i. दोब्बर हुन्छ । (Doubled)
    - ii. आधा हुन्छ । (Halved)
    - iii. एक चौथाइ हुन्छ । (One-fourth)
    - iv. चार गुणा हुन्छ । (Four times)
  - f. कुनै एउटा वस्तुलाई स्प्रिङ व्यालेन्सले हावा, पानी र नुनपानीमा जोख्दा हुने तौल क्रमशः W_1 , W_2 र W_3 हुने भए बढ्दो तौलको आधारमा सही क्रम कुन हो ? (An object is weighed using a spring balance in air, water, and saltwater, and the readings are respectively W_1 , W_2 and W_3 . Which is the correct order of weight from lowest to highest?) (U)
    - i. $W_3 < W_2 < W_1$
    - ii. $W_1 < W_2 < W_3$
    - iii. $W_2 < W_1 < W_3$
    - iv. $W_3 < W_1 < W_2$
  - g. कुनै व्यक्तिले आफ्नो दृष्टि सुधार गर्न +2.5 D सामर्थ्य भएको चस्मा प्रयोग गर्छ । यसका आधारमा तलका मध्ये कुन निष्कर्ष निकाल्न सकिन्छ ? (If a person uses glasses with a lens of +2.5 D power, which of the following conclusions can be drawn?) (HA)
    - i. उसलाई नजिक हेर्न समस्या छ र नजिकको बिन्दु सामान्य भन्दा टाढा छ । (The person has difficulty seeing nearby objects, and the near point is farther than normal.)

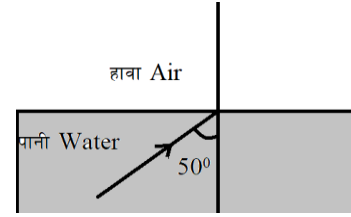
- ii. उसलाई टाढा हेर्न समस्या छ र नजिकको बिन्दु सामान्य भन्दा टाढा छ । (The person has difficulty seeing distant objects, and the near point is farther than normal.)
- iii. उसलाई रङ नचिन्ने समस्या छ । (The person has difficulty identifying colors.)
- iv. उसलाई टाढा हेर्न समस्या छ र नजिकको बिन्दु सामान्य भन्दा नजिक छ । (The person has difficulty seeing distant objects, and the near point is closer than normal.)
- h. बन्द ब्रह्माण्ड भन्नाले कस्तो ब्रह्माण्डलाई बुझिन्छ ? (What is meant by a closed universe?) (K)
- i. सधैं विस्तार हुँदै जाने ब्रह्माण्ड । (A universe that keeps expanding forever.)
- ii. विस्तार हुने सिमा सकिएर पुनः संकुचन हुने ब्रह्माण्ड । (A universe that expands to a limit and then starts contracting.)
- iii. ब्रह्माण्डको शुरु र अन्त्य दुवै नभएको । (A universe with neither beginning nor end.)
- iv. स्थिर ब्रह्माण्ड । (A static (unchanging) universe.)
- i. तपाईंले किसानहरूले आफूले लगाएका बालीहरूमा प्रशस्त मात्रामा कीटनाशक औषधीहरूको प्रयोग गरिरहेको पाउनु भयो भने उनीहरूलाई तलका मध्ये कुन सल्लाह दिनुहुन्छ ? (If you find that farmers are excessively using pesticides on their crops, which of the following advice would you give them?) (U)
- i. बजारमा छिटो बिक्रे बाली छान्नु । (Choose crops that sell quickly in the market.)
- ii. जैविक कृषि र किसान सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु । (Promote organic farming and conduct farmer awareness programs.)
- iii. सस्तो रसायन छानेर धेरै मात्रामा प्रयोग गर्नु । (Use cheap chemicals in large amounts.)
- iv. हस्तक्षेप नगरी स्वाभाविक रूपमा छाडिदिनु । (Do not interfere and let them continue as they are.)
- j. निम्न मध्ये कुन रासायनिक प्रतिक्रियाले एकल विस्थापन प्रतिक्रियालाई जनाउँछ ? (Which of the following chemical reaction represents a single displacement reaction?) (HA)
- i. $\text{NaOH} + \text{HCl} \rightarrow \text{NaCl} + \text{H}_2\text{O}$
- ii. $2\text{KClO}_3 \rightarrow 2\text{KCl} + 3\text{O}_2$
- iii. $\text{Zn} + \text{CuSO}_4 \rightarrow \text{ZnSO}_4 + \text{Cu}$
- iv. $\text{H}_2 + \text{Cl}_2 \rightarrow 2\text{HCl}$

खण्ड (ख) (Section B)

2. अति छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू । (Very short answer questions.)
- a. 'मलको प्रयोगले विरुवाको वृद्धिमा पार्ने प्रभाव' विषयको अध्ययनमा एउटा आश्रित चरको नाम लेख्नुहोस् । (Write the name of the dependent variable in the study on "Effect of fertilizer use on plant growth.") (U)
- b. तरल पदार्थले दिने चाप सम्बन्धि पास्कलको नियम लेख्नुहोस् । Write Pascal's law related to pressure exerted by liquids. (K)
- c. तलको तालिकाको आधारमा सबैभन्दा सघन माध्यम कुन हो ? (Based on the given table, which is the most dense medium?) (U)

माध्यम (Medium)	प्रकाशको गति (Velocity of light m/s)
X	2.00×10^8
Y	2.25×10^8
Z	2.19×10^8

- d. दिइएको चित्र उत्तर पुस्तिकामा सारेर किरण रेखा चित्र पुरा गर्नुहोस् । (Copy the given diagram into your answer sheet and complete the ray diagram.) (A)
- e. विद्युत मोटरमा चुम्बकिय क्षेत्रको एउटा कार्य लेख्नुहोस् । (Write one function of the magnetic field in an electric motor.) (A)
- f. हब्लको अचरले कुन दुई भौतिक परिमाण बीचको सम्बन्ध देखाउँछ ? (What two physical quantities does Hubble's law show a relationship between?) (U)
- g. तामा उत्पादन गर्ने उद्योगमा उत्पादित तामालाई पुनः विद्युतिय विधिबाट प्रसोधन गरियो । तामाको उत्पादन गरेपछि पुनः प्रसोधन गर्नुपर्ने कारण के हो? एक वाक्यमा उत्तर लेख्नुहोस् । (In the copper production industry, the produced copper is further refined using an electrochemical method. Why is copper refined again after production? Write the answer in one sentence.) (HA)
- h. फलामको एउटा धाउको नाम लेख्नुहोस् । (Write the name of one ore of iron.) (K)
- i. किन C_4H_{10} लाई किन ब्युटेन भनिएको हो ? (Why is C_4H_{10} called butane?) (U)

खण्ड (ग)

तलका प्रश्नहरूको छोटो उत्तर दिनुहोस् ।

3. $s = u + \frac{1}{2}at^2$ को एकाइगत विश्लेषण गर्नुहोस् । (A)
Perform dimensional analysis of the equation: $s = u + \frac{1}{2}at^2$
4. माछा र ह्वेलबिच दुईओटा फरक लेख्नुहोस् । (K)
(Write any two differences between a fish and a whale.)
5. मौरीको जीवन चक्रको अध्ययनले कृषि र जैविक विविधतामा पार्ने कुनै दुईओटा भूमिका लेख्नुहोस् । (HA)
(Mention any two roles that the study of the life cycle of a honeybee plays in agriculture and biodiversity.)
6. आर.एन.ए. र डि.एन.ए. बीच कुनै दुईओटा फरक लेख्नुहोस् । (U)
(Write any two difference between RNA and DNA.)
7. कुनै दम्पतीलाई बच्चा हुन गाह्रो भएको छ भने IVF विधि कसरी उपयोगी हुन सक्छ ? कुनै दुई बुँदामा प्रष्ट पार्नुहोस् । (A)
(If a couple is having difficulty conceiving a child, how can the IVF method be useful? Explain in two points.)
8. मानिसको रक्तसमूह पहिचान गर्नु आवश्यक छ, किन? कुनै दुईओटा कारणहरू लेख्नुहोस् । (U)
(Why is it important to identify a person's blood group? Write any two reasons.)
9. गाउँमा पछिल्लो समय अनियमित वर्षा, असिना र बाढीका कारण किसानहरूको बाली नष्ट हुँदै गएको छ । गाउँका बुढापाकाहरू भन्छन् – “पहिला यस्तो समस्या हुँदैनथ्यो” । उक्त समस्याको कारण र न्युनिकरणको एक/एक उपाय लेख्नुहोस् । (In recent times, crops in the village are being destroyed due to irregular rainfall, hailstorms, and floods. The elderly people in the village say, “This kind of problem didn't occur before.” Write one cause and one solution to reduce this problem.) (A)
10. गुरुत्व प्रवेग भनेको के हो? पृथ्वीको अर्धव्यास र गुरुत्व प्रवेगबीचको सम्बन्ध लेख्नुहोस् । (K)
(What is acceleration due to gravity? Write the relation between the radius of the Earth and acceleration due to gravity.)

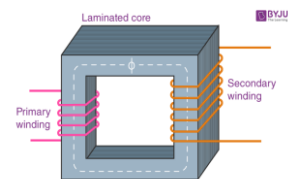
11. दुई किलोमिटरको उचाइमा उडिरहेको चिललाई गोलीले छोयो भने गोलीको सुरुको गति कति हुन्छ ? (If a bullet touches an eagle flying at a height of two kilometers, what is the initial velocity of the bullet?)

12. डाइरेक्ट करेन्ट र अल्टरनेटिड करेन्टबीच दुईओटा फरक लेख्नुहोस् । (U)

Write any two differences between Direct Current (DC) and Alternating Current (AC).

13. दिइएको ट्रान्सफर्मर कुन प्रकारको हो ? यसको कोर लेमिनेसन गरिएको हुन्छ, किन? (A)

(What type of transformer is shown? Why is its core laminated?)

14. चुन(CaO) का टुक्रा भएको बिकरमा थोरै मात्रामा पानी राख्दा तिब्र प्रतिक्रिया हुन्छ । (HA)

(A small amount of water is added to a beaker containing quicklime (CaO), and a vigorous reaction occur.)

a. उक्त प्रतिक्रियाको सन्तुलित रासायनिक समीकरण लेख्नुहोस् । (Write the balanced chemical equation for this reaction.)

b. यो कुन प्रकारको रासायनिक प्रतिक्रिया हो? (What type of chemical reaction is this?)

15. प्रोपेनमा रहेको तीनओटा हाइड्रोजनलाई हाइड्रोक्सिल ग्रुप(-OH) ले विस्थापन गर्दा बन्ने यौगिकको संरचनात्मक सूत्र लेखी यसको एक उपयोगिता लेख्नुहोस् । (HA)

(Write the structural formula of the compound formed when three hydrogen atoms in propane are replaced by hydroxyl groups (-OH). Also, mention one of its uses.)

16. चित्रमा देखाइएको प्रदूषणले गराउने एउटा रसायनहरूको पहिचान गरी यसलाई नियन्त्रण गर्ने एउटा उपाय लेख्नुहोस् । (A)

(Identify one chemical produced by the pollution shown in the diagram, and write one method to control it.)

खण्ड (घ) (Section D)

17. चित्र अध्ययन गरी तलका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस् । (A)

(Study the figure and answer the following questions.)

i) माथि उल्लेखित प्रविधिको प्रयोग हुने कुनै दुई उदाहरणहरू लेख्नुहोस् । (Write any two examples in which the above technology is used.)

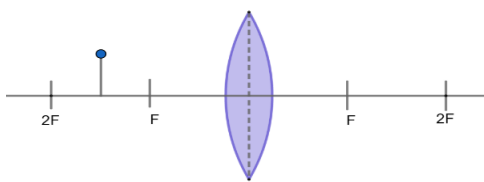
ii) ट्रान्समिटर र रिसिभरको कार्यहरू लेख्नुहोस् । (Write the function of transmitter and receiver.)

18. मेण्डलको प्रयोग बिरुवामा मात्र नभई जनावरमा पनि गर्न सकिन्छ भन्ने तथ्यलाई एउटा उदाहरणसहित पहिलो र दोस्रो बंशको चार्ट बनाई फिनोटाइपिक र जिनोटाइपिक अनुपात समेत लेख्नुहोस् । (Mendel's experiments can be applied not only to plants but also to animals. Illustrate this fact with an example, and draw the chart for the first (F₁) and second (F₂) generations, including the phenotypic and genotypic ratios.) (HA)

19. तलको तालिका अध्ययन गरी सोधिएका प्रश्नहरूको उत्तर लेख्नुहोस् । (Study the table below and answer the given questions.) (K)

रक्तकोषको प्रकार (Type of blood cell)	आकार (Shape)	न्युक्लियस (Nucleus)	बन्ने ठाउँ (Formed at)
A	बाइकन्केभ (Biconcave)	हुदैन (no)	बोन म्यारो (Bone marrow)

B	अनियमित (Irregular)	हुन्छ (yes)	बोन म्यारो र लिम्फ (Bone marrow and lymph)
C	गोलो र बाटुलो (Round & spherical)	हुदैन (no)	बोन म्यारो (Bone marrow)

- A को नाम लेख्नुहोस्। (Write the name of A.)
  - B को संख्या रगतमा अत्यधिक बढी देखिएमा कुन रोग लाग्छ? (If the number of B increases excessively in the blood, which disease may occur?)
  - C को मुख्य काम के हो? (Write the main function of A.)
  - A को आयु कति हुन्छ? (What is the age of A.)
20. a. एउटा विद्युतीय किटलीमा भएको 100°C तापक्रमको 6 kg पानीलाई 20°C तापक्रमको 20 kg पानीमा मिसाउँदा अन्तिम तापक्रम कति होला? निकाल्नुहोस्। (When 6 kg of water at 100°C in an electric kettle is mixed with 20 kg of water at 20°C , what will be the final temperature? Calculate it.) (HA)
- b. पानीलाई 0°C देखि 10°C सम्म तताउँदा घनत्वमा देखिने परिवर्तनलाई रेखाचित्रमा देखाउनुहोस्। (Show the change in density of water from 0°C to 10°C in the form of a graph.) (HA)
21. दिइएको चित्र पूरा गरी यसबाट बन्ने आकृतिको दुइओटा विशेषताहरू लेख्नुहोस्। (Complete the given diagram and write two characteristics of the resulting structure.) (U)
-
22. दिइएको तालिका अध्ययन गरी सोधिएका प्रश्नहरूको उत्तर लेख्नुहोस्। (Study the given table and answer the following questions.) (A)
Li
K
Na
- दिइएका तत्वहरू पेरियोडिक तालिकाको कुन ग्रुपमा पर्छन् ?
(In which group of the periodic table do the given elements belong?)
  - तत्व K को इलेक्ट्रोनिक विन्यास गर्नुहोस्।
(Write the electronic configuration of element K.)
  - यस ग्रुपमा माथिबाट तलतिर जाँदा तत्वको सक्रियतामा के फरक पर्छ, किन?
(What change is seen in the reactivity of the elements as we move from top to bottom in this group? Why?)
23. प्रयोगशालामा कार्बनडाईअक्साइड ग्याँस बनाउने विधिको नामाङ्कित चित्र बनाई यसका कुनै दुइ उपयोगिताहरू लेख्नुहोस्। (Draw a labeled diagram of the method used to prepare carbon dioxide gas in the laboratory, and write any two uses of it.) (U)

विशिष्टीकरण तालिका २०७८

कक्षा : १०

विषय : विज्ञान तथा प्रविधि

क्र.स.	एकाइ	कार्य घण्टा	एकाइगत अङ्कभार	समूहगत अङ्कभार	संज्ञानात्मक तह			
					ज्ञान (२०%)	बोध (३०%)	प्रयोग (३०%)	उच्च दक्षता (२०%)
१	वैज्ञानिक अध्ययन	५	३	८	बहु वैकल्पिक प्रश्न (२×१)	बहु वैकल्पिक प्रश्न (४×१)	बहु वैकल्पिक प्रश्न (२×१)	बहु वैकल्पिक प्रश्न (२×१)
२	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि	१०	५					
३	सजिवहरूको वर्गिकरण	९	४					
४	जीवन चक्र	४	२	२३	धेरै छोटो प्रश्न (२×१)	धेरै छोटो प्रश्न (४×१)	धेरै छोटो प्रश्न (२×१)	धेरै छोटो प्रश्न (१×१)
५	वंशाणुक्रम	१६	८					
६	शारीरिक संरचना र जीवन प्रक्रिया	१२	६					
७	प्रकृति र वातावरण	७	३					
८	चाल र बल	१०	५	२५	छोटो प्रश्न (२×२)	छोटो प्रश्न (३×२)	छोटो प्रश्न (५×२)	छोटो प्रश्न (४×२)
९	चाप	५	२					
१०	ताप शक्ति	१०	४					
११	तरङ्ग	१५	७					
१२	विद्युत र चुम्बकत्व	१२	५					
१३	ब्रह्माण्ड	५	२					
१४	तत्वहरूको वर्गिकरण	९	४	१९	लामो प्रश्न (१×४)	लामो प्रश्न (२×४)	लामो प्रश्न (२×४)	लामो प्रश्न (२×४)
१५	रासायनिक प्रतिक्रिया	६	३					
१६	ग्यासहरू	८	४					
१७	धातु	५	२					
१८	हाइड्रोकार्बन र यसका यौगिकहरू	६	३					
१९	दैनिक जीवनमा प्रयोगहुने रसायनहरू	६	३					
जम्मा		१६०	७५	७५	१२	२२	२२	१९
कुल प्रश्न संख्या			४०	४०	७	१३	११	९

क्र.सं.	प्रश्नका प्रकार	प्रति प्रश्न अङ्कभार	प्रश्नका संख्या र तह				जम्मा प्रश्न संख्या	जम्मा अङ्कभार
			ज्ञान	बोध	प्रयोग	उच्च दक्षता		
१.	बहुवैकल्पिक प्रश्न	१ अङ्कभार	२	४	२	२	१०	१०
२.	धेरै छोटो उत्तरात्मक प्रश्न	१ अङ्कभार	२	४	२	१	९	९
३.	छोटो उत्तरात्मक प्रश्न	२ अङ्कभार	२	३	५	४	१४	२८
४.	लामो उत्तरात्मक प्रश्न	४ अङ्कभार	१	२	२	२	७	२८
कुल जम्मा			७	१३	११	९	४०	७५

- समूहको जम्मा अङ्कभारमा घटबढ गर्न पाइने छैन तर समूहभित्रका एकाइहरूमा +२ हुन सक्ने गरी प्रश्न बनाउन सकिनेछ । तर कुनै एकाइलाई शून्य गर्न पाइने छैन ।
- २ वा ४ अङ्कका प्रश्नको लागि एक प्रश्नको एक उत्तर (1 mark will be assigned per element expected as correct response) आउने गरी प्रश्न निर्माण गर्नुपर्नेछ ।
- छोटो र लामो प्रश्न एउटै तहको वा दुई वा एक भन्दा बढी संज्ञानात्मक क्षेत्रान्तर्गतका तहहरू समेट्ने गरी प्रश्न बनाउन पनि सकिनेछ । तर समग्रमा उल्लिखित तहको जम्मा भारसँग मिल्ने गर्नुपर्छ ।

Item Matrix

विज्ञान तथा प्रविधि, विशिष्टिकरण तालिका, कक्षा १०

क्र.स.	एकाइ	कार्य घण्टा	पाठक्रम अनुसार		प्रश्नहरूको संज्ञानात्मक तह				आइटम मेट्रिक्स अनुसार	
			एकाइगत अङ्कभार	समूहगत अङ्कभार	ज्ञान (२०%)	बोध (३०%)	प्रयोग (३०%)	उच्च दक्षता (२०%)	एकाइगत अङ्कभार	समूहगत अङ्कभार
१.	वैज्ञानिक अध्ययन	५	३	८		VSAQ	LAQ		५	८
२.	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि	१०	५		MCQ		SAQ		३	
३.	सजिवहरूको वर्गिकरण	९	४	२३	SAQ		MCQ	SAQ	५	२३
४.	जीवन चक्र	४	२			SAQ	VSAQ		२	
५.	वंशाणुक्रम	१६	८			MCQ	SAQ	LAQ	७	
६.	शारीरिक संरचना र जीवन प्रक्रिया	१२	६		LAQ	MCQ	VSAQ		५	
७.	प्रकृति र वातावरण	७	३			SAQ			४	
८.	चाल र बल	१०	५	२५		MCQ		LAQ	४	२५
९.	चाप	५	२		VSAQ			SAQ	३	
१०.	ताप शक्ति	१०	४		SAQ	VSAQ	MCQ		५	
११.	तरङ्ग	१५	७			LAQ	SAQ	MCQ	६	
१२.	विद्युत र चुम्बकत्व	१२	५		MCQ	VSAQ	SAQ		४	
१३.	ब्रह्माण्ड	५	२			SAQ			३	
१४.	तत्वहरूको वर्गिकरण	९	४	१९		MCQ		SAQ	३	१९
१५.	रासायनिक प्रतिक्रिया	६	३			LAQ			४	
१६.	ग्यासहरू	८	४				LAQ		४	
१७.	धातु	५	२		VSAQ			SAQ	३	
१८.	हाइड्रोकार्बन र यसका यौगिकहरू	६	३			VSAQ		VSAQ	२	
१९.	दैनिक जीवनमा प्रयोगहुने रसायनहरू	६	३				SAQ	MCQ	३	
जम्मा		१६०	७५	७५	१२	२२	२२	१९	७५	७५
कुल प्रश्न संख्या		४०			७	१३	११	९		

तयार गर्ने

SEE Examination

Model Question-2082

कक्षा : १०
विषय : विज्ञान तथा प्रविधि

पूर्णाङ्क : ७५
समय : ३ घण्टा

तलका सबै प्रश्नहरूको आफ्नै शैलीमा उत्तर दिनुहोस ।

(Answer the following questions on your own words.)

Group A (1×10=10)

१. सबै भन्दा उत्तम विकल्प छनौट गरी उत्तरपुस्तिकामा सार्नुहोस । Choose the best alternative and copy it on your answer sheet.

- i. तलका मध्ये अडियो फाइल फर्मेट कुन हो ? Which of the following is audio file format? [K]

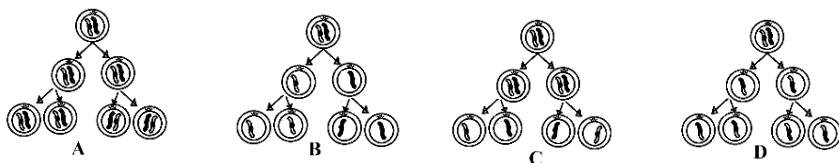
क) SVL. ख) MP3. ग) MP4 घ) 3GP

- ii. मुकेश जङ्गलमा एकलै हिड्दै गर्दा अचानक एउटा जनावर झाडीतिर भाग्यो । उनले देखे कि त्यस जनावरको तिखा दाँत सहितको चुच्चो मुख, कत्लेदार शरीर अनि लामो पुच्छर थियो । तर कान सिङ केहि थिएन । उनले देखेको जनावर वर्गिकरणको कुन वर्गमा पर्दछ ? [A]

On roaming along the jungle, Mukesh saw an animal run away inside the bush which has a long mouth with sharp teeth, dry and scaly body with a long tail but without any pinna (external ears) and horns. In which class does the animal seen by him belongs to?

क) उभयचर (Amphibia) ख) सरीसृप (Reptilia)
ग) पक्षी (Aves) घ) स्तनपायी (Mammalia)

- iii. प्राणीहरूको शारीरिक वृद्धि हुँदा तलको मध्ये कुन प्रकारको कोष विभाजन हुन्छ ? Which of the following type of cell division occurs to body growth of an organism? [U]

क) A व) B ग) C घ) D

- iv. चित्रमा एक प्रकारको रक्तकोष दिइएको छ । यस रक्तकोषको कार्य तल दिइएका मध्ये कुन हो ? Given figure is the figure of a kind of a blood cell. Which one among

the following is the function of the given blood cell? [U]

क) यसले फोक्सोबाट कोषहरूमा अक्सिजन पुर्‍याउछ । It transports the oxygen from lungs to cells.

ख) यसले रोगका किटाणुहरूसँग लड्नु र रोगबाट बचाउछ । It destroys the pathogens and protect us from disease.

ग) यसले रक्त समूह निर्धारण गर्छ । It determines our blood group

घ) यसले घाउ चोटपटकमा रगत जम्न मद्दत गरी रगत बग्नुबाट बचाउछ । It helps to clot the blood on wounds and cuts and check the bleeding.

- v. तलको तालिकामा चारवटा खगोलीय वस्तुहरूको पिण्ड र अर्धव्यासहरू दिइएको छ । कुन खगोलीय पिण्डमा एक जना अन्तरिक्ष यात्रीको तौल बढी हुन्छ ? Masses and radii of four different astronomical bodies are given in following table. In which astronomical body does an astronaut's weight be maximum? [U]

 Mass = M	 Mass = 2M	 Mass = 4M	 Mass = 6M
A	B	C	D

क) A व) B ग) C घ) D

- vi. तलका मध्ये थर्मल शक्ति कुनमा बढी छ ? In which of the following contains largest amount of thermal energy? [A]

क) 0°C तापक्रम भएको जमेको १० लिटर चिसो पेय पदार्थमा In 10 liters frozen cold drinks having 0°C temperature.

ख) 10°C तापक्रम भएको धाराको आधा लिटर चिसो पानीमा In half liters of tap water having 10°C temperature.

ग) एक चिया गिलास मन तातो पानीमा In a tea-cup of warm water.

घ) 300°C तापक्रम बलिरहेको एउटा सलाईको काटीमा In a burning match stick with 300°C temperature.

- vii. सजावटको लागि प्रयोग हुने यो इलेक्ट्रिक बत्ती वाल्दा यसका प्रत्येक मसिना पारदर्शक लचकदार रडका टुप्पा चम्किएको देखिन्छ । प्रकाशको कुन क्रियाको कारणले यस्तो भएको

- viii. विद्युत जेनेरेटरले के गर्दछ ? What does Electric generator do? [K]

ख) यसले विद्युत शक्तिलाई गति शक्तिमा रूपान्तर गर्दछ (It converts electric energy into kinetic energy.)

ग) यसले स्थिति शक्तिलाई विद्युत शक्तिमा रूपान्तर गर्दछ (It converts potential into electric energy.)

घ) यसले रासायनिक शक्तिलाई विद्युत शक्तिमा रूपान्तर गर्दछ (It converts chemical energy into electric energy.)

- ix. तलको पेरियोडिक तालिकामा भएका चारवटा इलिमेन्टहरू मध्ये d-block element कुन हो । Among the four elements of the given periodic table, which one is d-block element? [U]

Long form of Periodic Table

The diagram shows a long form periodic table grid. The first two rows represent the s-block (Groups 1 and 2). The next 10 rows represent the d-block (Groups 3 to 10). The final two rows represent the p-block (Groups 11 to 18). Element M is located in the first row of the d-block (Group 3, Period 4). Element N is located in the fifth row of the d-block (Group 10, Period 8). Element O is located in the first row of the p-block (Group 17, Period 4). The element P is located in the first row of the s-block (Group 1, Period 7).

घ) P

- क) खाद्यान्न वालीमा रासायनिक मल र रासायनिक विषादी प्रयोग दिन प्रतिदिन बढ्दो छ ।
(The use of Chemical fertilizer and insecticides on the crops is increasing day by day.)

ख) खाद्य पदार्थहरूमा संस्लेशित परिरक्षीको प्रयोग दिन प्रतिदिन बढ्दो छ । (The use of synthetic preservatives in preserve food is increasing day by day.)

ग) हामी नियमित जङ्क फुड खान्छौ । (We take junk food regularly.)

घ) हाम्रो जीवनशैली प्राकृतिकबाट अप्राकृतिक हुँदै गएको छ । (our life style is changing from natural to unnatural.)

Group B (1×9=9)

२. तलका प्रश्नहरूका उत्तर दिनुहोस । Answer the following questions.

- a. यदि आयतन (V) को एकाइ लिटर (L), चाप (P) को एकाइ वायुमण्डलिय चाप (atm), पदार्थको मोलको संख्या (n) को एकाइ मोल (mol) र तापक्रमको एकाइ केल्विन (K) भए तलको युनिभर्सल ग्यास समिकरण अनुसार युनिभर्सल ग्यास कन्स्ट्यान्ट (R) को एकाइ के हुन्छ ? If unit of pressure (P), volume (V), number of moles (n) and temperature (T) is atmospheric pressure(atm), Liter (L), mole(mol) and kelvin (K) respectively then derive the unit of universal gas constant (R) on the basis of given universal gas equation? [U]

$$R = \frac{PV}{nT}$$

- b. दिइएको मौरीहरु मध्ये कारणवस कुनै घरमा A मौरी मर्यो भने घर कसरी पहिला झैं निरन्तर चल्छ ? If Bee A is expired unfortunately then how does hive run as usual? [A]

A

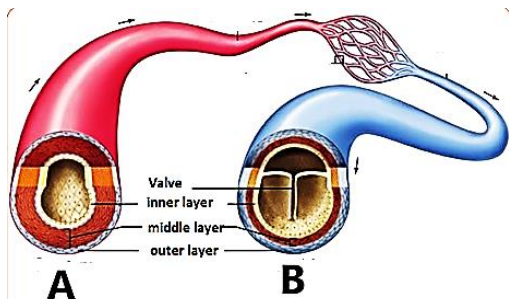

B

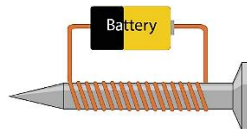

C

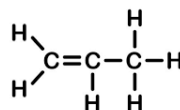
- c. दिइएका दुईवटा रक्त नलीहरूमध्ये रक्त नली B मा मात्र भल्भ छ, किन ? Between two blood vessels given in the figure, only blood vessel B contain valves, why? [A]

- d. आर्किमिडिजको सिद्धान्त उल्लेख गर्नुहोस् . State the Archimede's principle. [K]
 e. एउटा ग्लासमा भरी पानी छ । यदि त्यस पानीको तापक्रम घटाए पनि वा बढाए पनि पानी ओभरफ्लो हुन्छ वा पोखिन्छ भने उक्त ग्लासमा भएको पानीको तापक्रम कति छ ? There is fully filled a glass of water. Water will be overflow from glass either on increasing or on decreasing of temperature. What is the temperature of water? [U]
 f. दिइएको विद्युत चुम्बकको उत्तरी र दक्षिणी ध्रुवहरू निर्धारण गर्न तपाईं के गर्नुहुन्छ ? How do you determine the north pole and south pole of given electromagnet? [U]

- g. चाँदीको एउटा धातुको नाम उल्लेख गर्नुहोस् । Mention the name of an ore of silver. [K]
 h. दिइएको प्राङ्गारिक कम्पाउन्डको IUPAC नाम लेख्नुहोस् । Write the IUPAC name of the given organic compound. [U]

- i. $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{OH}$ र CH_3OH एउटै family का होमोलोगी हुन भन्ने एउटा आधार उल्लेख गर्नुहोस् । $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{OH}$ and CH_3OH are homology of same family. Justify with a reason. [HA]

Group C (2×14=28)

तलका प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् । Answer the following questions.

३. दिइएका दुईवटा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिकालागि प्रयोग हुने एप्लिकेसनहरूले तपाईं विज्ञान विषयको सिकाइलाई कसरी सहयोग गर्दछ ? प्रत्येकको एक एक बुँदामा उल्लेख गर्नुहोस् । How does these given two applications used for ICT help you to learning science? Mention one points for each. [A]

४. मकै र तोरी दुवै विरुवामा फूल फूलछ । दुवैको जरा, काण्ड, पात, फूल र फल हुन्छ । तर पनि मकै र तोरीलाई अलग अलग वर्गमा राख्नु पर्ने दुईवटा आधारहरू उल्लेख गर्नुहोस् । Flowers are bloom in both maize and mustard plants. They have roots, stem, leaves, flower and fruits. But both plants belong to different classes. Mention any two points to separate them in different classes. [K]
 ५. गत शनिवार मोहनले जङ्गलमा अलि परवाट एउटा जनावर देखे । उनलाई देखेर उक्त जनावर भाग्यो जसले गर्दा उनले राम्ररी जनावरलाई देख्न/अध्ययन गर्न सकेनन् तर पनि मन मनै भने "ए ! यो त स्तनपायी जनावर रहेछ ।"

अव, उनले त्यस जनावरमा के के दुईवटा कुराहरू देखेर उक्त जनावर स्तनपायी भएको यकिन गरे ? Last Saturday, Mohan saw an animal in the forest a little bit further away but The animal ran away immediately after seeing him. As a result, he could not observed the animal properly but he whispered himself "oh! it is a mammal."

Now, what two things may he noticed on the animal that made him to conclude the animal was a mammal? [HA]

६. ठूला ठूला फाँटहरूमा व्यवसायिक रुपमा तोरी खेती गर्ने कृषकलाई व्यावसायिक रुपमा मौरी पालनका लागि तपाईं के भनेर उत्प्रेरित गर्नुहुन्छ ? कुनै दुई बुँदा लेख्नुहोस् । What would you say to motivate the farmers who commercially cultivate mustard in wide large areas for commercial beekeeping also? Write any two points. [U]
 ७. छिमेकी काकाको विवाह भएको १५ वर्ष भइसक्दा पनि वच्चा वच्ची भएको थिएन । उहाँले इनभिट्रो फर्टिलाइजेसन प्रविधिवाट टेष्ट्युव वेवी बनाउने निर्णय गर्नु भयो । त्यसका लागि काका काकी दुवै चिकित्सककोमा जानु भयो र इनभिट्रो फर्टिलाइजेसन प्रविधिवाट काकीमा गर्भधारण गराइयो । तर वच्चा जन्मदा निम्न कुराहरू भए ।

क) काकीवाट जुम्ल्याहा बच्चा जन्मिए ।

ख) बच्चा न काका जस्तो थियो न काकी जस्तो थियो । बच्चा काका र काकी भन्दा विल्कुल फरक थिए ।

अव, क र ख हुनुको एक-एक कारण दिनुहोस् । [A]

The neighboring uncle have not gotten any birth even though he had married uncle and aunt went to the doctor for invitro fertilization and the aunt got pregnant through this technique. But the following things happened when the child was born.

A) Twins were born from the aunt.

B) Both children were neither as like the uncle nor the aunt. The children are completely different than both of them.

Give appropriate reasons for arising the case A and B.

८. मिति २०८१ माघ १० गते CIN वाट प्रसारित साझा खबरमा प्रसारित एउटा खबरको केहि अंश यस्तो थियो ।

"..... माघ १० वितिसक्दा पनि माछापुच्छ्रे हिमाल कालै छ । हिजो अलिकति सेतो देखिएको कारण म निकै हर्षित थिए पक्कै भोलि त सेतो माछापुच्छ्रे देख्न पाइन्छ भनेर तर आज त हिजोको त्यो अलिकति हिउँ समेत पल्लिएछ । मन सारै दुःखी भयो ।" पोखरामा बस्ने मङ्गली मायाले दुखेसो गरिन् ।

"यो वर्ष मात्र हैन विगतका वर्षहरूमा पनि नेपालका हिमाली क्षेत्रमा कम हिमपात भएको थियो ।" विज्ञहरू बताउँछन् ।

क) यो के को असर हो ?

ख) माथि उल्लिखित असर बाहेक यसको नेपालमा देखिएको कुनै अर्को एक असर उल्लेख गर्नुहोस् ।

A part of a news broadcast by CIN in Sajha Khabar on 10 Magh, 2081 was as follows:

".....Even after the 10th of Magh, the Machhapuchhre mountain is still seemed black. Yesterday it was little bit white, so I was very happy because tomorrow we will see a white Machhapuchhre, but today even that little snow from yesterday has melted. My heart was very sad." Mangali Maya who lives in Pokhara said to CIN.

"Not only this year but also in previous years, there was less snowing in the Himalayan regions of Nepal." Experts say

a) What is responsible for this effect mentioned above?

b) Besides the above-mentioned effect, mention any one other effect of it faced in Nepal. [U]

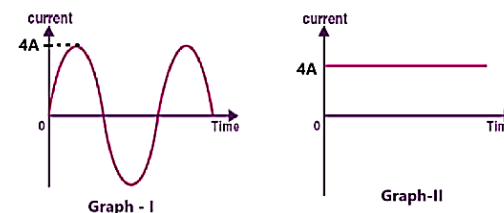
९. बाहिरी पुरा आयतन 2m^3 भएको एउटा काठको डुङ्गाको तौल 1000 N छ । यदि गुरुत्वप्रवेग 10m/s^2 भए पानीको घनत्व 1000Kg/m^3 भएको तालमा त्यस डुङ्गाले वढीमा कति लोड सम्म थेग्न सक्छ ? A wooden boat having external volume 2m^3 has weight 1000 N . if the value of acceleration due to gravity is 10 m/s^2 then how much maximum

load can the boat hold if it is floated on the lake having water with density 1000Kg/m^3 ? [HA]

१०. कुनै वस्तुको विशिष्ट ताप धारण क्षमता भनेको के हो ? यसको SI एकाइ लेख्नुहोस् । What do you mean by specific heat capacity? Write its SI unit. [K]

११. कन्भेक्स लेन्सको केन्द्रीकरण बिन्दु F र अप्टिकल सेन्टर O को विचमा वस्तु राख्दा उक्त वस्तुको आकृति कहाँ वन्छ ? किरण रेखाचित्र कोरी देखाउनुहोस् । उक्त आकृति अवास्तविक आकृति हो भनी पुष्टि गर्नुहोस् । Where does an image is formed when an object is placed between focal point F and optical centre O of a convex lens ? Show with ray diagram. Justify the image formed in this case is virtual. [A]

१२. दुईवटा विद्युत स्रोतबाट प्राप्त करेन्टको मान र समय विचको ग्राफहरू तल दिइएको छ । यी ग्राफहरूको आधारमा तलको टेबलका खाली ठाउँहरू सही तरिकाले भर्नुहोस् । Graphs obtained by plotting the value of current against time of two different source of electricity are given in the figure. Fill in the blanks of the following table on the basis of these two graphs. [A]

गुणहरू	Graph-I	Graph-II
करेन्टको परिवर्तन(value of current)	.....	.....
विद्युत धाराको प्रकार (Types of current)	.....	.....

१३. एड्विन हब्लले तारापुञ्जहरू एक अर्काबाट निरन्तर टाढा हुँदै गइरहेको छ भन्ने पत्ता लगाए । यसले ब्रह्माण्ड सम्बन्धी कुन सिद्धान्तलाई पुष्टि गर्दछ ? ब्रह्माण्डको यो फैलावट सम्बन्धी वैज्ञानिकहरूको कुनै एक अनुमान उल्लेख गर्नुहोस् । Edwin Hubble found that galaxies are separated from each other continuously. Which theory about universe does this phenomenon verify? Mention any one prediction of scientist about expansion of universe. [U]

१४. दिइएको पेरियोडिक तालिकाको अंशमा भएका इलिमेन्टहरू मध्ये एटमको आकार सबैभन्दा ठूलो भएको इलिमेन्ट कुन हो ? यस्तो हुनुको उपयुक्त कारण दिनुहोस । Among the elements in the given part of the periodic table, which element has the largest atomic size? Give a suitable reason for this. [HA]

Group→ period↓	IA	IIA	IIIA	IVA	VA	VIA	VIIA	O
Period 2	Li	Be	B	C	N	O	F	Ne
Period 3	Na	Mg	Al	Si	P	S	Cl	Ar

१५. रोष्टिङ र क्याल्सिनेसनमा एउटा फरक लेख्नुहोस । धातुको सल्फाइड धाउलाई अक्सिडाइज गर्न रोष्टिङ प्रक्रिया अपनाउनु पर्छ, किन ? What is the difference between roasting and calcination process? Roasting process is used for oxidation of metal sulphide ore, why? [HA]
१६. साबुन र डिटरजेंट दुवै सफाइको लागि प्रयोग गरिने रसायनहरू हुन । तर पनि साबुन र डिटरजेंट मध्ये सफाइको लागि कुन प्रयोग गर्नु वातावरण मैत्री हुन्छ ? आफ्नो उपयुक्त तर्क प्रस्तुत गर्नुहोस । Both soap and detergent are used as cleaning agent. But which one is more eco-friendly for use? Give your logical views. [A]

Group D (4×7=28)

तलका प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस ।

१७. रीतालाई लाग्यो तारको विद्युत अवरोध तारको लम्वाई र तारको मोटाई (तारको क्रस सेक्सन क्षेत्रफल) मा भर पर्दछ । विद्युत अवरोध र तारको लम्वाई विचको सम्बन्ध पत्ता लगाउन उनले क्रस सेक्सन क्षेत्रफल समान भएको फरक फरक लम्वाईका एउटै धातुका चारवटा तारहरू लिए र प्रत्येक तारको दुई छेउमा विद्युत भोल्टेज दिई बग्ने करेन्टको मानको आधारमा हरेक तारको विद्युत अवरोध निर्धारण गरी तारको लम्वाई र विद्युत अवरोध विच सम्बन्ध स्थापित गरे । Rita realized the electric resistance of a wire depends on the length and cross-sectional area of the wire. He took four wires of same metal with equal and uniform cross-sectional area but different length. He determine the resistance of each wire by measuring the value of current on providing certain voltage across them and determine the relation between electric resistance and length of the wire. [A]
- क) रीताले गरेको यस परीक्षणमा स्वतन्त्र चर कुन हो ? Which is independent variable in the experiment of Rita? 1

ख) रीताले गरेको यस परीक्षणमा आश्रित चर कुन हो ? Which is dependent variable in the experiment of Rita? 1

ग) रीताले गरेको यस परीक्षणमा नियन्त्रित चर के हो ? Mention controlled variable in this experiment? 1

घ) तारको विद्युत अवरोध र रीताले नियन्त्रणमा राखेको नियन्त्रित चर विचको सम्बन्ध स्थापित गर्न तपाईं कस्तो प्रयोगात्मक क्रियाकलाप गर्नुहुन्छ ? What activity do you perform to establish the relation between electric resistance of wire and variable that controlled by Rita? 1

१८. हरिको गोठमा (कालो गोरु र सेतो माउवाट जन्मेको) कालो गाई र कमलाको गोठमा (सेतो गोरु र सेतै माउवाट जन्मेको) सेतो गोरु छ । हरिले आफ्नो कालो गाईलाई कमलाको सेतो गोरु लगाइन । समय आए पछि गाईले एउटा वाच्छा जन्मायो । अब, मेन्डलको नियमको आधारमा तलका प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस । In Hari's farm, there was a black cow (born after matting between a black bull and white cow) and in Kamala's farm there was a white bull (born after matting between white bull and white cow). Hari mated his black cow with kamala's white bull. The cow gave a calf. Now, answer the followings question on the basis of Mendelism. [HA]

- a. यहाँ प्रबल गुण कुन हो? Which one is dominant character? 1
- b. हरिको कालो गाईको जिनोटाइप लेख्नुहोस । Write the genotype of Hari's black cow? 1
- c. माथि उल्लिखित क्रसलाई फिलियल चार्टमा देखाउनुहोस् ।

Sketch the filial chart of the given cross. 2

१९. हृदयघात हुनुको कुनै एक कारण उल्लेख गर्नुहोस् । यसका कुनै दुई लक्षण र रोकथामको कुनै एक उपाय लेख्नुहोस । Mention any one cause of heart attack and also mention two symptoms and one measure of prevention of it. [K] 1+2+1
२०. क) गुरुत्वप्रवेग भनेको के हो ? चन्द्रमा र पृथ्वीको अर्धव्यासको अनुपात 1:4 छ । यदि पृथ्वीलाई खाँदै यसको आकारलाई चन्द्रमाको जत्रो बनाउने हो भने गुरुत्व प्रवेगमा के फरक हुन्छ ? What do you mean by acceleration due to gravity? The ratio of radii of moon and earth is 1:4. What difference arises in acceleration due to gravity of earth if the size of earth is shrink up to the size of moon? [HA] 1+1
- ख) सँगै दुईवटा टावरहरू छन् । पहिलो टावरको उचाइ 78.4m छ । A ले पहिलो टावरको टुप्पावाट एउटा ढुङ्गा स्वतन्त्र खसालेको आधा सेकेण्ड पछि दोस्रो टावरको टुप्पावाट B ले पनि एउटा ढुङ्गा स्वतन्त्र खसाले । यदि B ले खसालेको ढुङ्गा A ले खसालेको ढुङ्गा भन्दा आधा सेकेण्ड अघि नै जमिनमा आइपुग्यो भने B रहेको (दोस्रो) टावरको उचाइ पत्ता लगाउनुहोस ।

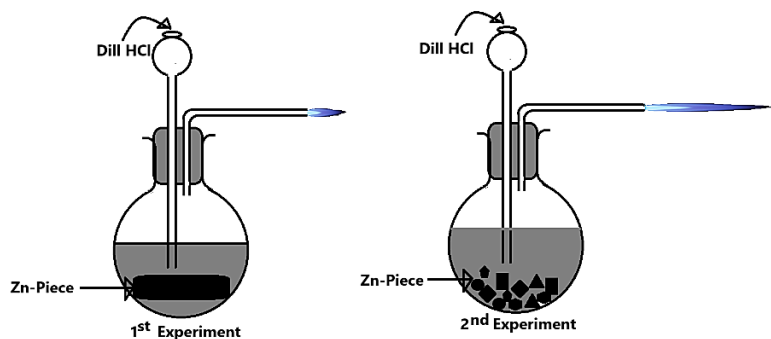
There are two towers beside to each other. Height of first tower is 78.4m. A drops a small stone freely from the top of the ground. After half second of dropping stone by A, B also drop a stone freely from the top of the second tower. If stone dropped by B strike half second fast than another. Calculate the height of the second tower. [HA] 2

२१. प्रमिलाको बुबाको आखाँको दुवै नानीहरूमा सेतो र खरानी रङको धब्बा बढ्दै गई पुरै नानी ढाकेर अन्धो बनेका छन् । त्यस्तै प्रमिला भने संक्रमणका कारण एउटा आखाँको कालो भाग पुरै सेतो खैरो भई कानो बनेकी छन् । Pupil of both eyes of Pramila's father have turned gray-spotted and now he is blind. Again whole black part of one eye of Pramila also turned gray totally due to infection and she is one-eyed now. [U]

क) प्रमिला र उसको बुबाको आँखाको समस्यालाई के के भनिन्छ ? What are the eyes' problems of Pramila and his father called ? 2

ख) दक्ष नेत्र विशेषज्ञले यी दुवै बाबु छोरीको आखाँको समस्याको उपचार कसरी कसरी गर्छन् ? छोटकरीमा लेख्नुहोस् । How does eye-specialist cure the problems of those both father and daughter? Explain in brief. 2

२२. यहाँ 1st Experiment र 2nd Experiment दुवैमा बराबर मात्रामा जस्ताका टुक्रा र समान गाढापन भएको बराबर आयतनमा हाइड्रोक्लोरिक एसिड प्रयोग भएको छ । दुवै प्रयोगमा डेलिभरी ट्युबको नोजलबाट ग्यास निस्किरहेको छ जसलाई सलाइको सहायताले वालिएकोछ । अब तलका प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् । Here, both in 1st experiment as well as in 2nd experiment, same amount of Zinc and equal volume of hydrochloric acid having same concentration is used. In both experiment gas is escaped from the nozzle of delivery tube and ignite with the help of burning match stick. Now answer the following question. [U]

- a. दुवै Experiment मा RB Flask भित्र र डेलिभरी ट्युबको नोजलमा भएको रासायनिक प्रतिक्रियालाई सन्तुलित समिकरणमा देखाउनुहोस । 2
Show the balance chemical reactions that take place inside the RB flask and at the nozzle delivery tube.
- b. 1st Experiment मा भन्दा 2nd Experiment मा डेलिभरी ट्युबको नोजलमा बलेको ग्यासको ज्वाला ठूलो र जोडले बलेको देखिन्छ । यसको कारण व्याख्या गर्नुहोस । 2

The flame of the gas arising from the nozzle of delivery tube of 2nd experiment is longer and forceful. Explain its reason.

२३. गाढा हाइड्रोक्लोरिक एसिडमा चोविएको ग्लास रडलाई एक प्रकारको ग्यास भरिएको भाडामा राख्दा सेतो धुवा देखियो भने यहाँ हुने रासायनिक प्रतिक्रियालाई सन्तुलित समिकरणद्वारा देखाउनुहोस् । उक्त ग्यास बनाउने प्रयोगशाला विधिको सफा नामाङ्कित चित्र र सन्तुलित समिकरण लेख्नुहोस । White fumes was appeared when a glass rod dipped into concentrated HCl was place into the vessel containing a kind of gas. Write the balance equation for this reaction. Sketch neat and labeled diagram of laboratory method of preparation of the gas with balance chemical equation.

[A]

1+2+1=4

— समाप्त —

तयार गर्ने

- राजेश थापा श्री वागीश्वरी मा वि ढुङ्गेधारा संखुवासभा
- लक्ष्मीप्रसाद साप्कोटा श्री गोकुण्डेश्वर मा वि सिरान वजार धनकुटा
- लक्ष्मण जोशी श्री पञ्चकन्या मा वि वोखिम भोजपुर
- यमकुमार चाम्लिङ श्री पञ्चकन्या मा वि धरान सुनसरी

समूह - ३, अनिवार्य सामाजिक अध्ययन

उत्तर कुञ्जिका

परीक्षक/समपरीक्षकले ध्यान दिनुपर्ने विषयहरू

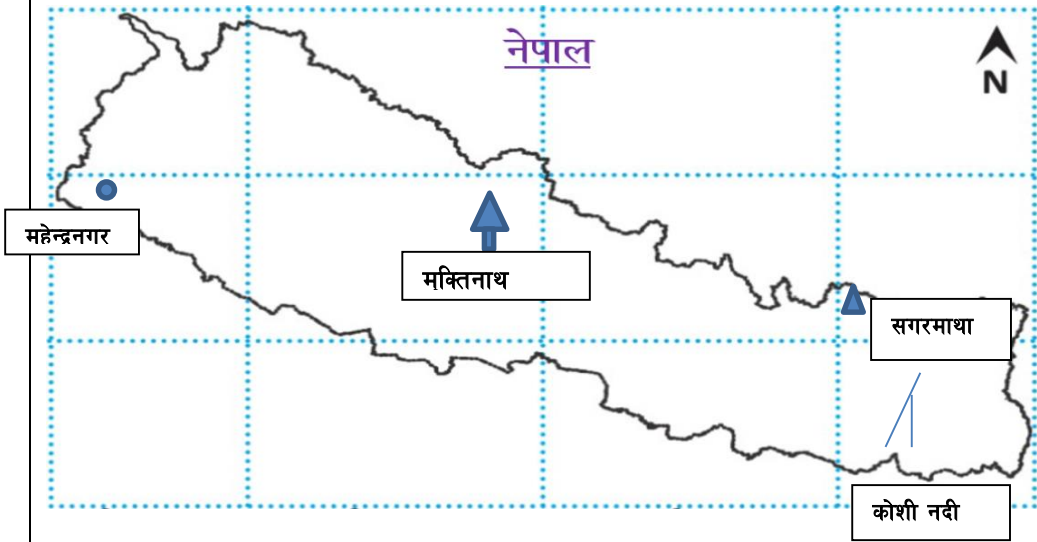
- वक्तृत्व, समचार, लेख, संवाद, सम्पादकीय, इमेल, प्रश्नको नमुना लगायतका सिर्जनात्मक तथा प्रयोगात्मक सिपको मान्यता/सीपको परिधिमा रहेर विषयवस्तुको प्रस्तुति भए/नभएको ।
- प्रश्नहरूको प्रकृति खासगरी छोटो र लामो उत्तर आउने प्रश्नहरूको विषयवस्तुमा प्रवेश गर्नु अघि प्रश्नको सान्दर्भिकतासित मेल खानेगरी सामान्य सन्दर्भ/पृष्ठभूमि उल्लेख गरे/नगरेको ।
- सिर्जनात्मक र प्रयोगात्मक तथा उच्च दक्षता (मूल्याङ्कन, समीक्षा, विप्लेषण, प्रवृत्ति) ले विद्यार्थीको अन्तरनिहित सिप र क्षमता परीक्षण गर्ने भएकाले प्रश्नले अपेक्षा गरेको विषय तथा उत्तर कुञ्जिकाले मार्गनिर्देशनको विषयवस्तुलाई मौलिक ढंगले प्रस्तुत गर्न सक्नेछन् ।
- प्रत्येक प्रश्नको अपेक्षित विषयवस्तुलाई विशेष ख्याल गर्न

प्र.नं.	उत्तर	अंकभार
समूह - क		
१.	देशको पहिचान, सम्मान, इतिहास, संस्कृति आदि प्रति जनताको गर्व र आत्मसम्मान भनी लेखेमा वा यस्तै आशय आउने उत्तर लेखेमा ।	१
२.	विकेन्द्रीकरण प्रभावकारी भएको, विकासमा अग्रसरता बढेको, समावेशी लोकतन्त्रको विकास गर्न सहयोग गरेका वा यस्तै कुनै एक सकारात्मक परिवर्तन लेखेमा ।	१
३.	घरेलु हिंसा बढ्ने, मानसिक तनाव बढ्ने, आर्थिक भार बढ्ने वा यस्तै आशय आउने कुनै एक असर लेखेमा	१
४.	<div style="text-align: center;"> <p>"घरेलु हिंसा बन्द गरौं"</p> </div> <p>एक प्लेकार्ड तयार गरेमा</p>	१
५.	वि. सं. २०६४ चैत्र २८ लेखेमा	१
६.	समय समयमा सरसफाई गर्ने, मर्मत सम्भार गर्ने, यसको महत्वको प्रचार प्रसार गर्ने वा यस्तै आशय आउने कुनै एक उपाय लेखेमा	१
७.	उर्जा शक्तिको श्रोत हो, उर्जा कुनै काम गर्न सक्ने क्षमता हो वा यस्तै उत्तर लेखेमा	१
८.	विदेशमा सिकेको सिपबाट स्वरोजगार हुने, कृषिमा लगानी गरी कृषिको	१

	आधुनिकीकरण गर्ने, स्थानीय उत्पादनमा आधारित व्यवसाय सञ्चालन गर्ने, वा यस्तै आशय आउने उत्तर लेखेमा	
९.	सन् १९४५ अक्टोबर २४ लेखेमा	१
१०.	सामाजिक सञ्जालको पासवर्ड सेयर नगर्ने, सार्वजनिक र अविश्वासिलो नेटवर्कमा नजोडिने, नचिनेको मान्छेलाई साथी नबनाउने वा यस्तै कुनै सुझाव लेखेमा	१
११.	व्यक्तिगत र वातावरणीय सरसफाइ, कुपोषण रोकथाम, दुर्घटना रोकथाम वा यस्तै कुनै एक क्षेत्र लेखेमा	१
समूह - ख		
१२.	अपाङ्गता भएका व्यक्तिको पहिचान र अवसर वृद्धि गर्न म रहेको स्थानको स्थानीय सरकारले खेल्नुपर्ने भूमिका : <ul style="list-style-type: none"> ● अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको तथ्याङ्क संकलन गरेर नियमित रुपमा अध्यावधिक गर्ने ● स्थानीय सरकारका जिम्मेवार व्यक्तिहरुबाट घरघरमै पुगेर पहिचान गर्ने ● विद्यालयहरुमा पहुँचयोग्य पूर्वाधार निर्माण गर्ने ● छात्रावृत्ति वा निःशुल्क शिक्षा सुनिश्चित गर्ने वा वा यस्तै आशय आउने चार बुँदा लेखेमा	४
१३.	वर्तमानका आवश्यकता पूरा गर्दा भविष्यका पुस्ताको आवश्यकताहरुमा सम्झौता नहुने गरी वातावरणीय, सामाजिक न्याय र आर्थिक विकास बीच सन्तुलन राख्ने विकास । दिगो विकासका लागि भएका विश्वव्यापी प्रयासहरु : <ul style="list-style-type: none"> ● सन् २०१५ मा संयुक्त राष्ट्र संघले दिगो विकासका १७ लक्ष्यहरु घोषणा गरेको, ● सन् २०१५ मा विश्वका १९० भन्दा बढी देशहरुको सहमतिमा पेरिस जलवायु सम्झौता भएको, ● सन् १९९२ मा रियो पृथ्वी सम्मेलन भएको वा यस्तै तीन प्रयास लेखेमा	१+३
१४.	पत्रको नमुना ..... <ul style="list-style-type: none"> ● लोकबाजाहरुहरु समेटिएका सांस्कृतिक कार्यक्रमहरु आयोजना गर्ने, ● अनुभवी लोकबाजा वादकहरुबाट नयाँ पुस्तामा सीप हस्तान्तरण गराउने ● मेला, उत्सव, प्रतियोगिताहरुमा लोकबाजालाई प्राथमिकता दिने वा यस्तै कुनै ३ वटा बुँदा समेटेी उपयुक्त ढाँचामा पत्र तयार गरेमा 	१ ३
१५.	<ul style="list-style-type: none"> ● छात्राहरुको शिक्षाको लागि आवाज उठाइन्, ● आतांकवादी हमलाको सामना गरिन् , 	४

	<ul style="list-style-type: none"> ● शिक्षा अभियानलाई संस्थागत रुप दिन मलाला फण्डको स्थापना, ● सन् २०१४ मा नोबेल शान्ति पुरस्कार प्राप्त गरिन् वा यस्तै आशय आउने कुनै ४ वटा बुँदामा मूल्याङ्कन गरेमा 	
१६.	<ul style="list-style-type: none"> ● घुस लिने र दिने दुवैलाई दण्ड सजायको व्यवस्था गरिएको ● अख्तियार दुरुपयोग आयोगको स्थापना गरिएको ● प्रशासनिक संयन्त्रलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाइएको ● भ्रष्टाचार निवारण ऐन, सुशासन ऐन आदिलाई कार्यान्वयनमा ल्याइएको वा यस्तै कुनै ४ बुँदामा समीक्षा गरेमा 	४
१७.	<p>न्याय सम्पादन गर्ने निकाय हो वा यस्तै आशय प्रकट हुने उत्तर लेखेमा कार्यहरु :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● संविधान प्रदत्त अधिकार र स्वतन्त्रताको संरक्षण गर्छ , ● ऋधिकार हनन् भएमा सोको कानुनी उपचार प्रदान गर्छ, ● देवानी र फौजदारी मुद्दाको फैसला गर्छ वा यस्तै आशय आउने कुनै ३ कार्य लेखेमा 	१ ३
१८.	<ul style="list-style-type: none"> ● भूकम्प प्रतिरोधि संरचनाको निर्माण गर्ने ● चर्किएका वा भत्किन लागेका घर वा अन्य संरचना भित्र नबस्ने ● भूकम्प गएका बेला विद्युत् र ग्याँसको स्वीच बन्द गर्ने ● भूकम्पका बेला टेबुल, खाट, वा डेक्सबेन्च मुनी घुँडा टेकेर गुडुल्किने, ओत लागेर समात्ने र बिस्तारै खाली ठाउँतिर लाग्ने वा यस्तै कुनै ४ वटा बुदा लेखेमा 	४
१९.	<ul style="list-style-type: none"> ● हालसम्म नेपालले कतिवटा राष्ट्रहरूसँग मैत्रीपूर्ण सम्बन्ध कायम गरेको छ ? ● नेपालका परराष्ट्र नीतिका आधारहरु के के हुन् ? ● नेपालले असंलग्न परराष्ट्र नीतिका सम्बन्धमा कस्तो भूमिका खेल्दै आएको छ ? ● वर्तमान समयमा अन्तराष्ट्रिय समुदायमा देखा परेका द्वन्द्व समाधानका लागि कस्तो भूमिका खेलि रहेको छ ? वा यस्तै कुनै ४ प्रश्नहरु सोधेमा 	४
२०.	<ul style="list-style-type: none"> ● उच्च शिक्षा हासिल गरी रोजगार हुने , ● खर्च कम गरी बचतको बानी बसाउने, ● स्वास्थ्य र सरसफाइमा ध्यान दिने ● सीपमूलक र आयमूलक कार्यक्रममा सहभागी हुने वा यस्तै आशय आउने कुनै एक भूमिका लेखेमा 	
समूह - ग		
२१.	<p>मतदान गर्न जाने सुझावहरु :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● मतदान गर्ने हाम्रो नैसर्गिक अधिकार हो । ● लोकतन्त्रको संरक्षणका लागि 	७

	<ul style="list-style-type: none"> ● नीति निर्माणमा प्रभाव पार्नका लागि ● सुधार र परिवर्तनका लागि ● मतदान गरेर असल तेतृत्व चयन गर्नु ● मतदान गर्नु असल नागरिकको कर्तव्य हो ● सशक्त र उत्तरदायि सरकार निर्माण गर्न वा यस्तै आशय आउने कुनै ७ सुझावहरु लेखेमा 	
२२.		नेपालको नक्सा बनाएको अंक ३ र नक्सा भरेको अंक १ का दरले अंक ४ गरी जम्मा ७ अंक

	<div data-bbox="297 296 1112 907" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="646 1129 945 1171" data-label="Section-Header"> <p>दृष्टिविहिनको लागि मात्र</p> </div> <div data-bbox="289 1171 1302 1474" data-label="Text"> <p>भैगोलिक अवस्था : तेस्रो ठूलो महाद्वीप, क्षेत्रफल २,४७,०९,०००वर्ग कि.मि., तीन प्रमुख भौगोलिक क्षेत्रहरू , हावापानी, उष्ण, समशीतोष्ण र ठण्डा, वनस्पति कोणधारी, पतझर र सदाबहार</p> <p>आर्थिक अवस्था : प्रतिव्यक्ति आय उच्च, उच्च जीवनस्तर, कृषि, उद्योग र व्यापार क्षेत्रको राम्रो विकास</p> <p>सामाजिक अवस्था : गौरा जातिको मुख्य बसोबास अंग्रेजी भाषा, इसाई धर्म, शिक्षा स्वास्थ्य क्षेत्रको राम्रो अवस्था आदिलाई समेटेर उत्तर दिएमा</p> </div>	
२३.	<div data-bbox="289 1554 1302 1633" data-label="Text"> <p>वि. सं. २०४६ सालदेखि हालसम्म राजनीतिक घटनाक्रमले सामाजिक तथा आर्थिक क्षेत्रमा परेको प्रभावहरू :</p> </div> <div data-bbox="337 1648 836 1894" data-label="List-Group"> <ul style="list-style-type: none"> ● बहुदलीय व्यवस्थाको सुरुवात , ● नीजिकरण र विश्वव्यापीकरणमा वृद्धि, ● विकासका पूर्वाधारमा वृद्धि , ● धर्मनिरपेक्ष राष्ट्रको घोषणा, ● धर्म निरपेक्ष र संघीय राज्य व्यवस्था, </div>	७

	<ul style="list-style-type: none"> ● समावेशी र समतामूलक समाजको निर्माण, ● कृषिको आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण वा आशय आउने कुनै ७ प्रभावहरु लेखेमा 	
२४.	<p>संवादको संरचना.....</p> <p>पर्यटनका संभावनाहरु</p> <ul style="list-style-type: none"> ● हिमालय पदमार्ग ● प्राकृतिक पदमार्ग ● धार्मिक स्थलहरु <p>चुनौतिहरु</p> <ul style="list-style-type: none"> ● डातायातको व्यवस्था गर्नु ● शान्ति सुरक्षालाई अपेक्षाकृत रुपमा व्यवस्थित गर्नु ● विद्युत सञ्चार सुविधा भरपर्दो बनाउनु वा आशय आउने कुनै ६ प्रभावहरु लेखेमा 	१ ६

(समूह-१)
नमूना प्रश्नपत्र (कक्षा १०)
विषय : सामाजिक अध्ययन

पूर्णाङ्क : ७५

समय : ३ घण्टा

तलका प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस्

समूह 'क'

अति छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू :

११×१=११

१. राष्ट्रिय पहिचान भन्नाले के बुझिन्छ ? एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
२. विकासका नाममा प्राविधिक अध्ययन बिना नै केही जनप्रतिनिधिहरूले पहाडी क्षेत्रमा जथाभावी डोजर चलाई सडक खन्ने कार्यलाई एक वाक्यमा मूल्याङ्कन गर्नुहोस् ।
३. यौन विसङ्गतिका कुनै दुईओटा असरहरू लेख्नुहोस् ।
४. तपाईंको सबैभन्दा मिल्ने साथीले लागू पदार्थ प्रयोग गर्न प्रस्ताव गरेमा तपाईं कसरी प्रतिवाद गर्नुहुन्छ ? एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
५. २००७ सालमा भएको दिल्ली सम्झौताले पारेको एउटा सकारात्मक प्रभाव उल्लेख गर्नुहोस् ।
६. 'राजा महेन्द्रले २०१७ सालमा दलमाथि प्रतिबन्ध लगाउनु प्रजातान्त्रिक व्यवस्थामाथिको ठाडो हस्तक्षेप थियो' भन्ने पक्षमा आफ्नो तर्क एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
७. नेपालमा वैदेशिक रोजगारीले पारेका कुनै दुईओटा सकारात्मक प्रभावहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
८. सरकारलाई कर तिर्न प्रोत्साहन जगाउने एउटा आकर्षक नारा तयार पार्नुहोस् ।
९. पञ्चशीलका कुनै एउटा सिद्धान्त उल्लेख गर्नुहोस् ।
१०. रसिया र युक्रेनबिच भएको युद्ध अन्त्य गर्नका लागि संयुक्त राष्ट्र सङ्घका महासचिवलाई तपाईं के सल्लाह दिनुहुन्छ? एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
११. हाल विश्वव्यापी रूपमा बढ्दै गएको वातावरणीय प्रदूषण न्यूनीकरण गर्न तपाईंले गर्न सक्ने एउटा व्यावहारिक अभ्यास उल्लेख गर्नुहोस् ।

समूह 'ख'

छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू :

९×४=३६

१२. 'जैविक मानवलाई सामाजिक मानवमा रूपान्तरण गर्न सामाजिकीकरणले महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ।' यस भनाइलाई पुष्टि गर्नुहोस् ।
१३. सङ्घीय शासन प्रणालीमा केन्द्रीय सरकारको मात्र नियन्त्रण रहने कुनै चारओटा क्षेत्रहरू उल्लेख गरी प्रत्येकको सङ्क्षेपमा व्याख्या गर्नुहोस् ।
१४. विश्वबन्धुत्वको भावना अभिवृद्धि गर्ने उपायहरू समेटी बहिनीलाई चिठी लेख्नुहोस् ।
१५. प्रत्येक नेपालीको घरबाट कोही न कोही विदेसिने कारण तपाईंको स्थानीय क्षेत्रमा रहेका जेष्ठ नागरिकहरूको हेरचाह तथा उनीहरूको अधिकारको संरक्षणप्रतिको दायित्व निर्वाह गर्न देखा परेका चुनौतीहरू चार बुँदामा विश्लेषण गर्नुहोस् ।

अथवा

- ‘राष्ट्रिय सम्पदालाई नष्ट हुन नदिन स्थानीय सरकारलाई बढी जिम्मेवार बनाउनुपर्छ’ भन्ने सन्दर्भलाई आफ्नो तर्कद्वारा पुष्टि गर्नुहोस् ।
१६. नेपालमा दिनहुँजसो भ्रष्टाचार सम्बन्धी समाचारहरू प्रकाशन एवं प्रसारण हुँदै आइरहेको सन्दर्भमा भ्रष्टाचारले पार्ने असरहरूको विश्लेषण चार बुँदामा लेख्नुहोस् ।
  १७. न्यायपालिकाले गर्ने कार्यहरूको सूची तयार पार्नुहोस् ।

१८. उष्ण प्रादेशिक हावापानीको प्रमुख विशेषताहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
१९. इन्टरनेट र सामाजिक सञ्जालको प्रयोग सुरक्षित रूपले गर्ने उपायहरू समेटि दुई साथीबिचको संवाद तयार पार्नुहोस् ।
२०. पारिवारिक योजना र गुणस्तरीय जीवनबिचको अन्तरसम्बन्ध चार बुँदामा प्रष्टपार्नुहोस् ।

समूह 'ग'

लामो उत्तर लेख्नुहोस् :

४×७=२८

२१. "यदि तपाईंलाई विद्यालयमा 'उपभोक्ता अधिकार चेतना अभियान' सञ्चालन गर्ने अवसर दिइयो भने उक्त अभियानको उद्देश्य सहित प्रमुख गतिविधिहरू समेटेर कार्यक्रमको योजना निर्माण गर्नुहोस् ।"
२२. पृष्ठ भरिने गरी नेपालको रेखाङ्कित आकृति नक्सा कोरी त्यसमा तल दिइएका तथ्यहरू उपयुक्त स्थानमा उपयुक्त सङ्केतको प्रयोग गरी भर्नुहोस्:
- काठमाडौं, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, सुन्तला उत्पादन क्षेत्र, सैपाल हिमाल
अथवा
अफ्रिका महादेशको रेखाङ्कित आकृति नक्सा कोरी तल दिइएका तथ्यहरूलाई उपयुक्त सङ्केतको प्रयोग गरेर भर्नुहोस्:
- भूमध्यरेखा, केप टाउन, नाइल नदी, एटलस पर्वत श्रृङ्खला
दृष्टिविहीनका लागि मात्र
उत्तर अमेरिकाको सामाजिक एवं आर्थिक क्रियाकलापको बारेमा लेख्नुहोस् ।
२३. विक्रम सम्वत् २०६२/ ६३ जनआन्दोलनको सफलतापछि देखा परेका सामाजिक र आर्थिक प्रभाव सातओटा बुँदामा उल्लेख गर्नुहोस् ।
२४. नेपालमा पर्यटन प्रवर्धन गर्ने उपायहरू समावेश गरी राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकाका लागि सम्पादकीय लेख्नुहोस्।

उत्तर कुञ्जिका (सामाजिक अध्ययन)

१. जातीय, क्षेत्रीय, लैङ्गिक, धार्मिक, भाषिक, पहिचानका बाबजुद एउटा राष्ट्रको छाताभित्र समेटिएका सबै व्यक्तिहरूको साझा चिनारीलाई राष्ट्रिय पहिचान भनिन्छ लेखेमा वा यस्तै आशय आउने उत्तर लेखेमा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।
२. वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन नगरी जथाभावी डोजर चलाई सडक खन्ने कार्य विकास दिगो विकासको सिद्धान्त विपरीत भएकोले यसले प्राकृतिक प्रकोप निम्त्याउँछ लेखेमा वा यस्तै आशय आउने उत्तर लेखेमा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।
३. युवा जनशक्तिहरू बिग्रने, विभिन्न रोगहरूको सङ्क्रमण, अनैतिक र असामाजिक गतिविधि, समाजमा बेइज्जत हुने, पैसाको अनुत्पादक र फजुल खर्च हुने, घरपरिवार बिग्रने लेखेमा वा यस्तै आशय आउने उत्तर लेखेमा प्रति बुँदा ०.५ अङ्क प्रदान गर्ने ।
४. उक्त प्रस्ताव अस्वीकार गर्नु भन्ने लेखेमा वा यस्तै भाव आउने उत्तर लेखेमा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।
५. जहानिया राणाशासनको अन्त्य, देशमा प्रजातन्त्रको उदय, शिक्षा स्वास्थ्य तथा विकासमा लहर, जनताहरू स्वतन्त्र, पूर्वाधारको क्षेत्रमा विकास, अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विस्तार लेखेमा वा यस्तै भाव आउने उत्तर लेखेमा प्रति बुँदा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।
६. जनताद्वारा निर्वाचित एवं संसदले छानेको प्रधानमन्त्रीलाई अपदस्थ गरी निर्दलीय पञ्चायती व्यवस्था लादने कार्य अप्रजातान्त्रिक थियो लेखेमा वा यस्तै आशय आउने उत्तर लेखेमा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।
७. गरिबी निवारण हुने, स्रोतसाधनको उपयोग हुने, जीवनस्तरमा सुधार आउने, सामाजिक चेतनाको विकास हुने, प्रविधिको विकास र विस्तार हुने, वैदेशिक मुद्रा सञ्चितिमा वृद्धि लेखेमा वा यस्तै आशय आउने उत्तर लेखेमा प्रति बुँदा ०.५ अङ्क प्रदान गर्ने ।
८. उपयुक्त नारा तयार पारेमा एक अङ्क प्रदान गर्ने
  - सजग बनौं, कर तिर्ौं, समृद्ध नेपालमा हातेमालो गरौं!
  - इमान्दार करदाता, समृद्ध राष्ट्रको निर्माता
९. क्षेत्रीय अखण्डता र सर्वभौमसत्ताको समान, आन्तरिक मामलामा अहस्तक्षेप, शान्तिपूर्ण सहअस्तित्व, अनाक्रमण, समानता र पारस्परिक लाभ मध्ये कुनै एक लेखेमा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।
१०. संयुक्त राष्ट्रसङ्घको मध्यस्थतामा दुवै देशबिच वार्ता गरी शान्ति स्थापना गर्नुपर्छ भन्ने आशयको उत्तर आएमा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।
११. फोहरलाई वर्गीकरण गरी पुन प्रयोग गर्न मिल्ने फोहरलाई प्रयोग गर्ने, प्रयोग गर्न नमिल्ने फोहरलाई प्रशोधन गर्ने, प्राकृतिक स्रोत र साधनको विवेकशील प्रयोग गर्ने प्लास्टिक झोलाको प्रयोग कम गर्ने, खुला क्षेत्रमा रुखबिरुवा रोप्ने, जनचेतना फैलाउने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने लेखेमा वा यस्तै आशयको भाव आउने उत्तर लेखेमा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।
१२. समाजका हरेक सदस्यलाई समाजका नीति, नियम, मूल्यमान्यता, संस्कार र परम्परा सिकाउने प्रक्रियालाई सामाजिकीकरण भनिन्छ । उपयुक्त तर्कहरू जस्तै: सामाजिकीकरणले सभ्य समाजको निर्माण गर्छ, यसले व्यक्तिलाई सामाजिक भूमिकाका लागि तयार गर्छ, यसले सामाजिक मूल्यमान्यता कायम गर्न मद्दत गर्छ, यसले सामाजिक सिपको विकास गर्छ, यसले व्यक्तित्व विकासमा मद्दत गर्छ लेखेमा वा यस्तै भाव आउने उत्तर लेखेमा प्रति बुँदा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।
१३. सेना र रक्षा: सेना र रक्षा केन्द्र सरकारको मात्र विशेषाधिकार हो । यो प्रदेश सरकारको अधिकार क्षेत्र हुन सक्दैन। सेना कुनै पनि देशको सर्वोच्च सुरक्षा संयन्त्र हो, केन्द्रीय बैंक: केन्द्रीय बैंक, नोट जारी गर्ने र राष्ट्रिय नीति बनाउने अधिकार केन्द्र सरकारको मात्र हो, विदेश नीति र कूटनीतिक सम्बन्ध: केन्द्र सरकारले मात्र विदेश सम्बन्ध

निर्धारण गर्न र विदेश नीति बनाउन सक्छ, वैदेशिक ऋण र अनुदान: विदेशी ऋण र अनुदान स्वीकार गर्ने अधिकार सङ्घीय (केन्द्रीय) सरकारसँग मात्र छ । प्रदेश सरकारले कुनै योजना वैदेशिक सहयोगमा सञ्चालन गर्न चाहेमा केन्द्र सरकारको अनुमति आवश्यक पर्छ लेखेमा वा यस्तै भाव आउने उत्तर लेखेमा प्रति बुँदा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।

१४. चिठीको ढाँचा लेखेमा १ अङ्क र उपयुक्त उपायहरू जस्तै: अरूलाई पनि दाजुभाइ, दिदीबहिनी र आफन्तको जस्तो व्यवहार गर्ने, सबै मानिसहरू जाति, धर्म, भाषा र राष्ट्रभन्दा माथि उठ्ने, वार्ता, संवाद, बहुलवाद स्वीकार गर्ने, आध्यात्मिक भावना जस्ता कुराहरूले अरूप्रति सम्मान अभिवृद्धि गर्ने हुनाले संसारलाई एउटै परिवारको रूपमा लिने, पीडा, भय, महामारी, गरिबी जस्ता कुराबाट मुक्त हुन सहयोग, सहानुभूतिको भावनाको विकास गर्ने, माया, शुभेच्छा, सहयोगका माध्यमबाट व्यक्ति तथा देशहरूबिच सहयोग आदान प्रदान गर्ने, अहं भावना त्यागेर मानव जीवनको भलाइको काम गर्ने समेटेर लेखेमा प्रति बुँदा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।

१५. (क) सबै छोराछोरी विदेशिने र अशक्त अवस्थामा पुगेका ज्येष्ठ नागरिक मात्रै घरमा रहने कारण आवश्यक परेका बेला सहयोग जुटाउने चुनौती, (ख) बढ्दो उपभोक्तावाहक कारण मध्यम र निम्न वर्ग बचत शून्य अवस्थामा हुने कारण ज्येष्ठ नागरिकको आर्थिक भार बहन गर्ने चुनौती, (ग) घट्दो जनसङ्ख्या वृद्धिदर, बढ्दो एकल परिवार संरचना आदिले गर्दा मानसिक र संवेगात्मक पक्षको विकास गर्ने चुनौती, (घ) विदेशी संस्कृतिको प्रभावस्वरूप बढ्दो वृद्धाश्रम संस्कारलाई निस्तेज गर्ने चुनौती लेखेमा वा यस्तै भाव आउने उत्तर लेखेमा प्रति बुँदा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।

अथवा

‘राष्ट्रिय सम्पदालाई नष्ट हुन नदिन स्थानीय सरकारलाई बढी जिम्मेवार बनाउनुपर्छ’ भन्ने भनाइलाई पुष्टि गर्न उपयुक्त तर्कहरू जस्तै: स्थानीय सरकारको नजिकबाट निगरानी र संरक्षण सम्भव हुन्छ, जनताको प्रत्यक्ष सरोकार र सहभागिता सुनिश्चित गर्न सक्ने निकाय, स्थानीय स्रोत साधनको प्रयोग प्रभावकारी रूपमा गर्न सकिन्छ, स्थानीय ऐतिहासिक र सांस्कृतिक ज्ञान उपयोग गर्न सकिन्छ, अवैध दोहन, चोरी तथा क्षतिको जोखिम न्यूनीकरण गर्ने सशक्त इकाई नै स्थानीय तह भएकोले स्थानीय तहलाई कानुनी, आर्थिक र प्राविधिकरूपले सशक्तिकरण गरेर सम्पदा संरक्षणको मूल नेतृत्व दिइनुपर्छ, जसले हाम्रो गौरवशाली इतिहास र सांस्कृतिक चिनारीलाई भावी पुस्ताका लागि जोगाउन मद्दत गर्छ लेखेमा वा यस्तै भाव आउने उत्तर लेखेमा प्रति बुँदा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।

१६. भ्रष्टाचारले सामाजिक, आर्थिक र राजनीतिक सङ्कट सिर्जना गर्ने, मानव अधिकारको उलङ्घन हुने, राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार व्यवसायलाई गलत बाटोमा डोर्‍याउने, प्रजातन्त्र र कानुनी शासनमा असर, सुशासन कायम गर्न बाधा, स्वतन्त्र सञ्चारलाई नकारात्मक प्रभाव पार्ने, जवाफदेहितामा ह्रास आउने, सामाजिक/आर्थिक विकासमा बाधा, गरिबीको दुष्चक्रको विकास, अराजनीतिक गतिविधिलाई वैधता दिने, सार्वजनिक स्रोत साधनको दुरुपयोग लेखेमा वा यस्तै भाव आउने उत्तर लेखेमा प्रति बुँदा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।

१७. क) न्यायिक कार्य : देवानी र फौजदारी मुद्दाहरूको फैसला गर्ने, अपराधीलाई दण्डित गरी नागरिकहरूलाई न्याय दिने, न्याय सम्पादन गरी अपराध नियन्त्रण गर्ने, ख) कानुनको व्याख्यासम्बन्धी कार्य : कानुनको मर्मअनुसार व्याख्या गर्ने, नजिर स्थापित गर्ने, ग) परामर्शसम्बन्धी कार्य : जटिल कानुनी विषयमा परामर्श प्रदान गर्ने, घ) अधिकार र स्वतन्त्रता संरक्षणसम्बन्धी कार्य : नागरिकको मौलिक हकको संरक्षण गर्ने, मानव अधिकारको संरक्षण गर्ने लेखेमा वा यस्तै भाव आउने उत्तर लेखेमा प्रति बुँदा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।

१८. उष्ण प्रादेशिक हावापानीको प्रमुख विशेषता चारओटा बुँदामा उल्लेख गर्नुहोस् ।

सूर्यको किरण सिधै पर्ने भएकाले यो क्षेत्रमा वर्षभरि गर्मी हुन्छ, यो क्षेत्रमा मेघगर्जनसहित संवाहनिक वर्षा हुन्छ, यहाँ वर्षभरि तातो र आर्द्र मौसम रहन्छ, यस क्षेत्रमा उच्च तापक्रम, भारी वर्षा र प्रशस्त घामका कारण घना

वनजङ्गल पाइन्छन् फलस्वरूप यहाँ विभिन्न प्रजातिका चराचुरुङ्गी तथा जनावरहरू पाइन्छ लेखेमा वा यस्तै भाव आउने उत्तर लेखेमा प्रति बुँदा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।

१९. संवादको ढाँचा बनाएमा १ अङ्क र उपयुक्त उपायहरू जस्तै: आफ्ना व्यक्तिगत सूचनाहरू गोप्य राख्ने, सामाजिक सञ्जालमा नराख्ने, आफ्नो सामाजिक सञ्जाल ह्याक हुने जोखिम कम गर्न प्राइभेसी र सेक्युरिटी सेटिङ मिलाउने, असल र विश्वासिलो व्यक्तिहरूसँग मात्र मित्रता गर्ने, राम्ररी सोचविचार गरेर मात्र कुनै स्ट्याटस वा कमेन्ट गर्ने ताकि यसले पछि कुनै अप्ठ्यारो नपरोस्, कसैले तपाईँका बारेमा केही पोस्ट गर्दा अप्ठ्यारो लाग्छ भने तुरुन्त उसलाई जानकारी गराउने, कसैले तपाईँलाई निराश बनाउन प्रयास गर्दै छ वा धम्की दिँदै छ भने उसलाई साथीको लिस्टबाट हटाउने, ब्लक गर्ने र साइट प्रशासकलाई रिपोर्ट गर्ने वा तत्काल आफ्नो अभिभावक, शिक्षक वा प्रहरीलाई जानकारी गराउने, राम्रो भाषा वा विषयवस्तुले पछि आफैँलाई हानी पुऱ्याउने भएकाले सामाजिक सञ्जालमा राम्रो प्रतिष्ठा प्राप्त गर्न प्रयत्न गर्ने, कुनै शङ्कास्पद सन्देश वा इमेल आएमा त्यो हानिकारक हुन सक्छ, त्यसलाई नखोल्ने, आफ्नो कम्प्युटरमा एन्टिभाइरस, इन्टरनेट सेक्युरिटी आदि राखेर बेलाबेलामा अदलबदल गर्दै कम्प्युटरलाई सुरक्षित राख्ने, सामाजिक सञ्जालमा भएको आफ्नो व्यक्तिगत खातामा बलियो पासवर्ड राख्ने लेखेमा वा यस्तै भाव आउने उत्तर लेखेमा प्रति बुँदा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।

२०. पारिवारिक योजना र गुणस्तरीय जीवन दुवै जनसङ्ख्या शिक्षाका विषयवस्तु हुन्, गुणस्तरीय जीवनका लागि पारिवारिक योजना आवश्यक पर्छ भने पारिवारिक योजनाको उद्देश्य गुणस्तरीय जीवन कायम गर्नु हो, गुणस्तरीय जीवन र पारिवारिक योजना दुवैको लक्ष्य परिवारको आधारभूत र अतिरिक्त आवश्यकता पूर्ति गर्नु हो, पारिवारिक योजनालाई जस्तै गुणस्तरीय जीवनलाई पनि आम्दानी, परिवारको आकार, आवश्यकता र पारिवारिक मूल्य आदर्श आदि कुराले प्रभाव पार्दछन् लेखेमा वा यस्तै भाव आउने उत्तर लेखेमा प्रति बुँदा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।

२१. अभियानको उद्देश्य लेखेमा १ अङ्क र उपयुक्त गतिविधिहरू समेटेर तालिका बनाइ कार्यक्रम योजना तयार पारेमा प्रति गतिविधि १ अङ्क प्रदान गर्ने जस्तै:

अभियानका उद्देश्यहरू:

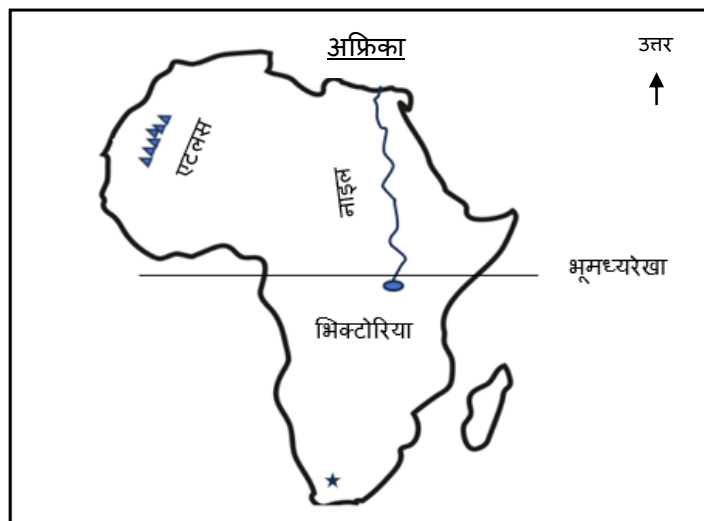
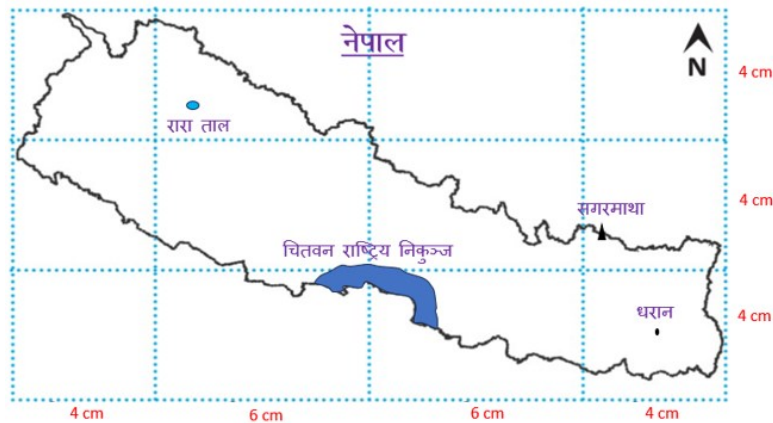
- विद्यार्थी तथा विद्यालय समुदायलाई उपभोक्ताअधिकारबारे जानकारी दिनु ।
- उपभोक्ताठगी, म्याद नाघेका सामान, मूल्यसूची नदेखाउने आदि समस्याबारे चेतना फैलाउनु ।
- जिम्मेवार र सचेत उपभोक्ताबन्न प्रेरणा दिनु ।

प्रमुख गतिविधिहरू:

गतिविधि	विवरण
अ. सचेतना च्याली	“उपभोक्ता अधिकार” सम्बन्धी नारासहित विद्यालय वरिपरि च्याली गरिने।
आ. पोस्टर तथा पम्प्लेट प्रदर्शनी	उपभोक्ता अधिकार, कर्तव्य, कानुनी उपायहरूबारे विद्यार्थीहरूले बनाएका पोस्टरहरू प्रदर्शनी गरिने।
इ. नाटक/नाटक प्रस्तुति	विद्यार्थीहरूद्वारा उपभोक्ता ठगी र समाधानको विषयमा नाटक प्रस्तुत गरिने।
ई. वक्तृत्व प्रतियोगिता	“सजग उपभोक्ता: हाम्रो जिम्मेवारी” विषयमा प्रतियोगिता।
उ. विशेषज्ञ अतिथि कार्यक्रम	उपभोक्ता मञ्चका प्रतिनिधि वा अधिवक्तालाई बोलाई जानकारी दिने।
ऊ. अभिभावक सहभागिता कार्यक्रम	अभिभावकलाई पनि अभियानमा सहभागी गराई जानकारी सचेत गर्ने।

२२. पृष्ठभरि को नेपालको नक्सा बनाएमा ३ अङ्क र उचित स्थानमा उचित सङ्केत सहित देखाएमा प्रति स्थान १ अङ्क प्रदान गर्ने

दृष्टिविहीनका लागि मात्र

उपयुक्त क्रियाकलापहरू जस्तै (सामाजिक क्रियाकलापहरू) विविध संस्कृति र भाषा : उत्तर अमेरिका विभिन्न जाति, भाषा, धर्म र संस्कृतिको संगम हो । यहाँ युरोपेली, अफ्रिकी, एसियाली, आदिवासी आदि समुदायहरूको बसोबास छ । अङ्ग्रेजी, स्पेनी र फ्रेन्च प्रमुख भाषा हुन् । शिक्षा र अनुसन्धान: विश्वका उत्कृष्ट विश्वविद्यालय (जस्तै हार्वर्ड, एमआईटी, टोरन्टो विश्वविद्यालय) यही क्षेत्रमा छन् । वैज्ञानिक अनुसन्धान, प्रविधि विकास र नवप्रवर्तनमा अग्रणी छन् । स्वास्थ्य र जीवनशैली : स्वास्थ्य सेवामा उच्च प्रविधिको प्रयोग, नियमित व्यायाम, स्वस्थ खानपान र बीमा प्रणालीले यहाँको जीवनशैली उन्नत बनाएको छ । यद्यपि, औद्योगिकीकरणका कारण मानसिक तनाव, मोटोपनजस्ता समस्याहरू पनि देखिन्छन् । सहरीकरण र जीवनस्तर : उत्तर अमेरिकामा सहरीकरण उच्च छ । सहरहरूमा आधुनिक यातायात, आवास, सञ्चार र मनोरञ्जनको विकासले जीवनस्तर उचाइमा पुगेको छ । (आर्थिक क्रियाकलापहरू) उद्योग र प्रविधि : उत्तर अमेरिका, विशेषतः संयुक्त राज्य अमेरिका, प्रविधि क्षेत्रमा विश्व अगुवा हो । सूचना प्रविधि, अन्तरिक्ष अनुसन्धान, औषधि उद्योग, अटोमोबाइल, विमान उद्योग यहाँका मुख्य आर्थिक आधार हुन् । कृषि र पशुपालन : विस्तृत भूमिमा यान्त्रिक खेती गरिन्छ। मकै, गहुँ, सोयाबिन, कपास जस्ता बालीहरू तथा गाई, सुँगुर, कुखुराको फार्मिङ व्यावसायिक

रूपमा गरिन्छ । सेवा क्षेत्र : उत्तर अमेरिकाको अर्थतन्त्रमा सेवा क्षेत्रको ठूलो योगदान छ – जस्तै बैंकिङ, बीमा, पर्यटन, सञ्चार, शिक्षा, सूचना प्रविधि आदि । खनिज र ऊर्जा स्रोत : तेल, ग्यास, कोइला, तामा, सुन, फलाम जस्ता खनिज पदार्थ प्रशस्त पाइन्छन्। अमेरिका र क्यानडा ऊर्जा उत्पादनमा आत्मनिर्भर छन् । विदेश व्यापार : उत्तर अमेरिका, विशेषतः अमेरिका र क्यानडा, विश्वका ठूला निर्यातकर्ता र आयातकर्ता हुन् । यहाँका वस्तुहरू विश्व बजारमा प्रतिस्पर्धात्मक छन् लेखेमा वा यस्तै भाव आउने उत्तर लेखेमा प्रति बुँदा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।

२३. समानुपातिक समावेशीकरण, सबै खाले विभेदको अन्त्य, पूर्वाधारहरूको विकास, चेतनाको स्तरमा वृद्धि, राष्ट्रिय एकताको भावनामा विकास, आर्थिक वृद्धिदरमा प्रगति, विदेशी लगानीका लागि उचित वातावरण, गरिबी न्यूनीकरण, स्वरोजगारीमा वृद्धि, राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरूको सञ्चालन, रोजगारीको अवसरमा वृद्धि, कृषिमाथिको निर्भरतामा कमी, उद्योग, व्यापार र व्यवसायहरूको विकास, वैदेशिक रोजगारीलाई व्यवस्थित बनाउने प्रयास, विभिन्न राष्ट्रहरूसँग व्यापार, सहयोग, पारवहन, अनुदान, विप्पा (BIPPA) लगायत सम्झौता लेखेमा वा यस्तै भाव आउने उत्तर लेखेमा प्रति बुँदा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।

२४. सम्पादकीयको ढाँचा तयार पारेमा १ अङ्क, पर्यटन प्रवर्धन गर्ने उपायहरू: यातायात तथा सञ्चारको विकासमा जोड, ऐतिहासिक धार्मिक स्थलको संरक्षणमा जोड, वैकल्पिक मनोरञ्जनका साधनमा जोड, पर्यटकीय केन्द्रहरूलाई व्यवस्थित र सूचना केन्द्रको स्थापना, पर्यटकीय वस्तुको स्थापना एवम् उत्पादनमा जोड, हाम्रा पर्यटकीय गन्तव्यको प्रचारप्रसारमा जोड, सुविधा सम्पन्न होटल लज निर्माणमा जोड एवम् सरकारी सेवा सुविधामा जोड, सरसफाइमा जोड लेखेमा वा यस्तै भाव आउने उत्तर लेखेमा प्रति बुँदा १ अङ्क प्रदान गर्ने ।

-000-

(समूह-१)
नमुना प्रश्नपत्र (कक्षा १०)
विषय : सामाजिक अध्ययन

पूर्णाङ्क : ७५

समय : ३ घण्टा

तलका प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस्

समूह 'क'

अति छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू :

११×१=११

१. राष्ट्रिय पहिचान भन्नाले के बुझिन्छ ? एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
२. विकासका नाममा प्राविधिक अध्ययन बिना नै केही जनप्रतिनिधिहरूले पहाडी क्षेत्रमा जथाभावी डोजर चलाई सडक खन्ने कार्यलाई एक वाक्यमा मूल्याङ्कन गर्नुहोस् ।
३. यौन विसङ्गतिका कुनै दुईओटा असरहरू लेख्नुहोस् ।
४. तपाईंको सबैभन्दा मिल्ने साथीले लागू पदार्थ प्रयोग गर्न प्रस्ताव गरेमा तपाईं कसरी प्रतिवाद गर्नुहुन्छ ? एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
५. २००७ सालमा भएको दिल्ली सम्झौताले पारेको एउटा सकारात्मक प्रभाव उल्लेख गर्नुहोस् ।
६. 'राजा महेन्द्रले २०१७ सालमा दलमाथि प्रतिबन्ध लगाउनु प्रजातान्त्रिक व्यवस्थामाथिको ठाडो हस्तक्षेप थियो' भन्ने पक्षमा आफ्नो तर्क एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
७. नेपालमा वैदेशिक रोजगारीले पारेका कुनै दुईओटा सकारात्मक प्रभावहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
८. सरकारलाई कर तिर्न प्रोत्साहन जगाउने एउटा आकर्षक नारा तयार पार्नुहोस् ।
९. पञ्चशीलका कुनै एउटा सिद्धान्त उल्लेख गर्नुहोस् ।
१०. रसिया र युक्रेनबिच भएको युद्ध अन्त्य गर्नका लागि संयुक्त राष्ट्र सङ्घका महासचिवलाई तपाईं के सल्लाह दिनुहुन्छ? एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
११. हाल विश्वव्यापी रूपमा बढ्दै गएको वातावरणीय प्रदूषण न्यूनीकरण गर्न तपाईंले गर्न सक्ने एउटा व्यावहारिक अभ्यास उल्लेख गर्नुहोस् ।

समूह 'ख'

छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू :

९×४=३६

१२. 'जैविक मानवलाई सामाजिक मानवमा रूपान्तरण गर्न सामाजिकीकरणले महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ।' यस भनाइलाई पुष्टि गर्नुहोस् ।
१३. सङ्घीय शासन प्रणालीमा केन्द्रीय सरकारको मात्र नियन्त्रण रहने कुनै चारओटा क्षेत्रहरू उल्लेख गरी प्रत्येकको सङ्क्षेपमा व्याख्या गर्नुहोस् ।
१४. विश्वबन्धुत्वको भावना अभिवृद्धि गर्ने उपायहरू समेटी बहिनीलाई चिठी लेख्नुहोस् ।
१५. प्रत्येक नेपालीको घरबाट कोही न कोही विदेसिने कारण तपाईंको स्थानीय क्षेत्रमा रहेका जेष्ठ नागरिकहरूको हेरचाह तथा उनीहरूको अधिकारको संरक्षणप्रतिको दायित्व निर्वाह गर्न देखा परेका चुनौतीहरू चार बुँदामा विश्लेषण गर्नुहोस् ।

अथवा

- 'राष्ट्रिय सम्पदालाई नष्ट हुन नदिन स्थानीय सरकारलाई बढी जिम्मेवार बनाउनुपर्छ' भन्ने सन्दर्भलाई आफ्नो तर्कद्वारा पुष्टि गर्नुहोस् ।
१६. नेपालमा दिनहुँजसो भ्रष्टाचार सम्बन्धी समाचारहरू प्रकाशन एवं प्रसारण हुँदै आइरहेको सन्दर्भमा भ्रष्टाचारले पार्ने असरहरूको विश्लेषण चार बुँदामा लेख्नुहोस् ।
  १७. न्यायपालिकाले गर्ने कार्यहरूको सूची तयार पार्नुहोस् ।

१८. उष्ण प्रादेशिक हावापानीको प्रमुख विशेषताहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
१९. इन्टरनेट र सामाजिक सञ्जालको प्रयोग सुरक्षित रूपले गर्ने उपायहरू समेटि दुई साथीबिचको संवाद तयार पार्नुहोस् ।
२०. पारिवारिक योजना र गुणस्तरीय जीवनबिचको अन्तरसम्बन्ध चार बुँदामा प्रष्टपार्नुहोस् ।

समूह 'ग'

लामो उत्तर लेख्नुहोस् :

४×७=२८

२१. "यदि तपाईंलाई विद्यालयमा 'उपभोक्ता अधिकार चेतना अभियान' सञ्चालन गर्ने अवसर दिइयो भने उक्त अभियानको उद्देश्य सहित प्रमुख गतिविधिहरू समेटेर कार्यक्रमको योजना निर्माण गर्नुहोस् ।"
२२. पृष्ठ भरिने गरी नेपालको रेखाङ्कित आकृति नक्सा कोरी त्यसमा तल दिइएका तथ्यहरू उपयुक्त स्थानमा उपयुक्त सङ्केतको प्रयोग गरी भर्नुहोस्:
- काठमाडौं, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, सुन्तला उत्पादन क्षेत्र, सैपाल हिमाल
- अथवा
- अफ्रिका महादेशको रेखाङ्कित आकृति नक्सा कोरी तल दिइएका तथ्यहरूलाई उपयुक्त सङ्केतको प्रयोग गरेर भर्नुहोस्:

भूमध्यरेखा, केप टाउन, नाइल नदी, एटलस पर्वत श्रृङ्खला

दृष्टिविहीनका लागि मात्र

उत्तर अमेरिकाको सामाजिक एवं आर्थिक क्रियाकलापको बारेमा लेख्नुहोस् ।

२३. विक्रम सम्वत् २०६२/ ६३ जनआन्दोलनको सफलतापछि देखा परेका सामाजिक र आर्थिक प्रभाव सातओटा बुँदामा उल्लेख गर्नुहोस् ।
२४. नेपालमा पर्यटन प्रवर्धन गर्ने उपायहरू समावेश गरी राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकाका लागि सम्पादकीय लेख्नुहोस्।

विषय: सामाजिक अध्ययन

पूर्णाङ्क ७५

समय: ३ घण्टा

समूक (क)

तलका प्रश्नहरूको अति छोटो उत्तर लेख्नुहोस् । (११×१=११)

१. सामाजिकीकरण भनेको के हो ? लेख्नुहोस् ।
२. तोकिएको समयमा विकास आयोजना सम्पन्न गर्न के गर्नुपर्ला ? लेख्नुहोस् ।
३. मानव बेचबिखन भनेको के हो ?
४. घरेलु हिंसा विरुद्ध जनचेतना जोगाउने प्लेकार्डको नमूना तयार पार्नुहोस् ।
५. नेपाली कांग्रेस, राजा र राणाबिच भएको त्रिपक्षीय दिल्ली सम्झौताको पूरा मिति वि.स.मा लेख्नुहोस् ।
६. २०१७ सालमा राजनीतिक दलमाथि लगाइएको प्रतिबन्ध उचित थिएन भन्ने बारेमा आफ्नो धारणा प्रस्तुत गर्नुहोस् ।
७. वैदेशिक रोजगारका कुनै दुईओटा नकारात्मक प्रभावहरू लेख्नुहोस् ।
८. स्थानिय पर्यटकिय गन्तव्य स्थलको प्रचारप्रसार गर्न विद्यार्थीले खेल्नसक्ने दुईवटा भूमिकाहरू लेख्नुहोस् ।
९. अनाक्रमणको सिद्धान्त भनेको के हो ?
१०. वर्तमान सन्दर्भमा अन्तराष्ट्रिय श्रम सङ्गठनले नेपालमा श्रमिकको क्षेत्रमा कस्ता कार्य गर्नुपर्ला ? आफ्ना सुझावहरू दिनुहोस् ।
११. स्वस्थ जीवनशैलीका लागि तपाईंले गर्नुभएको कुनै दुई व्यवहारिक अभ्यासहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।

समूक (ख)

तलका प्रश्नहरूको छोटो उत्तर लेख्नुहोस् । (९×४=३६)

१२. नेपाल एक बहुसांस्कृतिक मुलुक हो भन्ने कुरालाई चार बुँदामा पुष्टि गर्नुहोस् ।
१३. नेपालमा संङ्घीयता लागु भएपछि देखिएका कुनै चारओटा सकारात्मक परिवर्तनहरू लेख्नुहोस् ।
१४. तपाईंको विद्यालयमा बाल दिवसको अवसरमा सञ्चालन हुने कार्यक्रमको खाका तयार गर्नुहोस् ।
१५. 'लोक गीत हाम्रो मौलिक पहिचान हो' भन्ने भनाईलाई चार बुँदामा पुष्टि गर्नुहोस् ।
१६. लागुपदार्थ दुर्ब्यसनमा फसेको साथीलाई यसबाट मुक्त गराउने सम्भावित तीनओटा विकल्पहरू उल्लेख गरी कुनै एक उत्तम विकल्प कारण सहित छनोट गर्नुहोस् ।
१७. सङ्घीय कार्यपालिकाका चारओटा कार्यहरू लेख्नुहोस् ।
१८. हावापानीलाई प्रभावपार्ने चारओटा तत्वहरू लेख्नुहोस् ।
१९. नेपालमा सामाजिक सञ्जालको जथाभावी प्रयोगबाट उत्पन्न हुने गरेका समस्याहरूलाई नियन्त्रण गर्न स्थानीय

सुरक्षा निकायलाई निवेदन लेख्नुहोस् ।

२०. जनसङ्ख्या र वातावरणबिचको अन्तरसम्बन्ध चार बुँदामा प्रष्ट पार्नुहोस् ।

समूक (ग)

तलका प्रश्नहरूको लामो उत्तर लेख्नुहोस् । (४×७=२८)

२१. विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकले पनि नेपालको निर्वाचनमा मतदान गर्न पाउनुपर्छ भन्ने आवाजलाई समर्थन गर्ने चार तर्कहरू लेख्नुहोस् ।

२२. नेपालको आकृती नक्सा निर्माण गरी उपयुक्त सङ्केतहरूको प्रयोग गरी निम्नलिखित तथ्यहरू देखाउनुहोस् ।
कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष, जानकी मन्दिर, गौरीशंकर हिमाल, धनगढी ।

अथवा

दक्षिण अमेरिका महादेशको आकृति नक्सा निर्माण गरी उपयुक्त सङ्केतको प्रयोग गरी निम्नलिखित तथ्यहरू भर्नुहोस् ।

“अमेजन बेसी, एन्डिज पर्वतमाला, अटाकामा मरुभूमि, टिटिकाका ताल”

दृष्टिविहीनहरूको लागि मात्र

विश्वमा पाईने हावापानीका प्रकार उल्लेख गर्दै उष्णमण्डल अन्तर्गत पर्ने उपप्रदेश सहितको तालिका निर्माण गर्नुहोस् ।

२३. प्रथम विश्वयुद्धका ४ ओटा कारणहरू उल्लेख गर्दै यसबाट उत्पन्न तीनओटा परिणामको व्याख्या गर्नुहोस् ।

२४. नेपालमा जलविद्युतको पर्याप्त सम्भावना भएरपनि अपेक्षाकृत विकास गर्न सकिएको छैन, यसबाट देशले भोग्नुपरेका समस्याहरू पहिचान गरी जलविद्युतबाट नेपालको मुहार फेर्न सकिने सम्भावनाहरूको चर्चा गर्नुहोस् ।

उत्तर कुञ्जिका

समुह (क)

१. समाजमा विद्यमान संस्कृति र यसका विभिन्न पक्षहरु सिक्ने सिकाउने प्रक्रिया हो भन्ने वा यस्तै अर्थ लाग्ने कम्तिमा एक वाक्यमा उत्तर लेखेमा १ अंक ।
२. तल उल्लेखित बुँदामध्ये कुनै एक वा यस्तै प्रकृतिको उत्तर लेखेमा १ अंक ।
  - समयमै बजेट निकासा,
  - सरकारको अनुगमन, नियमनमा प्रभावकारीता,
  - आयोजनामा दोहोरोपनाको अन्त्य,
३. पैसा कमाउने उद्देश्यले मान्छे, मान्छेको अंग, श्रम आदिको बेचबिखन गर्ने कार्य वा यस्तै आशयको उत्तर लेखेमा १ अंक ।
४. प्लेकार्डको नमूना बनाएमा ०.५ र नारा मात्र लेखेमा ०.५ गरि जम्मा १ अंक
५. पूरा मिति २००७ फाल्गुन १ गते लेखेमा १ अंक
६. दलीय व्यवस्था बीनाको प्रजातन्त्र सम्भव हुँदैन भन्ने वा यस्तै दलीय व्यवस्थाको पक्षमा सकारात्मक आशय आउने उत्तर लेखेमा १ अंक ।
७. पारिवारिक वेमेल, देशभित्र आवश्यक पर्ने जनशक्तिको अभाव, जस्तै वा यस्तै आशय आउने एक वाक्य लेखेमा १ अंक ।
८. लेख रचना प्रकाशन गर्ने, च्यालि निकाल्ने, घरदैलो कार्यक्रम अथवा रेडियो कार्यक्रम प्रसारण गर्ने वा यस्तै पर्यटन प्रवर्द्धन सम्बन्धी आशय आउने एक वाक्य लेखेमा १ अंक ।
९. एक देशले अर्को देशलाई कुनै पनि किसिमको आक्रमण नगर्नु भन्ने आशय सहितको उत्तर लेखेमा १ अंक ।
१०. श्रमिकको आर्थिक र सामाजिक सुरक्षा, श्रमिकको पक्षमा वकालत र पैरवी वा यस्तै श्रमिक सँग सम्बन्धित एउटा कार्य लेखेमा १ अंक ।
११. नियमित योग तथा शारीरिक व्यायाम गर्ने, सन्तुलित आहारमा ध्यान दिने, काम, आराम र मनोरञ्जन जस्ता कार्य गर्ने वा यस्तै स्वस्थ जीवनशैलि सम्बन्धि एक व्यवहारिक अभ्यास लेखेमा १ अंक ।

समुह (ख)

१२. तल उल्लेखित वुँदाहरु वा यस्तै आशयका ४ वुँदा लेखेमा प्रति वुँदा १ अंकका दरले बढिमा ४ अंक

- धार्मिक विविधता ,
- परम्परा र चाडपर्वमा विविधता
- भेषभुषा, संगित र नृत्यको विविधता,
- जाति र भाषामा विविधता ,

१३. तल उल्लेखित वुँदाहरु वा यस्तै संधियता सम्बन्धि सकारात्मक आशयका ४ वुँदा लेखेमा प्रति वुँदा १ अंकका दरले बढिमा ४ अंक

- शक्तिको विकेन्द्रीकरण,
- स्थानिय तहमा जनप्रतिनिधिको पहुँच,
- समावेशी प्रतिनिधित्व,
- क्षेत्रिय विकास ,

१४. स्थान, मिति, समय र कार्यक्रमको विवरण सहित उत्तर लेखेमा बढिमा ४ अंक दिने ।

१५. तल उल्लेखित वुँदाहरु वा यस्तै लोक गीत सम्बन्धि सकारात्मक आशयका ४ वुँदा लेखेमा प्रति वुँदा १ अंकका दरले बढिमा ४ अंक

- लोक जीवन झल्काउने श्रोत,
- भाषा र लवजको मौलिकता,
- सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण,
- पहिचान निर्माणमा सहयोगी,

१६. तल उल्लेखित ३ वटा विकल्प वा यस्तै आशयका तीनवटा विकल्प उल्लेख गरी एउटा मुख्य विकल्प छनोट गरी कारण लेखेमा १ अंकका दरले बढिमा ४ अंक

- मनोपरामर्श उपलब्ध गराउने,
- पुनर्स्थापना केन्द्रमा भर्ना गराउने,
- सकारात्मक साथी संग घुलमिल गराउने,

१७. तल उल्लेखित वुँदाहरु वा यस्तै आशयका संघीय कार्यपालिकाका ४ वटा कार्य लेखेमा प्रति वुँदा १ अंकका दरले बढिमा ४ अंक

- कानून कार्यान्वयन गर्नु,
- देशको शासन सञ्चालन गर्नु,

- बजेट निर्माण र कार्यान्वयन गर्नु,
- विदेश नीति व्यवस्थित गर्नु ।

१८. तल उल्लेखित बुँदाहरु वा यस्तै आशयका हावापानीलाई प्रभाव पार्ने ४ वटा तत्वहरु लेखि प्रत्येकको व्याख्या गरेमा प्रति बुँदा १ अंकका दरले बढिमा ४ अंक ।

- अक्षांश
- उचाइ
- जमिनको मोहोडा,
- सामुन्द्रिक दुरि लगायत अन्य

१९. अशिललता र अपमानजनक सामाग्रीको प्रसारण, गलत सुचना फैलाउने साइबर अपराधमा वृद्धि, जातिय धार्मिक तथा राजनीतिक उत्तेजना फैलाउने प्रयास जस्ता समस्याहरु उल्लेख गरी स्थानिय सुरक्षा निकायलाई निवेदन लेखेमा,

- समस्या उल्लेख गरेमा प्रत्येक समस्याको १ अंकका दरले बढिमा २ अंक
- निवेदनको ढाँचा मिलेमा २ अंक ।

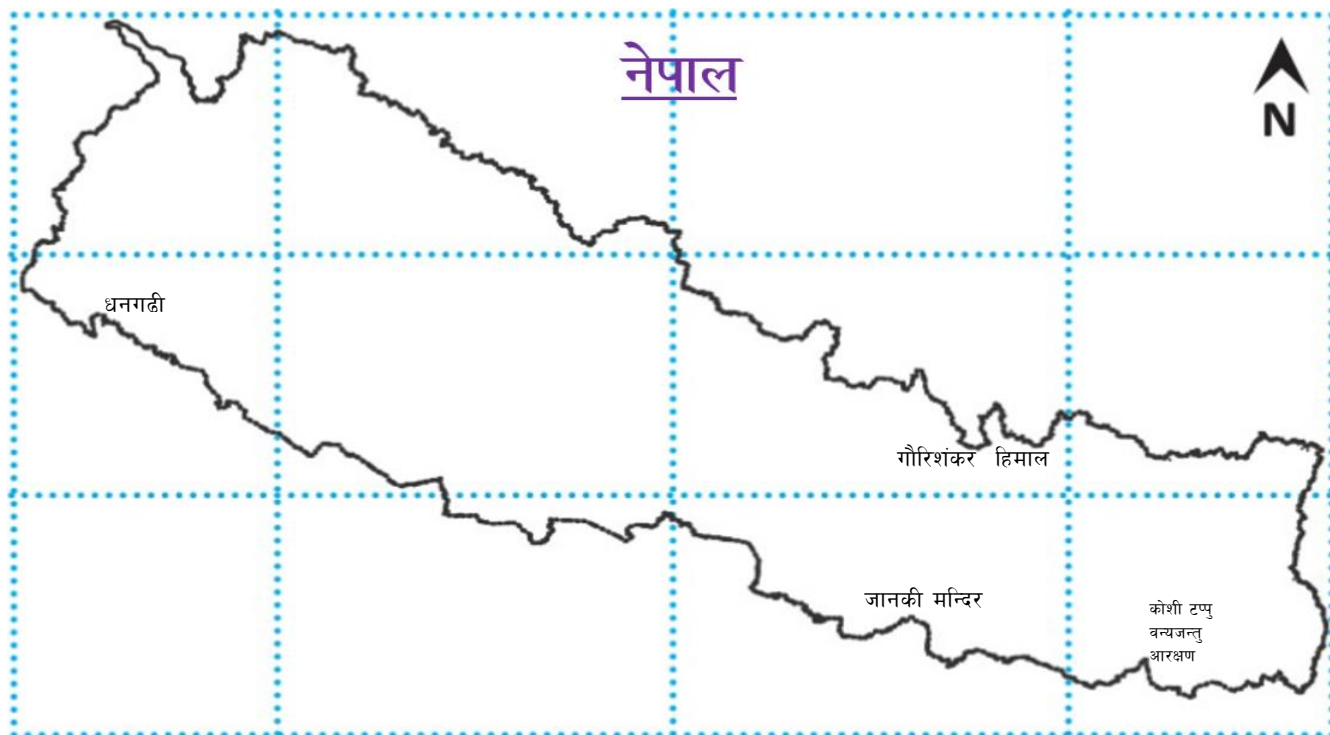
२०. तल उल्लेखित बुँदाहरु वा यस्तै आशयका जनसङ्ख्या र वातावरण बीचको अन्तरसम्बन्ध भल्कने ४ वटा बुँदाहरु उल्लेख गरेमा प्रति बुँदा १ अंकका दरले बढिमा ४ अंक ।

- जनसङ्ख्या वृद्धि र प्राकृतिक स्रोतमाथिको दवाव,
- पर्यावरणीय क्षयीकरणमा जनसङ्ख्याको भूमिका,
- पर्यावरणीय परिवर्तन र जनसङ्ख्या स्वास्थ्य,
- पर्यावरणीय समायोजन र जनसङ्ख्या व्यवस्थापन ।

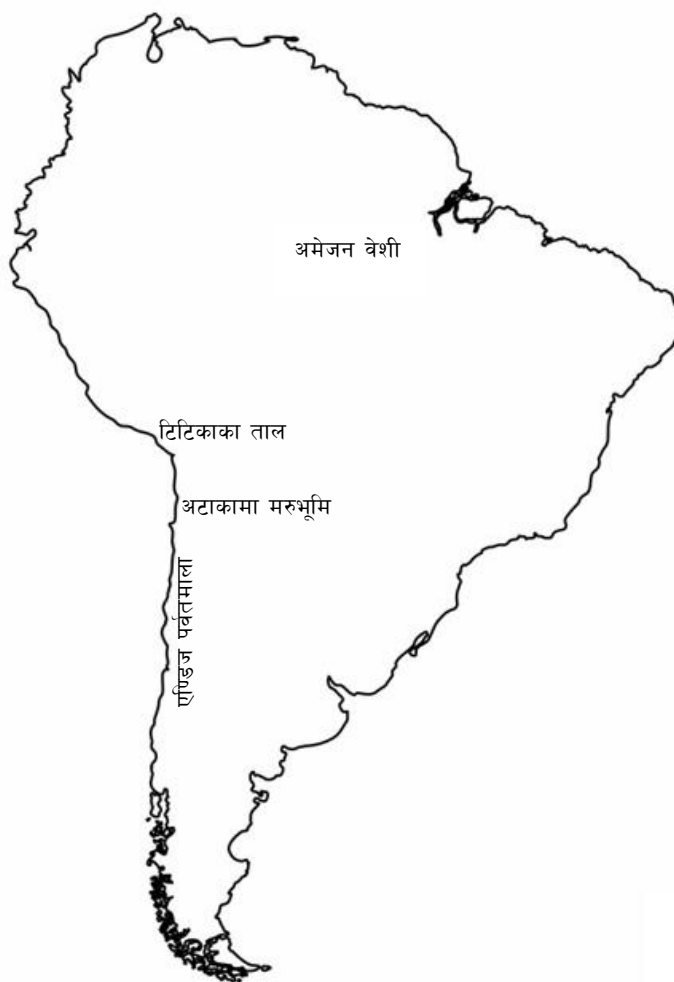
समुह (ग)

२१. नागरिक अधिकार, देशप्रतिको लगाव र भूमिका, विश्वव्यापीकरणको युगमा प्राविधिक सम्भावना, राजनीतिक समावेशिता र जनप्रतिनिधित्व जस्ता वा यस्तै भावका विषयवस्तु समावेश गरी तर्क दिएमा अधिकतम ७ अंक ।

२२. तल उल्लेख गरिए जस्तो नेपालको नक्सा निर्माण गरेमा वढीमा ३ अंक र उपयुक्त संकेतको प्रयोग गरी सहि स्थान देखाएमा प्रत्येक स्थानको १ अंकका दरले वढीमा ४ अंक ।

अथवा

दृष्टिविहीनहरूको लागि

विश्वका तीनवटा हावापानी उल्लेख गरी तालिका बनाएमा ३ अंक र उष्ण मण्डल अन्तर्गत पर्ने ४ ओटा उपप्रदेश उल्लेख गरी तालिका बनाएमा ४ अंक गरी जम्मा ७ अंक

२३. तल उल्लेखित बुँदा वा सोहि आशय आउने बुँदाहरु कारण ४ र परिणाम ३ वटा लेखेमा प्रति बुँदा १ अंकका दरले बढीमा जम्मा ७ अंक

कारणहरु

- असमान भर्सेलिज सन्धि र जर्मनीद्वारा यसको उलंघन,
- राष्ट्रसंघको असफलता,
- अधिनायकवादको उदय
- अपवित्र गठबन्धन

परिणामहरु

- जनधनको ठुलो क्षति,
- विश्व दुई ध्रुवमा विभाजित र सीतयुद्धको सुरुवात,
- विभिन्न प्रतिस्पर्धि संस्थाहरुको स्थापना

२४.

अपर्याप्त लगानी र प्रविधिको कमि, राजनीतिक अस्थिरता र प्रशासनिक ढिलासुस्ति, आन्तरिक विद्युत खपत सिमीत हुनु, विद्युत आयातको निर्भरता जस्ता समस्याहरु पहिचान गरी व्याख्या गरेमा प्रति समस्या १ अंकका दरले बढीमा ४ अंक ।

उर्जा निर्यातबाट विदेशी मुद्राको आम्दानी, औद्योगिक विकास, ग्रामिण क्षेत्रको विकास, हरित उर्जा मार्फत जलवायु संरक्षण जस्ता सम्भावनाहरु लेखेमा प्रत्येक सम्भावनाको १ अंकका दरले बढीमा ३ अंक ।

Group 4

SEE Model SET

कक्षा : १०

विषय: सामाजिक अध्ययन

समय : ३ घण्टा

समूह (क)

अति छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू ११×१=११

१. बहुसांस्कृतिकता भनेको के हो ?
२. तपाईंको विचारमा नेपालको सङ्घीयता कमजोर हुनुको कुनै एक कारण लेख्नुहोस् ।
३. दिइएको लोगोको संस्थाले गर्ने प्रमुख एक कार्य लेख्नुहोस् ।
४. भ्रष्टाचार विरुद्ध जनचेतना जगाउने एउटा प्लेकार्ड तयार गर्नुहोस् ।
५. अन्तरिम सरकार भनेको के हो ?
६. तपाईंको समुदायमा रहेको ऐतिहासिक वा धार्मिक स्थलको संरक्षण गर्न तपाईंले दिनसक्ने एउटा योगदान लेख्नुहोस् ।
७. वित्तीय शिक्षा भनेको के हो ?
८. कोशी प्रदेशमा रहेका कुनै दुईओटा पर्यटकीय स्थलहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
९. संयुक्त राष्ट्रसङ्घको संसद भनेको कुन अङ्गलाई चिनिन्छ ?
१०. सामाजिक सञ्जालको प्रयोगबाट तपाईंले लिनुभएको एक फाइदा लेख्नुहोस् ।
११. स्वस्थ जीवनशैली कायम राख्न तपाईंले अपनाउँदै आउनुभएको एउटा व्यवहारिक उपाय उल्लेख गर्नुहोस् ।

समूह ख

छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू ९×४=३६

१२. सामाजिकीकरणका लागि तपाईंले आफ्नो समाजमा के कस्ता अभ्यासहरू गर्दै आउनुभएको छ, कुनै ४ बुँदामा लेख्नुहोस् ।
१३. दिगो विकास भनेको के हो ? यसका कुनै ६ ओटा आयामहरूको सूची तयार गर्नुहोस् ।
१४. तपाईंको समुदायमा प्रचलनमा रहेको कुनै एक लोक गीतको चार हरफ लेख्दै त्यस लोकगीतको कुनै दुई महत्वहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
१५. नेल्सन मण्डेलाको जीवनीबाट तपाईंले पाउने कुनै चारओटा प्रेरणाहरू लेख्नुहोस् ।
१६. वर्तमान समयमा नेपाली समाजका युवायुवतीहरू सामाजिक सञ्जालको प्रयोग गरी नक्कली प्रेममा परिरहेको समाचारहरू सुनिने गरेको छ, यस्तो समस्याबाट टाढा रहने कुनै चारओटा उपायहरू लेख्नुहोस् ।
१७. वर्तमान नेपालको संविधान अनुसार संघीय प्रतिनिधिसभाको गठन प्रक्रिया लेख्नुहोस् ।
१८. मरुदान भनेको के हो ? यसको महत्वका सम्बन्धमा चर्चा गर्नुहोस् ।
१९. विश्वव्यापीकरणले हाम्रो नेपाली समाजमा पारेको नकरात्मक असरहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
२०. गुणस्तरीय जीवन भनेको के हो ? यसका आधारहरूको सूचि बनाउनुहोस् ।

समूह ग

लामो उत्तर आउने प्रश्नहरू ४×७=२८

२१. राजनैतिक दल भनेको के हो ? वर्तमान समयमा नेपालमा राजनीतिक दलहरूप्रति नेपाली जनताको विश्वास घट्दै गइरहेको देखिन्छ, यसका कुनै तीनओटा कारणहरू उल्लेख गर्नुहोस् साथै राजनीतिक दलले उक्त विश्वास कायम गराउन के कस्ता उपायहरू अपनाउनु पर्ला ? तपाईंको विचार तीन बुँदामा लेख्नुहोस् ।

२२. नेपालको रेखाङ्कित नक्सा निर्माण गरी निम्न तथ्यहरूलाई उचित सङ्केत प्रयोग गरी देखाउनुहोस् :

विराटनगर, अपि हिमाल, शिवपुरी राष्ट्रिय निकुञ्ज, मध्यपहाडी लोकमार्ग

अथवा,

उत्तर अमेरिकाको रेखाङ्कित नक्सा निर्माण गरी निम्न तथ्यहरूलाई उचित सङ्केत प्रयोग गरी देखाउनुहोस् :

रकी पर्वत, प्रेरिज घाँसे मैदान क्षेत्र, आँधीहुरी आउने क्षेत्र, न्युयोर्क

(दृष्टि विहीनका लागि मात्र)

भूकम्प भनेको के हो ? यसलाई मापन गर्ने तरिका लेख्दै यसबाट सुरक्षित हुने उपायहरू लेख्नुहोस् ।

२३. पञ्चायती व्यवस्थाको परिचय दिई नेपालमा गणतन्त्र स्थापना हुनुका कुनै चार कारणहरू लेख्नुहोस् ।

२४. नेपालमा सहकारी संस्थाका अनियमितता बढिरहेको र सञ्चालकहरू भागिरहेको समाचार व्यापक रूपमा सुनिन्छन् । यसरी सहकारी क्षेत्रमा देखिएका समस्याका तीनओटा कारणहरू र तिनका समाधानका उपायहरू लेख्नुहोस् ।

उत्तर कृञ्जिका

१. धैरैवटा साँस्कृतिक परिवेशको मिश्रित अवस्थालाई बहुसाँस्कृतिकता भनिन्छ भन्ने वा त्यस्तै मिल्ने उत्तर लेखेमा -१ अङ्क दिने
२. राजनैतिक अस्थिरता, आर्थिक बोझ, कानुन निमार्णमा ढिलासुस्ति, जस्ता मिल्ने उत्तर लेखेमा -१ अङ्क दिने
३. प्रजनन , मातृशिशु र जनसंख्या व्यवस्थापन मध्ये कुनै एक उत्तर लेखेमा -१ अङ्क दिने
४.

भ्रष्टचारीलाई यहा प्रवेश निशेध छ ,

 जस्तै कुनै एक नारा सहितको प्ले कार्ड बनाएमा उत्तर लेखेमा -१ अङ्क दिने
५. निवार्चन प्रक्रियाबाट स्थायी सरकार नबने सम्मको लागि बनाइएको अस्थायी प्रकृतिको सरकार भन्ने उत्तर लेखेमा -१ अङ्क दिने
६. संरक्षणका लागि प्रचारप्रसार गर्ने, संरक्षण कार्यमा सहभागिता जनाउने , विग्रन वा भत्कन लागेमा संम्बन्धित निकायमा जानकारी दिने जस्ता कुनै उत्तर लेखेमा -१ अङ्क दिने
७. मुद्रा वा आर्थिक कृयाकलाप व्यवस्थापनको ज्ञान र सिप सम्बन्धित शिक्षा भन्ने उत्तर लेखेमा -१ अङ्क दिने
८. सगरमाथा, हलेसी, बराहक्षेत्र, इलाम जस्ता अन्य कुनै २ पर्यटकिय स्थल उल्लेख गरेमा -१ अङ्क दिने
९. महासभा उत्तर लेखेमा -१ अङ्क दिने
१०. आफन्तसंगको सामिप्यता, अनलाइन कारोबार, स्व अध्ययन जस्ता कुनै एउटा कार्य लेखेमा-१ अङ्क दिने
११. सन्तुलित भोजन, नियमित व्यायाम, तनाव नलिने जस्ता मिल्दो उत्तर लेखेमा -१ अङ्क दिने

१२.

- नयाँ स्थान र समाजका भाषा सिकेको,
- असहाय र कमजोर मानिसलाई सहयोग,
- बिहे, मेलापर्वमा सहभागिता,
- सानालाई माया र ठूलालाई सम्मान,
- समुह कार्य तथा अन्तक्रियामा सहभागिता जस्ता कुनै चारवटा बुँदा लेखेमा -४ अङ्क दिने

१३. वर्तमानमा भएको प्राकृतिक स्रोत र साधनलाई प्रयोग गरि भावि सन्ततिले समेत प्रयोग गर्ने पाउने अवस्थाको विकास वा टिकाउ विकास भन्ने उत्तर लेखेमा लेखेमा -१ अङ्क दिने र वातावरणीय, आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, प्राकृतिक, मानविय, शासकिय आयम मध्ये कुनै ६ आयाम लेखेमा ३ अङ्क दिने

१४. कुनै लोक गित लेखेर यसको कुनै २ महत्व उल्लेख गरेरमा-४ अङ्क दिने

१५. नेल्सन मण्डेलाको जीवनीबाट मैले पाउने कुनै चारवटा प्रेरणाहरु

- विभेदमुक्त व्यवहार गर्ने,
- निडर ,शान्त स्वभाव र मानवतावादी व्यवहार,
- निरन्तर संघर्षबाट सफलता प्राप्ति
- परिवर्तन आफैबाट शुरुवात गर्ने जस्ता कुराहरु लेखेमा -४ अङ्क दिने

१६. सामाजिक सञ्जालको समस्याबाट टाढा रहने कुनै चारवटा उपायहरु

- आफ्नो सामाजिक सञ्जालको अकाउन्टलाई सुरक्षित राख्ने,
- साथीलाई चाँडै विश्वास नगर्ने,
- कसैले सामाजिक सञ्जालमा फसाउन खोजेको थाहा पाएमा अभिभावकलाई जानकारी गराउने,
- आफूले सृजनात्मक कार्यमा समय दिने, जस्ता मिल्दाजुल्दा उत्तर लेखेमा -४ अङ्क दिने

१७. वर्तमान नेपालको संविधान अनुसार संघीय प्रतिनिधिसभाको गठन प्रक्रिया

नेपालको संविधानको भाग ८ को धारा ८४ अनुसार पूरा राज्यलाई जम्मा १६५ निर्वाचन क्षेत्र विभाजन गरी, प्रत्येक निर्वाचन क्षेत्रबाट प्रत्यक्ष निर्वाचित १६५ जना (६० प्रतिशत) र समानुपातिकबाट ११० जना (४० प्रतिशत), गरि जम्मा २७५ जना सांसद रहने भन्ने कुरा लेखेमा -४ अङ्क दिने

१८. मरुभूमिको विचमा पानी र बोटविरुवा पाइने क्षेत्रलाई मरुद्यान भनिन्छ, भनि लेखेमा १ अङ्क दिने र त्यहा मानव बसोवास सम्भव हुन्छ, खेतिपाती गरिन्छ, पशुपालन गरिन्छ, जस्ता महत्वहरु लेखेमा -३ अङ्क दिने

१९. विश्वव्यापीकरणले हाम्रो नेपाली समाजमा पारेको नकरात्मक असरहरु

- आधुनिकताको नाममा साँस्कृतिक अतिक्रमण,
- वैदेशिक पलायन,
- वैदेशिक हस्तक्षेप,
- विलासिताको आवश्यकताले भ्रष्टचार मौलाएको,
- राजनैतिक अस्थिरता बढेको लेखेमा -४ अङ्क दिने

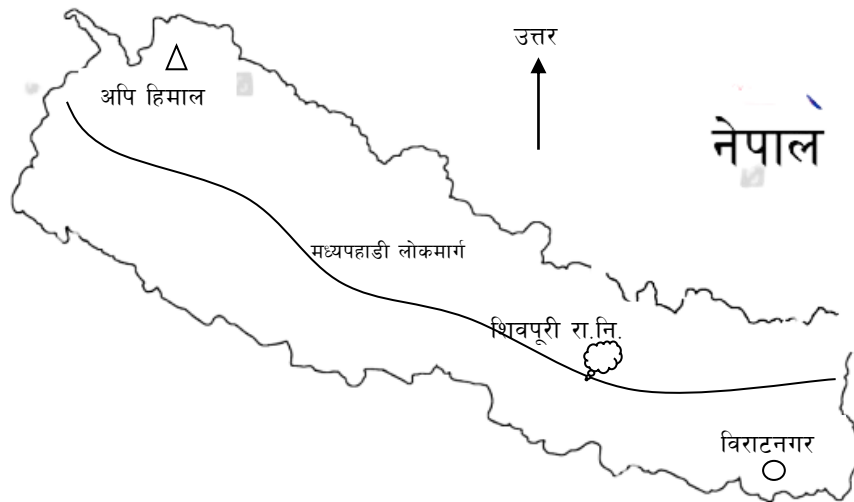
२०. मानव जीवनमा सुख सन्तुष्टिका साथ सबै आवश्यकीय सेवा सुविधा परिपूर्ती भएको अवस्थालाई गुणस्तरीय जीवन भनिन्छ, भनि लेखेमा १ अङ्क र आभारभूत आवश्यकता परिपूर्ती, खुसी वा आनन्दीपन, स्वस्थ र दीर्घजीवन, भौतिक जीवन स्तरका उच्च सुचक र मानव विकास सुचकाङ्क जस्ता आधारहरु लेखेमा -३ अङ्क दिने

२१. राजनीति गर्ने उद्देश्यका साथ जनताले स्थापना गरेको संगठन नै राजनैतिक दल हो लेखेमा -१ अङ्क दिने

- नेतृत्वले जनअपेक्षा अनुसार कार्य नगरेको
- भ्रष्टचार र ढिलासुस्ति बढेको
- आर्थिक अनियमितता बढेको
- निति नियमको पालना नगरेको
- नातावाद र कृपावाद बढेको जस्ता मिल्दा जुल्दा तीन कारण लेखेमा -३ अङ्क दिने र
- ✓ जनता र हकको निम्ति जनमुखी कार्यहरु गर्ने
- ✓ नेतृत्वलाई सहि कार्य गर्न सुझाव दिने
- ✓ जवाफदेहिता र पारदर्शीता बृद्धि गर्ने
- ✓ नातावाद कृपावादबाट टाढा रहने जस्ता जिल्दा तीन उपायहरु लेखेमा -३ अङ्क दिन

२२.

अथवा,
उत्तर अमेरिका

(दृष्टि विहिनका लागी मात्र)

पृथ्वीको भित्री भागमा भइरहने हलचलका कारण पृथ्वीको सतहमा आउने कम्पनलाई भुकम्प भनिन्छ, भनि लेखेमा -१ अङ्क
सिस्मोग्राफ वा सिस्मोमिटर उपकरणको सहायताले भुकम्पको मापन गरिन्छ, यसलाई रेक्टर स्केलमा नापिन्छ, यसको तिब्रता केन्द्रविन्दुको दुरी अनुसार फरक हुन्छ, भन्ने उत्तर लेखेमा -२ अङ्क र

सुरक्षित हुने उपायहरू

- आपतकालिन भोला तयारी अवस्थामा राख्ने
- भूकम्प प्रतिरोधि संरचना बनाउने
- चर्केको भत्केको भौतिक संरचनामा नबस्ने,
- भुकम्प रोकिएपछि, सुरक्षित स्थानमा जाने,
- घर र कोठाका सामग्रीहरूलाई नभर्ने गरी सुरक्षित स्थानमा राख्ने जस्ता उत्तरहरू लेखेमा -४ अङ्क

२३. २०१७ साल पौष १ गते प्रथम जननिर्वाचित सरकार हटाएर राजनैतिक दलमाथी प्रतिवन्ध लगाई राजा महेन्द्रले शुरु गरेको राजनैतिक व्यवस्था नै पञ्चायती व्यवस्था हो भनि लेखेमा -२ अङ्क दिने र

- राजतन्त्र निरंकुश हुनु,
- देशमा मानव अधिकार र मौलिक अधिकार हनन हुनु,
- जनतामा राजनैतिक चेतना बढ्नु,
- अन्तराष्ट्रिय समर्थन बढ्नु
- राजनैतिक दलको सक्षमता बढ्दै जानु जस्ता कुनै ५ कारणहरूको छोटो व्याख्या सहित लेखेमा -५ अङ्क दिने

२४. सहकारी क्षेत्रमा देखिएका समस्याहरु

- ✓ सहकारी संस्थाहरु सहकारीको नियमअनुसार सञ्चालन नहुनु,
- ✓ एउटै परिवारले सिंगो सस्था चलाउनु,
- ✓ संस्थाको काम गराईका पारदर्शीता नहुनु
- ✓ सहकारी संस्था सञ्चालकले राजनैतिक दलको संरक्षण प्राप्त गर्नु
- ✓ सरकारी निकायबाट अनुगमन नहुनु जस्ता कुनै तीन वटा कारणहरु लेखेका ३ अड्क दिने र

समाधानका उपायहरु :

- नियमअनुसार मात्र संस्था सञ्चालन गर्नुपर्दछ ,
- संस्थाको आर्थिक क्रियाकलाप पारदर्शी हुनुपर्दछ ,
- संस्थाको सदस्यहरु भित्रमात्र कारोवार गर्ने,
- राजनैतिक दलहरुको हस्तक्षेप हुनु नहुने,
- सरकारी निकायबाट समय समयमा अनुगमन हुनुपर्ने जस्ता उपायहरु लेखेमा -४ अड्क दिने

समाप्त

उत्तर कुञ्जिका

बिसय : कार्यालय सन्चालन र लेखा

अति छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू (Very Short Answer Questions.)

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस (Attempt All Questions)

11x1=11

1. क) कार्यप्रवाहमा सहजता
ख) संगठनात्मक प्रभावकारिता
वा यस्तै अन्य दुई फाइदा उल्लेख गरे : १ नम्बर
2. मुल कार्य निक्षेप र ऋण प्रवाह भएका ए बर्गका बैंकलाई बाणिज्य बैंक भनिन्छ । वा यस्तै आसय आउने उत्तर दिए : १ दिने
3. करदाता पहिचानको लागि राजस्व कार्यालयले प्रत्येक करदातालाई दिने एक बिशिस्ट नम्बरलाई पान भनिन्छ । वा यस्तै प्रकृतिको उत्तर दिएमा : १ नम्बर दिने
4. क) जग्गा जमिन   ख) सवारी साधन   वा यस्तै खालका उत्तर दिएमा : १ नम्बर
5. क) अर्थ मन्त्रालय   ख) कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय   वा यस्तै अन्य उत्तर दिएमा : १ नम्बर
6. सरकारी आयको प्रभावकारी तथा बैज्ञानिक तरिकाले लेखांकन गर्ने , बर्गिकरण गर्ने , संक्षेपीकरण गर्ने, सारांश खिच्ने सम्मको सबै लेखा समन्धी कार्यलाई राजस्व भनिन्छ वा यस्तै आसय आउने उत्तर आए : १ नम्बर
7. खरिद समिति वा खरिद इकाईले खरिद आदेश दिन्छ । वा यस्तै आशयको उत्तरको लागि : १ नम्बर
8. डे.   व्यक्तिगत धरौटी खाता
    क्रे.   कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय - धरौटी खाता
    उत्तर आएमा : १ नम्बर
9. महालेखा परीक्षकको कार्यालय उत्तर आएमा : १ नम्बर दिने
10. क) मौज्जात ब्यबस्थापन   ख) ग्राहक जानकारी   वा यस्तै अन्य दुई वटा उत्तर लेखेमा : १ नम्बर दिने
11. क) DBMS= database management system   ख) sub-national treasury regulatory application
    उत्तर आएमा : १ नम्बर दिने

समूह 'ख' (Group 'B')

छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू (Short Answer Questions)

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस (Attempt All Questions)

8x5=24

12. कुनै बिसयमा अध्ययन, अनुसन्धान , जांचपडताल, अन्तर्वार्ता वा अन्य माध्यमबाट प्राप्त जानकारी तथ्य वा बिबरणलाई बैज्ञानिक तथा ब्यबस्थित रुपमा लिखित वा मौखिक रुपमा प्रयोग कर्ता समक्ष प्रस्तुत गर्नु नै प्रतिबेदन हो । वा यस्तै आसयको उत्तर आएमा : १.५ नम्बर दिने ।

प्रतिबेदन तयार पार्दा ध्यान दिनुपर्ने कुरा

-प्रतिबेदन शिर्षक, बिसयबस्तु र आवश्यकता स्पस्ट

- समय

-तथ्यपूर्ण बिस्लेषण र कार्यन्वयन योग्य सुझाव

-सरल र शिष्ट भाषा

- बस्तुगत वा तथ्यमा आधारित हुनुपर्ने, आग्रह पूर्वाग्रह हुन् नहुने

-सांकेतिक वा बहुअर्थी शब्द प्रयोग गर्न नहुने

-प्रतिबेदनमा समेटिएका वर्ग र समुदायको भावनाको सम्मान गर्नुपर्ने

-प्रतिबेदन तयारि पार्दा सन्दर्भ सामाग्री राख्नुपर्ने

वा यस्तै कम्तिमा ७ वटा लेखेमा : ०.५ का दरले ३.५ नम्बर दिने

निश्चितताको सिद्धान्त : सामान्यतया करदाताले तिर्ने कर निश्चित हुनु पर्छ । कहा? कति ?

कहिले? कसरि ? कर तिर्ने भन्ने प्रस्टता कर दातालाई हुनुपर्छ

ख) सुबिधाको सिद्धान्त : कर असुल गर्दा करदातालाई सरल हुनेगरी असुल गर्नु पर्दछ ।

ग) मितव्ययिताको सिद्धान्त : कर असुल गर्दा कम खर्चिलो हुने गरि संकलन गर्नुपर्छ

घ) लचकताको सिद्धान्त : करका दरहरु , यसका दायरा आबस्यकता अनुसार परिवर्तन गर्न सकिने हुनुपर्दछ

घ) उत्पादकत्वको सिद्धान्त : कर नितिले देशमा उत्पादकत्व बढाउनु पर्दछ ।

इ) बिबिधताको सिद्धान्त : करका दर, बस्तु तथा सेवामा स्थिरता नभई आबस्यकता बमोजिम फरकपन हुनुपर्छ

वा यस्तै अन्य ५ सिद्धान्त लेखेमा : ५ नम्बर दिने

13.

विवरण	Detail	Amount
Balance as per cash book		100,000
Add	20,000	
a) cheque issued but not presented for the payment	4,000	
c) bank credited wrongly in pass book	6,000	
e) debtor directly deposited into bank		30,000
less:		130,000
b)cheque paid in to bank but not collected by bank	5,000	
d) bank charge charged by bank but not recorded in cash book	1,000	
		6,000
Balance as per pass book		1,24,000

यसरि पांच वटै समस्याको समाधान गरेमा प्रति समाधान १ का दरले : ५ नम्बर दिने

14. उत्तर

Date	Particulars	Dr.	Cr.
A	Plant account dr. To machinery account (Being depreciation on machinery wrongly debited to plant account, now rectified)	2,000	2,000
B	Office material account dr. To purchase account (being office material purchased wrongly debited to purchase book , now rectified)	3,000	3,000
C	Suspense account Dr. To furniture account (being overcast in furniture account, now rectified)	72,000	72,000
D	Purchase account To suspense account (Being undercast in purchase account, now rectified)	5,000	5,000

पहिलो र दोस्रो को लागि १.५ का दरले र

तेस्रो र चौथोको लागि १ नम्बरका दरले जम्मा ५ नम्बर दिने

अथवा (Or)

भौगोलिक इकाईलाई आधार मानेर फाइल तथा कागजपत्र मिलाएर राख्ने फाईलिङ्ग विधिलाई नै भौगोलिक फाईलिङ्ग भनिन्छ । वा यस्तै आशय आउने उत्तर आए : १ नम्बर

फाइदा

- बुझ्न सरल
- फाइल खोज्न सरल

बेफाइदा

- कम गोपनियता
- भौगोलिक ज्ञान नहुदा असजिलो

वा यस्तै दुइ - दुइ वटा फाइदा बेफाइदा लेखेमा १ नम्बरका दरले = ४ नम्बर

15. सरकारको लेखा संचालनको आधार मुलतः संबिधान र बर्तमान ऐन कानुन नै हुन् । यिनलाई देहायबमोजिम बर्णन गर्न सकिन्छ ।

- संबैधानिक आधार
- कानुनि आधार
- सिद्धान्तको आधार
- मापनको आधार
- तुलनाको आधार

वा यस्तै अन्य कुनै ५ वटा आधार लेखि बर्णन समेत गरेमा १ नम्बरका दरले : ५ नम्बर

16. उत्तर

	Exp. code name	Annual budget	Release up to Magh	Exp. Up to Poush	Exp. for Magh	Exp. Up to Magh	advance	Exp. Except advance	Balance of budget
21111	Employee remuneration	3,00,000	2,30,000	2,00,000	30,000	2,30,000		2,30,000	70,000
22211	Fuel for vehicle	50,000	25,000	20,000	5,000	25,000		25,000	25,000
22311	Office related exp.	60,000	40,000	30,000	10,000	40,000		40,000	20,000
28142	House rent	1,00,000	75,000	60,000	15,000	75,000		75,000	25,000
31123	Furniture and fixture	2,50,000	2,10,000	1,80,000	30,000	2,10,000	8,000	2,02,000	40,000
grand total		7,60,000	580,000	4,90,000	90,000	580,000	8,000	572,000	1,80,000
Compare with annual budget			76.32%	64.47%	11.84%	76.32%	1.05%	75.26%	23.68%

अथवा (Or)

महा लेखा परीक्षकको कार्यालय एक संबैधानिक निकाय हो । नेपालको संबिधान २०७२ को भाग २२ मा यस समन्धी ब्यबस्था छ । तिनै तहका सरकारी कार्यालयका हिसाब किताबको लेखा परिक्षण गर्नु यस सस्थाको मूल काम हो ।

यस्तै आसयको उत्तर दिएमा : २ नम्बर

चार वटा कार्य :

- लेखा परीक्षण गर्ने
- लेखा परिक्षण र परामर्श दिने
- सरकारि लेखा ढांचा तोक्ने
- लेखा परिक्षण ढांचा तोक्ने

वा अन्य कुनै कार्य लेखे जम्मा : ४ नम्बर

17. उत्तर

संचित कोष सरकारको मूल खाता हो । यसमा सरकारले प्राप्त गर्ने अधिकांश आम्दानि, ऋण ,अनुदान तथा उपहार यसमा रहन्छन ।

वा यस्तै आसयको उत्तर दिएमा : १ नम्बर

आबस्यकता र प्रयोग

- सरकारको वित्तीय जवाफदेहिता सबल बनाइ जवाफ देहिता कायम गर्न,
- सार्वजनिक श्रोतको प्राप्ति र परिचालन पारदर्शी बनाउन ,
- एकीकृत वित्तीय लेखा प्रतिबेदन तयार पार्न
- निर्णय प्रक्रिया सबल बनाउन

- वा यस्तै ४ वटा आवश्यकता लेखेमा : ४ नम्बर
18. कार्यालय संचालनमा कम्प्युटर प्रविधिको प्रयोग
- कार्यालयको योजना र बजेट बनाउन
  - कार्यलाई स्वचालित प्रणालीमा बदल्न
  - मानबिय त्रुटी हटाउन
  - प्रभावकारिता बढाउन
  - ग्राहक समन्ध बढाउन
- वा अन्य कुनै ५ वटा प्रयोग बर्णन सहित लेखेमा : ५ नम्बर दिने

लामो उत्तर आउने प्रश्नहरू (Long Answer Questions)

सबै प्रश्न उत्तर दिनुहोस (Attempt All Questions)

3x8=24

19. मौद्रिक तथा बैंकिंग ब्यबस्थापनको लागि स्थापना भएको देशको प्रमुख नियामकिय वित्तीय सस्थालाई नै केन्द्रिय बैंक भनिन्छ । देशको मौद्रिक प्रणाली ब्यबस्थित रुपमा संचालन गर्न, बाणिज्य तथा अन्य बैंकको नियमन र निर्देशन गर्न तथा देशमा बैंकिङ् प्रणाली बिकास गरि समग्र आर्थिक क्रियाकलाप चलायमान बनाउन वित्तीय नीतिलाई सहयोग गर्ने मौद्रिक नीति तयार पार्ने काम केन्द्रीय बैंकले गर्दछ ।

वा यस्तै आसयको उत्तर आएमा : ३ नम्बर

कार्य :

- मुद्रा निस्कासन
- सरकारको बैंक र सल्लाहकार
- बैंकको बैंक
- बिदेशी बिनिमय
- बैंकिङ् क्षेत्रको बिकास

वा अन्य कुनै ५ वटा कार्य बर्णन सहित लेखेमा : ५ अंक

20. Trading account

Dr.		Cr	
Particulars	Dr.	Particulars	Cr.
o Oping stock	30,000	By sales	3,00,000
To Purchase	2,00,000	By closing stock	30,000
To wage	15,000		
To gross profit (B/F)	85,000		
Total	330,000	Total	3,30,000

Dr.		profit and loss		Cr.	
Particulars	Dr.	Particulars		Cr.	
To general expenses	10,000	By gross profit		85,000	
To salary 20,000		By net loss (B/F)		4,000	
(+) outstanding salary 5,000	25,000				
To insurance	5,000				
To depreciation	49,000				

Total	89,000	Total	89,000
Liabilities and capital	Amount	Assets	Amount
Capital 2,30,000		Furniture 490,000	
Less: net loss <u>4,000</u>	2,26,000	Less: depreciation <u>49,000</u>	4,41,000
General reserve	70,000	<u>Debtors</u>	20,000
Bank loan	1,50,000	<u>Closing stock</u>	30,000
Creditors	40,000		
Outstanding salary	5,000		
	4,91,000		4,91,000

ब्यापार खाता मिलाए : २ नम्बर

नाफा नोक्सान मिलाए : ३ नम्बर

वासलात मिलाए : ३ नम्बर

A)) Dr. B.E. Furniture and fixture

21. Cr. DTCO TSA

B) Dr. B.E. house rent

Cr. DTCO -TSA

C) Dr. Kharidar, Mr. Raj Fuyal, advance for Furniture and Fixture

Cr, DTC-OTSA

D) DR. Employee Employee Remuneration 550,000

Cr . employee provident

1,00,000

Cr. Income tax

4,000

Cr. Social security tax

5,000

Cr. Citizen investment trust

20,000

Cr. DTCO-TSA

421,000

E) Dr. employee provident

1,00,000

DR. Income tax

4,000

DR. Social security tax

5,000

DR. Citizen investment trust

20,000

Cr. DTCO-TSA

129,000

जर्नल भौचरको फारममा छोटकरी बिबरण समेत उल्लेख गरिएको भएमा

A लाइ :१.५

B लाइ :१.५

C लाइ :१.५

D लाइ : २ र

F लाइ १.५ का दरले दिनुहोस ।

22.

	Particulars	Cash balance		Bank balance				Budhet exp.		advance		Misec,		Remark
		dr	Cr	Dr	Cr	Ch. no	Balance	B.H. NO	Amount	given	Cleared	dr	Cr.	
M-2	Paid for dress material				5,000		(5,000)		5,000					
m-5	Adv. For furniture purchase				1,00,000		(1,05,000)		100,000	1,00,000				
m-18	Advance cleaared				10,000		(115,000)		110,000 (100,000)		1,00,000			
M-25	Salary distributes				178,000		(293,000)		220,000			40,000 2,000		
M-27	Received payment order			293,000			0						293,000	

विद्यार्थीले सहि उत्तर दिएमा,

A= १.५ दिने

B= १.५ दिने

C=१.५ दिने

D=१.५ दिने

E.= २ दिने

नमुना प्रश्नपत्र

बिसय : कार्यालय संचालन र लेखा

पूर्णांक: ७५

समय : ३ घण्टा

समूह 'क' (Group -A)

अति छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू (Very Short Answer Questions.)

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् (Attempt All Questions)

11x1=11

1. कार्यालय व्यवस्थापनका कुनै दुई वटा महत्व उल्लेख गर्नुहोस्। (Mention any two importance of the office management.)
2. बाणिज्य बैंक भनेको के हो ? (What is commercial bank?)
3. पान नम्बर भन्नाले के बुझ्नुहुन्छ ? । (what do you mean by PAN?)
4. स्थिर सम्पत्तिका कुनै दुई वटा उदाहारण उल्लेख गर्नुहोस् । (Mention any two examples of fixed assets .)
5. नेपालको सरकारी श्रेस्ता प्रणालीमा संलग्न कुनै दुइ ओटा निकाय लेख्नुहोस् । (Write any two agencies that involved in government accounting in Nepal.)
6. राजस्व लेखा भनेको के हो ? (What do you mean by revenue accounting?)
7. खरिद आदेश कसले दिन्छ ? (Who gives the purchase order?)
8. धरौटी रकम फिर्ता गर्दाको धरौटी गोस्वारा भौचरको नमुना तयार पार्नुहोस् । (Prepare the retention journal voucher at the time of returning the retention amount .)
9. नेपालमा लेखापरीक्षण गर्ने सर्वोच्च निकाय कुन हो ? (Which is the apex auditing body in Nepal?)
10. Database को कुनै दुई ओटा प्रयोग / महत्व उल्लेख गर्नुहोस् । (Mention any two uses / importance of database.)
11. पूरा रूप लेख्नुहोस् । (Write the full form.)
-DBMS
-SuTRA

समूह 'ख' (Group 'B')

छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू (Short Answer Questions)

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् (Attempt All Questions)

8x5=40

12. प्रतिवेदन भनेको के हो ? प्रतिवेदन तयार पार्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू केके हुन् सूची तयार पार्नुहोस् ।
(What do you mean by report? List out the aspects to be considered while preparing a report.)
(1.5+3.5)
13. करका पाँच ओटा सिद्धान्तलाई छोटकरीमा वर्णन गर्नुहोस् । (Explain any 5 principles of tax in brief.)

14. सुनसरी सप्लायर्सको नगद पुस्तिकाले रु १,००,००० बैंक मौज्दात देखाएको छ । पास बुकसँग भिडाउदा देहाय बमोजिम फरक देखियो (Cash book of Sunsari supplier showed Rs. 1,00,000 in bank balance but while making comparison with pass book / bank statement, following discrepancies were found.)
- रु २०,००० को चेक जारी भएको तर तर भुक्तानीका लागि बैंकमा प्रस्तुत नभएको पाइयो । (Cheque issued but not presented for the payment of Rs.20,000)
  - चेक बैंकमा पठाएको तर बैंकले सङ्कलन नगरेको रु ५,००० (Cheque of ५,००० paid into bank but not collected by bank)
  - बैंकले भुलबस क्रेडिट गरेको रु ४,००० (bank credited wrongly Rs 4,000)
  - बैंक शुल्क रु.१,००० सोझै बैंकले खाताबाट कट्टा गरेको तर नगद खातामा रेकर्ड नगरिएको (Bank charge Rs.1,000 directly deducted by bank but not recorded in cash book)
  - आसामीले सोझै बैंक दाखिला रु ६,००० गरेको (A customer/ debtor directly deposited into bank Rs.6,000)

Required: बैंक हिसाब मिलान विवरण (Bank reconciliation statement) (1+1+1+1+1)

15. सन्तुलन परीक्षण तयार पछाडि देहाय बमोजिमका गल्ति पत्ता लागेका छन् । (Following errors were detected after preparing trial balance.)
- मेसिनरीको रु २,००० मूल्यहासलाइ प्लान्ट खातामा अभिलेख भएको । (Depreciation on machinery of Rs.2,000 was wrongly entered into plant account)
  - कार्यालय सामाग्री रु ३,००० को खरिद गरिएकोमा खरिद खातामा अभिलेख भएको । (Office material purchased for Rs.3,000 was recorded through the purchase account.)
  - रु. ८,००० को फर्निचर खरिद गरेकोमा रु ८०,००० अभिलेख भएको । (purchase of furniture Rs.8,000 was debited as Rs. 80,000 in furniture account.)
  - बिक्री पुस्तिकामा रु ५,००० कम अभिलेख भएको (Purchase book was undercast by Rs.5,000)

Required : गल्ति सच्याउने भौचर (entries for rectification) (1.5+1.5+1+1)

अथवा (Or)

भौगोलिक फाईलिङ्ग भनेको के हो ? भौगोलिक फाईलिङ्का कुनै दुई -दुई वटा फाइदा र बेफाइदा उल्लेख गर्नुहोस । (What is geographical filing ? Mention any two advantages and disadvantages of geographical filing.) (1+4)

16. नेपाल सरकारको लेखा संचालनका कुनै पाँचओटा आधार वर्णन गर्नुहोस । (Explain any five basis of government accounting in Nepal government ?
17. तल जिल्ला शिक्षा संखुवासभाको खर्च विवरण उपलब्ध गराइएको छ: (The detail expenditure of Sankhuwa Sabha district education office are given below.)

बजेट हिसाब न. B.H	बजेट शीर्षक Budget head	बार्षिक बजेट विनियोजन Annual budget	पौषसम्मको खर्च Expenditure up to Poush	माघको खर्च Expenditure of Magh
-------------------------	----------------------------	---	--	--------------------------------------

21111	कर्मचारी पारिश्रमिक Employee remuneration	3,00,000	2,00,000	30,000
22211	सवारी साधन इन्धन Fuel for vehicle	50,000	20,000	5,000
22311	कार्यालय सम्बन्धि खर्च (Office related expenses)	60,000	30,000	10,000
28142	घर भाडा House rent	1,00,000	60,000	15,000
31123	फर्निचर तथा फिक्चर furniture and fixture	2,50,000	1,80,000	30,000

थप जानकारी (additional information)

1. फर्निचर पेशकी र रु. ८,००० फर्छ्योट नभएको । (Furniture advance Rs. 8,000 is not cleared.

Required:

तयार गर्नुहोस् (Required):

माघ महिनाको खर्चको फाँटवारी (Statement of expenditure for the month of Magh)

अथवा (Or)

महालेखा परीक्षकको कार्यालयको परिचय दिनुहोस् । यसका कुनै चारओटा कार्यहरूको वर्णन गर्नुहोस् । (Define auditor general. Explain any four functions of auditor general.)

18. संचितकोष भनेको के हो ? यसको आवश्यकता र प्रयोग बारे वर्णन गर्नुहोस् What is consolidated fund?

Explain about necessity and use it ?

1+4

19. कार्यालय संचालनमा सूचना प्रविधिको कुनै ५ ओटा प्रयोग वर्णन गर्नुहोस् । (Explain any five uses of information technology in office operation.)

समूह "ग" (Group "C")

लामो उत्तर आउने प्रश्नहरू (Long Answer Questions)

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् (Attempt All Questions) 3x8=24

20. केन्द्रीय बैंक भनेको के हो? यसका कुनै पाँच ओटा कार्यहरू वर्णन गर्नुहोस् । What do you mean by central bank ? exp it's any five functions. (3+5)

21. तलका विवरण कुनै एउटा ब्यवसायिक संस्थाबाट लिइएका हुन् । (Following information are extracted from a business organization)

विवरण (Particulars)	Debit	Credit
शुरु मौज्दात (Opening stock)	30,000	
खरिद (Purchase)	2,00,000	
बिक्री (Sales)		300,000
फर्निचर (Furniture)	490,000	

आसामी (Debtor)	20,000	
पुँजी (Capital)		230,000
साहु (Creditors)		40,000
ज्याला (wages)	15,000	
साधारण खर्च (General expenses)	10,000	
तलब (Salary)	20,000	
बीमा (Insurance)	5,000	
बैंक ऋण (Bank loan)		1,50,000
साधारण संचिति (General reserve)		70,000
जम्मा (Total)	790,000	790,000

थप जानकारी (Additional information)

- अन्तिम मौज्दात (Closing stock 30,000)
- तिर्न बाँकी तलब (Outstanding salary Rs , 5,000)
- फर्निचरमा प्रति वर्ष १० % मूल्यहास (Depreciate furniture by 10% p.a.)

तयार पार्नुहोस (Required):

- व्यापार खाता Trading account ,
  - (नाफा तथा नोक्सान खाता) Profit and loss account
  - सन्तुलन परिक्षण (Balance sheet) (2+3+3)
22. Following are the transactions of district health office, Morang :
- २०८१-०१-०३ फर्निचर खरिद रु ५०,००० को भुक्तानी आदेश जारी गरियो । (2081-0103: Issued payment order to DTCO of Rs.50,000 for furniture purchase.)
  - २०८१-०१-१२ घरभाडा बापतको रु ७०,००० को भुक्तानी आदेश जारी गरियो । (2081-01-12 : Payment order to DTCO for the payment of house rent Rs.70,000)
  - २०८१-०१-१७ : फर्निचर खरिदको लागि खरिदार श्री राज फुयाललाइ रु २,००,००० पेशकी भुक्तानी गरियो । (2081- 01-17:dvance given to kharidar Mr. Raj fuyal Rs.2,00,000 for the purpose of machinery purchase.)
  - २०८१-०१-२७ : कर्मचारीको तलब ५,५०,००० (कर्मचारी संचय कोष समेत) मध्ये कर्मचारी संचय कोष १,००,००० , आयकर रु ४,००० , सामाजिक सुरक्षा कर रु ५,००० र नागरिक लगानी कोष रु २०,००० कट्टा गरी भुक्तानी आदेश जारी गरियो । (Issued payment order for employees' remuneration Rs.550,000 as per rule (including provident fund) after deducting EPF Rs. 100,000 , income tax Rs. 4,000 , social security tax Rs. 5,000 and citizen investment trust Rs. 20,000.)
  - २०८१-०१-२९ : कट्टा गरेको रकम सम्बन्धित कार्यालयमा जम्मा गरियो । (2081- 01-29: Deducted amount are deposited into concern office,)
Required : journal voucher 1.5+1.5+1.5+2+1.5

अथवा (Or)

तल दिइएको जानकारीको आधारमा सुनसरी कृषि कार्यालयको बैंक नगदी किताब तयार पार्नुहोस् ।

(Prepare bank cash book from the given information of sunsari agriculture office.)

(1.5+1.5+1.5+1.5+2)

- A. माघ - 2: पोसाक सामग्री खरिद बापत रु ५,००० भुक्तानी आदेश दिइयो (Magh -2: Paid for dress material Rs. 5,000 .)
- B. माघ -०५: अफिसर राज अधिकारिलाइ फर्निचर खरिदको लागी रु, १,००,००० पेशकी भुक्तानी गरियो । (Magh -5: Advance given to officer Raj Adhikari for the purchase of furniture of Rs. 100,000 .)
- C. माघ -१८: फर्निचर खरिद बिल रु ११०,००० को आधारमा अफिसर राज अधिकारिको पेशकी फर्छ्योट गरियो । (Magh -18: Advance of Officer Raj Adhikari was cleared on the basis of furniture purchase bill of Rs.110,000 .)
- D. माघ - २५: जम्मा तलब रु २२०,००० मध्ये नियमानुसार कर्मचारी संचय कोष, सामाजिक सुरक्षा कोष रु २,००० कट्टा गरी तलब निकाशा भुक्तानी आदेश दिइयो । (Magh – 25 : salary payment order for the month was issued after deducting employee provident fund as per rule and social security tax Rs.2,000 out of total salary Rs.220,000)
- E. माघ २७: माघ महिनाको विभिन्न खर्चको कोलेनिका मार्फत भुक्तानी निकाशा आदेश प्राप्त भयो । (Magh 27: Received payment released order through treasury and comptroller office for different expenditure which are made for the month of Magh.)

SEE Examination Basic Electronics

Time: 2hr

Full marks: 50

दिएको निर्देशनका आधार मा आफ्नै शैलिमा उत्तर दिनुहोस्:

समूह “क” (Group “A”)

तलका प्रश्नहरूबाट उत्तम विकल्प छान्नुहोस् र उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुहोस्:

Choose the best alternative from the following questions and writ it in the answer sheet:

(9 × 1 = 9)

1. रेजिस्टरमा पहुँलो रङको ब्यान्डको Numeric value के हो ?
Numeric value of Yellow color band in resistor is
a) 3   b) 4   c) 5   d) 6
2. Semiconductor मा Forbidden gap कति हो ?
Forbidden gap in semiconductor is
a) 0eV   b) 1eV   c) 3eV   d) 7eV
3. फोटो डायोड के मा प्रयोग गर्न सकिन्छ ?
Photo diode can be used in
a) Smoke detector   b) Voltage regulator
c) LED bulb   d) Frequency controller
4. Forward Bias मा के हुन्छ ?
What happens in Forward Bias?
a) Depletion area Increases   b) 1st increases and then decreases
c) Remains as it is   d) Depletion area Decreases
5. Varactor डायोडलाई के भनिन्छ ?
Varactor diode is also known as
a) Capacitor diode   b) Rectifier   c) Tuning diode   d) Power diode
6. DC Power supply मा Filtering कस्ले गछ ?
Filtering in DC power supply is done by
a) Capacitor   b) Diode   c) Inductor   d) Resistor
7. Center tapped full wave rectifier मा कतिवटा Diode हुन्छ ?
In Half wave rectifier number of diode used is
a) 1   b) 2   c) 3   d) 4
8. BJT को Emitter मा के हुन्छ ?
Emitter of BJT is
a) Moderately Doped   b) Lightly Doped
c) Highly Doped   d) Very Lightly Doped
9. JFET कस्तो Device हो ?

What type of Device is JFET?

- a) Tri-Junction   b) Bipolar   c) Unijunction   d) Unipolar

समूह “ख” (Group B)

सबै प्रश्नहरूको छोटो उत्तर लेख्नुहोस्

Attempt all short answer questions

(5 × 5 = 25)

10. Resistivity भनेको के हो? यसको एकाइ लेख्नुहोस्। दिइएको colour code बाट Resistance पत्ता लगाउनुहोस्।

What is resistivity? Write its unit. Find the resistance from the given color code.

Red Brown Yellow Gold

11. Semiconductor का प्रकारहरू सूचीबद्ध गर्नुहोस् र तिनीहरूलाई व्याख्या गर्नुहोस्।

List out the types of semiconductor and explain them.

12. डायोडमा बायसिङ कसरी गरिन्छ? व्याख्या गर्नुहोस्।

How Biasing is done in Diode? Explain them

13. NPN ट्रान्जिस्टरको कार्य सिद्धान्त व्याख्या गर्नुहोस्।

Explain working principle of NPN transistor.

14. P-च्यानल JFET को कार्य सिद्धान्तलाई सफा रेखाचित्र सहित व्याख्या गर्नुहोस्।

Explain the working principle of P-channel JFET with neat diagram.

समूह “ग” (Group “C”)

सबै प्रश्नहरूको लामो उत्तर लेख्नुहोस्

Attempt all long answer questions

(2 × 8 = 16)

15. आवश्यक आकृति र आउटपुट वेभफर्म सहित Full wave bridge rectifier र यसको कार्य सिद्धान्त पनी व्याख्या गर्नुहोस्।

Explain Full wave bridge rectifier and its working principle with necessary figure and output waveform.

16. लजिक गेटहरू के हुन्? यो किन महत्त्वपूर्ण छ? Symbol बानाउनुहोस् र निम्न गेटहरूको Truth Table बानाउनुहोस्।

What are Logic gates? Why it is important? Draw symbols and truth table of following gates.

a) AND

b) OR

c) NAND

All The Best

SEE Examination Question Paper preparation

कक्षा-10

पूर्णांक : 50

विषय –Floriculture and Nursery Management समय – 2 hrs.

(Group 'A')

दिइएका विकल्पहरू मध्ये सबै भन्दा मिल्ने उत्तर छान्नुहोस् :

Choose the best answer from the following options: [9×1=9]

१. बिरुवाले आफ्नो जीवन चक्र पुरा गर्न एक वर्ष लगाउनेलाई के भनिन्छ ?

Plant which takes one year to complete their life cycle?

- a) एक बर्षिय(Annual)   b) दुई बर्षिय(Biennial)
- c) बहु बर्षिय(Perennial)   d) सदाबहार(Evergreen)

२. FAN को पूरा रूप के हो ?

What is the full form of FAN?

- a) Floral Area Nepal   b) Floriculture Association of Nepal
- c) Flower Asian Nepal   d) Flower Association Nepal

३. तारवारे फूल लाई कुन विधिद्वारा प्रसारण गरिन्छ ?

Which propagation techniques is common in Gladiolus?

- a) Leaves   b) Stem   c) Corms   d) suckers

४. Tuberose को वैज्ञानिक नाम के हो ?

What is the scientific name of Tuberose?

- a) *Tagetes erecta*   b) *Polianthes tuberosa*
- c) *Rosa rubiginosa*   d) *Gladiolus tristis*

५. बोन्साइ शब्द कुन देस बाट उत्पत्ति भएको हो ?

The word bonsai was originated from which country?

- a) India   b) America   c) Japan   d) England

६. कुन गमला सजिलै फुट्छ ?

Which pot easily breaks?

- a) Plastic pot   b) Clay pot   c) Cemented pot   d) Metal pot

७. विशेष गरी तातो ब्याड किन बनाइन्छ ?

Why is hotbed mainly prepared?

- a) For fruit cultivation   b) For vegetable cultivation
- c) For flower cultivation   d) For raising seedlings

८. GA के का लागि प्रयोग गरिन्छ ?

Use of GA induce?

a) Seed dormancy   b) Seed germination   c) Both   d) None

९. Carbendazim तलका मध्ये कुन अन्तर्गत पर्दछ ?

Carbendazim belongs to.....?

a) Fungicide   b) Insecticide   c) Herbicide   d) Rodenticide

(Group 'B')

सबै प्रश्नहरूको छोटो उत्तर लेख्नुहोस :

Attempt all short answer questions: [5×5=25]

१०. सजावटि बिरुवालाई आयुको आधारमा वर्गीकरण गर्नुहोस ? चौरमैदानको व्यवस्थापन कसरी गर्ने लेख्नुहोस ?

Classify ornamental plants on the basis of lifespan? Write in brief about maintenance of lawn? (2+3)

११. तल दिइएका प्रत्येकका दुई/दुई ओटा जात सुचिबद्द गर्नुहोस

List out 2/2 varieties of each of the following. 5

i) Gladiolus   ii) Rose
iii) Chrysanthemum   iv) Gerbera

१२. गमलाको विभिन्न प्रकारहरू लेख्नुहोस? नर्सरी मिडियामा प्रयोग गर्ने कम्पोस्टको कुनै ३ विशेषता लेख्नुहोस ?

Enlist the types of pot? Write any three properties of compost used in nursery media. (2+3)

१३. एपिजियल अंकुरणलाई परिभाषित गर्नुहोस । झ्याउको कुनै ३ विशेषता लेख्नुहोस ।

Define epigeal germination. Write any three characteristics of Sphagnum moss. (2+3)

१४. लैंगिक प्रजनन प्रयोग गर्ने कुनै दुईओटा कारणहरू लेख्नुहोस । कटिङको ३/३ फाइदा र बेफाइदाहरू लेख्नुहोस

Write down any two reasons of using sexual propagation. Write 3/3 merits and demerits of Cutting. (2+3)

Group 'C'

सबै प्रश्नहरूको लामो उत्तर लेख्नुहोस

Attempt all long answer questions. [8*2=16]

१५. 'सयपत्री फूल' खेति बारे तलका बुँदाहरूमा चर्चा गर्नुहोस :

Highlight the cultivation 'marigold flower' under the following headings: 8

- i) बैज्ञानिक नाम(Scientific name)
- ii) हावापानी र माटो(Climate and soil)
- iii) जात(कुनै दुई)(Varieties-any two)
- iv) लगाउने समय(Planting time)
- v) टुप्पो टिप्पो(Pinching)   vi) Harvesting(भिन्न्याउने)
- vii) किरा-कुनै दुई(Pest-any two)   viii) रोग-कुनै दुई(Disease-any two)

१६. नयाँ बिरुवा उत्पादन गर्न अलैंगिक प्रसारण किन गरिन्छ ? लेयरिंग गर्ने विभिन्न विधिहरूको बारेमा लेख्नुहोस । ग्रफिङको ३/३ फाइदा र बेफाइदाहरू लेख्नुहोस ।

Give reasons for using vegetative propagation to produce new plant? Explain in short about different techniques of layering. Write 3/3 advantages and disadvantages of grafting. (2+3+3)